

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΕ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19.—Τηλ. 227-689 | 1 καὶ 15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1968 | ΑΡΙΘ. 15-16

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΔΟΣ

Β'

1. Ἡ Ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι, ὡς εἶπομεν καὶ εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἡμῶν, Ἐκκλησία προόδου, ἡ δὲ προοδευτικότης ταύτης ἐκφαίνεται εἰς τὰς πλείστας ἐκδηλώσεις καὶ διατυπώσεις τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεώς της. Ἐάν τις θελήσῃ νὰ μελετήσῃ τὸ ὅλον σύστημα τῆς Λατρείας τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ἀπὸ τῶν ἱερῶν Ἀμφίων, μέχρι τῶν Εἰκόνων, τῶν λοιπῶν ἱερῶν ἀντικειμένων ἢ καὶ αὐτῶν τῶν ἐν χρήσει ἱερῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων· ἐάν τις θελήσῃ νὰ σπουδάσῃ γενικῶς πάντα τὰ ὄντα καὶ τελούμενα ἐντὸς τοῦ Ναοῦ καὶ πάσας τὰς ἱεράς Ἀκολουθίας καὶ τὸν τρόπον καθόλου τῆς τελέσεως τῶν Μυστηρίων καὶ Μυστηριακῶν της Πράξεων, τὸ ὑπ' αὐτῆς καθόλου χρησιμοποιούμενον ἁγιασθὲν ὑλικόν, θ' ἀναγνωρίσῃ ὅτι πάντα ταῦτα δὲν ἀποτελοῦν ἢ ἀντικείμενα ἱερά καὶ ἅγια, ὄργανα καὶ μέσα μεταδόσεως τῆς Θείας Χάριτος, Μυστήρια τρισπάροχα τῶν δωρεῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, σύμβολα καὶ εἰκόνας, ἀλλ' ἅμα καὶ ζωοποιὰ μέσα ψυχικῆς ἀναγεννήσεως, καθάρσεως καὶ ἀπολυτρώσεως ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας. Καὶ ἄλλα μὲν τῶν ἁγιαστικῶν μέσων, συμβόλων, ἀμφίων, ὀργάνων, σκευῶν κλπ. προσελήφθησαν ἐξ ἐπιδράσεως τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἕτερα ὅμως ἐχρησιμοποιήθησαν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ὑπὸ ταύτης τὸ πρῶτον εἰσαχθέντα εἰς τὴν Λατρείαν, ληφθέντα πολλακίς ἐκ τῆς θύραθεν ζωῆς. Ἡ Ἀρχιτεκτονικὴ, φέρ' εἰπεῖν, τῶν Ναῶν, ἡ ἀμφίσεις τῶν ἱερέων καὶ ἰδία τῶν Ἐπισκόπων, ἡ Γλυπτικὴ καὶ ἡ Ζωγραφικὴ, ἐλήφθησαν ἐξωθεν. Σημαίνουν δὲ πάντα ταῦτα, πόσον εὐστόχως ἡ ἡμε-

τέρα Ἐκκλησία ἐχρησιμοποιεῖ τὰ ξένα στοιχεῖα ἐν τῇ Λατρείᾳ αὐτῆς, ἐφ' ὅσον ταῦτα δὲν ἔθιγον οὐδὲ πόρρωθεν τὴν οὐσίαν τοῦ περιεχομένου αὐτῆς, ἀλλὰ τούναντίον συνέβαλλον εἰς τὴν μεγαλοπρεπεστέραν, ἐμφαντικωτέραν καὶ ἐντυπωτικωτέραν, καὶ ἄρα ὠφελιμωτέραν, ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν πιστῶν.

2. Ὅπου βεβαίως ἦτο ἀπαραίτητον νὰ διατηρηθῇ ἡ παράδοσις οὐ μόνον τῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν τύπων, ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία διετῆρει καὶ διεφύλαττεν αὐτὴν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ. Ἄλλ' ἔνθα ἐθεώρει σκόπιμον καὶ ἐπωφελές δι' ἑαυτὴν καὶ τὸ ἑαυτῆς Πλήρωμα, δὲν ἐδίσταζε νὰ δεχθῇ καὶ νὰ ἐφαρμόσῃ πᾶν νέον στοιχεῖον, ὅθενδῆποτε εἰλημμένον, ἀρκεῖ τοῦτο νὰ ἐθεωρεῖτο χρήσιμον διὰ τὸ καθόλου ψυχοσωτηριολογικόν ἔργον αὐτῆς. Δὲν διστάζει καὶ ἀπὸ αὐτοῦς τοῦς αἰρετικούς ἀκόμη νὰ ἀξιοποιήσῃ ἐπουσιώδη τινὰ στοιχεῖα, ὠφέλιμα διὰ τὸ πλῆρωμα αὐτῆς. Τὰ λεγόμενα Ἀπόκρυφα συγγράμματα, αἰρετικῆς κυρίως προελεύσεως, ἀσκοῦν τεραστίαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς κατασκευῆς καὶ ἀρχιτεκτονικῆς τῶν ἱερῶν Ναῶν (ἀψὶς ἐστραμμένη πρὸς Ἀνατολὰς, τὰ δύο παστοφόρια κλπ.), ἐπὶ τῆς Ἀγιολογίας (Ἰωακείμ καὶ Ἄννα, οἱ γονεῖς τῆς Θεοτόκου γίνονται γνωστοὶ τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Ἀποκρύφου Πρωτευαγγελίου τοῦ Ἰακώβου), ἐπὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ὑμνογραφίας («Ἀπόστολοι ἐκ περάτων, συναθροισθέντες ἐνθάδε»), ὀφείλεται εἰς τὸ Ἀπόκρυφον τοῦ Δ' αἰ. ἢ καὶ Ε': De Transitu S. Mariae Virginiae = «Περὶ Μεταστάσεως τῆς Θεοτόκου», ἐν ᾧ ἀναφέρονται τὰ τοῦ ἐνταφιασμοῦ τῆς Θεομήτορος, τὰ

περὶ αὐτῆς σύμβολα κλπ.) ἐπὶ τῶν Μαρτυρολογίων καὶ τῆς προσκυνήσεως τῶν ἱερῶν Λειψάνων, ἐπὶ τῶν Μνημοσύνων καὶ τῶν περὶ Ἄδου ἀντιλήψεων, ἐπὶ τῆς καθόλου ἐξεικονίσεως καὶ παραστάσεως τῶν διαφόρων συμβόλων κλπ. κλπ. Πάντα ταῦτα καὶ ἀναρίθμητα ἄλλα, ἀποδεικνύουν μὲ ὅποιον ὄμμα π ρ ο ο δ ε υ τ ι κ ὅ τ η τ ο ς καὶ θάρρους ἢ ἡμετέρα Ἐκκλησία ἀποδοῖμι τὸ Ἱερὸν αὐτῆς Τέμενος ἐν τῇ πράξει, πρὸς ἓνα καὶ μόνον σκοπὸν ἀποβλέπουσα, τὴν ἐν Χριστῷ ἐν καινότητι ζωῆς μόρφωσιν τῶν τέκνων τῆς τὴν ἐν Χριστῷ καὶ διὰ Χριστὸν ἐπιρροὴν αὐτῆς ἐπὶ τὰ τέκνα τῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πᾶσαν εὐπρόσδεκτον ψυχὴν, ξένην τῆς ἑαυτῆς μάνδρας· τὴν ἐν Χριστῷ πρόοδον, εὐδαιμονίαν καὶ μακαριότητα πάντων τῶν Χριστιανῶν, ἐν τε τῇ παρουσίᾳ—κατὰ βαθμὸν ἐφικτὸν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀτέλειαν—, ἀλλὰ κυρίως ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ!

*

3. Καὶ εἶναι τῇ ἀληθείᾳ ἀξία θαυμασμοῦ ἢ Ἑλληνικῆ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διὰ τὰ θαυμάσια πράγματι ἐπιτεύγματα τῆς ἐφ' ὅλων τῶν πεδίων τῆς ἱστορικῆς τῆς ζωῆς καὶ δράσεως! Ἄλλ' ἔτι θαυμασιωτέρα καὶ ὑψηλότερα πάσης τιμῆς καὶ δόξης ἀνθρωπίνης καθίσταται ἢ Ἐκκλησία διὰ πάντα γνωρίζοντα νὰ ἐρμηνεύῃ τὰ μέσα, τοὺς τρόπους καὶ τὰς μεθόδους, ἃς αὕτη ἐν τῇ διαδρομῇ τῶν αἰώνων ἐχρησιμοποίησεν ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἀνθρώπων, μὲ βάσιν τὴν διαφύλαξιν τῆς οὐσίας τῆς Πίστεως διὰ τῆς φιλελευθέρου καὶ π ρ ο ο δ ε υ τ ι κ ῆ ς προβολῆς τῶν Ἀρχῶν καὶ Ἀληθειῶν τῆς Πίστεως τῆς εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους.

4. Ἡ Ἱστορία λοιπὸν τῆς ἀγίας μας Ἐκκλησίας ἐμφανίζει καὶ ἀποδεικνύει ταύτην κατ' ἐξοχὴν φιλελευθέραν καὶ κατ' ἐξοχὴν π ρ ο ο δ ε υ τ ι κ ῆ ν. Καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν χρῆσιν ὡς ὄργανου τῆς γλώσσης, ἢ Ἐκκλησία ἡμῶν κακῶς, νομίζομεν, κατηγορεῖται ἀπὸ τοὺς ἀγνοοῦντας τὴν ἱστορίαν τοῦ θέματος, ἐπὶ φανατικῇ προσκολλήσει εἰς τοὺς ἀρχαίκοις καὶ ἀκατανοήτους δῆθεν τύπους τῆς ἀττικίζουσης καὶ ἀρχαϊζούσης γλώσσης. Ἄλλὰ περὶ τούτου θὰ διαλάβωμεν ἐκτενέστερον ἄλλοτε. Τοῦτο μόνον ἃς γνωρίζουν οἱ ἀγνοοῦντες ἐπικριταί. Ἡ Ἐκκλησία, πρὸς τι-

μὴν τῆς, ἐν μὲν τῇ Θεῖᾳ Λατρείᾳ καὶ μάλιστα τῇ Ὑμνογραφίᾳ αὐτῆς διετήρησε καὶ διατηρεῖ μέχρι σήμερον καὶ θὰ διατηρῇ τὰ πρωτότυπα ἀρχαῖκά κείμενά τῆς. Ἄλλ' ἐν τῇ Ἑρμηνείᾳ τοῦ Εὐαγγελίου, τῇ Κατηχήσει, τῷ Κηρύγματι ἐπέτρεψε τὴν χρῆσιν καὶ τοῦ ἀπλοϊκωτέρου ἰδιώματος γ λ ὡ σ σ η ς, ἐφ' ὅσον τοῦτο θεωρεῖται ἐπωφελέστερον διὰ τοὺς ἀπλοϊκοὺς ἐκ τῶν πιστῶν αὐτῆς. Καὶ ἐν τῇ χρήσει λοιπὸν τῆς γ λ ὡ σ σ η ς, ἢ Ἐκκλησία ἡμῶν ἀποδεικνύεται φ ι λ ε λ ε υ θ έ ρ α καὶ π ρ ο ο δ ε υ τ ι κ ῆ .

5. Ἄς μὴ λησμονῶμεν, ὅτι ἢ ἡμετέρα Ἐκκλησία εἶναι ἢ Μήτηρ Ἐκκλησία τῶν πλείστων λαῶν τῆς Ἀνατολῆς, τοῦ Βορρᾶ, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τινῶν τῆς Δύσεως. Καὶ ἢ Ἐκκλησία ἡμῶν πρώτη ἀπέδεχθη καὶ ἐπέβαλε τὴν μετὰ φ ρ α σ ι ν τῶν Εὐαγγελίων καὶ τῶν λοιπῶν ἱερῶν λειτουργικῶν κειμένων τῆς εἰς τὴν γλώσσαν τῶν πρωθελκυσθέντων ὑπ' αὐτῆς εἰς τὸν Χριστιανισμὸν λαῶν. Καὶ περὶ μὲν τῆς μετὰ φ ρ α σ ε ω ς τῶν ἱερῶν κειμένων τῆς Ἀγίας Γραφῆς, τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν καὶ Προσευχῶν, τῶν ἱερῶν Ὑμνων καὶ Ποιημάτων καὶ εὐρύτερον τῶν Πατερικῶν Συγγραμμάτων, ἐλπίζομεν νὰ διαλάβωμεν ἄλλοτε λεπτομερέστερον. Ἄλλ' ἐπὶ τῇ βάσει τῶν περὶ γ λ ὡ σ σ η ς ἀνωτέρω μόλις λεχθέντων, θὰ ἠθέλομεν ἅπαξ ἔτι νὰ ἐξάρωμεν τὴν στάσιν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ἣν ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος ἐτήρησεν. Ἦτοι, τὸν ἀριστον συνδυασμὸν σ υ ν τ η ρ η τ ι κ ὅ τ η τ ο ς, δι' ὅσα ἐφοβεῖτο παραφθορὰν καὶ παρανόησιν, καὶ π ρ ο ο δ ε υ τ ι κ ὅ τ η τ ο ς δι' ὅσα ἐπίστευεν ἀναγκαῖα καὶ ὠφέλιμα, ἰδίᾳ ἐν τῷ ἔργῳ τῷ κηρυκτικῷ καὶ κατηχητικῷ.

*

6. Ἄλλ' ἢ ἡμετέρα Ἐκκλησία ἐπεδείξατο φ ι λ ε λ ε υ θ ε ρ ο ν πνεῦμα καὶ π ρ ο ο δ ε υ τ ι κ ὅ τ η τ α καὶ ἐν τῇ χρήσει ἐπ' ὠφελείᾳ αὐτῆς ὅλων τῶν ἐκάστοτε ἀνακαλυπτομένων τεχνικῶν μέσων. Πρώτη ἢ ἡμετέρα Ἐκκλησία, καίτοι στενάζουσα ὑπὸ τὸν φρικτὸν τῆς δουλείας ζυγόν, ἐτόλμησε καὶ ἔδρυσε Τυπογραφεῖα πρὸς ἐκτύπωσιν καὶ διάδοσιν τῶν τε Ἀγίων Γραφῶν, τῶν ἐκκλησιαστικῶν Βιβλίων τῆς καὶ ποιικίλων ἄλλων ψυχωφελῶν συγγραμμάτων. Τὰ ἐννέα δέκατα

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Α'

ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 469*

Περὶ μισθολογικῆς διαβαθμίσεως τοῦ ἐφημεριακοῦ
Κλήρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου,
ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν :

Ἄρθρον 1.

1. Ἀπὸ 1 Ἰουλίου 1968 οἱ ἐν ἐνεργείᾳ τακτικοὶ ἐφημέριοι τῶν ἱερῶν ἐνοριακῶν Ναῶν, οἱ μισθοδοτούμενοι δυνάμει τοῦ Α.Ν. 536/1945 (Φ.Ε.Κ. 226-Α') «περὶ ρυθμίσεως τῶν ἀποδοχῶν τοῦ ὀρθοδόξου ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἑλλάδος κλπ.» εἰς βᾶρος τοῦ χρηματιστικοῦ λογαριασμοῦ «Κεφάλαια πρὸς πληρωμὴν μισθῶν ἐφημεριακοῦ Κλήρου», ὡς διαβαθμίζονται ἐν τῷ Ν.Δ. 4538/1966 (Φ.Ε.Κ. 167-Α') «περὶ καθο-

* Ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 162 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως (τεύχος Α') τῆς 24 Ἰουλίου 1968.

τῆς Ἑλληνικῆς Γραμματείας ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως μέχρι τῆς ἐνδόξου Ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος, εἶναι ἔργα Θεολογικά, Ἐκκλησιαστικά καὶ Ἠθικο-διδακτικά ἢ Πατριωτικά. Ἕλληνες τῆς διασπορᾶς (ἐν Ἰταλίᾳ κυρίως καὶ Αὐστρίᾳ, ὕστερον δ' ἐν Γαλλίᾳ, Γερμανίᾳ, Ὀλλανδίᾳ, Ἑλβετίᾳ καὶ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ), ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι, τῇ Βλαχίᾳ καὶ αὐτῇ τῇ πρωτεύουσῃ τῆς μεγάλῃς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, εἰς ἣν ἦτο ὑποτεταγμένη ἡ Ἑλλάς, τολμῶσι νὰ ἰδρῶσι Τυπογραφεῖα καὶ Βιβλιοθήκας, ἰδίᾳ ἐν Ἐκκλησίαις καὶ Μοναῖς, διὰ τὴν διάδοσιν τῶν Ἀληθειῶν τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως, τὴν διαφύλαξιν τοῦ ἀνυπολογίστου ἀξίας πνευματικοῦ τῶν Ἑλλήνων θησαυροῦ καὶ τὴν διατήρησιν, κατὰ τὸ ἐφικτὸν καὶ ἐπιτρεπτόν, ἀσβέστου τῆς φλογὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Πνεύματος μεταξὺ τοῦ Ὀρθοδόξου Πληρώματος.

7. Πέραν τούτων ἡ Ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία πρώτη ἐνστερνίζεται τὰ ἐπιτεύγματα τῆς τεχνικῆς προόδου, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Ναοῦ. Τούς ἐκ ξύλου ἐπικρουστήρας, τὰ σήμαντρα, διαδέχονται οἱ παντὸς με-

ρισμοῦ τυπικῶν προσόντων κατατάξεως τῶν ἐφημερίων εἰς μισθολογικὰς κατηγορίας» λαμβάνουν τὸν ἀκόλουθον μισθόν :

Οἱ τῆς Α' Μισθολογικῆς Κατηγορίας μισθὸν ἴσον πρὸς τὸν τοῦ βου ἕως καὶ 2ου βαθμοῦ.

Οἱ τῆς Β' Μισθολογικῆς Κατηγορίας μισθὸν ἴσον πρὸς τὸν τοῦ 8ου ἕως καὶ 4ου βαθμοῦ.

Οἱ τῆς Γ' Μισθολογικῆς Κατηγορίας μισθὸν ἴσον πρὸς τὸν τοῦ 9ου ἕως καὶ βου βαθμοῦ.

Οἱ τῆς Δ' Μισθολογικῆς Κατηγορίας μισθὸν ἴσον πρὸς τὸν τοῦ 10οῦ ἕως καὶ 7ου βαθμοῦ.

2. Εἰσαγωγικὸς μισθὸς τῶν ὡς ἄνω ἐφημερίων ὀρίζεται ἀντιστοίχως ὁ τοῦ βου, 8ου, 9ου ἢ 10ου βαθμοῦ.

3. Διὰ τὴν ἐν ἐκάστη Κατηγορίᾳ μισθολογικῇ ἐξέλιξιν τῶν κατὰ τὸ παρὸν ἄρθρον ἐφημερίων ὀρίζεται χρόνος ὑπηρεσίας κατὰ βαθμίδα :

α) Διὰ τὴν Α' Κατηγορίαν 4ετία διὰ τὴν λῆψιν μισθοῦ 5ου βαθμοῦ καὶ 5ετία διὰ τὴν λῆψιν μισθοῦ 4ου καὶ 3ου βαθμοῦ ἀντιστοίχως.

β) Διὰ τὴν Β' Κατηγορίαν 4ετία διὰ τὴν λῆψιν μισθοῦ 7ου βαθμοῦ καὶ 5ετία διὰ τὴν λῆψιν μισθοῦ βου καὶ 5ου βαθμοῦ.

γ) Διὰ τὴν Γ' Κατηγορίαν 4ετία διὰ τὴν λῆψιν μισθοῦ βου βαθμοῦ καὶ 5ετία διὰ τὴν λῆψιν μισθοῦ 7ου βαθμοῦ.

γέθους Κώδωνες· τὸν σίδηρον καὶ τὸν ἄργυρον, διαδέχεται ὁ χρυσοῦς καὶ τὰ λοιπὰ εὐγενῆ μέταλλα· τὰ μάλλινα καὶ βαμβακερὰ ὑφάσματα, ἀντικαθίστανται διὰ μεταξίνων καὶ χρυσοῦφάντων ἐν τε τοῖς ἱεροῖς σκεύεσι καὶ τοῖς Ἀμφίοις. Τὸ ἀσθενές φῶς τῶν λυχνιῶν, διαδέχεται ὁ μεγαλοπρεπῆς ἐκ χαλκοῦ ἢ κρυστάλλου πολυέλαιος μὲ τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς. Τὴν κέραμον καὶ τὰς πλίνθους, ἀντικαθιστᾷ τὸ μάρμαρον, τὸ σκυρόδεμα καὶ ἡ νέα τεχνικὴ δομῆσεως, ἐπιχρίσεως, διακοσμῆσεως, θερμάνσεως κλπ. κλπ. Αἱ ἐκ τῆς τεχνικῆς ἐπιδράσεις ἐπὶ τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς τῶν Ναῶν καὶ τοῦ καθόλου ὀπλισμοῦ αὐτῶν, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἱερῶν ἀντικειμένων καὶ σκευῶν, τὰς ὁποίας ἀπεδέξατο ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία, ὡς χρησίμους καὶ ἐπωφελεῖς δι' ἑαυτὴν καὶ τὸ Πλήρωμα αὐτῆς, δὲν εἶναι μὲν τόσον ἐμφανεῖς, ἀλλ' οὐχ ἤττον αὐταὶ τυγχάνουσι λίαν ἀξιόλογοι καὶ ἐνδεικτικαὶ τοῦ προοδευτικοῦ πνεύματος, ὑφ' οὗ ἐνεφορεῖτο ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν. Ἀλλὰ θὰ συνεχίσωμεν.

ΚΩΝ. Γ. ΜΗΟΝΗΣ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

δ) Διὰ τὴν Δ' Κατηγορίαν ὕετία διὰ τὴν λῆψιν μισθοῦ ἐκάστου βαθμοῦ.

4. Οἱ κατὰ τὴν 1ην Ἰουλίου 1968 ὑπηρετοῦντες ἐφημέριοι, οἱ ὑπαγόμενοι εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Α.Ν. 536/1945, διαβαθμίζονται ὡς ἀκολούθως, ἐν τῇ ἐν ἧ ἀνήκουσι μισθολογικῇ Κατηγορίᾳ, μετὰ οὐσιαστικὴν ἡτιολογημένην κρίσιν τοῦ οἰκείου Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου, λαμβάνοντος ὑπ' ὄψιν τὴν καθόλου λειτουργικὴν καὶ ἱεραποστολικὴν ἐκάστου ἐπίδοσιν καὶ ἀναλόγως τοῦ χρόνου ὑπηρεσίας μετὰ τῶν τυπικῶν προσόντων τῆς Κατηγορίας, εἰς ἣν ἤδη ἀνήκουσι :

Μέχρι καὶ τοῦ μισθοῦ 4ου βαθμοῦ, οἱ τῆς Α' Κατηγορίας
 » » » » 6ου » » » Β' »
 » » » » 7ου » » » Γ' »
 » » » » 8ου » » » Δ' »

5. Αἱ κατὰ τὸ παρὸν ἄρθρον ἀποφάσεις τῶν οἰκείων Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων περὶ μισθολογικῆς διαβαθμίσεως τῶν ἐφημερίων δημοσιεύονται εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

6. Εἰς τοὺς κατὰ τὸ παρὸν ἄρθρον ἐφημέριους παρέχονται τὰ διὰ τῶν παραγρ. 2-4 τῆς ὑπ' ἀριθμ. 281/1966 Π.Υ.Σ. (ΦΕΚ 284—Α') «περὶ καθορισμοῦ τοῦ βασικοῦ μισθοῦ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ τακτικῶν ἐφημερίων» καὶ ὑπ' ἀριθμ. 37/1967 Π.Υ.Σ. (ΦΕΚ 47—Α') «περὶ τροποποιήσεως τῆς παραγρ. 3 τῆς ὑπ' ἀριθμ. 281/20.12.1966 Π.Υ.Σ. κλπ.» προβλεπόμενα διὰ τούτους ἐπίδομα. Διὰ τὴν παροχὴν τῆς προσαυξήσεως πενταετιῶν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἀπὸ 1ης Ἰουλίου 1968 καὶ ἡ προϋπηρεσία ὡς ἱεροδιακόνων.

Ἄρθρον 2.

1. Ἐν περιπτώσει κατατάξεως τοῦ ἐφημερίου εἰς ἀνωτέραν μισθολογικὴν Κατηγορίαν, λόγω ἀποκτήσεως τῶν διὰ αὐτὴν ὀριζομένων ἀνωτέρων προσόντων, ὁ ἐφημέριος κατατάσσεται εἰς τὸν εἰσαγωγικὸν μισθὸν τῆς ἀνωτέρας ταύτης Κατηγορίας. Ἐὰν ὅμως κέκτηται βασικὸν μισθὸν ἀνωτερόν τοῦ εἰσαγωγικοῦ τούτου μισθοῦ τῆς ἀνωτέρας μισθολογικῆς Κατηγορίας, κατατάσσεται μὲ τὸν δὴν κέκτηται μισθόν, τοῦ ἐν αὐτῷ ἤδη διανυθέντος χρόνου συνυπολογιζομένου.

2. Ἡ κατὰ τὸ παρὸν ἄρθρον κατάταξις ἐφημερίου διενεργεῖται κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν παραγράφων 4 καὶ 5 τοῦ προηγουμένου ἄρθρου προβλεπομένην διαδικασίαν.

Ἄρθρον 3.

1. Ἐφημέριοι ὑπαγόμενοι εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Α.Ν. 536/1945, ἔχοντες προϋπηρεσίαν κληρικοῦ εἰς ἐφημεριακὰς θέσεις ἐλληνορθόδοξων ἱερῶν Ναῶν Κοινοτήτων ἢ Ἰδρυμάτων τῆς ἀλλοδαπῆς συνυπολογίζουσι ταύτην διὰ τὴν κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ παρόντος Α.Ν. διαβάθμισίν των.

2. Τὴν ὡς κληρικῶν τοιαύτην προϋπηρεσίαν δύνανται ν' ἀναγνωρίσωσιν εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. κατὰ τὰ δι' ἀποφάσεως τοῦ Ἰπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ

Θρησκευμάτων, τῇ προτάσει τοῦ Δ.Σ. αὐτοῦ ὀρισθησόμενα.

3. Αἱ διατάξεις τῆς παραγράφου 1 τοῦ παρόντος ἄρθρου ἔχουσιν ἐφαρμογὴν καὶ ἐπὶ τῶν ἐφημερίων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐχόντων προϋπηρεσίαν κληρικοῦ εἰς τὸ Δημόσιον ἢ εἰς τὰ Νομικὰ Πρῶτα Δημοσίου ἢ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου. Ὡσαύτως ἐφημέριοι Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου ἢ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου συνυπολογίζουσι πᾶσαν προϋπηρεσίαν των ὡς κληρικῶν διὰ τὴν κατὰ τὸν παρόντα Νόμον καὶ κατὰ τὸ ἄρθρον 13 τοῦ Ν.Δ. 3097/1954, ὡς ἰσχύει, διαβάθμισίν των.

Ἄρθρον 4.

Αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 1 ἕως 3 τοῦ παρόντος Α.Ν. δύνανται, κοινῇ ἀποφάσει τῶν Ἰπουργῶν Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ Οἰκονομικῶν καὶ τοῦ κατὰ περίπτωσιν ἀρμοδίου Ἰπουργοῦ, μετὰ πρότασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ ἀρμοδίου Ὀργάνου, νὰ ἐπεκτείνωνται, ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει, καὶ ἐπὶ τῶν ἐφημερίων Ὀργανισμῶν, Ἰδρυμάτων ἢ Συλλόγων ἐν γένει διατηρούντων ἱερὸν Ναὸν εἰς βᾶρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τούτων καὶ ἐφ' ὅσον ἔχουσι τὴν οἰκονομικὴν δυνατότητα.

Ἄρθρον 5.

Ἡ κατὰ τὴν παράγρ. 2 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Α.Ν. 536/45, ὡς νῦν ἰσχύει, προβλεπομένη εἰσφορά ἐξ 25% ἐπὶ τῶν ἀκαθάριστων εἰσπράξεων τῶν ἐνοριακῶν Ναῶν, συναδελφικῶν καὶ ὑπὸ εἰδικῶν νόμων διεπινομένων Ναῶν, ὑπὲρ τοῦ παρὰ τῇ Δημοσίᾳ Ληψοδοσίᾳ τηρουμένου χρηματιστικοῦ λογαριασμοῦ «Κεφάλαια πρὸς πληρωμὴν μισθῶν Ἐφημερικοῦ Κλήρου», εἰς ὅσους ἐξ αὐτῶν ἔχουσι ἀκαθάριστα ἐτήσια ἔσοδα πλέον τῶν εἴκοσι χιλιάδων (20.000) δραχμῶν, αὐξάνεται ἀπὸ 1ης Ἰουλίου 1968 εἰς 35%, περιοριζομένου τοῦ διὰ τὴν κάλυψιν τῶν δαπανῶν τῶν Ναῶν ποσοστοῦ ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἰσπράξεων ἀπὸ 56% εἰς 46%.

Ἄρθρον 6.

Οἱ κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ παρόντος ἐφημέριοι ἐγγράφονται ὡς μέτοχοι εἰς τὸ Ταμεῖον Ἀρωγῆς Ἰπαλλήλων τοῦ Ἰπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων εἰς βᾶρος τῶν ὁποίων γίνονται ἀπὸ 1ης Ἰουλίου 1968 αἱ νόμιμοι κρατήσεις.

Ὡς πρὸς τὴν ἐξαγορὰν τοῦ προδιαδραμόντος χρόνου ὑπηρεσίας τῶν εἰρημένων ἐφημερίων, τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεών των καὶ πᾶν συναφὲς θέμα, ἐκδοθήσεται ἀπόφασις τοῦ Ἰπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, τῇ προτάσει τοῦ Δ.Σ. τοῦ ὡς ἄνω Ταμεῖου.

Ἄρθρον 7.

Διὰ Β. Διαταγμάτων, ἐκδιδομένων προτάσει τῶν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ἰπουργῶν, καθορισθήσεται πᾶ-

σα λεπτομέρεια ἐν σχέσει με τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος Α. Νόμου.

Ἄρθρον 8.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ 1.7.1968.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 22 Ἰουλίου 1968

Ἐν Ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

**Ο ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΥΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΩ.Ι.ΤΑΚΗΣ**

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΓΕΩΡΓ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Α'
ΣΤΥΛ. ΠΑΤΤΑΚΟΣ

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Β'
ΔΗΜ. ΠΑΤΙΛΗΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

Ἐθεωρήθη καὶ ἐτέθη ἡ μεγάλη τοῦ Κράτους σφραγίς.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 23 Ἰουλίου 1968

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΑΔΑΜ. ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

Β'

**ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Ἀριθ. Πρωτ. 4831
Διεκπ. 1777

Ἀθήνησι τῆ 25.7.1968

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1543

Πρὸς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ὡς τυγχάνει γνωστὸν ὑμῖν, ὁ Ἐξοχώτατος Πρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως κ. Γεώργιος Παπαδόπουλος, προσελθὼν τῆ 2α Μαΐου ἐ. ἔ., τῆ συνοδείᾳ τοῦ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργοῦ κ. Θεοφύλακτου Παπακωνσταντίνου καὶ τοῦ τότε ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑφυπουργοῦ κ. Σπυρίδωνος Λιζάρδου, εἰς πανηγυρικὴν Αὐτῆς συνεδρίαν, ἀνεκοίνωσεν ἐπισήμως Αὐτῇ τὴν ἱστορικῆς σημασίας ἀπόφασιν τῆς ὑπ' αὐτὸν Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως, ὅπως δι' ἐκδοθησομένου Ἀναγκ. Νόμου ἐπιλυθῆ τὸ ἀπὸ ἐνὸς καὶ ἡμίσεος αἰῶνος ἀπασχολοῦν τὴν καθ' ἡμᾶς Ἀγιοτάτην Ἐκκλησίαν μισθολογικὸν πρόβλημα τοῦ ἐφημεριακοῦ Αὐτῆς Κλήρου, διὰ τῆς ὑπαγωγῆς αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Ἰουλίου ἐ. ἔ. εἰς τὴν μισθολογικὴν διαβάθμισιν τῶν Δημοσίων Ὑπαλλήλων.

Ἦδη ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν πολλῇ τῇ χαρᾷ καὶ τῇ πρὸς τὸν Κύριον δοξολογία γνωρίζει ὑμῖν, ὅτι ὁ Α. Νόμος, οὗτινος τὴν ἐκδο-

σιν ἐπηγγεῖλατο ὁ Ἐξοχώτατος κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ὑπογραφεῖς ὑπὸ τῆς Α. Ἐξοχότητος τοῦ Ἀντιβασιλέως καὶ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 162 Φ.Ε.Κ. (τεῦχος Α') τῆς 24 Ἰουλίου 1968.

Διὰ τὴν ἀπόσκοπτον, ὅθεν, καὶ ἐνιαίαν ἐφαρμογὴν τοῦ ὡς εἴρηται Α.Ν. 469/1968 «περὶ μισθολογικῆς διαβαθμίσεως τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» ἡ Ἱερά Σύνοδος ἔγνω, ὅπως γνωρίσῃ ὑμῖν, ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ ἀκριβῆς τήρησις τῆς κάτωθι διαδικασίας ἐκ μέρους τῶν καθ' ὑμᾶς Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων.

Α'. Η ΥΠΟ ΤΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ ΚΡΙΣΙΣ

1. Τὸ κατὰ τὸ ἄρθρον 33 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὑφιστάμενον παρ' ἐκάστη Ἱερᾷ Μητροπόλει Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον, ὡς αὖτις ἐπιλαμβάνεται θεμάτων μισθολογικῆς διαβαθμίσεως κλπ. τῶν ἐφημερίων, ἐνεργεῖ ὡς Ὑπηρεσιακὸν Συμβούλιον διὰ τοὺς Ἐφημερίους καὶ δέον, ὅπως καταβάλλῃ ἰδιαιτέραν μέριμναν εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν σύννομον καὶ δικαίαν κρίσιν τῶν πρὸς μισθολογικὴν διαβάθμισιν καὶ προαγωγὴν ἐφημερίων.

2. Συγκρότησις—σύνθεσις—ἀπαρτία—ἀναπλήρωσις.

Διὰ τὴν συγκρότησιν, σύνθεσιν, ἀπαρτίαν καὶ ἀναπλήρωσιν τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου τούτου ἰσχύουν τὰ ὁριζόμενα ὑπὸ τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 33 καὶ 34 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 καὶ τῶν ἄρθρων 14 καὶ 15 τοῦ Ν.Α. 586/1941 (ΦΕΚ 350—Α').

Ἡ εἰς τὸ Συμβούλιον συμμετοχὴ ἀναπληρωματικοῦ μέλους ἐπιτρέπεται μόνον ἐν περιπτώσει ἀπουσίας ἢ κωλύματος τοῦ τακτικοῦ, γνωμῆς ρητῆς περὶ τούτου μνείας εἰς τὰ Πρακτικά.

Καθήκοντα εἰσηγητοῦ δέον ν' ἀνατίθενται εἰς ἓν ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου, Γραμματέως δὲ εἰς τὸν Γραμματέα τοῦ Μητρ. Συμβουλίου.

3. Συνεδρίασις—πρόσκλησις—ἡμερησία διάταξις.

Τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον συνεδριάζει, ὡς αὖτις παρίσταται ἀνάγκη, ἀναβάλλει δὲ νομίμως τὴν λήψιν ἀποφάσεως μέχρις οὗ συμπληρωθῆ ὁ ἀτομικὸς φάκελλος τοῦ κρινομένου ἐφημερίου διὰ τῶν ἀπαραιτήτων στοιχείων,

Τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον συνέρχεται κατόπιν προσκλήσεως καὶ ἐπιλαμβάνεται τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ βάσει ἀναλυτικῆς ἡμερησίας διατάξεως.

Πρὸς ὑποβοήθησιν τῶν Προέδρων καὶ Γραμματέων τῶν Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων διὰ τὴν νόμιμον σύγκλησιν καὶ λειτουργίαν ὡς Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου τοῦ Μητροπολιτικοῦ τιοῦτου, θέλει ἀποσταλῆ ὑμῖν ἐγκαίρως ἐντοπον βοήθημα περὶ τοῦ τρόπου διεξαγωγῆς τῆς ὡς ἄνω διαδικασίας καὶ περὶ τοῦ τρόπου αἰτιολογήσεως τῶν σχετικῶν ἀποφάσεων ἐν τοῖς πρακτικοῖς, πρὸς ἀποφυγὴν σφαλμάτων ἢ παραλείψεων, αἵτινες δύνανται νὰ ὀδηγήσων εἰς δίκας ἢ καὶ ἀκυρώσεις τῶν ἀποφάσεων διὰ τυπικούς λόγους.

4. Κρίσις — προπαρασκευή — εισήγησις — αξιολόγησις — αιτιολογία κρίσεως.

Ἡ κρίσις τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου περὶ μισθολογικῆς διαβαθμίσεως καὶ προαγωγικῆς ἐξελίξεως τῶν ἐφημερίων βασίζεται ἐπὶ τῶν ἐν τῷ ἀτομικῷ φακέλλῳ ἐκάστου ἐφημερίου ὑπαρχόντων πραγματικῶν στοιχείων.

Ἀπαραίτητα στοιχεῖα τοῦ ἀτομικοῦ φακέλλου ἐκάστου ἐφημερίου θεωροῦνται τὰ κάτωθι :

α) Κεχωρωμένα ἀντίγραφα χειροτονητηρίου Γράμματος καὶ πιστοποιητικῶν λοιπῶν ἀπαιτουμένων προϋποθέσεων πρὸς διορισμόν, β) τίτλοι σπουδῶν, γ) κεχωρωμένα πιστοποιητικὰ εἴδους καὶ χρόνου προὔπηρεσίας, δ) ἀποσπάσματα κεχωρωμένων πρακτικῶν τοῦ Κληρικῶν Ποινολογίου καὶ ε) ἐτησία «ἐκθεσις ἐπιδόσεως», ὡς καὶ πᾶν ἄλλο σχετικὸν ἔγγραφο μαρτυροῦν περὶ τῆς καθ' ὅλον λειτουργικῆς καὶ ἱεραποστολικῆς δράσεως τοῦ ἐφημερίου.

Ὅπως ἡ διὰ τὴν λήψιν τῆς σχετικῆς ἀποφάσεως δικαιολογία θὰ παραπέμπη διὰ μὲν τὰ τυπικὰ προσόντα τοῦ ἐφημερίου εἰς τὰ ἐν τῷ ἀτομικῷ αὐτοῦ φακέλλῳ φυλασσόμενα δικαιολογητικά, διὰ δὲ τὰ οὐσιαστικά εἰς τὴν «ἐκθεσιν ἐπιδόσεως».

5. Ἀπόφασις — λήψις ἀποφάσεως — καταχώρησις εἰς τὰ Πρακτικά — δημοσιεύσις.

Διὰ τὴν λήψιν ἀποφάσεως ἀπαιτεῖται ἀπόλυτος πλειοψηφία τῶν παρόντων μελῶν. Ἐὰν ὑπάρχον πλειοψηφίαν δύο γνώμων, οἱ ἀκολουθοῦντες τὴν ἀσθενετέραν γνώμην ὀφείλουσιν νὰ προσχωρήσουσιν εἰς μίαν τῶν ἐπικρατεστέρων αὐτῆς, πρὸς σχηματισμὸν πλειοψηφίας.

Αἱ περὶ διαβαθμίσεως τῶν ἐφημερίων κατὰ Κατηγορίας καὶ παροχῆς τῆς προσαυξήσεως πενταετιῶν ἀποφάσεις τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου καταχωρίζονται εἰς εἰδικὸν βιβλίον πρακτικῶν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου. Τὸ βιβλίον τοῦτο φέρει τὸν τίτλον «Βιβλίον Πρακτικῶν Ἱεραποστολικῆς Καταστάσεως τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως.....».

Ἐν αὐτῷ καταχωρίζονται πλήρως τὰ πρακτικὰ ἐκάστης συνεδριάσεως, ἅτινα ὑπογράφονται ὑπὸ τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Γραμματέως τοῦ Συμβουλίου. Εἰς τὰ Πρακτικά ἀναγράφονται ἅπαντα τὰ ὀνόματα τῶν συμμετεχόντων μελῶν, καταχωρεῖται δ' ἐν αὐτοῖς καὶ ἡ γνώμη τῶν τυχόν μειοψηφούντων.

Αἱ ὡς ἄνω ἀποφάσεις τῶν Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων δημοσιεύονται ὑποχρεωτικῶς εἰς εἰδικὸν τεύχος τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐνημερωτικῶς εἰς εἰδικὴν στήλην τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία», ἡ δὲ ἰσχὺς αὐτῶν, κατὰ τὴν πρώτην ἐφαρμογὴν τοῦ Νόμου, ἄρχεται ἀπὸ 1ης Ἰουλίου 1968.

6. Κατὰ τῶν ὡς ἄνω ἀποφάσεων τῶν Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων χωρεῖ κατὰ τὰς κειμένας διατάξεις αἰτήσεις ἀκυρώσεως ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

Β'. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΕΩΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

1. Τυπικὰ προσόντα.

Ἡ Γραμματεία ἐκάστης Ἱερᾶς Μητροπόλεως ὀφείλει πρὸ τῆς κρίσεως τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου νὰ προβῇ εἰς τὸν ἔλεγχον τῶν ἀτομικῶν φακέλλων τῶν ἐφημερίων, πρὸς διαπίστωσιν τῆς ὑπάρξεως ἐν αὐτοῖς τῶν ἀπαιτουμένων ὡς ἄνωτέρω στοιχείων. Πρὸς τοῦτο καλοῦνται οἱ ἐνδιαφερόμενοι, ὅπως προσκομίσωσιν ἐντὸς τακτῆς προθεσμίας τὰ ἐκ τοῦ ἀτομικοῦ αὐτῶν φακέλλου ἔλλειποντα δικαιολογητικά.

2. Οὐσιαστικὰ προσόντα.

Διὰ τὴν ἐξακριβωσιν καὶ αξιολόγησιν τῶν οὐσιαστικῶν προσόντων θὰ χρησιμοποιηθῶσιν αἱ ὑπάρχονσαι ὑπηρεσιακαὶ καὶ εἰδικώτερον ἢ νεωτέρα τούτων «ἐκθεσις ἐπιδόσεως», ὅσα ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἔνταξιν. Αὕτη συντάσσεται ὑπὸ τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου βάσει ἐνιαίων στοιχείων κρίσεως δι' ἅπαντας τοὺς ἐφημερίους, ἀξιολογεῖται δὲ ἰδίᾳ ἕκαστον ἀφορᾷ εἰς τὴν λειτουργικὴν, ἱεραποστολικὴν καὶ πνευματικὴν καθόλου ἐπίδοσιν ἐκάστου κρινόμενου ἐφημερίου.

Πρὸς τοῦτο οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται δέον, ὅπως συμπληρώσωσιν δι' ἕκαστον ἐφημερίου τὸν νέον τύπον «ἐκθέσεως ἐπιδόσεως», ὅστις θὰ ἀποσταλῇ αὐτοῖς μετὰ ἐπεξηγηματικῶν ὁδηγιῶν διὰ νεωτέρας ἐγκυκλίου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

3. Συγκέντρωσις δικαιολογητικῶν—προπαρασκευή.

Τὰ ὡς ἄνω δικαιολογητικά τῶν τε τυπικῶν καὶ οὐσιαστικῶν προσόντων συγκροτοῦνται πρὸ τῆς διαβαθμίσεως ἐκάστου ἐφημερίου, τιθέμενα εἰς τὸν ἀτομικὸν αὐτοῦ φακέλλον, ὅστις τίθεται ὑπὸ ὄφιν τοῦ Συμβουλίου κατὰ τὴν ὀρισθεῖσαν διὰ τὴν διαβάθμισιν του συνεδριάσιν καὶ πρὸ αὐτῆς ἢ μετ' αὐτὴν ὑπὸ ὄφιν τοῦ Εἰσηγητοῦ, ἐὰν ἤθελεν ὀρισθῆ τιοῦτος ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου. Εἰς τὸ ἔργον θὰ ἦτο νὰ ἐτίθετο οἱ ἀτομικοὶ φακέλλοι ὑπὸ ὄφιν τοῦ Εἰσηγητοῦ πρὸ τῆς συνεδριάσεως, ἵνα ὑπάρχη ὁ ἀναγκαῖος διὰ τὴν μελέτην τῶν φακέλλων καὶ τὴν ὑπεύθυνον εἰσήγησιν χρόνος, προσέτι δὲ νὰ ὑπάρξη εὐχέρεια συμπληρώσεως τυχόν ἐλλειπόντων ἢ ἀνεπαρκῶν δικαιολογητικῶν, ὡς π.χ. προὔπηρεσίας κλπ.

4. Τρόπος διαβαθμίσεως.

α) Κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Α. Νόμου 469/1968 οἱ ἐν ἐνεργείᾳ τακτικοὶ ἐφημέριοι τῶν Ἱ. Ἐνοριακῶν Ναῶν, οἱ μισθοδοτούμενοι δυνάμει τοῦ Α.Ν. 536/1945 εἰς βάρος τοῦ χρηματιστικοῦ λογαριασμοῦ «Κεφάλαια πρὸς πληρωμὴν μισθῶν ἐφημεριακοῦ Κλήρου», ὡς διαβαθμίζονται ἐν τῷ Ν.Α. 4538/1966 (Φ.Ε.Κ. 167-Α') λαμβάνουν ἀπὸ 1ης Ἰουλίου 1968 τὸν ἀκόλουθον μισθόν :

Οἱ τῆς Α' μισθολογικῆς κατηγορίας μισθὸν ἴσον πρὸς τὸν τοῦ βου ἕως 2ου βαθμοῦ.

Οι τῆς Β' μισθολογικῆς κατηγορίας μισθὸν ἴσον πρὸς τὸν τοῦ 8ου ἕως 4ου βαθμοῦ.

Οι τῆς Γ' μισθολογικῆς κατηγορίας μισθὸν ἴσον πρὸς τὸν τοῦ 9ου ἕως 6ου βαθμοῦ.

Οι τῆς Δ' μισθολογικῆς κατηγορίας μισθὸν ἴσον πρὸς τὸν τοῦ 10ου ἕως 7ου βαθμοῦ.

β) Εἰσαγωγικὸς μισθὸς τῶν ἄνω ἐφημερίων ὀρίζεται ἀντιστοίχως ὁ 6ος, 8ος, 9ος ἢ 10ος βαθμὸς.

γ) Διὰ τὴν ἐν ἐκάστη κατηγορίᾳ μισθολογικῆν ἐξέλξειν τῶν κατὰ τὸ ὡς ἄνω ἄρθρον ἐφημερίων ὀρίζεται χρόνος ὑπηρεσίας κατὰ βαθμίδα :

Διὰ τὴν Α' Κατηγορίαν τετραετία διὰ τὴν λῆψιν τοῦ μισθοῦ 5ου βαθμοῦ καὶ πενταετία διὰ τὴν λῆψιν τοῦ μισθοῦ 4ου καὶ 3ου βαθμοῦ ἀντιστοίχως.

Διὰ τὴν Β' Κατηγορίαν τετραετία διὰ τὴν λῆψιν τοῦ μισθοῦ 7ου βαθμοῦ καὶ πενταετία διὰ τὴν λῆψιν τοῦ μισθοῦ 6ου καὶ 5ου βαθμοῦ.

Διὰ τὴν Γ' Κατηγορίαν τετραετία διὰ τὴν λῆψιν τοῦ μισθοῦ 8ου βαθμοῦ καὶ πενταετία διὰ τὴν λῆψιν τοῦ μισθοῦ 7ου βαθμοῦ.

Διὰ τὴν Δ' Κατηγορίαν πενταετία διὰ τὴν λῆψιν τοῦ μισθοῦ ἐκάστου βαθμοῦ.

δ) Κατὰ τὴν παράγραφον 4 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Α. Νόμου 469/1968 ὑπηρετοῦντες ἐφημέριοι τοῦ Α.Ν. 536/1945 διαβαθμίζονται ὡς ἀκολουθῶς ἐν τῇ ἐν ἧ ἀνήκουσιν οὗτοι μισθολογικῆς κατηγορίας μετὰ κρίσιν τοῦ οἰκείου Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου, λαμβάνοντος ὑπ' ὄψιν τὴν καθόλου λειτουργικὴν καὶ ἱεραποστολικὴν ἐκάστου ἐπίδοσιν καὶ ἀναλόγως τοῦ συνολικοῦ χρόνου ὑπηρεσίας μετὰ τῶν τυπικῶν προσόντων τῆς Κατηγορίας, εἰς ἣν ἤδη ἀνήκουσι.

Μέχρι καὶ τοῦ μισθοῦ 4ου βαθμοῦ οἱ τῆς Α' Κατηγ.							
» » » » 6ου » » » Β' »							
» » » » 7ου » » » Γ' »							
» » » » 8ου » » » Δ' »							

ε) Εἰς τοὺς ὡς ἄνω ἐφημερίους παρέχονται τὰ διὰ τῶν παραγράφων 2-4 τῆς ὑπ' ἀριθμ. 281/1966 Π.Υ.Σ. «Περὶ καθορισμοῦ τοῦ βασικοῦ μισθοῦ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ τακτικῶν ἐφημερίων» καὶ τῆς ὑπ' ἀρ. 37/1967 Π.Υ.Σ. «Περὶ τροποποιήσεως τῆς παραγρ. 3 τῆς ὑπ' ἀριθ. 281/20-12-1966 Π.Υ.Σ. κ.λπ.» προβλεπόμενα διὰ τούτους ἐπιδόματα.

στ) Τὰ κατὰ τόπους Μητροπολιτικὰ Συμβούλια δέον ν' ἀποφασίζον συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 1 (παρ. 4) τοῦ ὡς ἄνω Νόμου κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν τόσον περὶ τῆς διαβαθμίσεως κατὰ κατηγορίας τῶν ἐφημερίων, ὅσον καὶ περὶ τῆς παροχῆς τῆς προσαυξήσεως πενταετιῶν, ἐφ' ὅσον οἱ κρινόμενοι ἐφημέριοι κέκτηνται τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα.

5. Αἰτιολογία τῆς διαβαθμίσεως.

Κατὰ ρητὴν ἐπιταγὴν τοῦ Νόμου, ἡ μισθολογικὴ διαβάθμισις ἐκάστου ἐφημερίου δέον νὰ εἶναι ἥτιο-

λογημένη ἀπὸ οὐσιαστικῆς ἀπόψεως. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι ἡ σχετικὴ πρᾶξις τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου δέον νὰ περιλαμβάνῃ ἅπαντα τὰ πραγματικὰ καὶ νομικὰ στοιχεῖα, τὰ δικαιολογούντα τὴν ἀπὸ ἀπόψεως τυπικῶν καὶ οὐσιαστικῶν προσόντων διαβάθμισιν τοῦ Ἐφημερίου. Ἡ αἰτιολόγησις αὕτη δέον νὰ γίνεταί εἴτε διὰ ρητῆς μνείας τῶν στοιχείων τούτων ἐν τῷ πρακτικῷ, εἴτε διὰ σαφοῦς καὶ συγκεκριμένης παραπομπῆς εἰς τὰ ἐν τῷ φακέλλῳ στοιχεῖα.

Ἐφελέκεται ἡ προσοχὴ τῶν Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων διὰ τὴν σύνομον καὶ ὁρθὴν αἰτιολόγησιν τῶν πράξεων διαβαθμίσεως πρὸς ἀποφυγὴν αἰτήσεων ἀκυρώσεως ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας δι' ἀνεπαρκῆ ἢ μὴ σύνομον ἢ ἀόριστον αἰτιολογίαν.

6. Τρόπος ὑπολογισμοῦ προϋπηρεσίας.

α) Ὡσαύτως ἐφιστᾶται ἡ προσοχὴ ὄμων, ὅτι διὰ τὴν μισθολογικὴν διαβάθμισιν καὶ τὴν χορήγησιν προσαυξήσεως πενταετιῶν εἰς τοὺς ἐφημερίους λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ προϋπηρεσία τῶν ἐφημερίων ὡς Ἱεροδιακόνων.

β) Προκειμένον περὶ ἐφημερίων ἐχόντων προϋπηρεσίαν εἰς ἐφημεριακὰς θέσεις Ἱερῶν Ναῶν ἑλληνορθόδοξον Κοινοτήτων ἢ Ἱδρυμάτων τῆς ἀλλοδαπῆς, συνυπολογίζεται αὕτη διὰ τὴν μισθολογικὴν διαβάθμισιν των, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Ἀναγκαστικοῦ Νόμου 469/1968 καὶ ἐφ' ὅσον προσκομίσωσιν οὗτοι πιστοποιητικὰ τῆς ἐν λόγῳ προϋπηρεσίας των, κεκρωμένα ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας Ἐκκλησιαστικῆς καὶ Προξενικῆς Ἀρχῆς. Ὁμοίως συνυπολογίζεται καὶ ἡ προϋπηρεσία ὡς κληρικῶν τῶν ἐφημερίων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς Ἱδρύματα τοῦ Δημοσίου ἢ Ν.Π.Δ.Α. ἢ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον κρίνονται καὶ οἱ ἔχοντες προϋπηρεσίαν εἰς Ἱδρύματα τῆς ἡμεδαπῆς καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἐκπαίδευσιν ἐφημέριοι. Ἡ σχετικὴ ὁμῶς ἀπόφασις τοῦ οἰκείου Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου λαμβάνεται μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Ἀναγκαστικοῦ Νόμου 469/1968 προβλεπομένης κοινῆς Ὑπουργικῆς ἀποφάσεως. Τὴν ἐν λόγῳ προϋπηρεσίαν δύνανται οἱ ἐφημέριοι ν' ἀναγνωρίσωσι παρὰ τῷ TAKE.

γ) Τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον κρίνει ἀποφασιστικῶς ἐπὶ πάσης περιπτώσεως ἀφορώσης εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῆς κληρικῆς προϋπηρεσίας, μὴ μαρτυρομένης σαφῶς διὰ τῶν προσκομιζομένων ἐγγράφων στοιχείων.

Εἰς περίπτωσιν ἀμφισβητήσεως διὰ τὸν ὑπολογισμόν τῆς προϋπηρεσίας τῶν ἐφημερίων παρὰ τῷ Δημοσίῳ ἢ παρὰ Ν.Π.Δ.Α. τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον δύναται δι' αἰτήσεώς του πρὸς τὸ Ἀνώτατον Συμβούλιον Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν νὰ ζητήσῃ συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 1 παρ. 4 τοῦ Νόμου 1811/1951 τὴν λύσιν τῆς ἀμφισβητήσεως.

Εἰς περίπτωσιν μὴ ὑπάρξεως πιστοποιητικοῦ

προϋπηρεσίας, αυτή δέν δύναται νά ύπολογισθῆ. Όταν προσκομισθῆ τοιοῦτον πιστοποιητικόν λαμβάνεται ύπ' ὄψιν διά τήν χορήγησιν επιδόματος πολυετίας.

Γ'. ΤΑΚΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΕΩΣ ΕΦΗΜΕΡΙΩΝ

1. Τακτική κρίσις.

α) Βασικῶς ισχύει καί δέον νά τηρῆται ἡ ύπό στοιχεῖα Α καί Β παρ. 1, 2 καί 3 τῆς παρούσης καθοριζομένη διαδικασία.

β) Μέχρι τέλους Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους συντάσσονται ὑπό τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου ἐκθέσεις περι τῆς επιδόσεως τῶν ἐφημερίων.

Πρὸς τοῦτο θέλει ἀποσταλῆ ὑμῶν ὑπόδειγμα «ἐκθέσεως επιδόσεως ἐφημερίων», τὸ ὁποῖον θά διαλαμβάνη : α) ἀτομικά καί οἰκογενειακά στοιχεῖα, β) ὑπηρεσιακά στοιχεῖα, γ) στοιχεῖα ἡθους καί τῆς καθόλου προσωπικότητος τοῦ κρινομένου καί δ) στοιχεῖα δραστηριότητος.

Τὸ ἔντυπον τοῦτο θά συμπληροῦται ὑφ' ὑμῶν ἐν πνεύματι ἀκριβοδικαίας ἐκτιμήσεως τοῦ συνόλου τῶν ὡς ἄνω στοιχείων τῆς κατ' ἔτος συντασσομένης ἐκθέσεως επιδόσεως, λαμβάνει δέ γνώσιν ὁ δι' ὃν συντάσσεται αὕτη ἐνδιαφερόμενος ἐφημέριος.

Παράπονα καί ἐνστάσεις κατὰ τῆς ὡς ἄνω ἐκθέσεως, διατυπώμενα γραπτῶς, κρινονται ὑπό τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου.

γ) Αἱ ὡς ἄνω ἐκθέσεις, ὡς καί πᾶσα μεταβολή τῆς ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως τῶν ἐφημερίων τίθενται εἰς τὸν ἀτομικὸν ἐκάστου ἐφημερίου φάκελλον.

2. Ἐκτακτος κρίσις.

Ἐφημέριος καταταγείς εἰς ἀνωτέραν μισθολογικὴν κατηγορίαν λόγω ἀποκτήσεως ἀνωτέρων μορφωτικῶν προσόντων (π.χ. ἀπόκτησις ὑπὸ ἀποφοίτου Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου πτυχίου Θεολογικῆς Σχολῆς) διαβαθμίζεται εἰς τὸν εἰσαγωγικὸν βαθμὸν τῆς ἀνωτέρας κατηγορίας, ὁ δὲ διανυθεὶς ἐν τῇ προηγουμένη μισθολογικῇ κατηγορίᾳ χρόνος δέν συνυπολογίζεται διά τήν βαθμολογικὴν αὐτοῦ εξέλιξιν ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ κατηγορίᾳ, ἐν ἣ ὁστος μετατάσσεται.

- † Ὁ Ἀθηνῶν Ἱερώνυμος, Πρόεδρος
- † Ὁ Πατρῶν Κωνσταντῖνος
- † Ὁ Νανπακτίας καί Εὐρυτανίας Δαμασκηνός
- † Ὁ Νικοπόλεως καί Πρεβέζης Στυλιανός
- † Ὁ Ξάνθης Ἀντώνιος
- † Ὁ Κιθῆρων Μελέτιος
- † Ὁ Κασσανδρείας Συνέσιος

Ὁ Ἀρχιγραμματεῦον
Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης

Γ'

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΟΝ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ 14η
ΤΜΗΜΑ Β'
Άριθ. Πρωτ. 181929,8222
RONEO 29

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 — 7 — 1968

Π ρ ὶ ς

- α) τὸ Ὑπουργεῖον Ὁρησκευμάτων καί Ἐθνικῆς Παιδείας — Γενικὴν Δ/σιν Ὁρησκευμάτων
- β) τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
- γ) τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις τῆς Ἑλλάδος
- δ) τὰ Δημόσια Ταμεῖα
- ε) τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον
- στ) Ὑ.Δ. Λογιστικοῦ Νομαρχιῶν

Θ Ε Μ Α: «Ὁδηγίαι διά τήν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 469/1968 Ἀν. Νόμου περὶ μισθολογικῆς διαβαθμίσεως τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

Ἐχομεν τήν τιμὴν νά κοινοποιήσωμεν ὑμῖν, ἵνα λάβητε γνώσιν, τὸν ὑπ' ἀριθμ. 469/1968 Ἀν. Νόμον «περὶ μισθολογικῆς διαβαθμίσεως τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», δημοσιευθέντα εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 162/24 — 7 — 1968 ΦΕΚ (Τεύχος Α') τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

Διά τοῦ κοινοποιουμένου Α.Ν., οὔτινος ἡ ἰσχὺς ἀνατρέχει ἀπὸ 1ης Ἰουλίου 1968, ρυθμίζονται ἐπὶ νέας βάσεως τὰ τῆς μισθοδοσίας τῶν ἐφημερίων.

Εἰδικώτερον διά τῶν διατάξεων τοῦ Ἀναγκαστικοῦ τούτου νόμου α) θεσπίζεται, ἀπὸ 1ης Ἰουλίου 1968, μισθολογικὴ διαβάθμισις τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς μισθοῦς βαθμῶν ὑπαλλήλων τῆς διοικητικῆς ἱεραρχίας, ἀναλόγως τῆς κατηγορίας εἰς ἣν ἀνήκουν οἱ ἐφημέριοι, καί προβλέπεται ἡ διαδικασία κατατάξεως εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπόμενα μισθολογικά κλιμάκια τῶν ὑπηρετούντων κατὰ τὴν 1ην Ἰουλίου 1968 ἐφημερίων· β) συνυπολογίζεται διά τήν διαβάθμισιν των ἡ προϋπηρεσία αὐτῶν ἡ διανυθεῖσα εἰς θέσεις Ἐλληνορθοδόξων Ἱερῶν Ναῶν Κοινοτήτων ἢ Ἱδρυμάτων τῆς ἀλλοδαπῆς· γ) παρέχεται ἡ εὐχέρεια ἐπεκτάσεως τῶν διατάξεων τοῦ κοινοποιουμένου νόμου διά κοινῆς ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν Παιδείας καί Οἰκονομικῶν καί τοῦ ἀρμοδίου κατὰ περίπτωσιν Ὑπουργοῦ καί ἐπὶ τῶν ἐφημερίων Ὁργανισμῶν, Ἱδρυμάτων ἢ Συλλόγων ἐν γένει διατηρούντων ἱερὸν Νάον· δ) προβλέπεται ἡ αὐξήσις τοῦ ποσοστοῦ τῆς ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 2 τοῦ Α.Ν. 536/45 ἐπιβληθείσης εἰσφορᾶς ἀπὸ 25% εἰς 35% ὑπὲρ τοῦ παρὰ τῇ Δημοσίᾳ Ληψοδοσίᾳ τηρουμένου χρηματιστικοῦ λογαριασμοῦ (Κεφάλαια πρὸς πληρωμὴν μισθῶν Ἐφημεριακοῦ Κλήρου), εἰς ὅσους ἐκ τῶν Ἱερῶν Ναῶν ἔχουσιν ἀκαθάριστα ἐτήσια ἔσοδα πλέον τῶν εἴκοσι χιλιάδων (20.000) δραχμῶν, πρὸς ἀντι-

μετώπιση εν μέρει των προκαλουμένων δια του κοινοποιουμένου 'Αν. Νόμου δαπανών ε) θεσπίζεται, τὸ πρῶτον, ἡ ἐγγραφή ὡς μετόχων τῶν ὡς ἄνω ἐφημερίων τοῦ Α.Ν. 536/45 εἰς τὸ Ταμεῖον 'Αρωγῆς Ὑπαλλήλων τοῦ Ὑπουργείου 'Εθνικῆς Παιδείας καὶ Ἐργασιαστικῶν καὶ στ) ρυθμίζονται διάφορα συναφῆ, μετὰ τὴν μισθολογικὴν τακτοποίησιν τῶν ἐφημερίων, θέματα.

'Επὶ τῶν καθ' ἕκαστα διατάξεων τοῦ 'Αν. Νόμου 469/1968 παρέχονται τὰς ἀκολουθοῦσας οδηγίας διὰ τὴν ἐφαρμογὴν των:

'Επὶ τοῦ ἄρθρου 1.

1. Ὡς γνωστόν, ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1967 ἐπὶ τῆς βάσει τῶν κειμένων διατάξεων (Π.Υ.Σ. 281/66), ὁ μηνιαίος μισθὸς τῶν ἐν ἐνεργείᾳ τακτικῶν ἐφημερίων τῶν ἱερῶν ἐνοριακῶν Ναῶν, τῶν μισθοδοτουμένων δυνάμει τοῦ Α.Ν. 536/1945 εἰς βάρος τοῦ Χρηματιστικοῦ λογαριασμοῦ «Κεφάλαια πρὸς πληρωμὴν μισθῶν 'Εφημεριακοῦ Κλήρου», εἶχε καθορισθῆ εἰς τὰς κατωτέρως τῆσασα κατηγορίας, εἰς ἃς εἶχον ἐνταχθῆ οἱ ἐφημέριοι, κατ' ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ Ν.Δ. 4538/1966 «περὶ καθορισμοῦ τυπικῶν προσόντων κατατάξεως τῶν ἐφημερίων κλπ».

'Εφημέριοι Α'	μισθολογ.	κατηγ.	Δρχ.	3.300
» Β'	»	»	»	2.600
» Γ'	»	»	»	2.400
» Δ'	»	»	»	2.100

2. Διὰ τῆς παραγρ. 1 τοῦ κοινοποιουμένου 'Αν. Νόμου ὀρίζεται ὅτι ἀπὸ 1 Ἰουλίου 1968 οἱ ἀνωτέρω μισθοὶ αὐξάνονται ὡς ἀκολουθῶσ:

Οἱ τῆς Α' Μισθολογικῆς κατηγορίας λαμβάνουσι τὸν μισθὸν τὸν ἀντιστοιχοῦντα εἰς τὸν 6ον ἕως 2ον βαθμὸν τῆς διοικητικῆς ἱεραρχίας τῶν Δημοσίων Ὑπαλλήλων. Οἱ τῆς Β' Μισθολογικῆς κατηγορίας τὸν μισθὸν τὸν ἀντιστοιχοῦντα εἰς τὸν 8ον ἕως 4ον βαθμὸν τῆς διοικητικῆς ἱεραρχίας. Οἱ τῆς Γ' Μισθολογικῆς κατηγορίας τὸν μισθὸν τὸν ἀντιστοιχοῦντα εἰς τὸν 9ον ἕως 6ον βαθμὸν τῆς διοικητικῆς ἱεραρχίας. Οἱ τῆς Δ' Μισθολογικῆς κατηγορίας τὸν μισθὸν τὸν ἀντιστοιχοῦντα εἰς τὸν 10ον ἕως 7ον βαθμὸν τῆς διοικητικῆς ἱεραρχίας.

3. Πρὸς διευκόλυνσιν ὑμῶν παραθέτομεν κατωτέρω τὴν ἰσχύουσαν ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1968, κατόπιν τοῦ 'Αν. Νόμου 274/1968 μισθολογικὴν κλίμακα τῆς διοικητικῆς ἱεραρχίας τῶν Δημοσίων ὑπαλλήλων:

Ὑπάλληλοι ἐπὶ	1ω	βαθμῶ	Δρχ.	10.000
»	2ω	»	»	6.600
»	3ω	»	»	5.600
»	4ω	»	»	4.600
»	5ω	»	»	4.000
»	6ω	»	»	3.500
»	7ω	»	»	3.000
»	8ω	»	»	2.700

»	»	9ω	»	»	2.400
»	»	10ω	»	»	2.100
»	»	11ω	»	»	1.900
»	»	12ω	»	»	1.600
»	»	13ω	»	»	1.400

4. Διὰ τῆς διατάξεως τῶν παραγρ. 2 καὶ 3 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ κοινοποιουμένου ὡς ἄνω 'Αν. Νόμου, ἀφ' ἐνὸς μὲν ὀρίζεται ὅτι ὁ εἰσαγωγικὸς μισθὸς τῶν ὡς ἄνω ἐφημερίων εἶναι, προκειμένου περὶ τῆς Α' Κατηγορίας ὁ τοῦ 6ου βαθμοῦ, τῆς Β' Κατηγορίας τοῦ 8ου βαθμοῦ, τῆς Γ' Κατηγορίας τοῦ 9ου βαθμοῦ καὶ τῆς Δ' Κατηγορίας τοῦ 10ου βαθμοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ προβλέπεται ὁ ἀπαιτούμενος χρόνος ὑπηρεσίας τῶν ἐφημερίων διὰ τὴν μισθολογικὴν ἐξέλιξιν αὐτῶν. Εἰδικώτερον, διὰ τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Α' Κατηγορίαν ἐφημερίους καὶ μισθοδοτουμένους μετὰ μισθὸν 6ου βαθμοῦ διοικητικῆς ἱεραρχίας, διὰ τὴν λῆψιν τοῦ μισθοῦ τοῦ 5ου βαθμοῦ ἀπαιτεῖται ἡ συμπλήρωσις τετραετοῦς ὑπηρεσίας, ἀφ' ἧς ἐμισθοδοτήθησαν μετὰ τὸν μισθὸν τοῦ 6ου βαθμοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ 5ου βαθμοῦ καὶ ἄνω πενταετῆς ὑπηρεσία ἐν ἐκάστῳ μισθῷ διὰ τὴν λῆψιν τοῦ μισθοῦ 4ου, 3ου καὶ 2ου βαθμοῦ, ἀντιστοίχως.

Διὰ τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Β' Κατηγορίαν ἐφημερίους καὶ μισθοδοτουμένους μετὰ μισθὸν 8ου βαθμοῦ, διὰ τὴν λῆψιν τοῦ μισθοῦ τοῦ 7ου βαθμοῦ ἀπαιτεῖται ὁμοίως τετραετῆς ὑπηρεσία καὶ ἀπὸ τοῦ 7ου βαθμοῦ καὶ ἄνω ἑτεία διὰ τὴν λῆψιν τοῦ μισθοῦ 6ου, 5ου καὶ 4ου βαθμοῦ.

Διὰ τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Γ' Κατηγορίαν ἐφημερίους καὶ μισθοδοτουμένους μετὰ μισθὸν 9ου βαθμοῦ διὰ τὴν λῆψιν τοῦ μισθοῦ τοῦ 8ου βαθμοῦ ἀπαιτεῖται τετραετῆς ὑπηρεσία καὶ πενταετῆς ὑπηρεσία διὰ τὴν λῆψιν τοῦ μισθοῦ 7ου καὶ 6ου βαθμοῦ.

Τέλος, διὰ τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Δ' Κατηγορίαν ἀπαιτεῖται ἑτεία ἐν ἐκάστῳ μισθῷ διὰ τὴν λῆψιν τοῦ μισθοῦ τῆς ἀνωτέρας βαθμίδος.

5. Διὰ τῶν μεταβατικῶν διατάξεων τῆς παραγρ. 4 τοῦ κοινοποιουμένου 'Αν. Νόμου προβλέπεται ἡ διαβάθμισις τῶν ὑπηρετούντων κατὰ τὴν 1ην Ἰουλίου 1968 ἐφημερίων τῶν ὑπαγομένων εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Α.Ν. 536/1945, ὡς ἀκολουθῶσ:

Μέχρι καὶ τοῦ μισθοῦ 4ου βαθμοῦ οἱ τῆς Α' Κατηγ.	»	»	»	6ου	»	»	»	Β'	»
»	»	»	»	7ου	»	»	»	Γ'	»
»	»	»	»	8ου	»	»	»	Δ'	»

'Η διαβάθμισις τῶν ὑπηρετούντων κατὰ τ' ἀνωτέρω ἐφημερίων θὰ πραγματοποιηθῆ, κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ οἰκείου Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου καὶ προκειμένου περὶ τῶν ὑπαγομένων εἰς τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις τοῦ Νομοῦ Δωδεκανήσου, ὅπου δὲν λειτουργεῖ κατὰ νόμον Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον, δι' ἀποφάσεως τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου, μετὰ οὐσιαστικὴν ἡτιολογημένην κρίσιν, ἀναλόγως: α) τοῦ χρόνου ὑπηρεσίας ὡς ἐφημέριου καὶ τῶν τυπικῶν προσόντων τοῦ διαβαθμιζομένου καὶ β) τῆς λει-

τουργικῆς καὶ ἱεραποστολικῆς ἐκάστου ἐπιδόσεως. Αἱ ἀποφάσεις αὗται τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου ἢ τοῦ Μητροπολίτου δημοσιεύονται εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, κατόπιν ἐγκρίσεως τῶν παρὰ Νομαρχίας Ὑ.Δ. Λογιστικοῦ.

Ὁμοίωθεν νοεῖται, ὅτι κατὰ τὴν μισθολογικὴν διαβάθμισιν τῶν ἐφημερίων θὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν ὁ ἐν τῇ παρ. 3 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ κοινοποιουμένου Ἄν. Νόμου ἀπαιτούμενος, κατὰ κατηγορίαν καὶ βαθμίδα, χρόνος ὑπηρεσίας ἐφημερίων.

Ἰπὸ τῶν διατάξεων τοῦ κοινοποιουμένου Ἄν. Νόμου δὲν προβλέπεται διὰ τοὺς διαβαθμιζομένους κατὰ τ' ἀνωτέρω ἐφημερίους ἢ ἀναγνώρισις τοῦ τυχόν πλεονάζοντος χρόνου εἰς τὸν βαθμὸν (μισθόν), εἰς ὃν διαβαθμισθῆσονται. Συνεπῶς, διὰ νὰ τύχουν εἰς τὸ μέλλον μισθοῦ ἀνωτέρας βαθμίδος, δεόν νὰ συμπληρώσουν τὸν προβλεπόμενον ὑπὸ τῆς § 3 τοῦ ἄρθρου 1 χρόνον ὑπηρεσίας.

6. Διὰ τῶν διατάξεων τῆς παρ. 6 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ κοινοποιουμένου Ἄν. Νόμου ὁρίζεται, ὅτι θὰ ἐξακολουθήσουν καταβαλλόμενα καὶ μετὰ τὴν 1ην Ἰουλίου 1968, τὰ διὰ τῶν παραγρ. 2—4 τῆς ὑπ' ἀριθ. 281/1966 Πράξεως τοῦ Ἐπιτροπικοῦ Συμβουλίου προβλεπόμενα ἐπιδόματα, ὑπολογιζόμενα ἐπὶ τῶν καθοριζομένων νέων μισθῶν, ἦτοι:

α) Ἡ προσαύξησης ἀνὰ 10% ἐπὶ τοῦ βασικοῦ μισθοῦ λόγω συμπληρώσεως πενταετίας καὶ μέχρι πέντε (5) πενταετιῶν, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν ἀπάσης τῆς ὑπηρεσίας των ἀπὸ τῆς χειροτονίας αὐτῶν ὡς ἱερέων ὡς καὶ τῆς προϋπηρεσίας αὐτῶν ὡς ἱεροδιακόνων.

β) Τὸ διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 1, 47 καὶ 180/1965 Πράξεων τοῦ Ἐπιτροπικοῦ Συμβουλίου προβλεπόμενον ἐκ δραχμῶν πεντακοσίων (500) εἰδικὸν ἐπίδομα διὰ τοὺς ἐφημερίους τοὺς ὑπηρετοῦντας εἰς ἐνορίας μέχρι 1500 ἐνοριῶν, καταβαλλόμενον ὑπὸ τὰς αὐτὰς ὡς μέχρι τοῦδε προϋποθέσεις.

γ) Τὰ εἰδικὰ ἐπιδόματα τὰ προβλεπόμενα ὑπὸ τῶν ἄρθρων 2 καὶ 3 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3859/1958 Ν. Δ/τος (παραμεθορίων περιοχῶν καὶ μὴ καταγομένων ἐκ περιοχῶν Ἡπείρου—Μακεδονίας, Θράκης καὶ ὑπηρετούντων εἰς ταύτας), καταβαλλόμενα ὑπὸ τὰς ἰδίας προϋποθέσεις, δηλονότι: 1) τὸ καταβαλλόμενον ἐπίδομα εἰς τοὺς ἐφημερίους τοὺς ὑπηρετοῦντας εἰς ἐνορίας χωρίων μέχρις 70 οἰκογενειῶν τῶν παραμεθορίων Ἰ. Μητροπόλεων Διδυμοτείχου, Μαρωνείας, Ξάνθης, Δράμας, Νευροκοπίου καὶ Ζιχνῶν (μόνον ὡς πρὸς τὴν ἐπαρχίαν Νευροκοπίου), Σιδηροκάστρου, Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου, Φλωρίνης, Καστορίας, Δρυϊνουπόλεως καὶ Παραμυθίας καὶ 2) τὸ καταβαλλόμενον ἐπίδομα εἰς τοὺς ἐφημερίους θεολόγους κλπ. τοὺς μὴ καταγομένους ἐκ τῶν περιοχῶν Μακεδονίας, Ἡπείρου καὶ Θράκης, ὅπερ ἐπεξετάθη καὶ εἰς τοὺς ἐφημερίους τοὺς συγκεντρούοντας τὰς προϋποθέσεις ταύτας, οἵτινες ὑπηρετοῦν κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς ἰσχύος τοῦ Ν. 3859/58 εἰς τὰς ὡς ἄνω περιοχὰς καὶ οἵτινες ἀποδέχονται, ὅπως ὑπηρετοῦν μετὰ τὴν χειροτονίαν των εἰς κενὰς ἐφημεριακὰς θέ-

σεις τῶν ἐν λόγω περιοχῶν. Τὰ ἀνωτέρω ἐπιδόματα ὑπολογίζονται μόνον ἐπὶ τοῦ κατὰ τ' ἀνωτέρω καθορισθέντος βασικοῦ μισθοῦ.

δ) Τὰ ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς Χριστουγέννων καὶ Πάσχα ὡς καὶ ἀδείας χορηγούμενα εἰς τοὺς ἐφημερίους ἐπιδόματα, προβλεπόμενα ὑπὸ τῶν ὑπ' ἀριθ. 57/1963 καὶ 184/1963 Πράξεων τοῦ Ἐπιτροπικοῦ Συμβουλίου καὶ ὑπὸ τὰς ἐν αὐταῖς προϋποθέσεις.

Εἰδικώτερον, ὡς πρὸς τὴν προσαύξησησιν λόγω πενταετιῶν, διευκρινίζομεν, ὅτι ὑπολογίζεται ἅπασα ἢ ὑπηρεσία τοῦ ἐφημερίου ἀπὸ τῆς χειροτονίας του ὡς ἱερέως, ἀνεξαρτήτως μισθολογικῆς κατηγορίας, εἰς ἣν αὐτὴ διηγήθη. Εἰς τὴν ἐν λόγω ὑπηρεσίαν ὑπολογίζεται προσέτι ἀπὸ 1ης Ἰουλίου 1968 καὶ ἢ προϋπηρεσία τῶν ἐφημερίων ὡς ἱεροδιακόνων. Ἡ προσαύξησης αὕτη παρέχεται ὑπὸ τὰς αὐτὰς ὡς καὶ πρότερον προϋποθέσεις, δὲν ὑπολογίζεται εἰς τὰ δῶρα Ἑορτῶν καὶ τὸ ἐπίδομα ἀδείας, οὐδὲ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν διὰ τὸν ὑπολογισμόν τῶν ἐπιδόματων τῶν ἄρθρων 2 καὶ 3 τοῦ Ν.Δ. 3859 τοῦ 1958 καὶ ὑπόκειται εἰς τὰς ὑπὸ τῆς κειμένης νομοθεσίας προβλεπόμενα καὶ διὰ τὰ λοιπὰ ἐπιδόματα τῶν ἐφημερίων κρατήσεις.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 2.

Διὰ τῆς διατάξεως τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ κοινοποιουμένου Ἄν. Νόμου ὁρίζεται, ὅτι, εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ἐφημέριος ἤθελε καταταγῆ (μετὰ τὴν πρώτην ἐφαρμογὴν τοῦ Νόμου), εἰς ἀνωτέραν μισθολογικὴν κατηγορίαν, λόγω ἀποκτήσεως, ἐν τῷ μεταξύ, τῶν διὰ τὴν ἀνωτέραν ταύτην κατηγορίαν προβλεπομένων προσόντων, θὰ λαμβάνη τὸν εἰσαγωγικὸν μισθὸν τῆς ἀνωτέρας ταύτης κατηγορίας. Ἄν ὅμως κέκτηται κατὰ τὴν ἀνωτέρω μελλοντικὴν κατάταξιν τοῦ βασικοῦ μισθοῦ ἀνώτερον τοῦ εἰσαγωγικοῦ τούτου μισθοῦ τῆς ἀνωτέρας μισθολογικῆς κατηγορίας, θὰ καταταγῆ εἰς τὸν ὃν κέκτηται μισθόν. Εἰδικῶς, εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην προβλέπεται ὑπὸ τοῦ Νόμου, ὅτι θ' ἀναγνωρισθῆ καὶ ὁ πλεονάζων χρόνος διὰ τὴν λήψιν τοῦ μισθοῦ τῆς ἐπομένης βαθμίδος.

Ἐν παραγρ. 2 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ κοινοποιουμένου Ἄν. Νόμου ρητῶς ὁρίζεται, ὅτι διὰ τὴν κατάταξιν τῶν περὶ οὗ τὸ ἄρθρον ταῦτο ἐφημερίων θὰ τηρηθῆ ἡ ἰδία διαδικασία, ἢ προβλεπόμενη ὑπὸ τῶν παραγράφων 4 καὶ 5 τοῦ προηγουμένου ἄρθρου 1 τοῦ Ἄναγκ. Νόμου.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 3.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Ἄν. Νόμου θεσπίζεται, τὸ πρῶτον, ὅτι οἱ ἐφημέριοι οἱ ὑπαγόμενοι εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Α.Ν. 536/1945 καὶ ἔχοντες προϋπηρεσίαν διανυθεῖσαν εἰς ἐφημεριακὰς θέσεις Ἑλληνορθοδόξων Ἱερῶν Ναῶν Κοινοτήτων ἢ Ἰδρυμάτων τῆς ἀλλοδαπῆς, συνυπολογίζουσι τὴν προϋπηρεσίαν ταύτην διὰ τὴν κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ κοινοποιουμένου νόμου διαβάθμισίν των. Ἐξ ἄλλου, διὰ τῆς πα-

ραγρ. 2 του αυτού ως άνω άρθρου 3 προβλέπεται, ότι οι ως άνω έφημέριοι δύνανται την τοιαύτην, ως κληρικῶν, προϋπηρεσίαν των, ν' αναγνωρίσωσι και εις τὸ Τ.Α.Κ.Ε., κατὰ τὰ δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὀργανισμῶν ἐκδοθησομένης, κατόπιν προτάσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. ὀρισθησόμενα.

Τέλος, ἐν παραγρ. 3 τοῦ αὐτοῦ άρθρου 3 προβλέπεται: 1) ὅτι οἱ έφημέριοι οἱ ὑπαγόμενοι εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Α.Ν. 536/1945, ἔχοντες προϋπηρεσίαν κληρικῶν εἰς τὸ Δημόσιον ἢ Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου ἢ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου, συνυπολογίζουσι τὴν προϋπηρεσίαν ταύτην διὰ τὴν κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ κοινοποιουμένου Ἀν. Νόμου διαβάθμισίν των και 2) ὅτι οἱ έφημέριοι Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου ἢ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου συνυπολογίζουσι πᾶσαν προϋπηρεσίαν των ὡς κληρικῶν, τόσον διὰ τὴν κατὰ τὸν κοινοποιούμενον Ἀν. Νόμον, ὅσον και διὰ τὴν κατὰ τὸ ἄρθρον 13 τοῦ Ν.Δ. 3097/1954 διαβάθμισίν των.

Ἐπὶ τοῦ άρθρου 4.

Διὰ τῶν διατάξεων τοῦ άρθρου 4 τοῦ κοινοποιουμένου Ἀν. Νόμου παρέχεται ἡ εὐχέρεια, ὅπως διὰ κοινῆς ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὀργανισμῶν καὶ Οἰκονομικῶν καὶ τοῦ κατὰ περίπτωσιν ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ, μετὰ πρότασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ ἀρμοδίου Ὀργανοῦ, νὰ ἐπεκτείνωνται, ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει, αἱ διατάξεις τῶν άρθρων 1 ἕως 3 τοῦ κοινοποιουμένου Ἀν. Νόμου καὶ ἐπὶ τῶν έφημερίων Ὀργανισμῶν, Ἰδρυμάτων ἢ Συλλόγων ἐν γένει διατηρούντων ἱερὸν Ναὸν, εἰς βάρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τούτων, καὶ ἐφ' ὅσον ἔχουσι τὴν οἰκονομικὴν δυνατότητα.

Ἐπὶ τοῦ άρθρου 5.

Διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν μέρους τῶν ἐκ τοῦ κοινοποιουμένου Ἀν. Νόμου δαπανῶν θεσπίζεται, ἐν ἄρθρῳ 5, ὅτι εἰς τοὺς ναοὺς ἔχοντας ἀκαθάριστα ἐτήσια ἔσοδα πλέον τῶν εἴκοσι χιλιάδων (20.000) δραχμῶν ἐπέρχεται ἀναπροσαρμογὴ ἀπὸ 1—7—1968 τοῦ συντελεστοῦ, τῆς, δυνάμει τοῦ άρθρου 2 τοῦ Α.Ν. 536/45, ἐπεβληθείσης εἰσφορᾶς, ἀπὸ 25% ἐπὶ τῶν ἀκαθάρστων εἰσπράξεων τῶν ἐνοριακῶν, συναδελφικῶν καὶ ὑπὸ εἰδικῶν νόμων διεπομένων Ναῶν, εἰς 35%, περιοριζομένου ἀντιστοίχως τοῦ διὰ τὴν κάλυψιν τῶν δαπανῶν τοῦ ναοῦ ποσοστοῦ ἀπὸ 56% εἰς 46%.

Ἐπὶ τοῦ άρθρου 6.

Διὰ τοῦ άρθρου 6 τοῦ Α.Ν. προβλέπεται, τὸ πρῶτον, ἡ ἐγγραφή τῶν ὡς άνω έφημερίων Α.Ν. 536/45 ὡς μετόχων εἰς τὸ Ταμεῖον Ἀρωγῆς Ὑπαλλήλων τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ Ὀργανισμῶν, οἱ μισθοὶ τῶν ὁποίων ὑπόκεινται ἀπὸ 1 Ἰουλίου 1968 εἰς τὰς νομίμους κρατήσεις. Ἐξ ἄλλου, διὰ τοῦ αὐτοῦ ὡς άνω άρθρου προβλέπεται, ὅτι, δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας, ἐκδοθησομέ-

νης κατόπιν προτάσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ταμεῖου Ἀρωγῆς, θέλει ρυθμισθῆ ἡ ἐξαγορὰ τοῦ προδιαδραμόντος χρόνου ὑπηρεσίας τῶν έφημερίων, ὁ τρόπος ἐκπληρώσεως τῶν ὑποχρεώσεών των, ὡς και πᾶν συναφές θέμα.

Ἐπὶ τοῦ άρθρου 7.

Τέλος, διὰ τοῦ άρθρου 7 τοῦ κοινοποιουμένου Ἀν. Νόμου, προβλέπεται, ὅτι, διὰ Β. Δ/των ἐκδιδόμενων προτάσει τῶν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὀργανισμῶν καὶ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργῶν, καθορισθῆσεται πᾶσα λεπτομέρεια ἐν σχέσει μετὰ τὴν ἐφορμογὴν τοῦ Ἀναγκ. Νόμου.

Ἐκ καθάρσεως καὶ πληρωμῆ ἀποδοχῶν.

Μετὰ τὴν κατάταξιν τῶν έφημερίων εἰς μισθολογικὰ κλιμάκια, ἥτις, κατὰ τὰ προεκτεθέντα, τελειοῦται διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῆς οἰκείας ἀποφάσεως τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, ἄρχεται καὶ ἡ καταβολὴ τῶν διὰ τοῦ κοινοποιουμένου νόμου καθοριζομένων νέων ἀποδοχῶν τῶν έφημερίων.

Ἐν προκειμένῳ διευκρινίζομεν, ὅτι ἀνεξαρτήτως τοῦ χρόνου καθ' ὃν θὰ λάβῃ χώραν ἡ κατὰ τ' ἀνωτέρω κατάταξις τῶν Ἐφημερίων, ἡ καταβολὴ τῶν νέων ἀποδοχῶν ἀνατρέχει κατὰ ρητὴν τοῦ νόμου ἐπιταγὴν ἀπὸ 1 Ἰουλίου 1968.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον δέον, ὅπως αἱ νέαι ηὐξημέναι ἀποδοχαὶ τῶν έφημερίων ἀρχωνται ἀπὸ τοῦ ἐπομένου μηνὸς τῆς κατατάξεώς των, κατὰ τὰ κεκαυονισμένα.

Διὰ τὴν καταβολὴν τῆς προκυπτούσης διαφορᾶς ἀπὸ 1 Ἰουλίου 1968 μέχρι τῆς κατατάξεως τῶν έφημερίων θὰ συνταχθῆ ἴδιον ἐκκαθαριστικὸν σημείωμα δι' ἕκαστον έφημέριον, εἰς διπλοῦν, ἐξ οὗ θὰ προκύπτῃ ἀναλυτικῶς τὸ δικαιούμενον ὑφ' ἑκάστου ποσὸν ἐκ μισθῶν καὶ ἐπιδομάτων, μετ' ἐκπτώσιν τῶν κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα καταβληθεισῶν ἀποδοχῶν τούτων μετὰ τῶν σχετικῶν ἐπιδομάτων. Εἶτα, αἱ ἐκκαθαρίσεις τῶν διαφορῶν θὰ καταχωρηθῶσιν εἰς συγκεντρωτικὴν μισθοδοτικὴν κατάστασιν, εἰς ἣν θὰ περιλαμβάνωνται οἱ δικαιούχοι έφημέριοι καὶ τὰ ἐκ τῆς ἐκκαθαρίσεως προκύπτοντα κατὰ περίπτωσιν ποσὰ βασικοῦ μισθοῦ, πολυετίας, ἐπιδομάτων, κρατήσεων κλπ.

Ἡ ἐν λόγῳ μισθοδοτικὴ κατάστασης τῆς διαφορᾶς θὰ συνταχθῆ εἰς 5πλοῦν. Ἐν ἀντίτυπον ταύτης μεθ' ἑνὸς ἀντιτύπου τῶν ἐκκαθαριστικῶν σημειωμάτων τῆς διαφορᾶς τῶν ἀποδοχῶν τῶν έφημερίων, οὗς ἀφορᾶ, θὰ τηρῆται παρὰ τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ ἐκκαθαριστοῦ, τὰ δὲ ἕτερα τέσσαρα, ἐξ ὧν τὸ ἐν θὰ συνοδεύηται, ἐπίσης, διὰ τοῦ ἑτέρου τῶν ἐκκαθαριστικῶν σημειωμάτων, θ' ἀποστέλλωνται πρὸς τὸ Δημόσιον Ταμεῖον, τὸ ὁποῖον θὰ ἐνεργήσῃ τὴν πληρωμὴν.

Τὸ Δημόσιον Ταμεῖον θὰ τηρῆ εἰς τὸ ἀρχεῖον τὸ ἐν τῶν ἀντιτύπων τῆς συγκεντρωτικῆς καταστάσε-

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΤΙΚΗ ΠΡΑΞΙΣ

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν 25ην Ἰουλίου ἡμέραν Πέμπτην τοῦ χιλιοστοῦ ἑνεακοσιοστοῦ ἐξηκοστοῦ ὀγδόου (1968) ἔτους ἐνώπιον ἐμοῦ τῆς συμβολαιογράφου καὶ κατοίκου Ἀθηνῶν ἐδρευούσης ἐνταῦθα καὶ τῶν ἐνηλίκων μαρτύρων καὶ μὴ ἐξαιρετέων Γεωργίου Ἀντωνίου Καρρᾶ, Διευθύνοντος Συμβούλου τοῦ TAKE καὶ Γεωργίου Ἰωάννου Σταυροπούλου, Δικηγόρου Προϊσταμένου τῆς Νομικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ TAKE, ἐνεφανίσθη ὁ γνωστός μοι καὶ μὴ ἐξαιρετέος Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Ἱερώνυμος, κάτοικος Ἀθηνῶν εἰς τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Φιλοθέης 19 Μέγαρον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ ἐδήλωσεν, ὅτι συνεπῆς εἰς ὅ,τι ἐπηγγέθη διὰ τοῦ ἐθρονιστηρίου λόγου του καὶ ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ του πάντοτε νὰ ἔλθῃ ἀρωγὸς εἰς τὰ ἀσθενούντα μέλη τοῦ καθ' ἅπασαν τὴν Ἐπικράτειαν Κλήρου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας καὶ τὰ ἐκ τούτων ἀναξιοπαθοῦντα ὑπέργηρα, συνιστᾷ κοινωφελὲς Ἴδρυμα διὰ τὴν πραγμάτωσιν τῶν σκοπῶν τοῦ ὁποῖου δωρεῖται δραχμὰς διακοσίας χιλιάδας (200.000), τὸ δὲ Καταστατικὸν αὐτοῦ ὤρισεν ὡς ἀκολούθως :

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ

Ἄρθρον 1.

Συνιστᾶται Κοινωφελὲς Ἴδρυμα, ὑπὸ τὴν ἐπωνυ-

ως, ἕτερον δὲ ὡς δικαιολογητικὸν τῆς πληρωμῆς μετὰ τῶν συνοδῶν ἐκκαθαριστικῶν σημειωμάτων, θὰ ὑποβάλλῃ, κατὰ τὰ κεκανονισμένα, εἰς τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον, διὰ τὸν παρ' αὐτοῦ προσήκοντα ἔλεγχον.

Τὰ λοιπὰ δύο ἀντίτυπα θὰ χρησιμοποιῶνται ὑπὸ τοῦ Δημοσίου Ταμείου, διὰ τὴν ἀπόδοσιν τῶν κρατήσεων εἰς τὰ ἀποδοτικὰ Ταμεία.

Ὅλοθεν νοεῖται, [ὅτι] διὰ τοὺς διοριζομένους ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ κοινοποιουμένου Ἀν. Νόμου καὶ ἐντεῦθεν ἐφημερίους οὐδὲν θέμα γεννᾶται καὶ ἡ καταβολὴ τῶν ἀποδοχῶν των γενήσεται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νέων μισθῶν, κατὰ τὰ κεκανονισμένα.

Τέλος, σημειοῦμεν, ὅτι οἰαδήποτε μεταβολὴ ἐπελθοῦσα ἀπὸ 1 Ἰουλίου 1968 εἰς τὴν ὑπηρεσιακὴν κατάστασιν τῶν ἐφημερίων, ἐπαγομένη μισθολογικὴν διαφοροποίησιν, δέον νὰ πραγματοποιηθῇ μετὰ τὴν κατὰ τὰ προεκτεθέντα κατὰ τὰ τῶν ἐφημερίων εἰς τὰς νέας μισθολογικὰς βαθμίδας.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ: Πρὸς ἀποφυγὴν τυπικῶν ἀκυροτήτων καὶ διευκλύνσιν τῶν Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων καὶ τῶν Ὑπηρεσιῶν τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων εἰς τὴν νομότυπον διενέργειαν τῶν πράξεων τῆς μισθολογικῆς διαβαθμίσεως τῶν Ἐφημερίων, εἰς τὸ ἐπόμενον τεύχος τῆς «Ἐκκλησίας» θὰ δημοσιευθῇ εἰδικὸν ἄρθρον μετὰ λεπτομερῶν ὁδηγιῶν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου τοῦ κ. Δ. Π. Οἰκονόμου, παρέδρου τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου Δημοσίων Ὑπαλλήλων.

μίαν «Νοσηλευτικὸν Ἴδρυμα Κληρικῶν Ἑλλάδος» (Ν.Ι.Κ.Ε.), τὸ ὁποῖον σκοπὸν ἔχει α) τὴν πάσης φύσεως νοσηλείαν ἐν αὐτῷ τῶν πασχόντων κληρικῶν καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν προστατευομένων μελῶν τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν, τοῦ εἰς τὸ TAKE ἠσφαλισμένου προσωπικοῦ αὐτοῦ, τῶν ὑπαλλήλων τῶν Μητροπολιτικῶν Γραφείων, ὡς καὶ τῶν μοναχῶν καὶ μοναζουσῶν· β) τὴν περίθαλψιν τῶν δεομένων ταύτης ὑπεργῆρων καὶ ἀνικάνων ἐξ αὐτῶν καὶ τῶν ὑπὸ τῶν κληρικῶν προστατευομένων μελῶν τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν, ὡς καὶ τῶν ὑπεργῆρων καὶ ἀνικάνων μοναχῶν καὶ μοναζουσῶν εἰς εἰδικὸν εὐγηρίας κατάστημα ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Στέγη Εὐγηρίας Κληρικῶν Ἑλλάδος» (Σ.Ε.Κ.Ε.) καὶ γ) τὴν δωρεὰν νοσηλείαν ἀσθενῶν ἀπόρων λαϊκῶν, ἐν ἀναλογία μέχρι 10% τῶν νοσηλευομένων ἀσθενῶν, ἀδιακρίτως θρησκευματος.

Οἱ σκοποὶ οὗτοι πραγματοποιηθήσονται διὰ τῆς ἀνεγέρσεως ἢ μισθώσεως ἰδίων πρὸς τοῦτο καταλλήλων καταστημάτων, ἤτοι Νοσοκομείων ἢ Γηροκομείων καὶ διὰ τῆς ἐπανδρώσεως αὐτῶν δι' εἰδικῶν ἐπιστημονικῶν, νοσηλευτικῶν, διοικητικῶν καὶ βοηθητικῶν προσωπικοῦ.

Ἄρθρον 2.

Τὸ Ἴδρυμα τοῦτο ἔδραν ἔχει τὰς Ἀθήνας. Ἀποτελεῖ Νομικὸν Πρόσωπον Ἰδιωτικοῦ Δικαίου, τελοῦν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἐκάστοτε Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν ἐποπτείαν τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας, ἔχει ἰδίαν σφραγίδα κυκλικὴν φέρουσαν γύρωθεν τὰς λέξεις «Νοσηλευτικὸν Ἴδρυμα Κληρικῶν Ἑλλάδος» καὶ εἰς τὸ μέσον τὰς εἰκόνας τῶν Ἀγίων καὶ Θαυματουργῶν Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, διέπεται δὲ ὑπὸ τοῦ παρόντος καὶ ἐπικουρικῶς ὑπὸ τῶν διατάξεων τοῦ Α.Ν. 2039/39 «περὶ τροποποιήσεως, συμπληρώσεως καὶ κωδικοποιήσεως τῶν διατάξεων περὶ ἐκκαθαρίσεως καὶ διοικήσεως τῶν εἰς τὸ Κράτος καὶ ὑπὲρ κοινωφελῶν σκοπῶν καταλειπομένων κληρονομιῶν καὶ δωρεῶν» καὶ τῶν σχετικῶν διατάξεων τοῦ Α.Κ.

Ἄρθρον 3.

Τὸ Ἴδρυμα διοικεῖται ὑπὸ ἐπταμελοῦς Διοικητικοῦ Συμβουλίου, ἀποτελουμένου ὑπὸ τοῦ ἐκάστοτε Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ὡς Προέδρου, καὶ ἐξ μελῶν μετὰ ἰσαριθμῶν ἀναπληρωτῶν ἐπὶ πενταετεί θητεία, ὀριζομένων ὑπὸ τοῦ Προέδρου διὰ πράξεως αὐτοῦ. Τὸ ἀξίωμα τοῦ Προέδρου καὶ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Συμβουλίου εἶναι τιμητικὸν καὶ ἄμισθον. Τὸν Γραμματέα τοῦ Δ.Σ. ὀρίζει ἐκάστοτε ὁ Πρόεδρος δι' ἀποφάσεώς του.

Ὁ Πρόεδρος συγκαλεῖ τὸ Δ. Συμβούλιον καὶ διευθύνει τὰς συνεδριάσεις αὐτοῦ, ἐκπροσωπεῖ τὸ Ἴδρυμα εἰς πάσας τὰς ἐννόμους αὐτοῦ σχέσεις, δικαστικῶς καὶ ἐξωδίκως, ὡς καὶ ἀπέναντι παντὸς τρίτου, ἐπιμελεῖται

τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἀποφάσεων τοῦ Δ.Σ. καὶ ὑπογράφει πάντα τὰ ἔγγραφα καὶ ἐντάλματα διὰ τὴν εἰσπραξίν τῶν πόρων, ἐσόδων καὶ τὴν πληρωμὴν ἐξόδων τοῦ Ν.Ι.Κ.Ε., ὡς καὶ πᾶν ἔγγραφο διὰ τὴν ἀνάληψιν οἰουδήποτε ποσοῦ, κατατεθειμένου ὑπὲρ τοῦ Ν.Ι.Κ.Ε. παρ' οἰαδήποτε Τραπεζῆ ἢ παρ' οἰαδήποτε φυσικῶ ἢ νομικῶ προσώπων, συμφώνως πρὸς τὰς ἀποφάσεις τοῦ Δ. Συμβουλίου.

Τὸ Δ. Σ. δύναται δι' ἀποφάσεώς του νὰ ἀναθέσῃ εἰς τὸν Ἀντιπρόεδρον ἢ ἄλλον Σύμβουλον τινὰς τῶν ἐξουσιῶν τοῦ Προέδρου. Τὸν Πρόεδρον, ἀπόντα ἢ καλυόμενον, ἀναπληροῖ ὁ Ἀντιπρόεδρος. Ἡ ψήφος τοῦ Προέδρου ἢ τοῦ ἀναπληροῦντος αὐτὸν Ἀντιπροέδρου ἐν ἰσοψηφίᾳ ὑπερισχύει.

Ἄρθρον 4.

Ὡς Ἀντιπρόεδρος ὀρίζεται δι' ἀποφάσεως τοῦ Δ. Συμβουλίου ἐν τῶν μελῶν αὐτοῦ. Τοῦτον, ἀπουσιάζοντα ἢ καλυόμενον, ἀναπληροῖ ἐν τῶν μελῶν τοῦ Δ. Συμβουλίου, ὀριζόμενον παρὰ τοῦ Δ. Συμβουλίου.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Ἄρθρον 5.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ἰδρύματος ἀποτελεῖ τὸ ἀνώτατον διοικητικὸν αὐτοῦ ὄργανον. Τοῦτο α) διοικεῖ καὶ διαχειρίζεται ἅπασαν τὴν περιουσίαν τοῦ Ἰδρύματος καὶ τοὺς ἐξ αὐτῆς πόρους, συμφώνως πρὸς τοὺς κειμένους νόμους, ἰδίᾳ ἀποφασίζει περὶ συναψέως δανείων, ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως ἀκινήτων ἢ καὶ ἀνεγέρσεως ἢ καταδαφίσεως ἢ ἐπισκευῆς ἢ μετατροπῆς οἰκοδομῶν, ἀνηκουσῶν εἰς τὸ Ἰδρυμα ἢ μεμισθωμένων εἰς αὐτό· β) τοποθετήσεως κεφαλαίων· γ) μισθώσεως καὶ ἐκμισθώσεως ἀκινήτων· δ) ἀποφαίνεται ἐπὶ πάσης συναπτέας μετὰ τρίτων νομικῶν ἢ φυσικῶν προσώπων συμβάσεως, μὴ δεσμευόμενον ἐξ οὐδενὸς νόμου καὶ ἐθίμου, ὡς καὶ περὶ ἐγέρσεως ἀγωγῶν καὶ ἐνεργείας πάσης ἐν γένει δικαστικῆς ἢ ἐξωδίκου πράξεως, προβαίνον ἅμα εἰς τὸν διορισμὸν πληρεξουσίων δικηγόρων· ε) διορίζει καὶ παύει τὸ Ἐπιστημονικόν, Διοικητικόν, Νοσηλευτικόν καὶ Βοηθητικὸν προσωπικὸν τοῦ Ἰδρύματος, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ αἰσκει καὶ τὴν πειθαρχικὴν ἐξουσίαν· στ) καθορίζει τὰ τιμολόγια νοσηλείων καὶ λοιπῶν πρὸς τοὺς ἀσθενεῖς νοσηλευτικῶν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ, συμφώνως πρὸς τοὺς κειμένους νόμους, ἀποφασίζει περὶ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ νοσηλείας τῶν ἀπύρων λαϊκῶν καὶ ζ) ἐγκρίνει τὸν ἐτήσιον προϋπολογισμὸν, ἀπολογισμὸν καὶ ἰσολογισμὸν τῶν Νοσοκομείων καὶ τῶν Στεγῶν Εὐγηρίας Κληρικῶν Ἑλλάδος (Σ.Ε.Κ.Ε.).

Ἄρθρον 6.

Τὸ Δ. Συμβούλιον δύναται νὰ μεταβιβάσῃ τινὰς ἐκ τῶν κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἐξουσιῶν αὐτοῦ εἰς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ἀντιπρόεδρον ἢ ὀρισμένα μέλη αὐτοῦ ἢ τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν τοῦ Ἰδρύματος.

Ἄρθρον 7.

Προκειμένου περὶ ἀποδοχῆς ἢ ἀποποιήσεως κληρονομιῶν, κληροδοσιῶν ἢ δωρεῶν, ἀνεγέρσεως οἰκοδομῶν, ἀγορᾶς ἢ πωλήσεως ἀκινήτων, συνάψεως δανείων καὶ τῆς παροχῆς τῶν πρὸς τοῦτο πάσης φύσεως ἐγγυήσεων καὶ ἐμπραγμάτων ἀσφαλειῶν, ἀπαιτεῖται ἀπόφασις τοῦ Δ. Συμβουλίου, λαμβανομένη δι' ἀπολύτου πλειοψηφίας τοῦ συνόλου τῶν μελῶν αὐτοῦ.

Ἄρθρον 8.

Ἐπὶ κληρονομιῶν, κληροδοτημάτων, δωρεῶν καὶ εἰσφορῶν, πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν σκοπῶν τοῦ Ν.Ι.Κ.Ε., οὐδεμίαν τοῦτο ὑπέχει εὐθύνην καὶ ἂν δὲν προβῆ εἰς ἀπογραφὴν κληρονομίας, πέραν τοῦ ἐνεργητικοῦ τῆς ἀνηκούσης αὐτῶ κληρονομικῆς μερίδος. Ἐν περιπτώσει δωρεᾶς, οὐδεμίαν ἐπίσης εὐθύνην ὑπέχει ἔναντι τῶν δανειστῶν τοῦ δωρητοῦ, πέραν τῆς ἀξίας τῶν δωρομένων.

Ἄρθρον 9.

Δι' ἀποφάσεως τοῦ Δ. Συμβουλίου, τὸ Ν.Ι.Κ.Ε. δύναται νὰ ἀσκήσῃ μίαν ἢ περισσοτέρας τῶν ἀποστολῶν του, ἐν συνεργασίᾳ μὲ ἄλλα Ἰδρύματα, Ὑπηρεσίας Κρατικὰς ἢ Ὄργανισμούς, ἔχοντας παρεμφερεῖς σκοπούς.

Ἄρθρον 10.

Πόροι τοῦ Ἰδρύματος εἶναι :

1) Τὰ εἰσπραττόμενα νοσήλεια τῶν νοσηλευομένων ἀσθενῶν, καταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ TAKE διὰ τοὺς εἰς αὐτὸ ἡσφαλισμένους καὶ τὰ τοιαῦτα καταβαλλόμενα διὰ τοὺς λοιποὺς νοσηλευομένους.

2) Δωρεαί, κληροδοτήματα καὶ πάσης φύσεως εἰσφοραὶ καὶ χορηγίαι, πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ τοῦ Ἰδρύματος.

3) Πᾶν ἕτερον νόμιμον ἔσοδον.

Ἄρθρον 11.

Ἡ συνδέουσα τὸ Ἰδρυμα μετὰ τοῦ Προσωπικοῦ αὐτοῦ σχέσις διέπεται ὑπὸ τῶν διατάξεων τοῦ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου.

Ἄρθρον 12.

Ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τοῦ Ἰδρύματος, προσλαμβανόμενος ὑπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου, μετέχει τῶν συνεδριῶν αὐτοῦ ὡς Εἰσηγητῆς τῶν ἐν αὐτῶ συζητούμενων θεμάτων, ἄνευ ψήφου. Οὗτος προίσταται ἅπασάν τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ ΝΙΚΕ, διοικητικῶν καὶ νοσηλευτικῶν, εἰσηγεῖται εἰς τὸ Δ. Συμβούλιον τὰ θέματα προσλήψεως τοῦ ἀνωτέρου καὶ κατωτέρου προσωπικοῦ Ἐπιστημονικοῦ, Διοικητικοῦ, Νοσηλευτικοῦ καὶ Βοηθητικοῦ καὶ τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐν γένει λειτουργίαν καὶ ὀργάνωσιν τοῦ Ἰδρύματος, καὶ ὑποβάλλει ἐκθέσεις περιοδικῶς εἰς τὸ Δ. Συμβούλιον ἐπὶ τῆς λειτουργίας τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ, ἐπιβλέπει τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ, τῶν Ἐσωτερικῶν

Η ΕΚΛΟΓΗ ΔΥΟ ΝΕΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰς συνεδριάσεις αὐτῆς τῆς 28 Μαΐου καὶ 27 Ἰουνίου, συσχεψαμένη ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι, ἀπεφάσισε τὴν πλήρωσιν τῶν διὰ τῆς παραιτήσεως τῶν οἰκείων Σεβασμ. Μητροπολιτῶν κενωθεισῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων α) Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος καὶ 2) Λευκάδος καὶ Ἰθάκης. Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 28 Μαΐου 1968 κατηρτίσθη τὸ τριπρόσωπον δελτίον διὰ τὴν πλήρωσιν τοῦ χηρεύοντος θρόνου Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος, τὸ ὁποῖον περιέλαβε τοὺς ἐξῆς πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτας: 1) Ἀνάργυρον Σταματόπουλον, 2) Θεολόγον Πασχαλίδην καὶ 3) Φιλάρητον Βιτάλην. Τὸ τριπρόσωπον δελτίον διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς χηρευούσης Ἱ. Μητροπόλεως Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κατηρτίσθη κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 27 Ἰουνίου 1968 καὶ περιέλαβε κατὰ σειράν τοὺς πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτας: 1) Νικηφόρον Δεδούσην, ἱεροκήρυκα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φωκίδος, 2) Παῦλον Καρβέλην, ἱεροκήρυκα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Αἰτωλοακαρνανίας καὶ 3) Δαμασκητὸν Λαζαρίδην, γραμματέα τοῦ Συνοδικοῦ Δικαστηρίου.

Τὰ ὀνόματα τῶν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀνα-

κῶν Κανονισμῶν καὶ ἀποφάσεων τοῦ Δ. Συμβουλίου. Ἄπασαι αἱ ἀνωτέρω ἀρμοδιότητες αὐτοῦ εἶναι ἐνδεικτικαί. Οὗτος κέκτηται ἅπαντα τὰ δικαιώματα, ἅτινα ἐνυπάρχουσι ἐν τῇ ἀρμοδιότητι του, ὡς προϋσταμένου τῶν Διοικητικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Ἰδρύματος.

Ἄρθρον 13.

Ἡ τροποποίησις καὶ συμπλήρωσις τοῦ παρόντος διενεργεῖται δι' ἀποφάσεως τοῦ Δ. Συμβουλίου.

Πᾶν θέμα ἀφορῶν εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ Ἰδρύματος, μὴ προβλεπόμενον ὑπὸ τοῦ παρόντος, ρυθμίζεται ἐκάστοτε δι' ἀποφάσεως τοῦ Δ. Συμβουλίου, ἐγκρινομένης διὰ Β. Δ/τος.

Ἄρθρον 14.

Τὸ Ἰδρυμα ὑποχρεοῦται νὰ ὑποβάλλῃ κατ' ἔτος εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Κοινωνικῆς Προνοίας ἐκθεσὶν τῶν πεπραγμένων καὶ τὸν ἀπολογισμὸν αὐτοῦ, ὡς καὶ νὰ δίδῃ ἐκάστοτε πᾶσαν τυχὸν ζητουμένην παρ' ἐκείνου πληροφορίαν.

Καὶ αἰτῆσει τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Ἱερωνύμου συνετάγῃ ἢ παροῦσα ἰδρυτικῇ Πράξει, ἥτις ἀναγνωσθεῖσα εὐκρινῶς καὶ εὐτόνως, ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ τῶν μαρτύρων καὶ βεβαιωθείσα ὑπεγράφη παρὰ πάντων καὶ ἐμοῦ.

Ὁ ἐμφανισθεὶς

Οἱ μάρτυρες

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Γεώργιος ΚΑΡΡΑΣ

Γεώργιος ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

δειχθέντων ὑποψηφίων ἀνεκοινώθησαν δι' ἐγγράφων αὐτῆς πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ Ἀντιβασιλεὺς, ἀντιστράτηγος κ. Γεώργιος Ζωϊτάκης, μετὰ πρότασιν τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Θεοφυλάκτου Παπακωνσταντίνου, προέκρινε τὸν μὲν πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτην Θεολόγον Πασχαλίδην διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς ἔδρας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος, τὸν δὲ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτην Νικηφόρον Δεδούσην διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς χηρευούσης Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λευκάδος καὶ Ἰθάκης.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐτέλεσε τὸ Μικρὸν καὶ Μέγα Μήνυμα τοῦ μὲν Θεοφιλεστάτου ἐψηφισμένου Μητροπολίτου Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος κ. Θεολόγου τὴν 25 Ἰουνίου ἐ. ἔτους, τοῦ δὲ Θεοφιλεστάτου ἐψηφισμένου Μητροπολίτου Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Νικηφόρου τὴν 2 Ἰουλίου 1968.

★

Προεξάρχοντος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου καὶ συλλειτουργούντων τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Τρίκης καὶ Σταγῶν κ. Διονυσίου, Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Δαμασκηνοῦ, Κυθήρων κ. Μελετίου, Διδυμοτείχου καὶ Ὀρεστιάδος κ. Κωνσταντίνου, Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Νικοδήμου, Κερκύρας καὶ Παξῶν κ. Πολυκάρπου καὶ τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Περιστερᾶς κ. Ἡλίας, ἐγένετο ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶ Ἀθηνῶν τὴν Κυριακὴν τῆς 30 Ἰουνίου 1968 μετὰ πάσης ἐκκλησιαστικῆς λαμπρότητος καὶ εἰς ἀτμόσφαιραν βαθείας κατανύξεως ἢ χειροτονία τοῦ νέου Μητροπολίτου Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος κ. Θεολόγου. Ὁ ἱερός Ναὸς ἦτο κατάμεστος εὐλαβῶν χριστιανῶν, πνευματικῶν τέκνων καὶ γνωρίμων τοῦ χειροτονουμένου Μητροπολίτου, οἱ ὁποῖοι προσῆλθον ἐκ Λήμνου, Τρικάλων, Λαρίσης καὶ Ἀθηνῶν διὰ νὰ παρακολουθήσουν τὴν εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονίαν τοῦ πνευματικοῦ των πατρός.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς τελετῆς τῆς χειροτονίας ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμος προσεφώνησε καταλλήλως τὸν νέον Ἱεράρχην, ἐξάρας τὰς ἀρετὰς του καὶ τὰς εὐθύνas τοῦ ὑψηλοῦ ἀρχιερατικοῦ ἀξιώματος.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος κ. Θεολόγος ἀπήντησεν, ἐν καταφανεῖ συγκινήσει, ὡς ἐξῆς:

Μακαριώτατε,

«*Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος»* καλῶν

καὶ ἐμὲ εἰς τὴν ἱερωτάτην διακονίαν τῆς διαποιμάνσεως τῆς ἀγιωτάτης Αὐτοῦ Ἐκκλησίας.

Διηγῶν ἐν ὑποταγῇ καὶ ταπεινώσει, ἐργαζόμενος εἰς τὸ «γεώργιον» τοῦ Κυρίου, ὄση μοι δύναμις, καὶ ἀγωνιζόμενος, ἵνα εὐαρεστῶ τῷ Κυρίῳ. Δὲν διενουῦμι, ἀληθῶς, νὰ ἀποστῶ τῆς ἱερέας αὐτῆς διακονίας. Ἐπλήρου τὴν ψυχὴν μου χαρᾶς καὶ μὲ ικανοποιεῖ πλήρως. Ὁ Κύριος ἄλλως ὀκονόμησε τὰ κατ' ἐμὲ. Ἐν τῇ ἀπειρῷ Αὐτοῦ ἀγαθότητι, ἐπιβλέψας ἴλεω ὀμματι ἐπὶ τὴν ταπεινώσιν μου, μὲ καλεῖ εἰς τὸ ὑψιστον ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα. Ζητεῖ ὅπως ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς ταύτης σκοπιάς συνεχίσω τοῦ λοιποῦ τὴν διακονίαν μου ἐν τῷ ἱερῷ ἀμπελώνι Του.

Βαθύτατα συναισθάνομαι τὸ μέγεθος τοῦ ἀξιώματος καὶ τὸ βάρος τῶν εὐθυνῶν του. Δὲν εἶναι μόνον ὅτι ὁ ἐπίσκοπος, «ἔμφυχος εἰκὼν τῆς θεότητος» πρέπει νὰ εἶναι χριστομίμητος, «ὄσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κερωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν» (Ἐβρ. 7.26), κατὰ πάντα ἄγιος, ἀλλὰ καὶ καλὸς ποιμὴν καὶ προστάτης πάντων. Πάντες εἰς αὐτὸν καταφεύγουν ὡς εἰς στοργικὸν πατέρα. «Ἄλλος αὐτὸν ἔλκει βοηθὸν ἀρπαζόμενος, ἄλλος καλεῖ δικαζόμενος σύνδικον· ἄλλος πεινῶν ὑπὲρ τροφῆς ἱκετεύει, γυμνὸς ὑπὲρ ἐνδύματος· ἄλλος πεινῶν εἰς παράκλησιν δεῖται· δεσμῶν ἕτερος ἀπολυθῆναι βοᾷ· ἔλκει τις αὐτὸν πρὸς νόσων ἐπίσκεψιν· ξένος αἰτεῖ καταφύγιον· ἕτερος παραστάς χρέους ὀδύρεται· μυρίαί τῷ πατρὶ καθ' ἐκάστην πρὸς ἐκάστους ὑπὲρ ἐκάστου τροπαί· ἀρπάζεται τις καὶ συνήγορος ὁ πατήρ· λιμὸς ἐνοχλεῖ καὶ τροφὸς ἐκ συνηγόρου γίνεται· νοσεῖ τις καὶ εἰς ἱατρὸν ὁ τροφεὺς μεταβάλλεται· πένητι τις περιπέπτωκε καὶ ὁ νοσοκόμος εὐρίσκειται· πικραμύθιον· ξένων ἐπέστη φροντίς καὶ ξενοδόχος ὁ πάντα γεγονὸς ἀναδείκνυται».

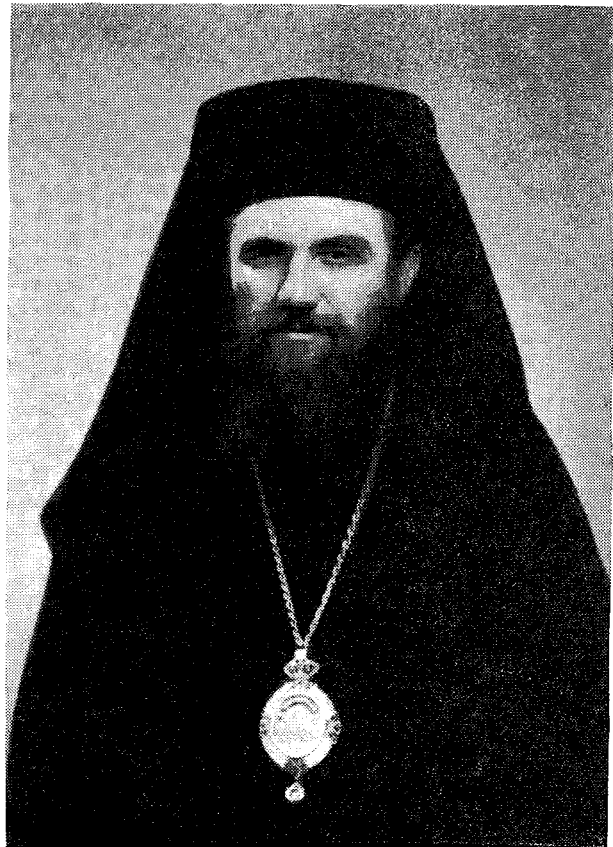
Ἄλλὰ τότε πῶς θαρρῶ, τίμει Δέσποτα, καὶ τολμῶ καὶ προχωρῶ, πτωχὸς ὢν καὶ εἰς ἀγιότητα καὶ εἰς ἰκανότητα, πῶς εἰσέρχομαι εἰς τὸν νυμφῶνα τῆς ἀρχιερωσύνης μὴ ἔχων ἐνδύμα γάμου; Τὰ βήματά μου τὰ στηρίζουν καὶ τὰ κατευθύνουν εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ καταπετάσματος ἡ ὑπακοὴ εἰς τὴν κλήσιν τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ πεθαρχία εἰς τὴν φωνὴν τῆς Ἐκκλησίας. Ὅταν ὀμιλῇ ὁ Θεός, ὅταν ἐπιστρατεύῃ ἡ Ἐκκλησία, δὲν ὑφίσταται περιθώριον διὰ δισταγμοὺς καὶ ἀντιρρήσεις. Παραδίδομαι ἄνευ ὀρων εἰς τὴν θείαν χάριν «τὴν τ' ἀσθενῆ θεραπεύουσαν καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσαν». Ἐχω πλήρη τὴν βεβαιότητα, ὅτι ὁ εἰπὼν «ἡ γὰρ δύναμις μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται» καὶ ὑπεσχέθη, ὅτι θὰ εἶναι δι' ἡμᾶς πατήρ, μήτηρ, ἀδελφός, φίλος, τροφεύς, κεφαλή, πρεσβυτήρ, τὰ πάντα δι' ἡμᾶς, θὰ εἶναι μετ' ἐμοῦ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ἀρχιερατικῆς μου ζωῆς, συμπαραστάτης, βοηθὸς καὶ ἐνισχυτής, δοξάζων δὲ Αὐτὸν ἐν τῷ σώματί μου καὶ ἐν τῷ πνεύματί μου, θὰ ἀνταποκριθῶ εἰς τὴν ὑψηλὴν τοῦ ἐπισκόπου ἀποστολήν.

Εὐχαριστῶ ἀπὸ βάθους ψυχῆς τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἀρχιερεῖς, τοὺς συγκροτοῦντας τὴν περὶ ὑμᾶς ἁγίαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον, ἀναδείξαντάς με ἐπίσκοπον διὰ τῆς ἱερωτάτης αὐτῶν ψήφου.

Εὐχαριστίας ἐκφράζω καὶ πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν

Ἀντιβασιλέα, τιμήσαντά με διὰ τῆς προκορίσεώς μου ὡς Μητροπολίτου τῆς ἱστορικῆς καὶ πολυανθρώπου ἱερέας Μητροπόλεως Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος.

Παρακαλῶ τέλος καὶ ἱκετεύω ὑμᾶς, τίμει πάτερ καὶ δέσποτα, καὶ τοὺς σεβαστοὺς μου συλλειτουργοὺς τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος, Σεβασμιωτάτους ἱεράρχας, τὸ τίμιον πρεσβυτέριον, καθὼς καὶ τὸ εὐσεβὲς καὶ φιλόθεον ἐκκλησίασμα, ὅπως δεηθῆτε, ἵνα ἐπαναληφθῇ τὸ ἐνέκφραστον γεγονός τῆς Πεντηκοστῆς· κατέλθῃ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐπ' ἐμὲ, διὰ νὰ μὲ φωτίσῃ, ἀγιάσῃ καὶ ἀναδείξῃ μιμητὴν τοῦ Ἀρχιεπίσκοπου Χριστοῦ, τοῦ τιθέντος τὴν ψυχὴν Αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων· καταρτίσας δὲ τὰς ψυχὰς τὰς ἐμπιστευομένας μοι ἐπὶ τῆς παρουσίας ζωῆς, παραστῶ τῷ βήματί Του ἀκατασχύντως καὶ τὸν μέγαν μισθὸν λάβω, ὃν ἠτόμασε τοῖς ἀθλήσασιν ὑπὲρ τοῦ Εὐαγγελίου.

Ὁ Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος κ. Θεολόγος.

Βιογραφικὸν σημεῖωμα τοῦ Σεβ. Μητροπολ. Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος κ. Θεολόγου

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος κ. Θεολόγος Πασχαλίδης ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1918 εἰς Νίσυρον τῆς Δωδεκανήσου ἐκ γονέων εὐσεβῶν.

Μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν του ἐκ τοῦ Δημοτικοῦ

Σχολείου ἠκολούθησε τὴν οἰκογένειάν του φεύγουσαν ἐκ τῆς ὑποδοῦλου τότε Δωδεκανήσου εἰς Ἀθήνας, ἔνθα παρηκολούθησε τὰς Γυμνασιακὰς σπουδὰς του, ἐργαζόμενος παραλλήλως σκληρῶς, ἵνα ἐξασφαλίσῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Ἐν συνεχείᾳ ἐσπούδασε Νομικὰ καὶ ἀκολούθως τὴν Θεολογίαν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν.

Τῷ 1950 ἐχειροτονήθη Διάκονος ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Πατρῶν Μελετίου καὶ ὑπερήρτησεν εἰς Ἱεροῦς Ναοὺς τῶν Ἀθηνῶν καὶ εἰς τὸ Παρεκκλήσιον τῶν Βασιλικῶν Ἀνακτόρων, ὅτε Πρωθιερεὺς αὐτοῦ ἦτο ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Ἱερώνυμος, ἀπὸ δὲ τοῦ 1952 εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν Λήμνου. Τῷ 1952 ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ τότε Μητροπολίτου Λήμνου κ. Διονυσίου εἰς Πρεσβύτερον καὶ ἐν συνεχείᾳ προεχειρίσθη εἰς Ἀρχιμανδρίτην, τὸν δὲ Ἀπρίλιον τοῦ 1956 διωρίσθη Ἱεροκέρυξ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λήμνου, ἐξ ἧς μετετέθη εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν Τρίκκης καὶ Σταγῶν τὸν Αὐγούστον τοῦ 1960.

Τόσον κατὰ τὴν διακονίαν του εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν Λήμνου, ὅσον καὶ εἰς τὴν τῆς Τρίκκης καὶ Σταγῶν διεκρίθη ὡς λειτουργός, ἱεροκέρυξ, κατηχητής καὶ ἰδίᾳ ὡς πνευματικός. Ἠπίου ἐκ φύσεως, ἀλλὰ καὶ ἀκεραίου χαρακτήρος, μειλίχιος καὶ προσηνῆς, στοργικὸς δὲ καὶ ὑπομονητικὸς πρὸς τοὺς ἐξομολογουμένους, προσεῖλκεν εἰς τοὺς Ἱεροῦς Ναοὺς, ἔνθα ἱερούργει καὶ εἰς τὸ ἐξομολογητήριόν του πρὸ παντὸς πλήθους πιστῶν. Ὁκοδόμει μὲ τὴν πραότητα, τὴν ταπεινῶσιν, τὴν σύνεσιν, τὴν ἀφιλοχρηματίαν καὶ τὴν ἀκάματον μέχρι θυσίας τῆς ὑγείας του ἐργατικότητά του.

Ἡ ἐκλογή του ὡς Μητροπολίτου Λαρίσης ἐνῶ μεγάλως ἐχαροποίησε τὸ φιλόθεον πλήρωμα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λαρίσης, προὐκάλεσε βαθεῖαν ὄντως λύπην εἰς τοὺς χριστιανοὺς τῶν Τρικάλων, οἱ ὅποιοι τὸν ἐσέβοντο καὶ τὸν ἠγάπων μέχρι λατρείας.

★

Ἡ εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονία τοῦ Θεοφιλεστάτου ἐψηφισμένου Μητροπολίτου Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Νικηφόρου ἐγένετο εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν τὴν Κυριακὴν τῆς 7 Ἰουλίου 1968, παρουσίᾳ πυκνοτάτου ἐκκλησιάσματος, τὸ ὁποῖον παρηκολούθησε τὴν τελετὴν τῆς χειροτονίας μὲ ἔκδηλον πνευματικὴν χαρὰν κοὶ βαθεῖαν κατάνυξιν καὶ τοῦ ὁποίου αἱ αὐθόρμητοι ἀναφωνήσεις «ἄξιος, ἄξιος» ἐδόνουν τὸν ἱερόν Ναόν. Τῆς τελετῆς τῆς χειροτονίας προέστη ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, ὅστις προσεφώνησε τὸν νέον Μητροπολίτην Λευκάδος καὶ Ἰθάκης ὡς ἑξῆς:

Θεοφιλέστατε,

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος θεωρεῖ ὡς εὐλογίαν Θεοῦ τὸ ὅτι δύναται σήμερον, διὰ τῆς Χάριτος τοῦ Παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος, νὰ προσθέσῃ εἰς τὴν σепτήν χορείαν τῶν Ἱεραρχῶν τῆς καὶ ἕτερον ἐμπνευ-

σμένον καὶ εὐλαβῆ κληρικόν, ὡς εἶσθε ὑμεῖς. Ὁριμος τὴν ἡλικίαν, πλούσιος εἰς καρποφορίαν, περιβαλλόμενος ὑπὸ τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης ὄλων ἐκείνων τῶν μυριάδων τῶν ψυχῶν, τὰς ὁποίας ὡς φωτισμένους κατηχητής, ὡς δόκιμος ἱεροκέρυξ, ὡς συνετὸς καὶ στοργικὸς ἐξομολόγος, ὡς ἀμειπτος κληρικὸς ἐπὶ δεκάδας ἐτῶν ὑπερητήσατε, καλεῖσθε σήμερον νὰ ἐπωμισθῆτε μεγαλύτερα βάρη καὶ ὡς ὑπεύθυνος πλέον ποιμὴν νὰ διαποιμάνετε τὴν λαοῦσαν εἰς ὑμᾶς ἐπαρχίαν.

Ὅπως γνωρίζετε ἐκ τῆς παρ' αὐτῷ προὑπηρησίας σας ὡς ἱεροκέρυξ, διαδέχσθε ἕνα πνευματικὸν πατέρα, ὁ ὁποῖος ἐπὶ τριάκοντα σχεδὸν ἔτη ἐποίμανε τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν Λευκάδος μὲ ζῆλον καὶ ἀφοσίωσιν, μὲ ἀγάπην πρὸς τὸ ποιμνίον του, μὲ ὁσιότητα βίον καὶ διαγωγὴν ἀσκανδάλιστον καὶ ὑποδειγματικὴν, μὲ ἀπλότητα καὶ φιλοφροσύνην καὶ μὲ τὸ πλῆθος τῶν ἄλλων ἀρετῶν του. Συνεχίσατε τὴν ἱεράν διακονίαν του καὶ βαδίσατε ἐπὶ τῶν ἰχνῶν του, ἐπανξάνοντες τὴν παρακαταθήκην, τὴν ὁποίαν μὲ τόσην ἐμπιστοσύνην καὶ μὲ τόσην ἀγάπην πρὸς ὑμᾶς ἀποθέτει εἰς χεῖράς σας.

Ὅποινδήποτε μέχοι τοῦδε σᾶς ἐπεστράτευσεν ἡ Ἐκκλησία, εἰργάσθητε ἀθορύβως μὲν ἀλλὰ λίαν ἐπιτυχῶς. Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία παρὰ τοὺς ἰδικούς σας δισταγμούς σᾶς ἐπέλεξε διὰ τῆς ψήφου τῆς, σᾶς θέτει ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς λυχνίας καὶ εὐχεταί, ὅπως μὲ τὴν δαυριλῆ εὐλογίαν τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς Κυρίου τοῦ Ἀμπελώνος, ἐργασθῆτε καὶ ἀπὸ τῆς νέας καὶ ὑψηλοτέρας σκοπιᾶς ἐξ ἴσου ἀποδοτικῶς καὶ θεαρέστως, ὅπως σνηθίσασμεν νὰ σᾶς παρακολουθοῦμεν μέχρι τοῦδε. Ἀνέλθετε καὶ τὴν ἐσχάτην πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου βαθμίδα. Ὁ Κύριος μὲ τὴν χάριν Του θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ εὐρίσκειται πλησίον σας. Θὰ θεραπεύσῃ τὰ ἀσθενῆ, θὰ ἀναπληροῖ τὰ ἐλλείποντα, θὰ εὐλογῇ καὶ θὰ πολλαπλασιάσῃ τὰ προσφερόμενα. Ἐφ' ὅσον σᾶς καλεῖ, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σᾶς ἐγκαταλίπη μόνον· θὰ εἶναι ἀσφαλῶς μαζί σας.

Βαθύτατα συγκινημένος ἐκ τῆς ὥραίας προσφωνήσεως τοῦ Μακαριωτάτου, ὁ νέος Μητροπολίτης Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Νικηφόρος ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς:

«Ἄρα ἀληθῆ τὰ συμβάντα περὶ ἡμᾶς; Καὶ γέγονεν ὄντως τὰ γεγενημένα καὶ οὐκ ἐξηπατήμεθα; Οὐδὲ νῦν τὰ παρόντα καὶ ὄναρ, ἀλλ' ἡμέρα ὄντως ἐστὶ καὶ ἐρηγοροῦμεν ἅπαντες.»

Μακαριώτατε,

Τοὺς συγκινητικοὺς τούτους λόγους ἀνεφώνει, ὡς γνωστὸν, ὁ μεγάλος πατριάρχης Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, δεχόμενος τὸν τοῦ πρεσβυτέρου ἱερώτατον βαθμὸν. Ἦταν γεγονός τὸ λαμβάνον χάριαν τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Ὅμως τοῦ ἐφαίνετο ὡς ὄνειρον. Τόσον πολὺ εἶχε καταληφθῆ ἀπὸ τὸ δέος τοῦ μεγέθους τῆς ἱερωσύνης.

Ἄλλ' ἐὰν τοιοντοτρόπως ἐξεφράζετο ἐκεῖνος, ὁ τῆς Ἐκκλησίας μέγας Πατήρ, τί προέπει νὰ εἴπω ἐγώ, ὅστις οὐδὲν διακρίνω εἰς τὸν ἑαυτὸν μου ἄξιον

τῆς προσγενομένης εἰς ἐμὲ ὑψίστης τιμῆς; «Οἶδα τὴν ἑμῶν ψυχὴν, τὴν ἀσθενῆ ταύτην καὶ μικράν» (Ἰω. Χρυσόστομος Μ.Ε.Π. 48 — 646).

Εἰς τοιαύτας μεγάλας στιγμὰς τὰ ἱερὰ αἰσθήματα, νομίζω, ὅτι καλύτερον ἐκφράζονται μὲ δάκρυα καὶ σιωπὴν. Ὅμως ἐπιβάλλεται νὰ λεχθῆ κάτι. Εἰς τὰς χειροτονίας δὲ ἐπισκόπων συνηθίζεται ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ τονίζεται τὸ ἀπροσπέλαστον ὕψος τῆς ἀρχιερωσύνης, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ὁμολογηται ἡ σμικρότης τοῦ χειροτονουμένου.

Περὶ τοῦ πρώτου δὲν θὰ ὁμιλήσωμεν. Ἄλλοι ἐκ τῆς θέσεως ταύτης, εἰς τὴν ὁποίαν τώρα εὐρίσκομαι ἐγὼ, ἔχουν μὲ πολλὴν δεξιότηχίαν καὶ δόξαν ἐξάρει τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα. Τοῦτο μόνον λέγω. Ὅτι ζητεῖται ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα νὰ εἶναι «... τὸ ἔμπροχον ταμεῖον τῶν θείων δωρεῶν». Διὰ τοῦτο ἄλλωστε πρὸ τοῦ ὕψους τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἀξιώματος καὶ τοῦ μεγέθους τῶν εὐθηνῶν πολλοὶ Πατέρες ἔφηνον εἰς τὰς ἐρήμους, ἄλλοι δὲ ὠδηγοῦντο βιαίως ἐπὶ τὸ θουσιαστήριον.

Περὶ τοῦ ἑτέρου, τῆς σμικρότητος μου δηλαδή, εἰς τὴν θέλησιν νὰ ὁμιλήσω, θὰ διατρέξω τὸν κίνδυνον νὰ βλάψω τὸν ἑαυτὸν μου. Μὴ λησμονώμεν, ὅτι: «Ταπεινώσις ἀληθινὴ δὲν εἶναι νὰ λέγη κανεὶς διὰ τὸν ἑαυτὸν του ταπεινὰ πράγματα, ἀλλὰ διὰ τὸν ἑαυτὸν του νὰ μὴ λέγη τίποτε». Ὁμολογῶ μόνον, ὅτι μέγας φόβος διακατέχει τὴν ψυχὴν μου. Καὶ πολλὰ ἀτελείας καὶ ἀδυναμίας ἔχω καὶ πικρὰς ἀσθενείας, ἀλλὰ καὶ ἰκανότητες περὶ τὸ διοικεῖν ἑλλείπων. Μὲ ἰδιαιτέρον δέος ἀπέβλεπον πάντοτε εἰς τὰ ἀξιώματα καὶ συστηματικῶς ἀπέφηνον ταῦτα. Πόθος μου διακαῆς ἦτο νὰ παραμείνω ὡς ἀπλοῦς στρατιώτης τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ νὰ τερματίσω τὴν σταδιοδρομίαν μου ὡς ἱεροκήρυξ. Ἄλλ' ἄλλως ἔδοξε τῷ Κυρίῳ. Καὶ ἐπιτίθενται σήμερον ἐπὶ τῶν ἀσθενικῶν μου ὤμων βαρῦτατα καὶ δυσβάστακτα ἀρχιερατικὰ καθήκοντα. Μὲ καλεῖ ὁ Δομῆτωρ τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ ζητεῖ παρ' ἐμοῦ νὰ καταστῶ ποιμὴν, μιμητὴς Αὐτοῦ τοῦ ἀληθινοῦ ποιμένου, τοῦ τιθέντος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων· νὰ γίνω «ὁδηγὸς τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, παιδευτὴς ἀφρόνων, διδάσκαλος νηπίων, φωστὴρ ἐν τῷ κόσμῳ». Πῶς θέλετε, λοιπὸν, νὰ ἴσταμαι ἐνώπιόν σας χωρὶς κλονισμόν; Δὲν ἀποκοῦπτω, ὅτι εἶχον σκεφθῆ νὰ ἀκολουθήσω καὶ ἐγὼ τὸν δρόμον τῆς φουγῆς. Ἄλλ' εἶναι λύσις αὐτή; Καὶ τίθεται τὸ ἐρώτημα: Ἐχομεν δικαίωμα νὰ ἀρνούμεθα τὸ καθῆκον; Ἐχομεν δικαίωμα νὰ ἀρνούμεθα τὸ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καθῆκον; Καὶ ὅταν τὸ καθῆκον εἶναι σκληρόν; Αἶ! Τότε εἶναι δύο φορὲς καθῆκον. Ταῦτα ἄς θεωρηθῶν ἀπάντησις εἰς ἐκεῖνους, οἱ ὁποῖοι πολλάκις μὲ ἤκουσαν νὰ λέγω, ὅτι δὲν ἐπιθυμῶ τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα· καὶ ὅμως μὲ βλέπουν τώρα ἐδῶ.

Ὁ Κύριος ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν μηδαμινότητά μου. Τὸν εὐχαριστῶ ἐκ βάθους ψυχῆς καὶ θερμῶς Τὸν παρακαλῶ, διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἥτις θὰ κατέλθῃ ἐπ' ἐμέ, νὰ μὲ καταστήσῃ ὄργανον τοῦ θείου θελήματός Του.

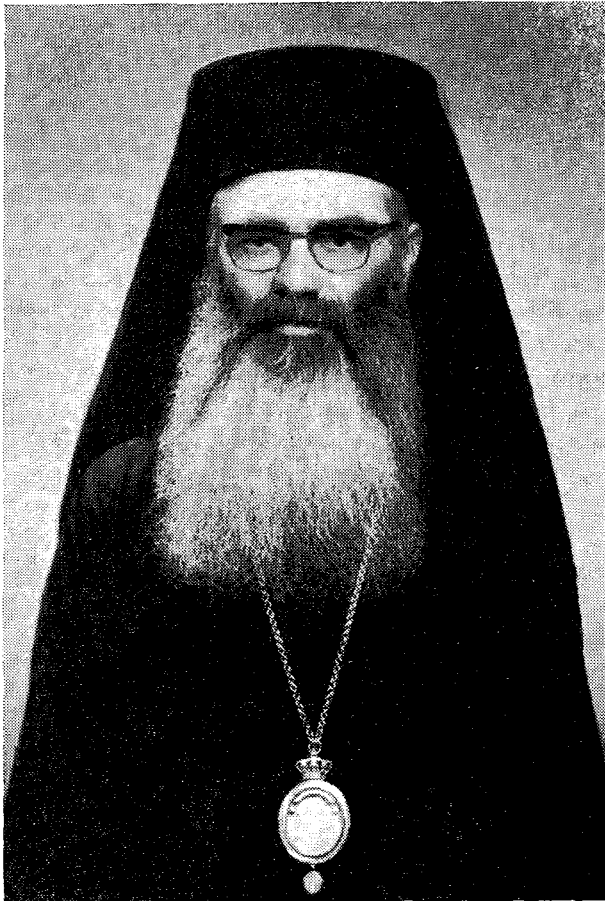
Κατὰ τὴν μεγάλην δι' ἐμὲ ταύτην στιγμὴν δὲν δόναμαι παρὰ νὰ μνησθῶ τὴν καλῶν μου γονέων, οἱ ὁποῖοι μοῦ ἔδωσαν τὰ πρῶτα σπέρματα τῆς εὐσεβείας. Εὐγνωμόνως ἐπίσης μνημονεύω καὶ τῶν πνευματικῶν μου πατέρων, οἱ ὁποῖοι ἐμόχθησαν διὰ τὴν ψυχὴν μου. Ἰδιαιτέρως ἀναφέρω τὸν πολυσέβαστόν μου γέροντα Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην πρόφην Λευκάδος καὶ Ἰθάκης Κύριον Δωρόθεον, διὰ τῶν τιμίων χειρῶν τοῦ ὁποῖου ἔλαβον τὸν τοῦ διακόνου καὶ πρεσβυτέρου βαθμόν. Κύριος ὁ Θεὸς ἄς στηρίξῃ τὸ τίμιον αὐτοῦ γῆρας καὶ ἄς χαρίσῃ εἰς αὐτὸν πολλὰς ἀκόμη ἡμέρας. Θεομὰς εὐχαριστίας ἐκφράζω πρὸς Ὑμᾶς, Μακαριώτατε, καὶ τὴν περὶ Ὑμᾶς Ἀγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον, διότι μὲ ἐτιμήσατε διὰ τῆς ψήφου Ὑμῶν. Εὐχαριστῶ καὶ τὴν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα τὸν Ἀντιβασιλέα διὰ τὴν πρόκρισιν καὶ τοὺς λίαν ἀγαπητοὺς μου συλλειτουργοὺς, τοὺς κωκλοῦντας τὸ θουσιαστήριον καὶ ὄλον τὸ εὐλαβὲς ἐκκλησίασμα, τὸ ὁποῖον συνενώνει μετὰ τοῦ ἱερατείου τὰς εὐχὰς του ὑπὲρ ἐμοῦ. Ἰδιαιτέρως μνημονεύω τοὺς λίαν ἀγαπητοὺς μου Λευκαδίους καὶ Ἰθακησίους, τοὺς ὁποῖους μὲ πολλὴν χαρὰν θὰ ἐπανίδω, ἀλλὰ καὶ τοὺς προσφιλεῖς μου Ἀμφισσεῖς καὶ ὄλους τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Ἰ. Μητροπόλεως Φωκίδος, τοὺς ὁποῖους μὲ πολλὴν ὀδύνην ἀποχωρίζομαι. Τοὺς ἀγαπητοὺς μου συμπατριώτας ἐκ Καλαμάτας ἐπιθυμῶ νὰ διαβεβαιώσω διὰ τὴν ἀπέραντον ἀγάπην μου.

Πάντας παρακαλῶ νὰ προσευχηθῆτε θερμῶς πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ ἐμοῦ.

Καὶ τώρα «πρὸς Σὲ Κύριε, οἱ ὀφθαλμοί μου· ἐπὶ Σοὶ ἤλπισα, μὴ ἀντανέλης τὴν ψυχὴν μου...» (Ψαλμὸς 140 — 8). «Θεὲ πατέρων καὶ Κύριε τοῦ ἐλέους... δός μοι τὴν τῶν σῶν θρόνων πάρεδρον σοφίαν καὶ μὴ μὲ ἀποδοκιμάσῃς ἐκ παιδίων Σου. Ὅτι ἐγὼ... ἄνθρωπος ἀσθενής... Κἂν γάρ τις ἦ τέλειος ἐν νουῖς ἀνθρώπων, τῆς ἀπὸ Σοῦ σοφίας ἀπουσίας, εἰς οὐδὲν λογισθήσεται... Ἐξαπόστειλον αὐτὴν ἐξ ἁγίων οὐρανῶν καὶ ἀπὸ θρόνου δόξης σου πέμψον αὐτήν, ἵνα συμπαροῦσά μοι κοπάσῃ καὶ γνῶ τί εὐάρεστόν ἐστι παρὰ Σοί». (Σοφία Σολομῶντος θ' 1 κ. ἐξῆς).

«Κύριε, ἐξαπόστειλον τὴν χεῖρά σου ἐξ ὕψους κοιμητηρίου Σου καὶ ἐνίσχυσόν με εἰς τὴν προκειμένην διακονίαν Σου, ἵνα ἀκατακρίτως παραστὰς τῷ φοβερῷ Σου βήματι...» τὴν χάριν τῆς ἀρχιερωσύνης δεχθῶ.

Κύριε μου, Κύριε, ἐλέησόν με.

Ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Νικηφόρος.

**Βιογραφικὸν σημεῖωμα
τοῦ Σεβ. Μητροπολ. Λευκάδος καὶ Ἰθάκης
κ. Νικηφόρου**

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Νικηφόρος Δεδούσης ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1918 εἰς Καλαμάταν. Τὰ πρῶτα γράμματα, καθὼς καὶ τὰς Γυμνασιακὰς του σπουδὰς παρηκολούθησεν εἰς τὴν γενέτειράν του, πλησίον τῶν εὐκαταστάτων καὶ εὐσεβῶν γονέων του. Εἶτα ἡ βαθεῖα εὐσέβεια καὶ ἡ παιδιόθεν κλίσις του πρὸς τὴν ἱερωσύνην τὸν ὤθησαν νὰ ἐγγραφῆ εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐξ ἧς ἀπεφοίτησε τὸ ἔτος 1941, στρατευθεὶς ἀμέσως. Τὸ 1941—1943 ὑπηρέτησεν ὡς λαϊκὸς Ἱεροκλήρυξ εἰς Καλαμάταν, μετὰ δὲ τὸ Δεκεμβριανὸν κίνημα, ἐπιστρατευθεὶς καὶ πάλιν, ἔλα-

βε μέρος εἰς τὸν κατὰ τῶν κομμουνιστοσυμμοριτῶν ἀγῶνα, διακριθεὶς διὰ τὴν μαχητικότητά του καὶ ἀνδρείαν του. Τὸν Ἰούνιον τοῦ 1947 ἐχειροτονήθη εἰς Διάκονον, μετὰ ἓν ἔτος δὲ εἰς Πρεσβύτερον ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου πρῶην Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Δωροθέου, ἵνα ὑπηρετήσῃ καὶ πάλιν ἐπὶ 24 μῆνας τὴν πατρίδα ὡς στρατιωτικὸς ἱερεὺς, μετασχὼν εἰς τὰς νικηφόρους ἐπιχειρήσεις τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν στρατοῦ εἰς Γράμμον, Βίτσι κλπ. Λήξαντος τοῦ λαμπροῦ ἐκείνου ἀγῶνος, ἐπέστρεψεν εἰς Λευκάδα, ἵνα συνεχίσῃ τὸ κηρυκτικὸν του ἔργον. Κατὰ τὰ ἔτη 1950—1951 παρηκολούθησε τὴν Σχολὴν Ἐξομολόγων, Ἱεροκηρύκων καὶ Κατηχητῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Τὸ 1957 μετετέθη ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Λευκάδος καὶ Ἰθάκης εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Φωκίδος, ἔνθα ὑπηρέτησεν ὡς Ἱεροκλήρυξ λίαν ἀποδοτικῶς μέχρι τῆς ἐκλογῆς του εἰς Μητροπολίτην Λευκάδος.

Κατὰ τὴν εἰς Λευκάδα διακονίαν του ἀνέπτυξεν ἐξαιρετικὸν πνευματικὸν ἔργον. Μὲ τὰς ὀμιλίαις του, τὰς συγκεντρώσεις νέων καὶ τὴν συνεργασίαν του μετὰ τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς λειτουργοὺς ἐπέτυχεν ὠραῖα ἀποτελέσματα. Τὴν ἰδίαν δραστηριότητα ἀνέπτυξε καὶ εἰς τὴν Ἀμφισσαν παρὰ τὰς «πυκνὰς ἀσθενείας» του. Ἀληθμονήτοι θὰ μείνουν αἱ ἢ εἰς τὴν πόλιν ταύτην διοργανωθεῖσαι διαλέξεις καὶ αἱ ἑσπεριναὶ ὀμιλῆαι του κατὰ τὴν περίοδον τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς.

Ὁ νέος Ἱεράρχης δὲν εἶναι μόνον καλὸς ὀμιλητῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπιδέξιος χειριστῆς τῆς γραφίδος. Ἐδημοσίευσεν πλῆθος ἄρθρων εἰς διάφορα περιοδικὰ καὶ τοπικὰς ἐφημερίδας. Ἐξέδωκε μέχρι τοῦδε 3 βιβλία, τῶν ὁποίων οἱ τίτλοι ἔχουν ὡς ἑξῆς: «Ἡ Μάνα» 1967², «Τὰ δάκρυα» (ἡ γλῶσσα τῆς καρδιᾶς) 1963 καὶ «Οἱ Μυροφόρες» 1966. Τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τῶν γραπτῶν του εἶναι ἡ γλαφυρότης καὶ ἡ σαφήνεια.

Πιστὸς καὶ ἐνάρετος, προικισμένος μὲ πολλὰ πνευματικὰ χαρίσματα, ἀποφεύγων συστηματικῶς τὸν θόρυβον περὶ τὸ πρόσωπόν του, εἰργάσθη παντοῦ λίαν ἀποδοτικῶς, ἀποσπᾶσας τὴν ἐκτίμησιν καὶ τὴν ἀγάπην. Ὁ εὐλαβὴς λαὸς τῆς Λευκάδος καὶ Ἰθάκης δικαίως χαίρει, διότι ὁ νέος ἄξιος Ποιμενάρχης του θὰ ἀφιέρωσῃ ὅλας τὰς δυνάμεις του εἰς τὴν διακονίαν του.

Ο ΠΑΥΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΕΝΟΣ ΓΝΗΣΙΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΥ

Ἐν μέσω μυσταγωγικῆς ἀτμοσφαιρας, βαθείας θρησκευτικῆς καταύξεως καὶ παρουσίᾳ τῆς Α.Ε. τοῦ Ἀντιβασιλέως, ἀντιστρατήγου κ. Γεωργίου Ζωϊτάκη, τοῦ Ἀντιπροέδρου τῆς Κυβερνήσεως κ. Στ. Παττακοῦ καὶ μελῶν τῆς Κυβερνήσεως, πολλῶν ἄλλων ἐπιστήμων καὶ χιλιάδων λαοῦ, ἐτελέσθη ἐπὶ τοῦ βράχου τοῦ Ἀρείου Πάγου τὸ Σάββατον, 29 Ἰουνίου 1968, Μέγας Ἑσπερινὸς εἰς ἀνάμνησιν τοῦ πρώτου κηρύγματος τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν Παύλου ἐν Ἀθήναις. Τοῦ Ἑσπερινοῦ πρόσθη ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, τὸν δὲ πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ἐξεφώνησεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Νικόδημος. Ὁ λόγος τοῦ Ἁγίου Ἀττικῆς ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ἔνας ψυχρὸς, ἄνυχος βράχος, τοῦτος ὁ βράχος στὸν ὁποῖο πατοῦμε, ἀκίνητος καὶ ἀμίλητος θεατῆς τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἱστορίας, δημιουργῶντας σήμερα ἓνα ὑπερφυσικὸ ἀντίλαλο, ἀναμεταδίδει τὸ μήνυμα τοῦ μεγάλου ἀποστόλου καὶ μάρτυρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Παύλου, σὲ μᾶς τοὺς Ἕλληνες καὶ στὴ σύγχρονη οἰκουμένη.

Ὁ Κύριος εἶχε πῆ: Ἄν οἱ πιστοὶ μαθηταὶ μου σιωπήσουν, οἱ λίθοι εἶναι ἱκανοὶ νὰ φωνάξουν. Ὁ θεϊκὸς αὐτὸς λόγος φαίνεται νὰ γίνεται σήμερα πρᾶξι καὶ θαῦμα. Αὐτὸς ἐδῶ ὁ βράχος, ἀπὸ τὸν ὁποῖο, πρὶν δεκαευνέα αἰῶνες, τὸ ἀκτινοβόλο βλέμμα τοῦ Παύλου ἀγκάλιασε τὴν πανοραμιακὴ θεὰ τῆς πόλεως τοῦ λόγου καὶ τῆς σοφίας, σὰν νὰ ἀποκτῆ αἰσθησι καὶ ἔκφρασι, ζωντανεύει τὴν ἀποστολικὴ παρουσία καὶ φέρνει ζωηρό, δυναμικὸ τὸ λόγον του στὴν προβληματικὴ γενεὰ μας.

Ὁλόκληρη ἡ ζωὴ τοῦ ἀποστόλου Παύλου εἶναι κάτω τὸ ἀνεπανάληπτο. Καὶ ἡ διδασκαλία του, θεόπνευστη, θὰ μείνῃ γιὰ πάντα σὰν ἡ γνησιώτερη καθοδήγησι τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς σαρκώσεως τοῦ Λόγου του. Ὑπάρχει ὁμοῦς μία πτωχὴ, τὴν ὁποία ἴσως λίγο ἔχουμε προσέξει καὶ ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ἀνεκτίμητη προσφορά στὴν ἱστορία καὶ θεόπνευστο μήνυμα στὴν ἐποχὴ μας.

Ὁ Παῦλος, ὠδηγημένος ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, κατώρθωσε νὰ ξεπεράσῃ τὸν ἀπομονωτισμὸ καὶ νὰ ἀγκαλιάσῃ μὲ τὴν καρδιά του καὶ τὸ πνεῦμα του καὶ τὴν ἀποστολικὴν του δρᾶσι τὴν οἰκουμένην.

★

Ἐκλήθη ἀπὸ μιὰ περιοχὴ, στὴν ὁποία οἱ ὀρίζοντες ἦταν ἀσφρακτικὰ στενοί. Ὁ Ἰουδαϊκὸς κόσμος, ὁ κόσμος, μέσα στὸν ὁποῖο γεννήθηκε καὶ ἀνατράφηκε, ἐπὶ αἰῶνες τρεφόταν μὲ τὴν πεποιθήσι, πὼς εἶναι ὁ ἐκλεκτὸς λαὸς τοῦ Θεοῦ, μὲ τὸ ἀποκλειστικὸ προνόμιον νὰ ἀκούῃ τὸν ἀληθινὸ Θεὸ καὶ νὰ προσφέρει σ' Αὐτὸν λατρεία καὶ θυσία. Οἱ λαοί, πὸν κατοικοῦσαν στὶς χώρες τὶς κοντινὲς καὶ τὶς μακρινές, καὶ πὸν λάτρευαν τὰ εἰδωλα, ἦταν τὰ «ἔθνη», στὰ ὁποῖα οἱ Ἰουδαῖοι προσέβλεπαν μὲ περιφρόνησι καὶ καχυποψία.

Ὁ Παῦλος, ἀπὸ τὰ παιδικὰ του χρόνια, εἶχε ποτιστῆ βαθεῖα μὲ τὶς ἐθνικὲς αὐτὲς παραδόσεις. Γράφοντας στοὺς Γαλάτας τὸ ὁμολογεῖ: «προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συναγιωτάς ἐν τῷ γένει μου περισσοτέρως ζηλωτῆς ὑπάρχων τῶν πατριῶν μου παραδόσεων» (α' 14). Ἀπὸ τὴν

στιγμὴ ὁμοῦς, κατὰ τὴν ὁποία, ἔξω ἀπὸ τὰ τεῖχη τῆς Δαμασκοῦ ἔζησε τὸ μεγάλο θαῦμα, συνάντησε τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ καὶ ἄκουσε τὴν φωνὴν του, ὅλα ἄλλαξαν. Τὰ τεῖχη τῶν Ἰουδαϊκῶν παραδόσεων ἔπεσαν. Μπροστὰ του ἀνοίχτηκαν καινούργιοι δρόμοι. Καὶ ἐπιφορτίσθη μὲ τὸ λειτουργικὸν νὰ γίνῃ ὁ ἀπόστολος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη. Νὰ «βαστάσῃ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἐνώπιον ἐθνῶν καὶ βασιλέων υἱῶν τε Ἰσραὴλ» (Πράξ. θ' 15).

Τὴν μεγάλῃ του κλῆσι κατορθώνει ὁ Παῦλος καὶ τὴν συνειδητοποιεῖ ἀμέσως. Εἶναι πιά ἀπόστολος, μὲ τὴν καθαρὰ βιβλικὴ ἔννοια τοῦ ὄρου. Δὲν μεταφέρει ἀπλῶς ἓνα μήνυμα. Μὲ τὴν σκέψιν του, μὲ τὰ χεῖλη του μιλάει ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Καὶ ἀκόμα, εἶναι ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν. Μὲ τὴν ἐντολὴ νὰ πορευθῆ στὰ ἔθνη καὶ νὰ μεταφέρῃ σ' αὐτὰ τὴν Ἀποκάλυψιν Ἰησοῦ Χριστοῦ. «Ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρος εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς ἐνήργησε καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη», γράφει ἀργότερα, ἐκφράζοντας αὐτὸ, πὸν ἔζησε κατὰ τὴν περιόδο τοῦ νέου προσανατολισμοῦ του. Καὶ προσθέτει: «καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στύλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβη κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομὴν» (Γαλάτ. β' 8, 9).

Μὲ τὴν πεποίθησιν αὐτὴ ξεκινάει. Καὶ δίνεται στὴν μεγαλύτερη καὶ τὴν ἀποδοτικώτερη περιπέτεια, στὴν ὁποία δόθηκε ποτὲ ἀνθρώπος. Στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ, στρατευμένος στὸ Ἐδαγγέλιον, συνδέει ὁλόκληρη τὴν ζωὴν του μὲ τὸ μήνυμα, πὸν μεταφέρει στὰ πέρατα τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου. Μετακινεῖται ἀδιάκοπα καὶ παντοῦ μεταφέρει «τὸν λόγον τοῦ Σταυροῦ», γκορεμίζει τὰ εἰδωλα, ἀνοίγει διάλογο μὲ τὶς ψυχές, χειραγωγεῖ τοὺς ἀνθρώπους σὲ μιὰ νέα ζωὴ. Οἱ ἐκκλησίες, ἡ μιὰ μετὰ τὴν ἄλλη φυτρῶνον ἐκεῖ, πὸν ἔχουν ἀποτυπωθῆ τὰ ἔθνη τοῦ περάσματος του. Καὶ μόλις ἡ μιὰ φυτρώσῃ, προχωρεῖ ἀκούραστος, γιὰ νὰ σπεύσῃ παραπέρα τὸν ὑπερφυσικὸν του σπόρον. «Ὡς πτηνὸς τὴν οἰκουμένην διέδραμε» (Χρυσόστομος), χωρὶς νὰ ὑπολογίσῃ ποτὲ τὸν κόπον καὶ τὴν ταλαιπωρίαν.

Οἱ ἄνθρωποι, ὅπουδήποτε καὶ ἂν κατοικοῦν, δὲν τοῦ εἶναι ξένοι. Δὲν εἶναι γι' αὐτὸν τὰ ἀποκρουστικὰ «ἔθνη». «Ὡςπερ τὴν οἰκουμένην ἄπασαν γενήσας αὐτός, οὕτως ἐθορυβεῖτο, οὕτως ἔτρεχεν, οὕτω πάντας ἐσπούδαζεν εἰσαγαγεῖν εἰς τὴν βασιλείαν»,

λέει με θαυμασμό και εδράβεια ο άγιος Ἰωάννης ο Χρυσόστομος. Και ο ἴδιος ο Παῦλος, κάποτε, πού άφησε να φανή για λίγο το περιεχόμενο του έσωτέρου κόσμου του, έμπιστεύθηκε στους Κορινθίους: «έγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, τοῖς άσθενοῦσιν ὡς άσθενής, τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω» (Α' Κορινθ. θ' 20—21). Και όταν κατώρθωνε να τους ανοίξη τις καινούργιες προοπτικές, τις προοπτικές τῆς πίστεως και τῆς αληθείας, είχε τὴν ψυχικὴ δύναμι να γράφη: «τεκνία μου, οὐδὲ πάλιν ὠδίνω, ἄχρις οὗ μορφωθῆ Χριστὸς ἐν ὑμῖν» (Γαλατ. δ' 19). Και: «ἤδιστα δαπανήσω, και ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν» (Β' Κορινθ. ιβ' 15).

Τὸ τόσο εὐρὸ προσωπικὸ άνοιγμα τοῦ άποστόλου Παύλου, πὸν συνδέεται με μιὰ άκαταπόνητη δραστηριότητα, τὸν αναδεικνύει τὸν μοναδικὸ οἰκουμεικὸ ἄνθρωπο, πὸν μπόρεσε να εὐρύνη σὲ τέτοιον βαθμὸ τὴν καρδιά του, ὡστε να περιλάβῃ τὸ ἀνθρώπινο γένος στὸ σύνολό του και να τὸ ὑπηρετήσῃ ἀληθινὰ στις πιὸ έσωτερικὲς πνευματικὲς του ἀνάγκες, φέροντάς του τὸ μήνυμα τοῦ ἐνὸς Θεοῦ και τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

★

Αὐτὸ τὸ περιεχόμενο τοῦ μηνύματός του εἶναι μιὰ δευτέρα ανεκτίμητη προσφορά στὸ γνήσιο Οἰκουμεισμὸ. Γιατὶ βοήθησε να βγοῦν ἀπὸ τὸν άπομονωτισμὸ και ἐκεῖνοι, πὸν άκουσαν τὸν λόγο του και δέχτηκαν τὴν διδασκαλία του.

Ὁ εἰδωλολατρικὸς κόσμος, στὸν ὁποῖο πορεύθηκε ὁ άπόστολος Παῦλος, ζοῦσε σὲ ἕνα πνευματικὸ κλίμα ἐντελῶς ἀντίθετο ἀπὸ τὸ κλίμα τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ. Ἐκεῖ ἐπικρατοῦσε ἡ ἀποκλειστικότης και ἡ στεγανότης. Ἐδῶ, ἡ σύγχυσις και οἱ βαθύτατες ιδεολογικὲς και θρησκευτικὲς διαφοροποιήσεις. Οἱ Ἕλληνες και οἱ Ρωμαῖοι και οἱ ἄλλοι λαοὶ τῆς Μεσογείου εἶχαν πᾶ κοινάστῃ να πλανώνταν μεσα στὸ ἀπέραντο πᾶνθεο, στὸ ὁποῖο καθημερινὰ ἔκαναν τὴν ἐμφάνισί τους και καινούργιες θεότητες. Και ἄλλοτε θαμπωμένοι και ἄλλοτε ταλαιπωρημένοι, ἀνακάτεναν τὰ στοιχεῖα τῆς μιᾶς θεότητος με τὰ στοιχεῖα τῆς ἄλλης, δημιουργώντας ιδεολογικὸ και πνευματικὸ χάος.

Πόσο μεγάλο ἀντίκτυπο ἔχει ἡ πνευματικὴ αὐτὴ ἀναρχία στὴ ζωὴ και τὴν ἐνότητα τῶν ἀνθρώπων, εὐκόλα μπορεῖ να τὸ συλλάβῃ κανεὶς. Ἐφ' ὅσον ἡ τοποθέτησι μπροστὰ στὸ Θεὸ εἶναι ἡ βασικὴ τοποθέτησι, πὸν κάνει ὁ ἄνθρωπος, και ἀποτελεῖ τὸν πρωταρχικὸ, ὑπαρξιακὸ του προσανατολισμὸ, ἡ χάραξι διαφορετικῶν δρόμων φέρνει τοὺς ἀνθρώπους σὲ διαφορετικὸς χώρους, και τοὺς κάνει να δημιουργήσων διαφορετικὸς κλειστοὺς κόσμους.

Ὁ Παῦλος, σ' ὄλους αὐτοὺς τοὺς πλανεμένους και ἀναρχομένους ἔφερε τὸ μήνυμα τοῦ ἐνὸς Θεοῦ.

Εἶναι τόσο χαρακτηριστικὸ τὸ προοίμιο τῆς ὁμιλίας του σ' αὐτὸ ἐδῶ τὸ βῆμα. Στὴν καρδιά τῆς Ἀθήνας, στὸ κέντρο, πὸν συνωστίζονταν οἱ ἄνθρω-

πόμορφες θεότητες, μίλησε για τὸν ἕνα, τὸν ἄγνωστο Θεὸ, πὸν ἔπρεπε οἱ Ἀθηναῖοι και ὄλοι οἱ εἰδωλολάτραι να ἀνακαλύθων. «Σταθεῖς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἔφη ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ... ὃν οὐκ ἄγνωστοὺς εὐσεβεῖτε, τούτων ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν» (Πράξ. ιζ' 22—23). Και σὰν ἄνθρωπος, πὸν ἔχει δεχθῆ ἀνεκτίμητες ἀποκαλύψεις και πὸν ἀξιώθηκε να ἔχη ὁ ἴδιος πλούσιες ἐμπειρίες, φανερώνει στὰ πλήθη τὸ μυστήριό τῆς θεότητος.

Ἡ Θεολογία τοῦ Παύλου, ὅπως ξεδιπλώνεται στὴ σύντομη περίληψι τῆς ὁμιλίας του στὸν Ἀρειο Πάγο κ' ὅπως διατυπώνεται στις ἄλλες ὁμιλίες του και στις ἐπιστολές του, εἶναι ὀλοκάθαρη σὰν τὸ κρῦσταλλο και βαθεῖα σὰν τὸ ἀπόθμενο μεταλλεῖο. Ὁ Θεὸς «ὁ ποιήσας τὸν κόσμον και πάντα τὰ ἐν αὐτῷ» (Πράξ. ιζ' 24) εἶναι «ὁ διδοὺς πᾶσι ζωὴν και πνοὴν και τὰ πάντα» (στ' 25). Εἶναι ὁ πατέρας, πὸν βλέπει τὸν κάθε ἄνθρωπο σὰν ἕνα ἀναντικατάστατο παιδί του. Και για να τὸν σώσῃ «ἐξαπέστειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ» (Γαλατ. δ' 4), ὁ ὁποῖος «ἐκένωσε ἐαυτὸν γενόμενος ὑπῆκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ» (Φιλιπ. β' 8).

Ἡ ἀγωνία τοῦ ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν, ὁ μόχθος του εἶναι να ὀδηγήσῃ ὄλους τοὺς ἀκροατάς του στὸν ἕνα, ἀληθινὸ Θεὸ και να «παραστήσῃ πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Κολ. α' 28).

Και καθὼς τὸν ἀγωνία του τὴν κάνει πράξι, καθὼς τὰ πλήθη τοῦ λαοῦ τὰ ὀδηγεῖ στὴν ἀλήθεια και τὴν λύτρωσι, τοὺς βοηθεῖ να ἀνακαλύθων ὁ ἕνας τὸν ἄλλο. Μπαίνοντας στὸ μυστήριό τῆς μιᾶς θεότητος, βρίσκονται ὄλοι στὸν ἴδιο ἱερὸ χῶρο τῆς ἀληθείας και ἀγαγνωρίζουν ὁ ἕνας στὸ πρόσωπο τοῦ ἄλλου τὸν ἀδελφὸ. Γεννίεται ἔτσι ἡ γνήσια πνευματικὴ συγγένεια. Δημιουργεῖται ἡ μιὰ οἰκουμένη. Θεμελιώνεται και οἰκοδομεῖται ἡ μιὰ Ἐκκλησία, ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

★

Και αὐτὸ ἀποτελεῖ τὸ τρίτο στοιχεῖο τοῦ οἰκουμεικοῦ πνεύματος και τοῦ οἰκουμεικοῦ μηνύματος τοῦ Παύλου.

Χρειάζεται στοχασμὸς, χρειάζεται ἐμβάθυνσι, για να μπορέσῃ κανεὶς να συλλάβῃ τὸν οἰκουμεικὸ ρόλο τῆς Ἐκκλησίας. Τὴν ἐνότητα τὴν ἁρμονικὴ και ὀργανικὴ, πὸν δημιουργεῖ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.

Στὴν ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὁποῖα ὁ άπόστολος τῶν ἐθνῶν ἔφερε τὸ μήνυμά του στὴν Ἀθήνα και στὸν εἰδωλολατρικὸ κόσμο, παρὰ τις πνευματικὲς διαφοροποιήσεις, φαινόταν νὰ κυριαρχῆ μιὰ κάποια ἐνότητα. Ἡ πανίσχυρη Ρώμη εἶχε ἀπλώσει τὸ σκῆπτρο της σ' ὀλόκληρο τὸν τότε γνωστὸ κόσμο. Με τὴν δύναμι τοῦ ξίφους της εἶχε καταλῦσει τὴν ἐξουσία τῆς μικρῆς πολιτείας, τῆς κλεισμένης στὰ στενὰ ὄρια τῆς μιᾶς πόλεως και εἶχε δημιουργήσει τὴν μιὰ, ἀπέραντη αὐτοκρατορία. Ὅμως, — ποὺς δὲν τὸ ξέρει; — ἡ ἐνότης αὐτὴ ἦταν ἐξωτερικὴ και ἐπιφανειακὴ.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. | Πρωτ. 4416 Ἀθήνησι τῇ 9ῃ Ἰουλίου 1968
| Διεκπ. 1669

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1541

Πρὸς
Τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἐπὶ τῇ προόψει τῆς ὑπάρξεως ἐν τῷ προσεχεῖ μέλλοντι δυνατότητος ἀποστολῆς ὄρφανῶν παιδιῶν ἐξ Ἑλλάδος εἰς τὰ ἐν Αἰγύπτῳ ὑφιστάμενα ἐκκλησιαστικά Ὀρφανοτροφεῖα τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, συνοδικῇ ἐξουσιοδοτήσει, παρακαλοῦμεν Ὑμᾶς, ὅπως ἐδαρεστούμενοι γνωρίσητε ἡμῖν φύλον, ἡλικίαν, οἰκονομικὴν κατάστασιν, ὑγείαν καὶ λοιπὰ χρήσιμα πληροφοριακὰ στοιχεῖα περὶ τοιούτων ὄρφανῶν παιδιῶν τῆς καθ' Ὑμᾶς θεοσώστου παροικίας, ὧν

Ἀντιθέτως, ὅταν ὁ Παῦλος ἴδρνε Ἐκκλησίες, ἔβλεπε τις ψυχές, θεμελιώνει τὴν πνευματικὴν καὶ ἀγία οἰκογένειαν τοῦ Θεοῦ.

Στὸ δικό του πνεῦμα καὶ στὴ δική του γραφίδα χρωστᾶμε τὴν χαρακτηριστικώτερη εἰκόνα τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἡ ὁποία βοηθεῖ ἐμᾶς τοὺς πεπερασμένους ἀνθρώπους νὰ πλησιάσουμε καὶ νὰ κατανοήσουμε κάπως τὴν μυστηριώδη ἐνότητα τῶν ἀνθρώπων, πὸν ἀπαρτίζουν τὴν Ἐκκλησία. Ἡ Ἐκκλησία, μᾶς εἶπε, εἶναι τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὁ καθένας ἀπὸ μᾶς ἔχει σ' αὐτὸ μιὰ ἀναντικατάστατη θέσι. Εἶναι ἓνα μέλος, ὀργανικὰ συνδεδεμένο μετὰ τὴν κεφαλή, πὸν εἶναι ὁ Χριστός, καὶ με ὅλα τὰ μέλη. «Ὑμεῖς ἐστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μερῶν» (Α' Κορινθ. ιβ' 27). Καὶ ἐπομένως, μέσα στὴν Ἐκκλησία «οὐκ ἔστι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλληνας, οὐκ ἔστι δούλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔστι ἄρσεν καὶ θήλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλάτ. γ' 28).

Κυττάξτε γιὰ λίγο αὐτὴ τὴν πραγματικότητα, πὸν ἔφερε μετὰ τὸ κήρυγμά του καὶ τὸν ἱεραποστολικό του μόχθο ὁ δογματιστὴς καὶ ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ, ὁ Παῦλος.

Ἐκῆρξε ἐπὶ Συρία καὶ εἰς βᾶθη τῆς Ἀσίας. Ἰδρσε Ἐκκλησίες ἐπὶ Ἑλλάδα. Ἐφερε τὸ μῆνυμά του καὶ σ' αὐτὴν ἀκόμα τὴν βασίλισσα τῶν τότε πόλεων, τὴν Ρώμη. Ἄλλες περιοχές, ἄλλοι κόσμοι, ἄλλη νοοτροπία, ἄλλα ἔθνη. Μόλις ὁμοῦς τὸ κήρυγμα τοῦ ἀποστόλου γινόταν δεκτό, ἀμέσως οἱ ψυχές συνδέονταν, ἐναρμονίζονταν ἐπὶ ἓνα σῶμα, συγκροτοῦσαν τὴν μιὰ ἀγία κοινότητα, τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Καί, ἀκόμα, ὁ σύνδεσμος τῆς ἀγάπης καὶ τῆς κοινῆς πίστεως ἔβλεπε τις ἐπὶ μέρος ἐκκλησίες ἐπὶ μιὰ κοινότητα, ἐπὶ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ.

ἐπιθυμεῖτε τὴν εἰσαγωγὴν ἐν τοῖς διαληφθεῖσιν Ὀρφανοτροφεῖσιν, ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον ὑπάρξῃ τελικῶς τοιαύτη δυνατότης εἰσαγωγῆς.

† Ὁ Ἀθηνῶν ἹΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος
Ὁ Ἀρχιγραμματεῦν
Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθμ. | Πρωτ. 4041 Ἀθήνησι τῇ 23.7.1968
| Διεκπ. 1731

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1542

Πρὸς
Τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἡ Ἱερά Σύνοδος μετὰ πολλῆς τῆς λύπης λαμ-

*

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀνεκτίμητη προσφορά τοῦ ἀποστόλου Παύλου ἐπὶ τὴν ἐνότητα τῶν ἀνθρώπων.

Ἀποφθε, πὸν ὁ ἱερός βράχος ἀντηχεῖ καὶ ἀναμεταδίδει τὸ μῆνυμά του, διακρίνουμε μέσα μας μιὰ ἀνταπόκρισι. Δειλά, με εὐλάβεια πρὸς τὸ πρόσωπό του, τολμοῦμε νὰ ὁμολογήσουμε, πὸς ἡ ἀγωνία του εἶναι καὶ δική μας ἀγωνία. Πὸς τὸ ὄνειρο, πὸν συνέκρινε καὶ ἔβαλε ἐπὶ κίνησι τὴν ὑπαρξί του, παραμένει καὶ ὄνειρο δικό μας. Γιατὶ ἐμεῖς, οἱ ἄνθρωποι τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνα ζοῦμε ἓνα μεγάλο δράμα. Βλέπουμε νὰ συνδέονται αἱ ἡπείροι τῆς γῆς μας μετὰ τὰ ἀναρίθμητα μέσα τῶν συγκοινωνιῶν καὶ νὰ γεφυρώνονται οἱ πλανῆτες μετὰ τὰ διαστημόπλοια μας. Διαπιστόνουμε ὁμοῦς ταυτόχρονα, ὅτι παραμένουν ἀγεφύρωτα ἢ καὶ βαθύνουν ἀκόμα περισσότερο τὰ χάσματα, πὸν χωρίζουν τις ψυχές. Παραμένουμε ἐπὶ τὸν αἰῶνα τῶν καταπληκτικῶν ἐπικοινωνιῶν, οἱ κλειστοί, ἀπομονωμένοι κόσμοι, πὸν κοντεύουμε νὰ γίνουμε τόσοι ἐπὶ ἀριθμὸς, ὅσοι καὶ οἱ ἄνθρωποι τοῦ πλανῆτου μας.

Καὶ τὸ δράμα μας αὐτὸ ἀξάνει τὴν ἀγωνία καὶ τὴν νοσταλγία τῆς ἐνότητος.

Πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε τὸ λάθος, πὸν εἶναι βασικό λάθος τῆς γενιᾶς μας καὶ νὰ κάνουμε ἓνα καινούργιο προσανατολισμό. Τὴν ἐνότητα καὶ τὴν ψυχικὴν κοινότητα τῶν ἀνθρώπων δὲν θὰ τὴν δημιουργήσουν οὔτε ἡ τεχνικὴ οὔτε οἱ τουριστικὲς ἐπικοινωνιῶν οὔτε οἱ τυπικὲς συνεργασίες. Ἐμεῖς οἱ ἴδιοι θὰ τὴν κάνουμε πρᾶξι, ἂν δοθῶμε μετὰ γνησιότητα καὶ ἀληθινῇ ἀφοσίωσι ἐπὶ ἓνα Θεὸ καὶ ἂν ἐνσωματωθῶμε συνειδητὰ ἐπὶ τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ Ἁγία Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ.

Ἄν ἀφήσουμε δηλαδὴ νὰ χειραγωγηθῶμε ἀπὸ τὸν ἀπόστολο τῶν ἐθνῶν, πὸν εἶναι ἀπόστολός μας.

† Ὁ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος ΝΙΚΟΛΗΜΟΣ

Η ΙΘ΄ ΚΛΗΡΙΚΟΛΑΪΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΚΑΙ ΝΟΤΙΟΥ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Τὴν Κυριακὴν, 21 Ἰουλίου 1968, ἤρχισεν ἡ ΙΘ΄ Κληρικολαϊκὴ Συνέλευσις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς. Τὴν πρωτὰν ἐτελέσθη ἡ θεία Λειτουργία εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν, προσεζάρχοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς κ. Ἰακώβου. Χιλιάδες λαοῦ, Ἀθηναῖοι καὶ ὁμογενεῖς, κατέκλυσαν τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν καὶ τὸν πέριξ χώρον.

Κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν ὠμίλησεν ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἰακώβος, ἐξηγήσας τὴν ἐνταῦθα παρουσίαν τῆς ὁμογενείας καὶ ὑπογραμμίσας τὴν ἐνότητά πείστεως, ἰδεωδῶν καὶ ἐπιδιώξεων μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀμερικῆς.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς θ. Λειτουργίας, περιστοιχόμενος ὑπὸ πολλῶν ἑκατοντάδων ὁμογενῶν, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς κ. Ἰακώβος κατέθεσε στέφανον εἰς τὸ Μνημεῖον τοῦ Ἀγνώστου Στρατιώτου.

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ δήμαρχος Ἀθηναίων κ. Ρίτσος παρέθεσε γεῦμα πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς καὶ τῶν μελῶν τῆς Συνελεύσεως εἰς τὸ κέντρον («Ὡμπέρζ») εἰς Βαρυμπόμπην.

βάνει ἐκάστοτε γνῶσιν, ἐξ ἀναφορῶν τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν, τῶν ἐκ πυρκαϊῶν προξενουμένων καταστροφῶν εἰς Ἱερὰς Μονὰς καὶ Ἱερὰς Ναοὺς.

Μέγισται εἶναι αἱ μέχρι σήμερον προξενηθεῖσαι ἐκ τῶν πυρκαϊῶν ζημίαι. Ἱερὰ κειμήλια μεγίστης καλλιτεχνικῆς καὶ ἱστορικῆς ἀξίας ἐγένοντο παρανόλωμα τοῦ πυρός καὶ ὀλόκληρα κτιριακὰ συγκροτήματα Ἱερῶν Μονῶν μετεβλήθησαν ἐντὸς ἐλαχίστου χρόνου εἰς θλιβερὰ ἐρείπια ἀπὸ μίαν ἀσήμαντον ἐστίαν πυρός, διότι δὲν ὑπῆρχον τὰ στοιχειώδη μέσα πυρασφαλείας.

Πρὸς ἀποτροπὴν ὅθεν ἐν τῷ μέλλοντι, κατὰ τὸ μέτρον τοῦ δυνατοῦ, τοῦ τοιούτου ἐκ πυρκαϊῶν κινδύνου, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος παρακαλεῖ τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας, ὅπως συστήσωσιν εἰς τὰ ὑπ' αὐτοῦς Ἡγουμενοσυμβούλια καὶ Ἐκκλησιαστικὰ Συμβούλια, ἵνα λάβωσι πάντα τὰ προσήκοντα μέτρα πυρασφαλείας πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ ἐκ τοῦ πυρός κινδύνου.

- † Ὁ Ἀθηνῶν Ἱερόνυμος, Πρόεδρος
- † Ὁ Πατρῶν Κωνσταντῖνος
- † Ὁ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας Δαμασκηνός
- † Ὁ Ἐάνθης Ἀντώνιος
- † Ὁ Κασσανδρείας Συνέσιος
- † Ὁ Κυθήρων Μελέτιος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης

Ἡ ἐπίσημος πανηγυρικὴ ἑναρξίς τῆς ΙΘ΄ Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως ἐγένετο τὸ βράδυ εἰς τὸ θέατρον Ἡρώδου Ἀττικοῦ εἰς ἀτμόσφαιραν ἐθνικῆς ἀνατάσεως καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἐνώπιον πέντε χιλιάδων λαοῦ. Τὴν πανηγυρικὴν ἑναρκτήριον συνεδρίαν παρηκολούθησαν ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑθνικῆς Κυβερνήσεως κ. Γεώργιος Παπαδόπουλος, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, μέλη τῆς Κυβερνήσεως, ἀκαδημαϊκοί, καθηγηταὶ Πανεπιστημίου καὶ πλῆθος Ἀθηναίων καὶ ὁμογενῶν.

Ἐν ἀρχῇ ἀνεγνώσθη μῆνυμα τῆς Α. Ἐξοχότητος τοῦ Ἀντιβασιλέως, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπογραμμίζεται ἡ ἰδιάζουσα ἀποστολὴ τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ἐκκλησίας μας καὶ ἡ σημασία τῆς Ὁρθοδοξίας διὰ τὸν Ἑλληνισμόν.

Ἀκολούθως ὠμίλησεν ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑθνικῆς Κυβερνήσεως κ. Γεώργιος Παπαδόπουλος, ὁ ὁποῖος διέγραψε τὸν ρόλον τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ὑφυπουργὸς Προεδρίας κ. Κ. Βοβολίνης ἀνήγγειλε τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἑθνικῆς Κυβερνήσεως νὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς Ἑλληνοαμερικανοὺς ἕκτασιν 11,5 χιλιάδων στρεμμάτων εἰς τὴν περιοχὴν Βαρθολομίου πρὸς δημιουργίαν συγκροτημάτων θερινῶν κατασκηνώσεων διὰ τὰ τέκνα τῶν Ἑλληνοαμερικανῶν.

Πρὸς τοὺς συνέδρους ὠμίλησεν ἐν συνεχείᾳ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, ὁ ὁποῖος εἶπε μεταξὺ τῶν ἄλλων τὰ ἑξῆς:

«Ἀγαπημένοι μας καὶ ὁμογάλακτοι ἀδελφοί,

Ὡς ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς διαβεβαιώσω, ὅτι αὕτη εἶναι ἰδιαίτερος εὐτυχής, διότι σᾶς βλέπει καὶ πάλιν νὰ πατήτε εἰς τὰ Ἱερὰ καὶ δοξασιμὰ χρώματα τῆς Ἑλλάδος. Δὲν σᾶς ἀπευθύνωμεν τὸ «καλῶς ὠρίσατε», διότι ποτὲ δὲν κλωσορίζουν κάποιον ὅταν ἐπιστρέφῃ εἰς τὸ σπίτι του. Γνωρίζομεν δὲ καλῶς, ὅτι ἐρχόμενοι ἐδῶ αἰσθάνεσθε, ὅτι ἐπιστρέφετε εἰς τὸ σπίτι σας. Ἀλλὰ καὶ σεῖς γνωρίζετε καλῶς, ὅτι καὶ ἡμεῖς σᾶς θεωροῦμεν ἕκαστον τοῖς ἑκατὸν ἰδικούς μας. Τὸ ὅτι εἴθε ἐγκατεστημένοι εἰς ἀπόστασιν χιλιάδων μιλίων ἀπὸ ἡμᾶς· τὸ ὅτι μᾶς χωρίζει ὀλόκληρος ὠκεανὸς δὲν ἔχει δι' ἡμᾶς σημασίαν. Σημασίαν ἔχει, ὅτι καὶ ἐκεῖ πιστεύομεν εἰς τὰ ἴδια ἰδανικά, εἰς τὰ ὁποῖα πιστεύομεν καὶ ἡμεῖς. Δι' ἡμᾶς δὲ ἀπόδειξιν ἀφενδῆ τοῦ ὅτι εἰλικρινῶς πιστεύομεν εἰς τὰ ἰδανικά τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ ἀποτελεῖ τὸ ὅτι χάριν αὐτῶν θυσιάζομεν ὄχι μόνον τὸν ἄφθονον πλοῦτόν των, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν των.

Ἄς ἐνθυμηθῶμεν καὶ πάλιν, ὅτι ἔχομεν τὸ ἱερόν καὶ ὑψηλὸν χρέος, ὅπως καθιστῶμεν καὶ τὸν ὑπόλοι-

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΙΘ' ΚΛΗΡΙΚΟΛΑΪΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΚΑΙ ΝΟΤΙΟΥ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Αισθάνομαι ιδιαίτεράν χαράν σήμερον, διότι ἔλα-
χεν εἰς ἐμὲ ὁ κλῆρος νὰ σᾶς προσφωνήσω εἰς τὸ ὑπὸ
τῆς Γεν. Διευθύνσεως τοῦ Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ
Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως ὀργανωθὲν πνευματι-
κὸν τοῦτο συμπόσιον, ἀγαπητοὶ ξενιτευμένοι ἀδελ-
φοὶ ἐξ Ἀμερικῆς, ὅσοι προθύμως ὑπηκούσατε εἰς τὴν
πατρικὴν πρόσκλησιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιε-
πισκόπου σας καὶ διεσχίσατε τὸν Ὠκεανὸν διὰ νὰ
συμμετάσχετε τῆς παρουσίας Κληρικολαϊκῆς Συνε-
λεύσεώς σας εἰς τὸ κλεινὸν ἄστυ τῆς Παλλάδος Ἀ-
θηνᾶς, τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Ἑλ-
ληνισμοῦ ὀλοκλήρου καὶ διὰ νὰ ἀσπασθῆτε τὸ πά-
τριον ἔδαφος, εἰς τὸ ὁποῖον ἐγεννήθητε καὶ ἀπὸ τὸ
ὁποῖον ἐξωρμήσατε διὰ τὸν Νέον Κόσμον, εἴτε σεῖς
προσωπικῶς εἴτε οἱ πατέρες σας εἴτε οἱ πρόγονοί
σας. Ὁ ἐν Ἀμερικῇ Ἑλληνισμὸς συμπληρώσας ἤ-
δη μίαν ἑκατονταετίαν ἀπὸ τῆς ἐκεῖ ἐγκαταστάσε-
ώς του, ἓνα αἰῶνα μόχθων καὶ ἰδρώτων πολλῶν, ἀ-

ποτελεῖ τὴν μεγαλυτέραν καὶ πολλαχῶς σπουδαιο-
τέραν, ἐκτὸς τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος, ἑλληνικὴν πα-
ρειακὴν, συγκροτουμένην ἐξ ὑπερτετρακοσίων κοι-
νοτήτων μετὰ ἰσαριθμῶν ὠραίων ναῶν, συνεσπει-
ρωμένην, ὡς ἐξ αὐτοψίας ἀντελήφθημεν πρὸ 14 ἐτῶν,
πéριξ τῆς γεραρᾶς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλη-
σίας καὶ ὑπαγόμενῃ μετὰ βαθείας ἀφοσιώσεως εἰς
τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταν-
τινουπόλεως, τελοῦσαν δ' ὑπὸ τὴν ἐμπνευσμένην ἡ-
γεσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγό-
ρου, εἰς ὃν ὡς πρῶτον Ἀρχιεπίσκοπον αὐτῆς ἀφεί-
λονται καὶ αἱ σταθεραὶ βάσεις τῆς ἑλληνορθόδοξου
Ἐκκλησίας τῆς Ἀμερικῆς καὶ παραμένουσαν ἀφω-
σιωμένην εἰς τὰς ἐθνικὰς παραδόσεις τοῦ Πανελλη-
νίου, ὅπως ἀποδεικνύει τρανῶς καὶ ἡ ἐνταῦθα συγ-
κρότησις τῆς παρουσίας Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσε-
ως. Ἦλθατε, καθὼς ἔγραφε πρὸ τινος καὶ τὸ ἐπίση-
μον ὄργανον τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς σας, «Ὁ

πὸν κόσμον κοινωνὸν τῆς μεγάλης κοινῆς κληρονο-
μίας, τὴν ὁποίαν μᾶς ἔχουν ἐμπιστευθῆ ἢ Ὁρθόδο-
ξος Ἐκκλησία καὶ ἡ αἰωνία Ἑλλάς.

Ὁ Χριστιανισμὸς, καὶ μάλιστα ὑπὸ τὴν ἀγνοτέ-
ραν καὶ πνευματικωτέραν του μορφήν, καὶ ὅ,τι συμ-
βολίζει τὸ ὄνομα Ἑλλάς, ὅπως καὶ πάντοτε, εἰς ὅ-
λας τὰς κοισίμους περιόδους τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρω-
πότητος, τοιοντοτρόπως καὶ σήμερον, ἀποτελοῦν
τὴν μόνην ἐλπίδα διὰ τὸν κόσμον. Εἶναι ἡ ἐλπίς καὶ
ἡ προσδοκία τῆς δημοιοργίας ἐνὸς κόσμου, ὁ ὁποῖος
θὰ εἶναι ἀντάξιός τοῦ ἀνθρώπου.

Μὲ μίαν σημαντικὴν διαφορὰν ἄλλοτε ἢ ἀπο-
στολὴ αὐτῆ τῆς Ἑλλάδος, ἐν συνδυασμῷ μετὰ τοῦ
Χριστιανισμοῦ, ἦτο τοπικῶς περιορισμένη. Σήμε-
ρον εἶναι ἐν τῇ κυριολεξίᾳ τῆς οἰκουμενικῆς. Ἡ βρα-
χεῖα παραμονὴ σας εἰς τὴν Ἑλλάδα πρέπει νὰ γίνῃ
ἀφορμὴ νὰ συνειδητοποιήσωμεν, καὶ ἡμεῖς καὶ σεῖς,
ἀκόμη περισσότερον καὶ τὸ βάθος καὶ τὴν ἀξίαν, ἀλ-
λὰ καὶ τὴν οὐσίαν καὶ τὴν ἔκτασιν τῆς κοινῆς ἀπο-
στολῆς μας. Ὅπως εἶπεν ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὁ ἰ-
δρυτῆς τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Ἑλλάδα, «προσβεύο-
μεν ὑπὲρ Χριστοῦ» εἰμεθα, δηλαδή, προσβεύεται του,
προσβεύεται τοῦ Χριστοῦ εἰς ὀλόκληρον τὴν Οἰκου-
μένην, τοῦ Χριστοῦ, ὅπως ἡ Θεία Πρόνοια εἶχε κα-
θορίσει νὰ τὸν ἴδῃ καὶ νὰ τὸν ἐρμηνεύσῃ τὸ ἑλλη-
νικὸν πνεῦμα εἰς τὴν ἀνεκτίμητον καὶ ἀνεπανάλη-
πτον σύνθεσιν τῶν ἑλληνοχριστιανικῶν ἰδεῶν, τὰ
ὁποῖα ἐνεσαρκώθησαν καὶ ἐνσαρκοῦνται ὑπὸ τὴν μορ-
φήν τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ.

Ἐντεῦθεν ἐδχόμεθα εἰς τὸ συνέδριόν σας πλήρη
ἐπιτυχίαν, ὅπερ εἰς τελευταίαν ἀνάλυσιν σημαίνει
πλοσίαν συμβολὴν εἰς τὴν προαγωγὴν καὶ διάδοσιν
τῆς αἰωνίας κληρονομίας μας».

Ἡ πανηγυρικὴ ἐναρκτήριος συνεδρία ἔκλεισε δι-
ὀμιλίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Βορεί-
ου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς κ. Ἰακώβου.

Αἱ ἐργασίαι τῆς ΙΘ' Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσε-
ως τῶν ἑλληνορθόδοξων κοινοτήτων Ἀμερικῆς συν-
εσχίσθησαν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου
Ἀμερικῆς κ. Ἰακώβου καθ' ὅλην τὴν ἑβδομάδα εἰς
τὰς αἰθούσας τοῦ ξενοδοχείου «Χίλτον», παρουσία
πολλῶν ἑκατοντάδων συνέδρων. Κατὰ τὰς συνεδριά-
σεις αὐτὰς ἐξετάσθησαν διάφορα ἐπίκαιρα ἐκκλησια-
στικά καὶ κοινωνικά θέματα. Μεταξὺ τῶν ὁμιλησάν-
των ἦσαν καὶ οἱ καθηγηταὶ κ.κ. Παν. Μπρατσιώ-
της, Παναγιώτης Χρήστου, Σάββας Ἀγουριδῆς, Κ.
Βουρβέρης, Τ. Τωμαδάκης καὶ Δ. Κουτσογιαννό-
πουλος.

Τὴν 25 Ἰουλίου ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμε-
ρικῆς κ. Ἰακώβος παρέθεσεν εἰς τὸ «Χίλτον» δεῖ-
πνον πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκό-
που Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, κα-
τὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου ὁμιλήσεν ὁ Ἀντιπρόε-
δρος τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως κ. Στ. Παττακός,
ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς καὶ ὁ Μακαριώτατος Ἀρ-
χιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος ἐξέφρασε τὴν χαράν
του διὰ τὴν σύγκλησιν τῆς Κληρικολαϊκῆς Συνελεύ-
σεως εἰς Ἀθήνας καὶ τὴν συγκέντρωσιν τῶν ὁμο-
γενῶν, ἀναφερθεὶς ἀκολουθῶς εἰς τὴν ἀναληφθεῖσαν
προσπάθειαν ἀναδιοργανώσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς
Ἑλλάδος.

Τὴν 27 Ἰουλίου ἔληξαν αἱ ἐργασίαι τῆς τόσο-
ν ἐπιτυχῶς ὀργανωθείσης ΙΘ' Κληρικολαϊκῆς Συνε-
λεύσεως τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Βορείου καὶ Νο-
τίου Ἀμερικῆς μὲ μεγαλόπνοον μῆνυμα ἀγάπης καὶ
εἰρήνης.

Ἐκκλησιᾶς Παρατηρητῆς», διὰ νὰ ἐκδηλώσετε τὴν εὐγνωμοσύνην σας πρὸς τοὺς ἀειμνήστους πρωτοπόρους ἰδρυτὰς τῶν Ἐκκλησιῶν σας καὶ τῶν Κοινοτήτων σας, διὰ νὰ ἐπισκεφθῆτε τὴν μητέρα πατρίδα σας καὶ νὰ ἐπιτελέσετε αἰετὸν προσκύνημα εἰς τὴν γῆν τῶν πατέρων σας», εἰς τὴν «φυσικὴν καὶ πνευματικὴν σας πατρίδα», ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς συσφίξεως τῶν ἀκαταλύτων πνευματικῶν δεσμῶν τῆς κοινῆς ἑλληνικῆς καταγωγῆς καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, ὡς καὶ διὰ νὰ «μαρτυρήσετε τὴν ἀλληλεγγύην σας πρὸς τοὺς ἐνταῦθα ἀδελφούς σας» καὶ νὰ «διατρανώσετε ἐπὶ πλεον τὴν ἀφοσίωσίν σας εἰς τὸν ἀποστολικὸν θεσμὸν τῆς συνεργασίας κλήρου καὶ λαοῦ», εἰς τὸν ὁποῖον ὀφείλονται τόσα ἄλλα ἀγαθὰ καὶ ἡ παρούσα Κληρικολαϊκὴ Συνέλευσίς σας. Ἡ ἐπίσκεψις αὕτη ὑπεθυμίζει κάπως τὰς ἱεράς ἀποδημίας τῶν ξενιτευμένων Ἰσραηλιτῶν ἀνὰ τὸν ἀρχαῖον γνωστὸν κόσμον τῆς εὐρύτερας Ἰουδαϊκῆς Διασποράς, οἱ ὁποῖοι μετέβαινον εἰς τὴν ἱερὰν γῆν τῶν πατέρων των, τὴν Παλαιστίνην, διὰ νὰ προσκυνήσουν τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς Σιών καὶ ἐπικοινωνήσουν με τοὺς ἄλλους ἀδελφούς των, ψάλλοντες τὰς λεγομένας «Ὠδὰς τῶν Ἀναβαθμῶν» τοῦ Ψαλτηρίου. Ἐίχε δὲ ἄλλωστε καὶ ἔχει ἀκόμη τόσα κοινὰ ὁ παλαιὸς κατὰ σάρκα περιούσιος λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ πρὸς τὸν κατὰ πνεῦμα νέον περιούσιον λαὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν ἑλληνικόν. Εἰς δὲ τὰ πρῶτα κοινὰ γνωρίσματα μεταξὺ τῶν δύο τούτων λαῶν συγκαταλέγεται ἡ πίστις πρὸς τὸν Θεὸν τῶν Πατέρων καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τοὺς κατὰ σάρκα ἀδελφούς καὶ ἡ προσήλωσις πρὸς τὰς κοινὰς των παραδόσεις, εἰς τὰ ὁποῖα γνωρίσματα ὀφείλεται καὶ τὸ καταπληκτικὸν τῶν ἡμερῶν μας γεγονός τοῦ συγχρόνου με ἡμᾶς κράτους τοῦ Ἰσραὴλ ἐπὶ τῆς γῆς τῶν πατέρων του με ἐπίσημον γλῶσσαν τὴν ἀρχαίαν Ἑβραϊκὴν, μίαν γλῶσσαν νεκρὰν ἀπὸ 2.500 ἐτῶν. Καὶ εἶναι γνωστὸν με πόσῃ χαρὰν ἐγίνοντο δεκτοὶ καὶ ἐβλεπον ἀλλήλους εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, οἱ ἐκ τῆς Διασποράς ὁμαίμονες καὶ ὁμόπιστοι ἀδελφοί, ψάλλοντες μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ τὴν περίφημον ᾠδὴν «Ἰδοὺ δὴ τί καλὸν ἢ τί τερπνὸν ἄλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφούς ἐπὶ τὸ αὐτό».

Μὲ ἀνάλογα λοιπὸν συναισθήματα ὑποδεχόμεθα καὶ ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες σήμερον με ἀνοικτὰς ἀγκάλας τοὺς ἐξ αἵματος καὶ πνευματικούς ἡμῶν ἀδελφούς, πού διαβάζουν τὰς Ἁγίας Γραφὰς καὶ τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν εἰς τὴν ἀθάνατον ἑλληνικὴν μας γλῶσσαν, εἰς τὴν ὁποίαν τὴν συνέταξαν καὶ μᾶς τὴν παρέδωσαν οἱ ἑλληνίζοντες θεοὶ Ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ καὶ οἱ κοινοὶ μας Ἕλληνες ἱεροὶ Πατέρες καὶ ἐναγκαλιζόμεθα σᾶς, πού κρατεῖτε ὑψηλά, ἐν τῷ μέσῳ τοσοῦτων θρησκευτικῶν ὁμολογιῶν τὸ ἱερώτατον λάβαρον τῆς ἐνιαίας καὶ ἀναλλοιώτου Ὁρθοδοξίας, ὅπως μᾶς τὴν διέσωσεν ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία, πού ὑπῆρξεν εἶδος Ἱερᾶς Κιβωτοῦ, ἐντὸς τῆς ὁποίας, ἐν μέσῳ ἀλλεπαλλήλων θυελλῶν, διεσώθη ἀλώβητος, μαζὶ με τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, καὶ ἡ γλῶσσά μας καὶ ἡ ἐθνικὴ μας συνείδησις. Εἰς αὐτὴν δὲ ὀφείλομεν ἡ-

μεῖς οἱ Ἕλληνες Ὁρθόδοξοι, ὅπου καὶ ἂν εὕρισκώμεθα καὶ ἐργαζώμεθα, ὅχι μόνον τὴν ἐθνικὴν καὶ τὴν θρησκευτικὴν μας ὀντότητα, ἀλλὰ καὶ τὸ μέλλον ἡμῶν, ὡς φυλῆς ἑλληνικῆς. Καὶ ἡ φυλὴ αὕτη εἶχε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχη καὶ θὰ ἔχη καὶ εἰς τὸ μέλλον διττὴν ὑψίστην ἀποστολήν, ὡς θεματοφύλαξ διττῆς μεγάλης ἐθνικῆς κληρονομίας καὶ παραδόσεως, καὶ δὴ πρῶτον τῆς κλασσικῆς ἑλληνικῆς παραδόσεως, ὅσον καὶ ἂν ἡ παράδοσις αὕτη ἔχη ἀπὸ αἰῶνων ὑπερβῆ τὰ γεωγραφικὰ τῆς Ἑλλάδος ὄρια καὶ ἔχη ἀποβῆ κοινὴ κληρονομία ὅλων τῶν πολιτισμένων λαῶν τοῦ νεωτέρου κόσμου, ὅπως, ἀπὸ κοινοῦ με τὸν περίφημον καθηγητὴν τοῦ Βερολίνου καὶ τοῦ HARVARD WERNER JAEGER, ἐτόνιζε πρὸ ὀλίγου χρόνου εἰς ὠραιότατην προσφώνησίν του πρὸς τοὺς τελειοφοίτους τῆς Ἑλληνορθόδοξου Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Ἁγίου Βασιλείου GARRISON τῆς Ν. Ὑόρκης ὁ Ἀμερικανὸς Ἰησοῦίτης καθηγητῆς BER-MINGHAM, τῆς ὁποίας ὁμιλίας εὐρεῖαν περίληψιν εἰχομεν δώσει κατὰ τὸν παρελθόντα Αὐγουστον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τὸ ἐπίσημον δημοσιογραφικὸν ὄργανον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἡ δὲ δευτέρα πολυτιμοτάτη ἐθνικὴ κληρονομία καὶ παράδοσις τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων εἶναι ἡ Ὁρθοδοξία, ὅσον ἂν καὶ αὕτη ἀποτελεῖ κτῆμα καὶ ἄλλων λαῶν, χωρὶς οὐδὲ τοῦτο νὰ μειώνη τὰς εὐθύνas τῶν Ἑλλήνων κληρονόμων ἀπέναντι τῆς Ὁρθοδοξίας, πού εἶναι κατὰ μέγιστον μέρος δημιουργημάτων τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ δὴ καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, τοῦ ὁποίου φέρει ἀνεξίτηλον καὶ τὴν σφραγίδα, καὶ διὰ τὴν συγκρότησιν καὶ διαφύλαξιν τῆς ὁποίας ἀφθονον ἔχει χυθῆ αἷμα ἑλληνικόν, ὅπως ἀναγνωρίζεται καὶ ὑπὸ πλείστων ξένων ὁμοδόξων καὶ μὴ, δι' ὃ καὶ ἔχουν καταντήσει, ὡς γνωστόν, συνώνυμοι αἱ ἐκφράσεις «Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία» καὶ «Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία». Καὶ τὸ γεγονός τοῦτο ἀρκεῖ νὰ ὑποδεικνύη καὶ νὰ ὑπεθυμίσῃ συγχρόνως καὶ τὸ ἔναντι τῆς Ὁρθοδοξίας χρέος καὶ τὴν εὐθύνην τῶν Ἑλλήνων, ὅπου καὶ ἂν εὕρισκωνται καὶ ἐργάζωνται, νὰ εἶναι οἱ κατ' ἐξοχὴν θεματοφύλακες καὶ φρουροὶ τῆς Ὁρθοδοξίας. Λέγω δὲ «κατ' ἐξοχὴν», διότι καὶ οἱ ἄλλοι ὀρθόδοξοι λαοὶ θεωροῦν ἑαυτοὺς καὶ εἶναι θεματοφύλακες καὶ φρουροὶ τῆς Ὁρθοδοξίας, συμφώνως καὶ πρὸς τὴν ἐπίσημον διακήρυξιν τῶν τεσσάρων Πατριαρχείων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας (Οἰκουμενικοῦ, Ἀλεξανδρείας, Ἱεροσολύμων καὶ Ἀντιοχείας) ἐν ἔτει 1848 πρὸς τὸν ἀπανταχοῦ ὀρθόδοξον κόσμον: «Φύλαξ τῆς Ὁρθοδοξίας ὁ ὀρθόδοξος λαὸς ἐστὶ, τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας». Ἄλλ' οὕτω καταλήγομεν εἰς μίαν λίαν σοβαρὰν διαπίστωσιν, τῆς ὁποίας σήμερον εἶπερ ποτὲ ἄλλοτε τυγχάνει ἀναγκαία ἢ διακήρυξις, ὅτι «ἡ Ὁρθοδοξία δημιουργεῖ διὰ τοὺς πιστοὺς θιασώτας αὐτῆς ὅχι μόνον δικαιώματα, ἀλλὰ καὶ ὑποχρεώσεις», μεταξὺ τῶν ὁποίων πρόχει κατὰ πρῶτον λόγον ἢ πρὸς αὐτὴν ἀφοσίωσις καὶ κατὰ δεύτερον λόγον ἢ περιφρούρησις αὐτῆς.

ΠΑΝ. Ι. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΗΣ

Η Ε' ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ*

II.

Τῇ ἐπομένῃ, 10 Ἰουνίου, ἐτελέσθη θεία λειτουργία, εἰς τὸ τέλος τῆς ὁποίας ὁ Πρόεδρος τῆς Διασκέψεως μητροπολίτης Χαλκηδόνος Μελίτων ἀνήγγειλε τὴν εἰς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου πρῶτην Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου καὶ ἐτέλεσε τρισάγιον, τῶν συνόδων ψαλλόντων ἑλληνιστί καὶ σλαβωνιστί. Ἐἶτα ἤρχισεν ἡ συνεδρίασις τῆς ὀλομελείας τῆς Διασκέψεως, πρὸς τὴν ὁποίαν ὁ Σεβ. Πρόεδρος ἀνήγγειλεν ἐν ἀρχῇ τὸν θάνατον τοῦ τε Ἀρχιεπισκόπου πρῶτην Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου, διατελέσαντος προέδρου τῆς Α' Πανορθοδόξου Διασκέψεως τῆς Ρόδου, ὡς καὶ τοῦ Φραγκλίνου Φράυ, προέδρου τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐνεκρίθη δὲ ὑπὸ τῆς Διασκέψεως ἡ ἀποστολὴ συλλυπητηρίων τηλεγραφημάτων πρὸς τε τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ πρὸς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν. Ὁμοίως ἀπεφασίσθη ἡ ἀποστολὴ τηλεγραφημάτων πρὸς τοὺς Μακαριωτάτους Προέδρους τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, ὧν ἐξητήσατο ἡ Διάσκεψις τὰς εὐχὰς ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, προσέτι δὲ καὶ ἐθιμοτυπικὴ ἐπίσκεψις τοῦ Προεδρείου πρὸς τὸν Γενικὸν Γραμματέα τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ πρὸς τὸν Πρόεδρον τοῦ Κονσιστορίου τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Γενεύης.

Ἀκολούθως ἤρχισεν ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως καὶ τῆς ἐπ' αὐτῶν γενικῆς εἰσηγήσεως τοῦ Σεβ. Προέδρου. Ἐν ἀρχῇ ἔλαβε τὸν λόγον ὁ Ρώσος μητροπολίτης Βρυξελλῶν Βασίλειος, ὅστις ἐξ ἀφορμῆς φράσεων τινῶν τοῦ κηρύγματος καὶ τοῦ ἐναρκτηρίου λόγου τοῦ Σεβ. Προέδρου παρετήρησεν, ὅτι, κυρίως εἰπεῖν, δὲν πρόκειται περὶ ἐκκλησιαστικῆς διαιρέσεως καὶ μονοπλευροῦ φανατισμοῦ καὶ μισαλλοδοξίας ἢ ἀπομονωτισμοῦ τῶν Ὁρθόδοξων, ἀλλὰ περὶ σχίσματος τοῦ Πατριαρχείου τῆς Ρώμης, τὸ ὁποῖον φέρει τὴν εὐθύνην τοῦ σχίσματος, ἕνεκα τῶν γνωστῶν λατινικῶν ἑτεροδιδασκαλιῶν περὶ τοῦ πρωτείου τοῦ Πάπα, τοῦ Filioque κ.τ.λ. Οὐδόλως δὲ φέρει τὴν εὐθύνην τοῦ σχίσματος ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἥτις εἶναι ἡ μία, ἅγια, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, ἔχουσα τὴν πληρότητα τῆς χάριτος. Τὴν ὀρθόδοξον ταύτην θέσιν περὶ τῆς εὐθύνης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διαίρεσιν συνεμερίσθη εἶτα καὶ ὁ Ἕλλην καθηγητῆς Π. Τρεμπέλας, ὅστις συνάμα ὑπέδειξε καὶ τὴν δυσχερεῖαν τῆς συγκλήσεως Πανορθοδόξου Συνόδου ἕνεκα τοῦ πλήθους τῶν ὑπὸ τῆς Α' Πανορθοδόξου Διασκέψεως τῆς Ρόδου ὀρισθέντων θεμάτων αὐτῆς καὶ τοῦ ὀλιγαριθμοῦ τῶν ὀρθόδοξων θεολόγων, τῶν δυναμένων νὰ διαπραγματευθῶσι τὰ θέματα ταῦτα.

Καὶ δὲν ἀπέκρουσε μὲν οὗτος τὴν ἐν καιρῷ σύγκλησιν τῆς Πανορθοδόξου Συνόδου, ἀλλ' ἐτόνισεν, ὅτι αὐτὴ δέον νὰ πραγματοποιηθῇ κατόπιν μακρᾶς ἐργασίας καὶ βαθείας μελέτης. Περὶ δὲ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν συνεφώνησε γενικῶς μετὰ τοῦ Σεβ. Προέδρου, ἐτόνισεν ὅμως ὅτι διοικεῖται τοῦτο μόνον ὑπὸ τῶν Διαμαρτυρομένων, ἐμφορεῖται ὑπὸ συγκρητιστικοῦ πνεύματος καὶ ἐχαλάρωσε τὸ δογματικὸν μέρος.

Ἐἶτα, λαβὼν τὸν λόγον ὁ Ἕλλην καθηγητῆς Ἰω. Καρμίρης, ἐνδιέτριψε περισσότερον περὶ τὸ μὴ ἐξετασθὲν εἰσέτι δεύτερον θέμα τῆς ἡμερησίας διατάξεως τῆς Διασκέψεως, τ. ἔ. τοῦ διαλόγου τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῶν μνημονομένων ἐν αὐτῷ πέντε ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν. Σὺν ἄλλοις δὲ ὑπεγράμμισεν οὗτος, ὅτι ὁ διάλογος δὲν θὰ ἔδει νὰ διακρίνηται εἰς διάλογον ἀγάπης καὶ εἰς θεολογικὸν διάλογον τῆς ἀληθείας, καθ' ὅσον πρόκειται περὶ δύο ὄψεων ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος. Τῶ ὄντι ἡ ἀληθὴς ἀγάπη νοεῖται ὡς περιεχομένη ἐν τῇ ἀληθείᾳ, τῇ ἀποκαλυμμένῃ θείᾳ ἀληθείᾳ, ἥτις εἶναι μία καὶ ἀναλλοίωτος διὰ μέσου τῶν αἰώνων, καὶ ἐν τῇ ὁποίᾳ ἄρα, δέον νὰ συμφωνῶσι πᾶσαι αἱ Ἐκκλησίαι. Ὅταν τὸ τελευταῖον τοῦτο συμβαίνει, δὲν εἶναι δυνατὸν ἀλλ' ἢ νὰ ἔχη ὡς φυσικὴν ἔκφρασιν τὴν ἀγάπην μεταξὺ αὐτῶν, τὴν ἀληθῆ καὶ ἀδελφικὴν ἐν Χριστῷ ἀγάπην. Ἐνῶ, ὅταν αἱ Ἐκκλησίαι καὶ οἱ χριστιανοὶ διαφωνῶσιν ἐν ἀληθείᾳς δογματικαῖς καὶ ἐμφανίζονται αἱ αἰρέσεις, τότε αὐτομάτως φυγαδεύεται ἡ μεταξὺ αὐτῶν ἀγάπη, καὶ ἐντεῦθεν αἱ ἱεροὶ Πατέρες διεξῆγον σφοδρὸς ἀγῶνας κατὰ τῶν διαστρεφόντων τὰς δογματικὰς ἀληθείας αἰρετικῶν. Ἐκ τούτων συνάγεται, ὅτι ἐπιβάλλεται ὅπως προηγήθῃ ὁ μεταξὺ τῶν διηρημένων Ἐκκλησιῶν θεωρητικὸς διάλογος τῆς ἀληθείας, ἵνα ἐπιτευχθῇ συμφωνία ἐπὶ τῶν χωριζουσῶν αὐτὰς δογματικῶν διαφορῶν, ἐνῶ παραλλήλως δύναται νὰ βαίνει ἀναπτυσσόμενος καὶ ὁ λεγόμενος διάλογος τῆς ἀγάπης. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία σήμερον δὲν διαθέτει, ὡς ἐλέχθη, ἐπαρκεῖς θεολογικὰς δυνάμεις, ὥστε νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὴν ταυτόχρονον μελέτην τῶν θεμάτων τῆς τε μελλούσης Πανορθοδόξου Συνόδου, ἥτις δέον νὰ προπαρασκευασθῇ καλῶς, καὶ τῶν τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου μετὰ τῶν ἑτεροδόξων, καὶ γενικῶς εἰς τὴν προπαρασκευὴν καὶ εἶτα διεξαγωγὴν αὐτοῦ, διὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται ὅπως γίνῃ κλιμάκωσις τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου ἐπὶ τῇ βᾶσει πρὸ πάντων τῆς δογματικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς καθόλου ἐγγύτητος πρὸς τὴν Ὁρθόδοξίαν τῶν διαφόρων ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν. Ἀπὸ τῆς ἐπόψεως δὲ ταύτης φαίνεται ὅτι ἐγγύτερον πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἴστανται κατὰ σειράν: αἱ ἀρχαῖαι Ἀντιχαλκηδόνειοι Ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατολῆς, ἡ Παλαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία, ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία, ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία καὶ ἡ Λουθηρα-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 311 τοῦ προηγούμενου τεύχους.

νική Ἐκκλησία. Ὁ μετ' αὐτῶν δὲ θεολογικὸς διάλογος θὰ περιστραφῆ περὶ πολλὰς καὶ μεγάλας δογματικὰς, λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας διαφορὰς, τὰς ὁποίας ὁμοῦ μὲ τὰ θέματα τῆς μελλούσης Πανορθοδόξου Συνόδου δέον νὰ ἐρευνήσωσιν οἱ ὀρθόδοξοι θεολόγοι ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Πατερικῆς Παραδόσεως διὰ πολυετῶν καὶ πολυμύχθων μελετῶν. Καὶ ἡ δυσχέρεια τοῦ ἐγχειρήματος τούτου ἀποβαίνει ἔτι μεγαλυτέρα, ἂν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἡ σπάνις ἐιδικῶν ὀρθοδόξων θεολόγων, ἱκανῶν διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν διεξαγωγὴν τοῦ προκειμένου αὐτοῦ μεγάλου καὶ δυσχεροῦς ἔργου. Διὰ τοῦς ἀνωτέρω καὶ ἄλλους λόγους, ἀναπτυχθέντας ὑπὸ τοῦ ὁμιλητοῦ, συνέστησεν οὗτος τὴν διαδοχικὴν μελέτην τῶν θεμάτων ὑπὸ ἐιδικῶν θεολόγων πασῶν τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, καὶ οὐχὶ μιᾶς τινος μόνον, ἀρχῆς γινομένης ἀπὸ τῶν θεμάτων τῆς μελλούσης Πανορθοδόξου Συνόδου, ἀκολούθως δὲ ἡ καὶ παραλλήλως καὶ τῶν θεμάτων τοῦ διαλόγου μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἀρχομένης τῆς ἀπογευματινῆς συνεδριάσεως τῆς Ε' Πανορθοδόξου Διασκέψεως ὁ Σεβ. Πρόεδρος ἀνεκίνησεν αὐτῇ, ὅτι ἐπραγματοποιήθη ἡ ἀποφασισθεῖσα ἐπίσκεψις τοῦ Προεδρείου παρὰ τῷ Γεν. Γραμματεῖ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν E. Blake, καθ' ἣν ἀντηλλάγησαν ἐπικοινωνομητικαὶ ἀπόψεις ἐπὶ τοῦ τρίτου θέματος τῆς Διασκέψεως. Ὁμοίως ἀνεκίνησε τοὺς προσφάτους ἑορτασμοὺς τῆς 50ρίδος τῆς ἀνασυστάσεως τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας καὶ τῆς 20ρίδος τῆς πατριαρχείας τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ρουμανίας Ἰουστινιανοῦ, ὡς καὶ τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Νικολάου, ἐξέφρασε δὲ πρὸς τὰς παρούσας τρεῖς πατριαρχικὰς ἀντιπροσωπείας τὰ συγχαρητήρια τῆς Διασκέψεως καὶ αὐτοὶ ἀπήντησαν εὐχαριστοῦσαι. Εἶτα λαβὼν τὸν λόγον ὁ Ρῶσος μητροπολίτης Λένινγκραδ Νικόδημος, συνεφώνησε πρὸς τὴν ἐκφρασθεῖσαν ἄποψιν περὶ τῆς ἀνάγκης ἐπιμελοῦς προετοιμασίας τῆς μελλούσης Πανορθοδόξου Συνόδου. Ἐτόνισε δὲ ὅτι δέον νὰ γίνῃ ἐκλογὴ τῶν σημαντικωτέρων θεμάτων ἐκ τοῦ οἰκείου καταλόγου τῆς Α' Πανορθοδόξου Διασκέψεως τῆς Ρόδου καὶ νὰ συνταχθῶσιν εἰσηγήσεις ἐπ' αὐτῶν. Συνεχίζων ἐπληροφόρησε τὴν Διάσκεψιν, ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας συνέστησεν ἐγκαίρως θεολογικὴν Ἐπιτροπὴν πρὸς μελέτην καὶ εἰσηγήσιν ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς Α' Πανορθοδόξου Διασκέψεως, ἣτις περατώσασα τὸ ἔργον τῆς ὑπέβαλε τὰς ἐφ' ἐκάστου θέματος εἰσηγήσεις τῆς. Ἐπὶ τοῦ δευτέρου θέματος ἀνεφέρθη ἐν πρώτοις εἰς τὸν μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας διάλογον, ὑπογραμμίσας ὅτι ἦτο σοφὴ ἡ ἀπόφασις τῆς Γ' Πανορθοδόξου Διασκέψεως, ὅπως καλλιεργῶσι μὲν ἀδελφικὰς σχέσεις μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης πᾶσαι αἱ Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, οὐδεμία δ' ὁμῶς ἐξ αὐτῶν προβαίῃ εἰς ἀποφάσεις ἄνευ τῆς συναινέσεως ὅλων τῶν ἄλλων. Ἐντεῦθεν καὶ πολλαὶ ἐξ αὐτῶν ἀνέπτυξαν ἀδελφικὰς σχέσεις μετὰ τῆς ἐν λόγῳ Ἐκκλησίας, βελτιωθείσης οὕτω τῆς ἀτμο-

σφαίρας γενικῶς. Ἐξ ἑτέρου ὁμῶς ἀνεφύησαν καὶ δυσχέρειαί τινες ἐν ταῖς σχέσεσιν ἐνίων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης, ὡς π.χ. ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐφαρμόσωμεν τὴν ἀρχὴν «σπεῦδε βραδέως». Τὰ πρὸς τὴν ἐνότητα βήματα πρέπει νὰ εἶναι μικρά, διότι τὰ μεγάλα καὶ ἀπότομα βήματα δύνανται νὰ ζημιώσωσι τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἐνώσεως. Πρὸς ἀποτροπὴν λοιπὸν τούτου δέον νὰ συνεχίσωμεν τὰς σχέσεις καὶ ἐπαφὰς ἡμῶν μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς σχετικῆς ἀποφάσεως τῆς Γ' Πανορθοδόξου Διασκέψεως, μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ φρονίμου προσοχῆς. Ἐν συνεχείᾳ παρετήρησεν, ὅτι οἱ διάλογοι μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν καὶ τῶν Παλαιοκαθολικῶν, πρὶν ἢ ἀρχίσωσιν ἐν ταῖς μεικταῖς Θεολογικαῖς Ἐπιτροπαῖς, δέον νὰ προετοιμασθῶσι καλῶς ὑπὸ τῶν ἐιδικῶν Διορθοδόξων Ἐπιτροπῶν, ὡς ἐγένετο ἐν Βελιγραδίῳ τῷ 1966. Δυστυχῶς παρῆλθον ἔκτοτε δύο σχεδὸν ἔτη, χωρὶς νὰ ὑποβληθῶσιν εἰσέτι αἱ ἀνατεθεῖσαι εἰς ὠρισμένους ὀρθοδόξους θεολόγους εἰσηγήσεις¹. Ὡς πρὸς δὲ τοὺς διαλόγους μετὰ τῶν Ἀντιχαλκιδονεῖων καὶ τῶν Λουθηρανῶν προσέθηκεν, ὅτι πρέπει καὶ οὗτοι νὰ προπαρασκευασθῶσι καλῶς διὰ συσταθησομένων ἐιδικῶν Διορθοδόξων Θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν, ἐπληροφόρησε δὲ τὴν Διάσκεψιν ὅτι ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία ἔχει ἤδη πραγματοποιήσει τρεῖς συναντήσεις Ρώσων Ὀρθοδόξων καὶ Γερμανῶν Λουθηρανῶν θεολόγων, νῦν δὲ ἐτοιμάζεται καὶ τετάρτη συνάντησις καὶ συζήτησις. Τέλος ἐπὶ τοῦ τρίτου θέματος ὁ Ρῶσος ἀντιπρόσωπος παρετήρησεν, ὅτι οἱ Ὀρθόδοξοι ἐπιβάλλεται ὅπως καταλάβωσι τὴν ἀρμόζουσαν αὐτοῖς θέσιν ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ τῶν Ἐκκλησιῶν, νὰ παύσωσι δὲ νὰ ἐνδιαφέρωνται μόνον διὰ τὴν οἰκονομικὴν βοήθειαν αὐτοῦ. Ἐπι πλέον δὲ συνέστησε τὴν ἵδρυσιν μιᾶς θέσεως συνδέσμου μεταξὺ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἰδιαιτέρως τῆς ὀργανώσεως αὐτοῦ («Faith and Order»), πρὸς ἣν ὀφείλομεν νὰ παρέχωμεν πλείονα, πληροφορίας καὶ μείζονα θεολογικὴν συνεργασίαν.

Ἐν συνεχείᾳ ἔλαβε τὸν λόγον ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας μητροπολίτης Μολδαβίας Ἰουστίνος, ὅστις ἀφοῦ ἐξέφρασε τὴν ἱκανοποίησιν του διὰ τὴν κατ' ἀρχὴν συμφωνίαν τῶν μελῶν τῆς Διασκέψεως ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως, ἐχαρκτηρίσεν ὡς σπουδαιότερον θέμα αὐτῆς τὸ τῆς προπαρασκευῆς τῆς μεγάλης Συνόδου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Πρὸ ἐτῶν δὲν εἶχομεν τὸ θάρρος νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ Συνόδου, ἀλλὰ μὴ-

1. Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι ἐν τῇ «Θεολογίᾳ» τ. 38 (1967) σ. 177 — 205 καὶ 353 — 385 ἐδημοσιεύθη ἤδη ἡ ἀνατεθεῖσα ὑπὸ τῆς Δ' Πανορθοδόξου Διασκέψεως εἰς τὸν γράφοντα εἰσηγήσις ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «ἡ Ἐκκλησιολογία παρὰ τοῖς Παλαιοκαθολικοῖς», ἣτις καὶ ὑπεβλήθη πρὸς τὸ Οἰκουμηνικὸν Πατριαρχεῖον, τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἀρμοδίαν Διορθόδοξον Θεολογικὴν Ἐπιτροπὴν.

νον περί Προσυνόδου. Θὰ ἔλθῃ καιρός, ὅτε θὰ ὀμ-
λώμεν καὶ περί Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ἡ Ὁρθό-
δοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦτο.
Ἐπομένως πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην ὀφείλομεν
νὰ ἐργασθῶμεν ἐντατικῶς. Ὡς πρὸς δὲ τὸ δεύτερον
θέμα τοῦ διαλόγου μετὰ τῶν ἑτεροδόξων εἶπεν, ὅτι
ὁ καθηγητὴς Καρμίρης παρουσίασε σειρὰν ἀναγκῶν
καὶ ἔλλειψεων ἡμῶν διὰ τὸν διάλογον τοῦτον καὶ ἐ-
ζήτησε τὴν κλιμάκωσιν αὐτοῦ. Ἐχει βεβαίως οὗ-
τος δίκαιον ἀπὸ θεολογικῆς ἐπόψεως. Ἄλλ' ἐπὶ πλέ-
ον νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει καὶ ἄλλα δεδομένα, ὡς π.χ.
τὴν ἀτμόσφαιραν, ἥτις ὑπάρχει μετὰ τῶν πιστῶν
ἐκάστης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Πράγματι αἱ πλη-
σιέστερον ἰστάμενα πρὸς τὴν Ὁρθοδοξίαν ἀπὸ δο-
γματικῆς ἐπόψεως φαίνεται ὅτι εἶναι αἱ Μονοφυσι-
τικαὶ Ἐκκλησίαι. Καὶ ἡμεῖς ἀγαπῶμεν αὐτάς, ἀλλ'
οὐδὲν βῆμα ἐποίησαμεν μέχρι τοῦδε πρὸς αὐτάς,
καίτοι ὑπάρχει σχετικὴ πανορθόδοξος ἀπόφασις.
Μετὰ δὲ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἐκά-
στη Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καλλιεργεῖ καλὰ σχέ-
σεις καὶ ἐπαφάς, συνωδὰ τῇ σχετικῇ ἀποφάσει τῆς
Γ' Πανορθοδόξου Διασκέψεως. Εἰς τὰ ρουμανικά
περιοδικὰ οἱ θεολόγοι ἡμῶν γράφουσι μὲ πνεῦμα ἀ-
γάπης καὶ οὐχὶ πολεμικόν, ἐπ' ἐσχάτων δὲ ἀντηλ-
λάγησαν ἐπίσημοι ἐπισκέψεις μετὰ τῶν καρδινα-
λίου Βιέννης Καϊνιχ καὶ τοῦ Ρουμάνου Πατριάρ-
χου Ἰουστινιανοῦ. Πάντως ἐγὼ δὲν ἐννοῶ τί εἶναι
ὁ λεγόμενος διάλογος τῆς ἀγάπης καὶ ἂν ἔχῃ ἐννο-
ιὰν τινα, διότι ἐπισήμως ἡμεῖς δὲν τὸν ἔχομεν συνει-
δητοποιήσει, οὔτε ἔχομεν αὐτὸν ἐν ταῖς ἐπίσημοις
ἀποφάσει τῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων ἡμῶν.
Τοῦναντίον νομίζω ὅτι πρόκειται περὶ ἐπαφῶν μᾶλ-
λον καὶ οὐχὶ περὶ πραγματικοῦ διαλόγου. Διὰ τοῦ-
το νομίζω, ὅτι ὡς θεολόγοι ὀφείλομεν νὰ εἴμεθα πε-
ρισσότερον προσεκτικοὶ εἰς τὴν χρῆσιν ἐκφράσεων
τινων, αἵτινες δυνατόν νὰ ἀποδειχθῶσιν ἐπιζήμιοι.
Ἀναμφιβόλως ἡμεῖς ἐδείξαμεν ἀγάπην πρὸς τοὺς
Ρωμαιοκαθολικοὺς, ἀλλὰ ποία ἢ ἀνταπόκρισις αὐ-
τῶν; Φαίνεται ὅτι οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ δὲν εἶναι ἀ-
κόμη προπαρασκευασμένοι καὶ ὄριμοι διὰ σοβαρὰν
ἐνωτικὴν ἐργασίαν. Πάντως ἡμεῖς πρέπει νὰ συνε-
χίσωμεν τὰς μετ' αὐτῶν ἐπαφὰς καὶ νὰ πράξωμεν
πᾶν τὸ δυνατόν πρὸς προετοιμασίαν διαλόγου πρα-
γματικοῦ. Τέλος ὡς πρὸς τὸ τρίτον θέμα τῶν σχέ-
σεων ἡμῶν πρὸς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν
Ἐκκλησιῶν εἶπεν, ὅτι ἀντηλλάξαμεν σήμερον σκέ-
ψεις μετὰ τοῦ Γεν. Γραμματέως αὐτοῦ Ε. Blake,
καταστήσαντες σαφές ὅτι ἡ ἐν αὐτῷ παρουσία ἡ-
μῶν δὲν δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ οὔσα συμβολικὴ
μόνον, ἀλλ' ἀνάγκη νὰ καταστῇ καὶ οὐσιαστικὴ, ἐφ'
ὅσον ὁ Ὀργανισμὸς οὗτος ἀνήκει τόσον εἰς τοὺς Ὁρ-
θοδόξους, ὅσον καὶ εἰς τοὺς Διαμαρτυρομένους.

Ἐπειτα ἔλαβε τὸν λόγον ὁ Ἑλλην καθηγητὴς
Εὐ. Θεοδώρου, ὅστις ἀφοῦ ἐν ἀρχῇ συνεφώνησε
πρὸς τοὺς προλαλήσαντας ἐπὶ τοῦ πρώτου θέματος
τῆς Πανορθοδόξου Συνόδου, ἐξῆρεν εἶτα τὴν ἀνάγκη
καλλιεργείας συνοδικῆς συνειδήσεως παρὰ τῷ
ὀρθοδόξῳ πληρώματι, ἥτις φαίνεται ὅτι ἔχει ἀτο-
νήσει, ὡς καὶ τὴν ἀνάγκη καθορισμοῦ τῆς διαδικα-

σίας τῆς μελλούσης Πανορθοδόξου Συνόδου. Ἐκ
τοῦ πλήθους δὲ τῶν θεμάτων αὐτῆς, τῶν ὀρισθέν-
των ὑπὸ τῆς Α' Πανορθοδόξου Διασκέψεως, ἐνδεί-
κνυται ὅπως γίνῃ ἐπιλογή ὀλίγων, ἀρχῆς γινομέ-
νης ἐκ τῶν ἀπλουστερῶν πρὸς τὰ συνθετώτερα, καὶ
λαμβανομένης ἅμα προνοίας ὅπως μὴ σκανδαλισθῶσιν
οἱ ἀσθενεῖς τῇ πίστει, καθ' ὅσον πρέπει νὰ ἐπιδιωχθῇ
οὐ μόνον ἡ ἀνακαινιστικὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ νὰ
διαφυλαχθῇ ἡ ἐνότης αὐτῆς. Ὡς πρὸς δὲ τὸ δεύτερον
θέμα τοῦ μετὰ τῶν ἑτεροδόξων διαλόγου ἀνεγνώρι-
σε τὸ δυσχερές αὐτοῦ, λόγω τῆς ἀπασχολήσεως τῶν
ὀρθοδόξων θεολόγων περὶ τὴν προετοιμασίαν τῆς
Πανορθοδόξου Συνόδου, ὡς καὶ τὴν ἀνάγκην ἐπι-
μελοῦς προπαρασκευῆς καὶ σταδιακῆς διεξαγωγῆς
τοῦ διαλόγου. Καὶ ἐπὶ τοῦ τελευταίου θέματος πα-
ρετήρησε, μετὰ τῶν ἄλλων, τοῦτο μὲν ὅτι δὲν πρέπει
νὰ γίνεται ἄνισος μεταχειρίσις τῶν μετεχουσῶν
τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, ἀναλό-
γως τῆς ἀριθμητικῆς δυνάμεως αὐτῶν, τοῦτο δὲ ὅ-
τι δέον ἐκάστη Ἐκκλησία νὰ σέβηται τὰς πεποιθή-
σεις καὶ ἀποφάσεις τῶν ἄλλων, ἰδίᾳ δὲ νὰ μὴ εἶναι
ἀντορθόδοξοι αἱ ἀποφάσεις τοῦ Παγκοσμίου Συμ-
βουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς π.χ. ἐν τῷ κυκλοφο-
ρηθέντι φυλλαδίῳ αὐτοῦ περὶ τῆς ἐν Οὐψάλα Δ' γε-
νητικῆς συνελεύσεως αὐτοῦ παρενεβλήθη καὶ ἡ ἀντορ-
θόδοξος περὶ Ἐκκλησίας θεωρία τῶν κλάδων: Branch
Theory.

Εἶτα, λαβὼν τὸν λόγον ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Οἰ-
κουμενικοῦ Πατριαρχείου μητροπολίτης Μύρων
Χρυσόστομος, διεπίστωσε συμφωνίαν πάντων ἐ-
πὶ δύο σημείων· τὸ πρῶτον εἶναι ἡ δυσγένεια τοῦ
ἐγγχειρήματος, τὸ δὲ δεύτερον ἡ σπάνις τῶν προσώ-
πων. Ἀμφότερα ταῦτα εἴχομεν ὑπ' ὄψει ἐν Κων-
σταντινουπόλει κατὰ τὴν κατάστρωσιν τῶν σχεδί-
ων τῆς παρούσης Διασκέψεως. Ἄλλ' εἶναι προφα-
νές, ὅτι ἐφ' ὅσον εἶναι δυσχερές τὸ ἐγγχείρημα, θέ-
λει ἀντιμετωπισθῇ σταδιακῶς, ὁμοίως δὲ θέλει γί-
νη φειδῶ τῶν προσώπων. Δῆλα δὲ θὰ γίνεται στα-
διακῶς ἡ μελέτη ὀλίγων θεμάτων δι' ὀλίγων καὶ
τῶν αὐτῶν προσώπων. Ἐξ ἄλλου ὁ κατάλογος τῶν
θεμάτων τῆς Α' Πανορθοδόξου Διασκέψεως εἶναι
πράγματι τεράστιος. Ἄλλὰ ἔχει ἀναγνωρισθῇ παν-
ορθόδοξως καὶ πρέπει νὰ δοθῇ ἀπάντησις. Συνε-
πῶς δὲν πρέπει νὰ γίνῃ νέος κατάλογος ἢ ἐπιλογή
ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ σταδιακῆ τῶν ἐπιλαίρων θεμάτων
ἐξέτασις ἐν τῇ πορείᾳ πρὸς τὴν μεγάλην Σύνοδον,
ἡ ὁποία, ὅταν θὰ ἔχῃ ἐτοίμην ἅπασαν τὴν προερ-
γασίαν, θὰ δυνηθῇ νὰ ἀποφανθῇ. Ταῦτα εἶναι τὰ
κριτήρια τῆς εἰσηγήσεως τοῦ Σεβ. Προέδρου.

Ἀκολούθως οἱ μητροπολίται Κεντρῶς Ἀφρι-
κῆς Κυπριανὸς καὶ Λένινγκραδ Νικόδημος ὠμίλη-
σαν ὁ μὲν πρῶτος περὶ τῶν σχέσεων τῆς Ἐκκλησί-
ας Ἀλεξανδρείας μετὰ τῶν Κοπτῶν, ὁ δὲ δεύτερος
περὶ τῶν σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας με-
τὰ τῶν Ἀρμενίων. Ὁμοίως ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς
Πολωνικῆς Ἐκκλησίας ἐπίσκοπος Bialystok καὶ
Gdansk Νικάνωρ συνεφώνησεν ἐπὶ τῆς ἀνάγκης
τῆς σοβαρᾶς προπαρασκευῆς τῆς τε Πανορθοδόξου
Συνόδου καὶ τοῦ διαλόγου μετὰ τῶν ἑτεροδόξων,

ἐνῶ ὁ μητροπολίτης Λένινγκραδ Νικόδημος διεπίστωσε συμφωνίαν πάντων τῶν ἀντιπροσώπων ἐπὶ τῶν σπουδαιότερων ζητημάτων καὶ ἐτόνισεν, ὅτι ἐπιβάλλεται ὅπως ἅπασα ἡ προπαρασκευαστικὴ ἐργασία γίνῃ πανορθόδοξως καὶ σοβαρῶς. Τέλος οἱ μητροπολίται Χαλεπίου Ἡλίας καὶ Ἐάνθης Ἀντώνιος ἐζήτησαν τὴν σύστασιν Ἐπιτροπῶν πρὸς σύνταξιν εἰσηγήσεων ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γενομένων συζητήσεων. Ἀλλὰ τοῦτο ἀνεβλήθη διὰ τὴν ἐπομένην συνεδρίασιν.

Ἐν ἀρχῇ τῆς συνεδριάσεως τῆς ὀλομελείας τῆς ἐπομένης, 11 Ἰουνίου, συνεκροτήθησαν τέσσαρες Ἐπιτροπαί, εἰς τὴν πρώτην τῶν ὁποίων ἀνετέθη ἡ σύνταξις εἰσηγήσεως καὶ σχεδίου ἀποφάσεως ἐπὶ τοῦ θέματος περὶ τῆς προπαρασκευῆς τῆς Πανορθόδοξου Συνόδου, εἰς τὴν δευτέραν ἡ σύνταξις ὁμοίου κειμένου ἐπὶ τοῦ διαλόγου μετὰ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, εἰς τὴν τρίτην ἡ σύνταξις ὁμοίου κειμένου ἐπὶ τοῦ διαλόγου μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν, τῶν Παλαιοκαθολικῶν, τῶν Ἀντικαλκηδονεῶν καὶ τῶν Λουθηρανῶν, καὶ εἰς τὴν τετάρτην ἡ σύνταξις ὁμοίου κειμένου περὶ τῆς προωθήσεως τῆς συνεργασίας τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. Ὡς μέλη δὲ τῶν τεσσάρων τούτων Ἐπιτροπῶν ὠρίσθησαν οἱ ἐπόμενοι: τῆς Α' οἱ μητροπολίται Χαλκηδόνος Μελίτων, Νουβίας Συνέσιος, Χαλεπίου Ἡλίας, Φιλαδελφείας Ἐπιφάνιος, Λένινγκραδ Νικόδημος, Ζίτσης Βασιλείος, Μολδαβίας Ἰουστίνος, Σλίβεν Νικόδημος, Πάφου Γεννάδιος, Ἐάνθης Ἀντώνιος καὶ Bialystok Νικάνωρ· τῆς Β' οἱ μητροπολίται Νουβίας Συνέσιος, Χαλεπίου Ἡλίας, Μύρων Χρυσόστομος, Βρυξελλῶν Βασιλείος, Τιργοβιστίου Ἀνθίμος, Πάφου Γεννάδιος, καὶ οἱ καθηγηταὶ Ἰω. Καρμίρης καὶ Στ. Γκόσεβιτς· τῆς Γ' οἱ μητροπολίται Φιλαδελφείας Ἐπιφάνιος, Λένινγκραδ Νικόδημος, Κεντρῶας Ἀφρικῆς Κυπριανός, Βραζιλίας Ἰγνάτιος, Σλίβεν Νικόδημος, Λοφτσοῦ Μάξιμος, Bialystok Νικάνωρ καὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰ. Ρίννε, ὡς καὶ οἱ καθηγηταὶ Π. Τρεμπέλας, Ἰ. Καρμίρης καὶ Ἐ. Φωτιάδης· καὶ τῆς Δ' οἱ μητροπολίται Ζίτσης Βασιλείος, Μολδαβίας Ἰουστίνος, Ἀκκρας Εὐστάθιος, Τολέδου — Ὁχάιό Μιχαήλ, Ζαράι Ἰουβενάλιος, Ἐάνθης Ἀντώνιος, ὁ ἀρχιμανδρίτης Χρῦσανθος Σαρρηγιάννης, ὁ πρωθιερεὺς Γ. Κλίγκερ καὶ οἱ καθηγηταὶ Λίβιου Στάν καὶ Εὐ. Θεοδώρου.

Μετὰ ταῦτα συνῆλθον κεχωρισμένως αἱ ὡς ἄνω τέσσαρες Ἐπιτροπαὶ καὶ ἐπελήφθησαν τοῦ ἔργου τῶν, συγροτήσασαι ἄλληπαλλήλους συνεδριάσεις τῇ 11 καὶ 12 Ἰουνίου. Κατ' αὐτὰς καθήρτισαν αὐτὰ καὶ ὑπέβαλον σχέδια ἀποφάσεων ἐφ' ἑκάστου θέματος πρὸς τὴν παρεμβληθεῖσαν οἰκεία βουλήσιν τοῦ Σεβ. Προέδρου καὶ οὕτω κληθεῖσαν Ἐπιτροπὴν τῶν προέδρων τῶν ἀντιπροσωπειῶν, ἥτις, συνεδρίασασα, παρὰ τὸ πρόγραμμα, τῇ 13 Ἰουνίου, ἀντὶ τῆς ὀλομελείας, ἐπήνεγκε τροποποιήσεις τινὰς ἐπὶ τῶν ὑποβληθέντων κειμένων καὶ εἶτα ἔφε-
ρεν αὐτὰ ἐνώπιον τῆς ὀλομελείας κατὰ τὴν ἀπογευ-

ματινὴν συνεδρίασιν αὐτῆς τῆς 14 Ἰουνίου. Κατ' αὐτὴν ἀνεγνώσθη ἐν ἀρχῇ τὸ κείμενον τῆς Α' Ἐπιτροπῆς, ἔπειτα δὲ ὠμίλησαν ἐπ' αὐτοῦ διὰ βραχέων οἱ καθηγηταὶ Π. Τρεμπέλας, Ἰω. Καρμίρης καὶ Εὐ. Θεοδώρου, ὡς καὶ ὁ Βρυξελλῶν Βασιλείος, ἀλλ' ὁ Σεβ. Πρόεδρος, ἐπειγόμενος ἵνα ἐπιτύχῃ ὅπως δῆποτε τὴν ταχεῖαν ἐπιψήφισιν τῶν σχεδίων ἀποφάσεων ἀμεταβλήτων, διέκοψεν ἀντικανονικῶς τὴν ἀρξαμένην συζήτησιν², οὕτω δὲ ἀνεγνώσθησαν ἐπιτροχάδην ἑλληνιστὶ τὰ κείμενα καὶ τῆς Β' καὶ τῆς Γ' Ἐπιτροπῆς, μετεφράσθησαν ρωσιστὶ καὶ ἐψηφίσθησαν ἀσυζητητὶ, οὐδενὸς ἀντιπροσώπου ὁμιλησαντος μέχρι τέλους τῆς συνεδριάσεως.

Τῇ ἐπομένη, 15 Ἰουνίου, ἔλαβε χώραν ἡ τελευταία συνεδρίασις τῆς Ε' Πανορθόδοξου Διασκέψεως, τὸ πρῶτον ἡμισυ τῆς ὁποίας διετέθη εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπιψήφισιν τοῦ τελευταίου τμήματος τοῦ κειμένου τῆς Γ' Ἐπιτροπῆς, ὡς καὶ ὀλοκλήρου τοῦ σχεδίου ἀποφάσεως τῆς Δ' Ἐπιτροπῆς, ἐπιτραπέσις νῦν βραχείας τινὸς συζήτησεως. Κατ' αὐτὴν οἱ μὲν μητροπολίται Βρυξελλῶν Βασιλείος καὶ Ἐάνθης Ἀντώνιος παρετήρησαν, ὅτι εὐρίσκονται ἐν δυσχερείᾳ νὰ ψηφίσωσι κείμενα, ἅτινα δὲν ἐτέθησαν ὑπ' ὄψιν τῶν ἀντιπροσώπων, ὥστε νὰ δύνανται νὰ παρακολουθῶσιν αὐτὰ ἀναγινωσκόμενα τοῦλάχιστον, ὁ δὲ καθηγητὴς Π. Τρεμπέλας ἐπεσήμανε τὴν ἀπουσίαν τῶν προέδρων ἐκ τῶν συνεδριάσεων τῶν τριῶν τελευταίων Ἐπιτροπῶν, λόγῳ συμμετοχῆς εἰς τὴν Α' Ἐπιτροπὴν, καὶ τὴν ὑπ' αὐτῶν τροποποιήσιν εἶτα τῶν συνταχθέντων ὑπὸ τῶν ὑπολοίπων μελῶν καὶ μὴ ὑπογραφέντων κἂν κειμένων. Ἀκολούθως ὁ Σεβ. Πρόεδρος, εἰσηγούμενος τὸ σχέδιον ἀποφάσεως τῆς Δ' Ἐπιτροπῆς περὶ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, μὴ θεθῆν ὁμοίως ὑπ' ὄψιν τῆς ὀλομελείας, ἀνέφερε συντόμως τὰς γενομένας προσθήκας ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν προέδρων, παρενέβησαν δὲ εἰς τὴν συζήτησιν καὶ οἱ καθηγηταὶ Εὐ. Θεοδώρου καὶ Ἰω. Καρμίρης. Ὁ τελευταῖος τούτων ἐτόνισε, μεταξὺ ἄλλων, ὅτι, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία, ἀπὸ ἐπόψεως ἀναλογιῶν συμμετοχῆς, ἀποτελεῖ τὴν πρώτην Ἐκκλησίαν μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, δικαιούται νὰ διορίσῃ διακεκριμένους ὀρθοδόξους θεολόγους εἰς τὸ ἐπιτελεῖον (staff) καὶ εἰς ἄλλας ἀνωτέρας θέσεις τῶν τμημάτων τοῦ Συμβουλίου, μισθοδοτούμενους ὅμως ὑπὸ τῶν οἰκειῶν Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, αἵτινες συνάμα ὀφείλουσι νὰ αὐξήσωσι καὶ τὴν εἰς αὐτὸ οικονομικὴν συνεισφορὰν αὐτῶν, ἥτις νῦν περιορίζεται μόνον εἰς 3% περίπου ἐπὶ συνολικοῦ προϋπολογισμοῦ ἐνὸς καὶ πλεον ἑκα-

2. Δυστυχῶς ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ὁ Σεβ. Πρόεδρος, κατὰ τὸν τρόπον ὅπως ἀνεπίτρεπτον, διέκοψεν ὁμιλοῦντα καθηγητὴν, ἵνα μὴ δῆθεν ἡ παρέμβασίς του ὑπερβῇ πεντάλεπτον χρονικὴν διάρκειαν, τὸ ἡμισυ περίπου τῆς ὁποίας εἶχε διατεθῆ διὰ τὴν μετάφρασιν, ἐνῶ ὁ ἴδιος ἀπῆλθα ἀπεριορίστως καὶ ἐν μονολόγῳ σχεδὸν πρὸς ἕκαστον ὁμιλητὴν κεχωρισμένως, ἀποφεύγων ἐκ συστήματος πᾶσαν προτεινομένην μεταβολὴν καὶ βελτίωσιν τῶν κειμένων.

τομμυρίου δολλαρίων. Ὅμοιος ὑπέδειξε τὴν ἀνάγκη ἰδρύσεως καὶ καλῆς ὀργανώσεως παρὰ ταῖς κατὰ τόπους Ὁρθόδοξοις Ἐκκλησίαις ἰδίων Γραφείων τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ὑφ' ὧν νὰ παρακολουθῆται ἅπασα ἡ δρᾶσις τοῦ διεκκλησιαστικοῦ τούτου ὀργανισμοῦ, νὰ μελετῶνται καὶ διεκπεραιῶνται πάντα τὰ κείμενα καὶ ζητήματα αὐτοῦ, νὰ μεταφράζονται ὀρθόδοξα ἐκκλησιαστικά καὶ θεολογικά συγγράμματα, ἰδιαίτερα ἀναφερόμενα εἰς τὸ τμήμα (Πίστις καὶ τάξις) (Faith and order), νὰ ὀργανώνονται εἰς τὰς ὀρθόδοξους χώρας περιοδικῶς συνέδρια τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν διαφορῶν Ἐπιτροπῶν αὐτοῦ, οἷον Κεντρικῆς, Ἐκτελεστικῆς καὶ τῶν διαφορῶν τμημάτων αὐτοῦ κ.τ.λ.

Μετὰ ταῦτα ὁ Γεν. Γραμματεὺς τῆς Διασκέψεως μητροπολίτης Μύρων Χρυσόστομος ἀνέγνωσε τὸ κείμενον τῆς Δ' Ἐπιτροπῆς, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ λαβῶν τὸν λόγον ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ἀρχιμανδριτῆς Χρυσόστομος Σαρρηγιάννης ἐκαυτηρίασε τὴν ἀνάμειξιν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὰ ἑσωτερικὰ πολιτικά ζητήματα τῆς Ἑλλάδος, τὸ αὐτὸ δὲ ἐπραξάν καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μητροπολίτης Ἐάνθης Ἀντώνιος καὶ καθηγητῆς Εὐ. Θεοδώρου. Ἀλλ' ὁ Σεβ. Πρόεδρος διέκοψε τὴν συζήτησιν αὐτήν, δηλώσας ὅτι εἰς τὰς Πανορθόδοξους Διασκέψεις δὲν ἐπιτρέπονται συζητήσεις ἐπὶ πολιτικῶν θεμάτων. Εὐθὺς ἐπηκολούθησεν ἡ ἐπιψήφισις τοῦ σχεδίου ἀποφάσεως περὶ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ εἶτα ἀναγνωσθὲν ἐνεκρίθη τὸ κατωτέρω παρατιθέμενον ἀνακοινωθὲν τῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως πρὸς τὸν Τύπον. Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ἐγένετο διάλειμμα, μεθ' ὃ ἡ Διάσκεψις συνέχισε τὴν συνεδρίασιν αὐτῆς ἐν τῷ παρακειμένῳ παρεκκλησίῳ τοῦ Πατριαρχικοῦ Κέντρου, ἐνθα μετὰ βραχεῖαν συζήτησιν ἐπὶ τινων δευτερευόντων ζητημάτων καὶ δήλωσιν τοῦ Ἑλλήνου μητροπολίτου Ἐάνθης Ἀντωνίου ὅτι αἱ ἀποφάσεις τῆς παρούσης Διασκέψεως ὑπόκεινται ὑπὸ τὴν κρίσιν τῶν Ἱερῶν Συνόδων τῶν κατὰ τόπους Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, ἐκηρύχθη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Προέδρου ἡ λήξις τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐ Πανορθόδοξου Διασκέψεως διὰ τῆς ἐπομένης προσελαίας αὐτοῦ:

Ἄσεβασμιώτατοι καὶ τιμιώτατοι Σύεδροι

Τοῦ λόγου ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶς ἀνατεθέντων ἡμῖν εἰς μελέτην σπουδαίων ζητημάτων λεχθέντος ἤδη ὑφ' ὑμῶν μετὰ πάσης σοφίας καὶ συνέσεως, ἐπιτραπήτω τῇ ἔδρᾳ αὐτῇ ἵνα εἴπη τὸν ἐπίλογον.

Ὁ Κύριος τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡμῶν, ὁ ἀρχάμενος ἔργου ἀγαθοῦ, καὶ ἐτελείωσεν αὐτό. Εὐλογοῦμεν καὶ δοξάζομεν τὸ ἅγιον ὄνομα Αὐτοῦ καί, ἐν εὐχαριστίᾳ, προσκυνοῦμεν Αὐτὸν σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι. Ὄντως, τῷ Παρακλήτῳ παραδοθέντες, ἤχθημεν ὑπ' Αὐτοῦ, διὰ μέσου τῶν διαφορῶν φάσεων τῶν ἐργασιῶν ἡμῶν, εἰς τὸ αἴσιον τέρμα, ἀγαθὰ, ὡς πεποίημα, βουλευσάμενοι καὶ

προνοήσαντες ὑπὲρ τῆς ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας. Εἰ δέ που καὶ ἡστοχῆσαμεν, τοῦτο ἀποδοτέον τῇ συμφεεῖ τοῖς ἔργοις τῶν ἀνθρώπων ἀσθενείᾳ. Περὶ τούτου κρινέτωσαν ὁ Θεός, ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Ἱστορία.

Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ, τοῦτο βέβαιον καὶ ἀσφαλές ὑπάρχει, ὅτι παρὰ πᾶσιν ὑμῖν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, καὶ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἔργου τῆς μεγάλης ταύτης Διορθόδοξου Ἐπιτροπῆς, ὑπῆρχε μία ἀγαθὴ προαίρεσις, ὅπως, διὰ τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης συμβολῆς ἐκάστου, διακονηθῇ, ὑπὸ τὰς δεδομένας συνθήκας, προϋποθέσεις καὶ δυνατότητας, κατὰ τὸν ἄριστον τρόπον ἡ Ἐκκλησία. Ἐκτιμῶμεν μεγάλως τὸ γεγονός καὶ ἐξαίρομεν τοῦτο. Διὸ καὶ θερμὰς ἀπευθύνομεν εὐχαριστίας ἐνὶ ἐκάστῳ ὑμῶν, Σεβασμιώτατοι καὶ τιμιώτατοι ἀδελφοί, διὰ τὰς προσευχὰς καὶ τὸν ζῆλον ὑμῶν, τοὺς μόχθους καὶ τὰς ἀγρυπνίας ὑμῶν, διὰ τὴν δόλοθμον καὶ ἐξ ἀγαθοῦ πάντοτε συνειδότητος προσωπικὴν προσφορὰν ἐνὸς ἐκάστου ὑμῶν εἰς αἴσιον ἀπαρτισμὸν καὶ ὀλοκληρίαν πληρώσεως τῆς ἐντολῆς τῆς Ἐκκλησίας. Ἐάν ἡμεῖς προσωπικῶς, ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς εὐθύνης τῆς προεδρίας καὶ ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ προσφορᾶς τῷ ἔργῳ καὶ ὑμῖν μείζονος διακονίας, ἀθελήτως τυχὸν ἐσφάλομεν εἰς τι ἢ ἐπικράνομέν τινα ἐξ ὑμῶν, ζητοῦμεν συγγνώμην. Παρ' ὑμῶν ἡμεῖς προσωπικῶς διατηροῦμεν καὶ θὰ διατηρήσωμεν ἀγαθὴν μόνον ἀνάμνησιν, ἐφ' ἣ καὶ ὀφείλομεν χάριτας ἐνὶ ἐκάστῳ ὑμῶν.

Ἐπερ πᾶν ἄλλο, τιμῶμεν τὸ ὅπερ ἐπρυτάνευσεν ἐν ὑμῖν ἕξογον, ὄντως, πνεῦμα ἀδελφότητος καὶ τελικῆς συμπνοίας, δι' οὗ πᾶν ἔργον ἀγαθὸν οἰκοδομεῖται καὶ προάγεται, μάλιστα δὲ ἡ ἀγιωτάτη ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας. Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ συνήχθημεν, ἐν αὐτῷ, ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζοντες, καὶ ἀλλήλων τὰ ὑστερήματα ἀναπληροῦντες, ἐπαρέυθημεν, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἠύξημεν, ἀπερχόμεθα ἐντεῦθεν εἰς τὰ ἴδια. Εἶναι δὲ τὸ πνεῦμα τοῦτο, τῆς ἀδελφότητος καὶ τῆς συμπνοίας, ἐν σημείῳ, τὴν ἀγίαν καὶ ἄρρηκτον ἐνότητα τῆς μιᾶς, ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς κατὰ Ἀνατολὰς Ὁρθόδοξου ἡμῶν Ἐκκλησίας σημαῖνον, ἐνότητα, ἣν τὸ κατὰ τόπον καὶ τὸ ἐπὶ μέρος αὐτοκέφαλον μόνον ἐμπλουτίζει. Ἡ ἐνότης, ἐξ ἄλλου, εἶναι ἡ συνεκτικὴ τῆς μιᾶς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας κεχαριτωμένη δύναμις, δι' ἣς αὕτη, ὡς ἀπὸ κεφαλαιώδους προϋποθέσεως, καὶ οἰκοδομεῖ ἑαυτὴν καὶ τὴν νεότητα αὐτῆς ὡς ἀετοῦ ἀναικαινίζει, ἀλλὰ καὶ δύναται ἵνα ἀποτελεσματικῶς συμβάλλῃται, τὸ ἐφ' ἑαυτῇ, εἰς τὴν τῶν πάντων ἔνωσιν καὶ ἀνακαινισμὸν καὶ οἰκοδομήν. Ἐντεῦθεν καὶ τὸ γεγονός, ὅτι, ἐν τῇ διαπραγματεῦσει τῶν πρὸ ἡμῶν ἱερῶν ὑποθέσεων καὶ ἐν τῇ κατευθύνσει αὐτῶν πρὸς τὴν τελικὴν αὐτῶν ἔκβασιν, ὠδηγήθημεν ἀκλινῶς ὑπὸ τοῦ ὑψίστου αἰσθήματος εὐθύνης ἐναντι τῆς ἀγίας τῆς Ὁρθοδοξίας ἐνότητος καὶ ὀφειλετικῆς ἀλληλεγγύης, κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον.

Ἐν τῷ αἰσθήματι τούτῳ ἀπειργάσθημεν τὸ τε σχέδιον τῆς εἰς περαιτέρω οἰκοδομήν καὶ ἀνακαινι-

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Ἡ συνταγματική κατοχύρωσις τῆς κανονικῆς λειτουργίας τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ Σύνταγμα δὲν εἶναι ἀπλῶς ὁ ὑπέρτατος νόμος ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου διακυβερνᾶται τὸ Κράτος, ἀλλὰ καὶ ἡ συμπετυκνωμένη ἐκφρασις τῶν ἰδανικῶν, τὰ ὁποῖα προσδιορίζουν καὶ συνθέτουν τὴν ἱστορικὴν πορείαν ἑνὸς ἔθνους.

Πιστὸς φύλαξ τῶν ἰδεωδῶν αὐτῶν εἶναι διὰ μέσου τῶν αἰῶνων ἡ ἀκατάλυτος ψυχὴ τοῦ λαοῦ καὶ συνεπῶς ὀρθῶς καὶ λίαν εὐστόχως πρὸς αὐτὸν ἀπηυθύνθη ἡ Ἐθνικὴ Κυβέρνησις διὰ τὴν σύνθεσιν τοῦ νέου Συντάγματος, διὰ τὴν λήψιν δηλονότι τῶν πολυτίμων ἐκείνων στοιχείων δι' ὧν ἐκφράζεται καὶ διασφαλίζεται ἡ γνησιότης τῆς ἐθνικῆς κληρονομίας. Ὁθεν, ἡ συμβολὴ εἰς τὴν τελειότεραν διατύπωσιν ἐν τῷ Συντάγματι τῶν αἰτημάτων τοῦ ἔθνους δὲν εἶναι μόνον χρέος ἐπιτακτικόν, ἀλλὰ καὶ προνόμιον ὑψίστου πάντων τῶν Ἑλλήνων καὶ δὴ καὶ τῶν εἰδημόνων.

Ἐν συνειδήσει τοῦ χρέους αὐτοῦ προέβημεν εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ παρόντος ἄρθρου, τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ εἰς τὰ περὶ θρησκείας ἄρθρα τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος. Βεβαίως, τὸ ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως καταροτισθὲν Σχέδιον παρουσιάζει μὲν ἐν σχέσει πρὸς

τὰ περὶ θρησκείας ἄρθρα τοῦ Σχεδίου Μητρέλια ὀρισμένην βελτίωσιν, διότι ἐν αὐτῷ ἀπηλείφθη ἡ διαίρεσις τῶν ἱερῶν τῆς Ἐκκλησίας κανόνων εἰς δογματικούς καὶ διοικητικούς, δὲν ἐπιλύει ὅμως πλήρως καὶ τὸ πρόβλημα τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, δεδομένου μάλιστα ὅτι περιέχει στοιχεῖα μὴ δυνάμενα εὐκόλως νὰ ἐναρμονισθοῦν πρὸς ἄλληλα, ὡς π.χ. ἡ ἐπιταγὴ τῆς τηρήσεως τῶν ἱερῶν κανόνων τῆς παραγράφου 2 τοῦ πρώτου ἄρθρου πρὸς τὸν ὑπὸ τῆς παραγράφου 6 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου χαρακτηρισμὸν τοῦ καθεστώτος τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ὡς τῆς νόμου κρατοῦσης Πολιτείας.

Πρὸς κατανόησιν τοῦ προβλήματος θὰ προβῶμεν κατωτέρω εἰς κριτικὴν ἀνάλυσιν τῶν σχετικῶν ἄρθρων τοῦ σχεδίου Μητρέλια καὶ ἐν συνεχείᾳ θὰ προβῶμεν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἐπιβαλλομένην διατύπωσιν τῶν περὶ θρησκείας ἄρθρων τοῦ μέλλοντος νὰ τεθῇ ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ Συντάγματος.

Πρὶν ὅμως προβῶμεν εἰς τὴν ἀνάλυσιν ταύτην θεωροῦμεν ἀπαραίτητον νὰ τονίσωμεν, ὅτι προϋπὸθεσις τῆς ὀρθῆς καὶ συμφώνου τῆ οὐσίας τῆς Ἐκκλησίας, ὡς θεοσυστάτου καὶ θεανθρωπίνου ὀργανισμοῦ, συνταγματικῆς κατοχυρώσεως τῆς κανονικῆς λειτουργίας τῆς Ὁρθοδόξου ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας εἶναι ἡ συνειδητοποίηση τῆς μεγίστης σπουδαιότητος, ἣν ἐνέχει αὕτη

σιν τῆς Ἐκκλησίας προοριζομένης ἀγίας καὶ μεγάλης Συνόδου, ὡς καὶ τὰ πρὸς ἐκάστην κατεύθυνσιν ἐφεξῆς δέοντα γενέσθαι εἰς προαγωγὴν τῆς ἐνότητος τῶν χριστιανῶν. Οὕτω, σήμερον, ἐν βαθεῖα ταπεινώσει παραδίδομεν τῇ ἀγίᾳ Ἐκκλησίᾳ ἡμῶν, ἀπὸ πανορθόδοξου συμφωνίας: α) Ἐνα σαφῆ προσανατολισμὸν, ὡς ἄμεσον ἐπιδιώξιν, ἥτοι τὴν σύγκλησιν τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης Συνόδου, καὶ ἐν σχέδιον τῆς, ἐν διορθοδόξῳ συντονισμῷ καὶ ἀλληλεγγύῳ ὑπευθυνότητι, προπαρασκευῆς αὐτῆς, β) Ἐπὶ μέρους σχέδια, ἀφορώντα εἰς τὴν ἐφεξῆς πορείαν καὶ προαγωγὴν τῶν σχέσεων τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῶν σεβασμιῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ρώμης, τῶν Ἀγγλικανῶν, τῶν Παλαιοκαθολικῶν καὶ τῶν Μετακαλκηδονείων, προσέτι δὲ καὶ τῶν διαφόρων μερίδων τῶν Λουθηρανῶν, καὶ γ) Προτάσεις διὰ τὴν πληρεστέραν συμμετοχὴν καὶ συμβολὴν τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὸ ἔργον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. Καὶ γενικῶς μὲν, ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἀποσαφηνίσεως τοῦ προσανατολισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας ὡς πρὸς τὸ θέμα τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης Συνόδου, ὡς καὶ τῆς ρυθμίσεως τῆς πρὸς αὐτὴν πορείας, τὸ συντελεσθὲν ἐναυθῆ καὶ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης ἔργον, δύναται, παρὰ τὴν πλήρη συναίσθησιν τῆς ταπεινότητος ἡμῶν, ἵνα χαρακτηρισθῇ ὡς σταθμὸς ἱστορικός. Τὸν καρπὸν τοῦτον τοῦ ἔργου τῆς Ἐπιτροπῆς παραδίδοντες ἐν εὐλαβείᾳ τῇ Ἀγίᾳ Ἐκ-

κλησία, εἰς ἐπευλογίαν καὶ ἀξιοποίησιν, εὐχόμεθα ὅπως αὐξήσῃ καὶ πληθύνῃ ὁ Κύριος.

Ὅτε, ἀναδεχθέντες τὴν ἐντολὴν τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Ἀθηναγόρου τοῦ Α' καὶ τῆς περὶ Αὐτὸν Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ὅπως ἡγηθῶμεν τῆς ἐκπροσωπήσεως τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν, κατὰ μόννας, ἐν φόβῳ Θεοῦ, ἐν πνευματικῇ περισυλλογῇ καὶ ἐν τῇ θεωρίᾳ τῆς τε ἐνδόξου καὶ θριαμβευοῦσης ἐν οὐρανοῖς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐπὶ τῆς γῆς στρατευομένης, καὶ ἐν πίστει εἰς τὸν Ἀρχηγὸν καὶ Τελειωτὴν τῆς πίστεως ἡμῶν, τὸν καὶ τῶν ἐσχάτων Κύριον καὶ ἐν ἑαυτῷ ἀνακεφαλαιοῦντα τὰ πάντα, Μόνον καινοποιὸν καὶ ἐνοποιὸν Ἰησοῦν Χριστόν, συνετάσσομεν τὴν ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔργου ὑπ' ὄψιν ἡμῶν θεθεῖσαν ταπεινὴν εἰσήγησιν ἡμῶν, εἶχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ ὄραμα τοῦ εὐλογημένου τούτου τέλους. Καὶ νῦν, φθάσαντες εἰς τὸ τέλος, δόξα τῷ Θεῷ, λέγομεν, καὶ εὐχόμεθα, ὅπως τὸ εὐλογημένον τοῦτο τέλος γένηται εὐλογημένη ἀπαρχὴ νέας περιόδου τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας ἡμῶν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἀνακαινίσεως καὶ τῆς ἐνότητος.

Σεβάσμιοι Σύεδροι,

Χαίρετε. Ὁ Κύριος, ὁ εὐλογήσας τὰς εἰσόδους ἡμῶν ἐναυθῆ, εὐλογῆσαι καὶ τὰς ἐξόδους ἡμῶν. Ἀμήν».

(Συνεχίζεται)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΙΡΗΣ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

και δι' αὐτὴν ταύτην τὴν ἐπιβίωσιν καὶ τὴν ἐνότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

Διότι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ δὲν ἀνήκει μόνον εἰς τὸ παρελθόν, εἰς τὴν ἐνδοξοτάτην παράδοσιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀλλ' εἶναι καὶ ἡ μεγίστη δύναμις καὶ ἐλπίς τοῦ τε παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, μεθ' οὗ συνυφάνθη αὐτὴ εἰς τοιοῦτον σημεῖον, ὥστε νὰ ἔχη ἡ Ἑλλάς τὸ μοναδικὸν προνόμιον τοῦ παρὰ τῶν ξένων προσδιορισμοῦ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὡς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας (Eglise Grecque Orthodoxe, Greek Orthodox Church, Griechisch—Katholische (Orthodoxe) Kirche, κλπ.). Καὶ δικαίως διότι ἡ Ὁρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία ὑπῆρξεν ἡ ψυχὴ καὶ ἡ ἀστείρευτος πηγὴ ἐμπνεύσεων τοῦ Ἑλληνισμοῦ διὰ μέσου τῶν αἰώνων, ἐξ Ἰσου πολυτιμοῦς καὶ ἀναντικατάστατος, τῶσον κατὰ τὰς περιόδους ὑψηλῶν πνευματικῶν ἐπιτεύξεων τοῦ Ἑλληνισμοῦ τοῦ Βυζαντίου, ὅσον καὶ εἰς τὰς τραγικὰς περιόδους δουλείας, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας, ὅτε ἀπέβη ἡ Ἱερὰ Κιβωτὸς, δι' ἧς διεσώθη τὸ δοῦλον Γένος. Ἀλλ' ἡ συζυγία τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους δὲν ἀνήκει μόνον εἰς τὴν Ἱστορίαν. Ἡ Ἐκκλησία ἐξακολουθεῖ καὶ σήμερον νὰ ἀποτελῇ διὰ τὸν Ἑλληνισμόν τὴν μεγίστην πνευματικὴν δύναμιν, δι' ἧς καὶ μόνον εἶναι δυνατόν νὰ ἀντιμετωπίσῃ τοὺς τεραστίους κινδύνους, οἵτινες προέρχονται ἐκ τῶν συντελουμένων σήμερον ἐν τῇ Ὑδρογείῳ πολιτειακῶν καὶ κοινωνικοοικονομικῶν καὶ πνευματικῶν ἐν γένει ἀνακατατάξεων, κινδύνους, οἵτινες οὐδὲν εἶναι μικρότεροι τῶν τῆς Τουρκοκρατίας καὶ ἀπειλοῦν αὐτὴν ταύτην τὴν φύλετικὴν καὶ ἐθνικὴν ὑπόστασιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἐν γένει Ἑλληνορθόδοξος Παράδοσις εἶναι τὰ μέσα, δι' ὧν κυρίως δύναται ἡ Ἑλλάς οὐ μόνον νὰ ἐπιβιώσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπιτελέσῃ πνευματικὸν ἔθλος, ἀνταξίους τοῦ ἐνδόξου αὐτῆς παρελθόντος. Ἴδου διατὶ τὸ πρόβλημα τῆς συνταγματικῆς κατοχυρώσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν Ἑλλάδι δέον νὰ ἀντιμετωπισθῇ μετὰ τῆς ἐπιβαλλομένης σοβαρότητος καὶ νὰ δοθῇ λύσις σύμφωνα πρὸς τὴν Ἑλληνορθόδοξον παράδοσιν καὶ τὴν οὐσίαν τῶν δύο θεσμῶν, τῆς Ἐκκλησίας δηλονότι καὶ τῆς Πολιτείας, μάλιστα δὲ ἐνεκα τῆς ὅλως ἀποφασιστικῆς σημασίας, ἣν ἔχει ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ διὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Μόνον ὅταν θεωρηθῇ ἡ Ἐκκλησία ὡς τὸ ἱερὸν Παλλάδιον τῆς ἐλληνικῆς ψυχῆς, ὡς ἡ ἀστείρευτος πηγὴ ἐμπνεύσεως καὶ δυνάμεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, ὡς ἡ Ἱερὰ Κιβωτὸς τοῦ Γένους ἡ περικλείουσα τὴν πολυτιμότεραν αὐτοῦ παρακαταθήκην, ἥτις δέον νὰ διαφυλαχθῇ ἀφθαρτος καὶ ἀμόλυντος ἐν μέσῳ ἐνὸς συνεχῶς μεταβαλλομένου κόσμου, ἀλώβητος καὶ ἀκεραία, μ α κ ρ ἄ ν π ἄ σ η ς π ο λ ι τ ι κ ῆ ς σ υ ν α λ λ α γ ῆ ς, μόνον τότε εἶναι δυνατόν νὰ ρυθμισθῇ ὁρθῶς καὶ νὰ προσδιορισθῇ ἐπιτυχῶς ἡ ἐπιβαλλομένη πρὸς τοῦτο ἔκτασις τῆς συνταγματικῆς κατοχυρώσεως τοῦ ἐνιαίου καὶ ἀδαιρέτου θεανθρωπίνου τῆς Ἐκκλησίας ὀργανισμοῦ.

Ἡ ἐν ἀρχῇ τοῦ Συντάγματος ἐπιβαλλομένη διατήρησις τῆς ἐπικλήσεως τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Ἐν ἀρχῇ τοῦ ἡμετέρου ἄρθρου θεωροῦμεν ἀπαραίτητον νὰ διαδηλώσωμεν τὴν ἀπόλυτον πεποίθησιν ἡμῶν περὶ τῆς ἐπιβαλλομένης ἐμμονῆς εἰς τὴν λαμπρὰν παράδοσιν τῶν ἀπὸ τοῦ 1844 καὶ ἐντεῦθεν Συνταγμάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἅτινα, ἀρχόμενα διὰ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ὀνόματος τῆς Ἁγίας καὶ Ὁμοουσίου καὶ Ἀδαιρέτου Τριάδος, διεκέρυσσον κατὰ τὸν ἐπισημότερον τρόπον τὴν πίστιν τοῦ συγχρόνου Ἑλληνισμοῦ εἰς τὰς αἰωνίους καὶ ἀκαταλύτους χριστιανικὰς ἀρχάς, δι' ὧν ἐπεβίωσε καὶ ἐμεγαλοῦργησε διὰ μέσου τῶν αἰώνων τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος.

Οὐδεὶς λόγος καὶ οὐδὲν ἐπιχείρημα δύναται νὰ ἀπαλλοτριώσῃ τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν ἀπὸ τὸ ὕψιστον αὐτὸ προνόμιον, τῆς διακηρύξεως δηλονότι τῆς αἰωνίου εὐγνωμοσύνης, ἀλλὰ καὶ τῆς πίστεώς του εἰς τὸν ἐν Τριάδι Θεόν, δι' οὗ διασφαλίζεται τὸ ἐθνικὸν αὐτοῦ πεπρωμένον.

Οὐδὲ βεβαίως εἶναι κἂν ἐπιτρεπτόν νὰ προβληθῇ τὸ ἐπιχείρημα, ὅτι μετὰ τὸ Ἑλληνικὸν πληθυσμὸν ὑπάρχουν καὶ ἀλλόθρησκοι μειονότητες, ὡς οἱ Μουσουλμάνοι καὶ οἱ Ἑβραῖοι. Ἀλλὰ καὶ δι' αὐτοὺς τὸ Σύνταγμα προβλέπει πλήρη ἐλευθερίαν εἰς τὰ τῆς θρησκείας τῶν καὶ ἀπόλυτον ἰσοτιμίαν πρὸς τοὺς ἄλλους Ἑλληνας εἰς τὴν ἐν γένει διαβίωσιν τῶν. Ἀσφαλῶς ὅμως φθάνει τὰ ὅρια τοῦ ἀδιανοήτου τὸ νὰ ἐπικαλῆται τις τὸ γεγονός, ὅτι ἐπειδὴ εὐρέθησαν ὀρισμένοι ἀλλόθρησκοι μειονότητες κατὰ τὸν ροῦν τῆς ἱστορίας εἰς τὸν ἐλληνικὸν χῶρον καὶ τὰς ὁποίας σημειωθῆτω ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς περιέβαλε πάντοτε μετ' ἀπόλυτον ἀγάπην καὶ ἰσοτιμίαν, δέον νὰ ἐπιζητῆται ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος ἡ ἀπαλλοτριώσις ἀπὸ τῶν ἱερῶν αὐτοῦ συμβόλων καὶ τῶν ἰδεωδῶν. Διότι μετὰ τὴν λογικὴν αὐτὴν θὰ ἔπρεπε νὰ καταργήσωμεν ἀπὸ τὸ ἱερὸν σύμβολον τοῦ Ἔθνους τὸν Σταυρὸν καὶ νὰ ἀπαλείψωμεν ἐκ τῶν σκοπῶν τῆς Παιδείας τὰ ἐλληνοχριστιανικὰ ἰδεώδη κλπ.

Ὅθεν, ἡ ἐν ἀρχῇ τοῦ Συντάγματος ἐπικλήσις τῆς Ἁγίας Τριάδος οὐδὲν εἶναι δυνατόν ἢ ἐπιτρεπτόν νὰ κριθῇ ὡς στενὴ θρησκευτικὴ ὁμολογία ἐνὸς τμήματος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀλλ' ὡς ὕψιστον προνόμιον καὶ διακηρύξις εὐγνωμοσύνης τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους διὰ τὴν διὰ μέσου τῶν αἰώνων διασφάλισιν τῆς ἐπιβιώσεώς του καὶ τὴν πραγμάτωσιν τῶν μεγάλων πολιτιστικῶν του πτήσεων εἰς τὸ παρελθόν καὶ τῶν μεγάλων του ἐλπίδων διὰ τὸ μέλλον.

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν δύο πρώτων ἄρθρων τοῦ Σχεδίου Συντάγματος.

Ἡ εἰκοσαμελής συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Σχεδίου Συντάγματος τῆς Ἑλλάδος διετύπωσε τὸ περὶ θρησκείας πρῶτον καὶ δευτέρου ἄρθρον αὐτοῦ ὡς ἀκολουθῶς:

Ἄρθρον 1ον

Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ὁ προσηλωτισμὸς καὶ πᾶσα ἄλλη ἐπέμβασις κατὰ τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας ἀπαγορεύεται.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὑπάρχει ἀναποσπᾶστος ἡνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης καὶ πάσης ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τηροῦσα ἀπαρσαλεύτως, ὡς ἐκεῖναι, τοὺς περὶ τὸ δόγμα καὶ τὴν λατρείαν ἱερῶν ἀποστολικούς καὶ συνοδικούς κανόνας καὶ ἱερὰς παραδόσεις, εἶναι δὲ αὐτοκέφαλος, ἐνεργοῦσα ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης Ἐκκλησίας τὰ κυριαρχικὰ αὐτῆς δικαιώματα καὶ διοικεῖται ὑπὸ Ἱεραῶν Συνόδου Ἀρχιερέων. Ἡ ὑφισταμένη εἰς τὰς Νέας Χώρας, τὴν Κρήτην καὶ Δωδεκάνησον ἐκκλησιαστικὴ κατάσταση δὲν ἀντίκειται εἰς τὰς διατάξεις τῆς προηγουμένης παραγράφου.

Τὸ κείμενον τῶν Ἁγίων Γραφῶν τηρεῖται ἀναλλοίωτον. Ἡ εἰς ἄλλον γλωσσικὸν τύπον ἀπόδοσις τούτου, ἄνευ προηγουμένης ἐγκρίσεως τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἀπαγορεύεται ἀπολύτως.

Σχέδιον ἢ πρότασις νόμου, ἀναγομένη εἰς τὴν ὀργάνωσιν καὶ διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, δὲν εἰσάγεται πρὸς συζήτησιν εἰς τὴν Βουλὴν ἄνευ γνωμοδοτήσεως τῆς Διαρκοῦς Ἱεραῶν Συνόδου, ὑποβαλλομένης ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς περιελεύσεως εἰς αὐτὴν τοῦ σχεδίου ἢ προτάσεως νόμου ἢ μετὰ τὴν πάροδον τῆς προθεσμίας ταύτης ἀπράκτου.

Ἄρθρον 2ον

Ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως εἶναι ἀπαραβίαστος.

Πᾶσα γνωστὴ κατὰ τὸ δόγμα θρησκεία εἶναι ἐλευθέρη καὶ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς τελοῦνται ἀκολούτως ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων.

Οἱ λειτουργοὶ ὅλων τῶν γνωστῶν θρησκευτικῶν ὑπόκεινται εἰς τὴν αὐτὴν ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐπιτήρησιν, εἰς ἣν καὶ οἱ λειτουργοὶ τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας.

Ἡ ἐλευθέρη ἄσκησις τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων δὲν ἐπιτρέπεται νὰ προσβάλλῃ τὴν δημοσίαν τάξιν ἢ τὰ χρηστὰ ἥθη.

Οὐδεὶς δύναται ἐνεκα τῶν θρησκευτικῶν αὐτοῦ πεποιθήσεων ν' ἀπαλλαγῇ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν πρὸς τὸ Κράτος καθηκόντων ἢ ν' ἀρνηθῇ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων.

Οὐδεὶς ὄρκος ἐπιβάλλεται ἄνευ νόμου ὀριζόντος καὶ τὸν τύπον αὐτοῦ.

Συγκρίνοντες τὰ ἄρθρα ταῦτα πρὸς τὰ ἀντίστοιχα τοῦ ὑπὸ ἀναθεώρησιν Συντάγματος, διαπιστοῦμεν, ὅτι ἐκτὸς δευτερευουσῶν τινῶν τροποποιήσεων ἢ σημαντικωτέρη μεταβολὴ συνίσταται εἰς τὴν ὑπὸ τῆς συντακτικῆς τοῦ Σχεδίου τοῦ Συντάγματος Ἐπιτροπῆς κατ'

οὐσίαν ἀποδοχὴν τῆς ἀνεπιτρέπτου διαίρεσεως καὶ οὐχὶ ἀπλῆς διακρίσεως τοῦ ἐνιαίου καὶ ἀδιαίρετου θεανθρωπίνου τῆς Ἐκκλησίας ὀργανισμοῦ εἰς Sacra Interna καὶ Sacra Externa, ὡς καὶ τῶν ἱερῶν τῆς Ἐκκλησίας κανόνων εἰς δογματικούς καὶ διοικητικούς, διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῆς συνταγματικῆς προστασίας μόνον εἰς τοὺς περὶ τὸ δόγμα καὶ τὴν λατρείαν ἱερῶν κανόνας. Διὰ τῆς τοιαύτης ρυθμίσεως τῆς συνταγματικῆς κατοχυρώσεως τῶν ἱερῶν κανόνων υἱοθετήθη πλήρως ὑπὸ τοῦ Σχεδίου ἢ ἐπὶ ἐσφαλμένων ἐκκλησιολογικῶν καὶ ἱστορικῶν ἐν γένει κριτηρίων θεμελιουμένη θεωρία, δι' ἧς ἢ ὑπὸ τοῦ συνταγματικοῦ νομοθέτου ἐπιτασσομένη ἀπαρσάλευτος τήρησις πάντων ἀδιακρίτως τῶν ἱερῶν κανόνων ἐν τοῖς πράγμασιν ἠχρηστεύθη, στερηθείσης οὕτω τῆς Ἐκκλησίας τῆς συνταγματικῆς προστασίας. Ὅ,τι δηλαδή ἐπὶ μακρὸν συνίστα σημεῖον ἀντιλεγόμενον ἐν τῷ πεδίῳ τῆς ἐπιστήμης, με σοβαρωτάτας διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὑψίστης ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας συνεπείας, ἐν τῷ σχεδίῳ ἐπιλύεται κατὰ τρόπον, ὁ ὁποῖος οὐ μόνον ἀντιστρατεύεται πλήρως πρὸς τὴν ἀληθῆ φύσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν Ἑλληνορθόδοξον ἐν γένει παράδοσιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὸν τοῦτον τὸν διὰ τῆς συνταγματικῆς κατοχυρώσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐπιδικώμενον σκοπὸν, δεδομένου ὅτι οὐ μόνον δὲν διασφαλίζεται αὕτη, ἀλλ' ἀντιθέτως ἐγκαταλείπεται εἰς τὴν δίνην τῆς πολιτικῆς συναλλαγῆς.

Λόγω τῶν μεγίστων ἐπιπτώσεων ἐκ τῆς τοιαύτης ὑπὸ τοῦ Σχεδίου Συντάγματος ρυθμίσεως τῆς συνταγματικῆς κατοχυρώσεως τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ μάλιστα οὐχὶ τόσοσὸν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, ἥτις ὡς θεοσύστατος ὀργανισμὸς, ἥς κεφαλὴ Αὐτὸς ὁ Θεάνθρωπος Κύριος, δὲν ἔχει βεβαίως ἐν ἐσχάτῃ ἀναλύσει ἀνάγκην ἐξωτερικῶν στηριγμάτων καὶ δανείων νομικῶν σχημάτων διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολὴν τῆς, ἐπιβάλλεται ἀπολύτως ἢ σύντομος ἔκθεσις καὶ ἀνάλυσις τῶν λόγων, ἐνεκα τῶν ὁποίων ἢ δοθεῖσα ἐν τῷ Σχεδίῳ λύσις εἶναι ὅλως ἀπαράδεκτος, ὡς ἀντιστρατευομένη πρὸς τὴν οὐσίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἑλληνορθοδόξου παραδόσεως καὶ μάλιστα πρὸς τὸ ἀληθὲς συμφέρον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

Ἐν πρώτοις παρατηροῦμεν, ὅτι ἀπὸ τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας καὶ ἐντεῦθεν πάντα σχεδὸν τὰ Συντάγματα τῆς Ἑλλάδος, ἀρχόμενα διὰ τῆς ἐπικλήσεως τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἀφιερῶν τὰ δύο πρῶτα ἄρθρα αὐτῶν εἰς τὴν θρησκείαν καὶ διὰ τὴν ἀνακηρύσσουσαν τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ὡς τὴν ἐπίσημον καὶ ἐπικρατοῦσαν ἐν Ἑλλάδι θρησκείαν καὶ περιβάλλουσαν διὰ τῆς προστασίας αὐτῶν τοὺς ἱερῶς τῆς Ἐκκλησίας κανόνας. Οὕτως ἢ πανομοιότυπος σχεδὸν εἰς πάντα τὰ Συντάγματα τῆς Ἑλλάδος διατύπωσις ἢ ἀναφερομένη εἰς τὴν προστασίαν τῶν ἱερῶν κανόνων ἐν τῷ ὑπὸ ἀναθεώρησιν Συντάγματι τοῦ 1952 ἔχει ὡς ἀκολούθως:

«Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὑπάρχει ἀναποσπᾶστος ἡνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν

Κωνσταντινουπόλι Μεγάλης και πάσης ἄλλης ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τηροῦσα ἀπαρασαλεύτως ὡς ἐκεῖναι τοὺς τε ἱεροὺς Ἀποστολικούς και Συνοδικούς κανόνες και τὰς ἱεράς παραδόσεις, εἶναι δὲ αὐτοκέφαλος, ἐνεργοῦσα ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης Ἐκκλησίας τὰ κυριαρχικά αὐτῆς δικαιώματα και διοικεῖται ὑπὸ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερέων».

Παρά τὴν σαφῆ ταύτην και ἄνευ οὐδεμιᾶς διακρίσεως κατηγορηματικὴν προσαγῆν τοῦ Συντάγματος περὶ τῆς ἀπαρασαλεύτου τηρήσεως και προστασίας, ὡς εἶναι ἐμφανές, πάντων τῶν ἱερῶν κανόνων, ἐν τούτοις οὐ μόνον κατέστη ἡ διάταξις αὕτη σημεῖον ἀντιλεγόμενον, ἀλλὰ και τελικῶς ἐπεκράτησε, υἱοθετηθεῖσα και ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἡ θεωρία καθ' ἣν οἱ ἱεροὶ τῆς Ἐκκλησίας κανόνες διαιροῦνται εἰς δογματικούς και διοικητικούς, τῆς συνταγματικῆς προστασίας περιοριζομένης μόνον εἰς τοὺς οὕτω λεγόμενους δογματικούς κανόνες. Ἀλλ' ἡ θεωρία αὕτη ἀντίκειται πλήρως, ὡς ἀπέδειξαν πλὴν ἄλλων και οἱ Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ἐξ Οἰκονόμων, Δ. Τζιβανόπουλος, Χρ. Ἀνδρουτσος, Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, Δ. Πετρακόκος, Ν.Ν. Σαρίπολος και Θ. Τσάτσος, πρὸς τε τὸ γράμμα και τὸ πνεῦμα τῆς σχετικῆς διατάξεως τοῦ Συντάγματος.

Εἰδικώτερον, ἡ ὑπὸ τῆς εἰκοσαμελοῦς συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς υἱοθετηθεῖσα ὡς ἀνωτέρω θεωρία εἶναι ὄλως ἀπαράδεκτος, διότι ἐρείδεται ἐπὶ ἐσφαλμένων ἐτεροδόξων και δὴ και ἀντορθοδόξων ἐκκλησιολογικῶν κριτηρίων και προϋποθέτει συνθήκας ὄλως διαφόρους και ξένας πρὸς τὰς παρ' ἡμῖν διαμορφωθείσας μεταξύ Ἐκκλησίας και Πολιτείας. Πράγματι ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως και ἐντεῦθεν και ὑπὸ τὸ κράτος ἀκατασχέτου και ἀνεπιτρέπτου μιμήσεως παντὸς ξενικοῦ συστήματος και μάλιστα τῆ πρωτοβουλία τοῦ ἐπὶ Ὁθωνος Βαυαροῦ Ἀντιβασιλέως Maurer εἰσήχθη και ἐπεκράτησε μέχρι σήμερον ἡ ἐν τῇ Δύσει ἐπισηθεῖσα ἀρχὴ τῆς διαιρέσεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ εἰς ὄρατον και ἀνθρώπινον ἐξ ἐνός και θεῖον και ἀόρατον ἐξ ἐτέρου. Ἡ διαιρέσις αὕτη ὑπῆρξεν ἀποτέλεσμα τῆς διαφοροποιήσεως και ἐκκοσμίκευσεως τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας (Ρ.Ε.) και τῆς συνεχοῦς διαμάχης αὐτῆς πρὸς τὰς Πολιτείας τῆς περιοχῆς ἐνθα ἐπεκράτησεν. Εἰς τὴν τοιαύτην διαμόρφωσιν τῶν σχέσεων τῆς Ρ.Ε. πρὸς τὰς Πολιτείας τῆς Δύσεως συνέβαλον, ὡς γνωστόν, ἀποφασιστικῶς τοῦτο μὲν αἱ ἐν τῇ Δύσει πολιτικαὶ ἐν γένει μεταβολαὶ μετὰ τὴν κατάρρευσιν τοῦ Δυτικοῦ Τμήματος τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, ὅτε ἡ Ρ.Ε. ἀπέβη ὁ μόνος κατὰ τὴν συγκεκριμένην ἐκείνην ἐποχὴν συγκεκριημένος ὀργανισμὸς ἵνα ὑποκαταστήσῃ και διαδεχθῇ τὴν διαλυθεῖσαν αὐτοκρατορίαν, τοῦτο δὲ ἰσχυρόταται πνευματικαὶ τάσεις ὡς ὁ ἐνδοκοσμικισμὸς, ἡ ἀριστοτέλειος φιλοσοφία, ἡ σχολαστικὴ θεολογία και δὴ και τὸ ρωμαϊκὸν νομικὸν πνεῦμα τῆς ἀπολύτου κυριαρχίας και ἐπιβολῆς. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν παραγόντων τούτων ἡ Ρ.Ε. ὑπέστη οὐσιώδη διαφοροποίησιν ἀπὸ τῆς ἀρχαίας και ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας, ὀδηγηθεῖσα δὲ εἰς πλήρη ἐκκοσμίκευσιν ἀπέβη νόθος ἐκκλησιαστικο-πολιτικὸς ὀργανισμὸς και δὴ και προεχόντως ἀνθρωποκεντρικὸς

διὰ τῆς μεταθέσεως τοῦ κέντρου τῆς βαρύτητος ἐκ τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῇ παράγοντος εἰς τὸν ἄνθρωπον (Ἰδὲ εὐρεῖαν ἐπισκόπησιν τῆς ἐν γένει διοργανώσεως τῆς Ρ.Ε. κατὰ τὰς μεγάλας αὐτῆς ἱστορικὰς φάσεις, ἐν Κ ω ν. Μ ο υ ρ α τ ῖ δ ο υ, Διαφοροποιήσις, ἐκκοσμίκευσις και νεώτεροι ἐξελίξεις ἐν τῷ δικαίῳ τῆς Ρ.Ε. Ἐν Ἀθήναις 1961). Ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι θὰ ἐπροστατεύετο εὐστοχώτερον ἡ ἀνεξαρτησία τῆς ἐναντι τῶν ἐπεμβάσεων τῆς Πολιτείας, ἡ Ρ.Ε. μετεβλήθη ἐν πολλοῖς εἰς βασιλείαν τοῦ κόσμου τούτου, διεκδικοῦσα καθαρῶς πολιτειακὰς ἐξουσίας και ἀρμοδιότητας και μάλιστα ὑποστηρίζουσα, ὅτι πᾶσαι αἱ ἐξουσίαι οὐ μόνον αἱ καθαρῶς πνευματικαί, ἀλλὰ και αἱ κοσμικαὶ και πολιτειακαὶ πηγάζουν ἐξ αὐτῆς και συνεπῶς τὸ Κράτος εἶναι ὀργανισμὸς ἐξερτημένος ἐκ τῆς Ἐκκλησίας. Κατὰ δὲ τὸν τρόπον τούτον ἡ Ρ.Ε. ἐνεφανίσθη και ὡς πολιτικὴ και μάλιστα παγκόσμιος δύναμις εἰς τὸ προσκήμιον τῆς Ἱστορίας ἐν συνεχεῖ ἀνταγωνισμῶ πρὸς τὰς Πολιτείας, αἵτινες, ὡς ἦτο φυσικόν, θεωροῦσαι ἐν αὐτῇ ἀντίπαλον και ἀνταγωνιστὴν προσεπάθουν πάση θυσίᾳ νὰ καθυποτάξουν αὐτήν. Ἀκριβῶς ἐπακόλουθον τῆς ἀτελεστῆτος ταύτης διαμάχης πρὸς τὰς Πολιτείας και μάλιστα τῆς συνεπέα τῶν ἐκκλησιολογικῶν τῆς παρεκκλίσεως διαμορφώσεως τοῦ νόθου ἐκκλησιαστικο-πολιτικοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Ρ.Ε. ὑπῆρξεν ἡ ἐπινόησις τῆς ἀνεπιτρέπτου διαιρέσεως και οὐχὶ ἀπλῆς διακρίσεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ εἰς Sacra Interna και Sacra Externa πρὸς εὐχερεστέραν ἐπίτευξιν τῆς πλήρους ὑποδουλώσεως τῆς Ρ.Ε. και ἐν συνεχείᾳ τῶν προτεσταντικῶν κοινοτήτων εἰς τὰς ἐν τῇ Δύσει Πολιτείας.

Καὶ ἐρωτᾶται: Ὑφίσταται ἀναλογία τις τῶν οὕτω διαμορφωθείσων σχέσεων τῆς Ρ.Ε. και τῶν ἐν τῇ Δύσει Πολιτειῶν πρὸς τὴν Ἑλληνορθόδοξον παράδοσιν ἢ μόνον λόγοι ἀνεπιτρέπτου ἀγνοίας ἢ ἀπαράδεκτου ἐν παντὶ μιμήσεως τῶν ξένων ὠδήγησαν ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως και ἐντεῦθεν εἰς τὴν ἐπιβολὴν ὀθνεῖων και ἄλλοτριᾶς ἱστορικῆς συνθήκας προϋποθετουσῶν θεσμῶν; Ἡ ἀπάντησις εἶναι σαφῶς και κατηγορηματικῶς ἀρνητικὴ διὰ τὸ πρῶτον σκέλος τοῦ ἐρωτήματος και καταφατικὴ, δυστυχῶς, διὰ τὸ δεύτερον. Διότι ἡ Ὁρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία οὐδέποτε διεξεδίκευσε κοσμικὰς και πολιτειακὰς δικαιοδοσίας, οὐδέποτε ἐξῆλθε τῶν πλαισίων αὐτῆς, ἀλλ' ἀντιθέτως παρέμεινε πάντοτε (ἔσω τῶν οἰκειῶν αὐτῆς ὄρων), ἐμμένουσα σταθερῶς και ἀπαρεγκλίτως εἰς τὴν ἀποκλειστικῶς πνευματικὴν και ἐν πολλοῖς ὑπερκόσμιον αὐτῆς ἀποστολήν. Ἐχουσα βαθυτάτην συνείδησιν τῆς διακρύψεως τοῦ Θεανθρώπου, ὅτι «ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου», παρέμεινε καθ' ὅλην τὴν διὰ μέσου τῶν χιλιετηρίδων στρατείαν αὐτῆς ἢ («Ὁδοιπόρος» μὲ μοναδικὸν σκοπὸν, ὅπως καταστήσῃ τοὺς ἀνθρώπους μέλη τοῦ λυτρωτικοῦ αὐτῆς ὀργανισμοῦ, τοῦ μυστικοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὅτε μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τῶν πραγμάτων ἠναγκάσθη νὰ ἀσκήσῃ ἐθναρχικὸν ἔργον οὐδέποτε ἐλησμόνησε τὴν κυρίαν ἀποστολήν τῆς, οὐδέποτε ἐνόθευσε τὸν καθαρῶς πνευματικὸν και ὑπερκόσμιον ὀργανισμὸν τῆς, οὐδέποτε ἀφέθη ν' ἀποβῇ νόθος ἐκκλη-

σιαστικο-πολιτικός ὀργανισμός. Δὲν ἐπηρέασθη ἀπὸ τὴν συγκέντρωσιν τῆς κατὰ κόσμον δυνάμεως καὶ ἐξουσίας, ἀλλ' ὑπῆρξε καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐθναρχικῆς ἀποστολῆς τῆς ὅ,τι πάντοτε ἦτο, καθαρῶς δηλονότι πνευματικὸς καὶ ὑπερκόσμιος ὀργανισμὸς, ἡ κοινὴ τῆς Χάριτος, τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἡ ἐπὶ γῆς Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἐχρησιμοποίησε πολιτειακὰς δικαιοδοσίας ἐν συνειδήσει ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ξένης ἐξουσίας, μηδέποτε ἐπιτρέψασα νὰ συνυφανθῆ μετὰ τῆς κυρίας καὶ οὐσιώδους αὐτῆς ἀποστολῆς, τῆς συνισταμένης εἰς τὴν πνευματικὴν τελείωσιν καὶ τὴν ἐν Χριστῷ ἀπολύτρωσιν τῶν πιστῶν. Διὸ καὶ ὅτε ἤλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἀπεχωρίσθη αὐτομάτως ἀυτῆς ὡς ξένου σώματος. Οὕτω δὲ ἡ Ὁρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία κατὰ τὰς σπουδαιότερας φάσεις τῆς μετὰ τῆς πολιτείας σχέσεώς της διετήρησε ἀνόθευτον καὶ ἀλώβητον τὸν οὐσιώδη χαρακτήρα τοῦ πνευματικοῦ καὶ ὑπερκοσμίου αὐτῆς ὀργανισμοῦ, εἰς ἣν σπουδαίως συνέβαλε καὶ τὸ ὑπὸ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῆς Συνόδου διατυπωθὲν δόγμα περὶ τῆς μυστικῆς (ἀχωρίστου), ἀλλὰ καὶ ἀσυγχύτου ἐνώσεως τοῦ θείου καὶ ἀνθρωπίνου παράγοντος ἐν τῷ ἐνανθρωπήσαντι Λόγῳ τοῦ Θεοῦ. Ὅπως δηλαδὴ ἐν τῷ Θεανθρώπῳ ὁ θεὸς καὶ ὁ ἀνθρώπινος παράγων συνηνώθησαν ἀσυγχύτως, ἀλλὰ καὶ ἀχωρίστως, οὕτω καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, τῷ μυστικῷ σώματι τοῦ Χριστοῦ, ὑψίσταται ἀχωρίστος σύνδεσις τοῦ θείου καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου παράγοντος, δι' ἧς ἡ Ἐκκλησία καθίσταται ἐνιαῖος καὶ ἀδιείρετος θεανθρώπινος ὀργανισμὸς. Βεβαίως ὑψίσταται καὶ ἐν τῇ Ὁρθόδοξῃ Ἐκκλησίᾳ διάκρισις μεταξὺ τοῦ θείου καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου, ὁρατοῦ καὶ ἀοράτου, οὐσίας καὶ μορφῆς, δόγματος καὶ κανόνος, χάριτος καὶ νόμου, οὐχὶ ὅμως καὶ διαίρεσις μεταξὺ αὐτῶν. Οὐδεμία διάκρισις τῆς Ἐκκλησίας εἰς Ἐκκλησίαν ἐν θρησκευτικῇ ἐννοίᾳ καὶ Ἐκκλησίαν ἐν νομικῇ ἐννοίᾳ εἶναι δυνατὴ ἢ ἐπιτρεπτή. Πᾶσα ἀντίθετος προσπάθεια ἢ ἐρμηγεία περιλείπει τὸν κίνδυνον νὰ παύσῃται ἢ οὕτω λεγομένη Ἐκκλησία ἐν νομικῇ ἐννοίᾳ νὰ εἶναι ἀληθὴς Ἐκκλησία, τ. ἔ. Σῶμα Χριστοῦ, καὶ νὰ ὑποβιβασθῆ εἰς Σωματεῖον, εἰς νομικὸν δηλονότι κατασκευάσμα. Ἴδου διατὶ ἡ διάκρισις μεταξὺ Sacra Interna καὶ Sacra Externa εἶναι ὀθνεῖα, προϋποθέτουσα τὴν ἐκκοσμικεύσιν καὶ νόθευσιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ καὶ συνεπῶς ὅλως ἀνεπίτρεπτος, ὡς ξένῃ πρὸς τὴν ἀληθῆ φύσιν τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ μυστικοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἐλληνορθόδοξου παραδόσεως, ἐν ἣ ὁ ἱερός κανὼνας, οἱ ὁποῖοι ρυθμίζουν τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ γῆτιν αὐτῆς ὄψει εἶναι ἀχώριστοι τῶν χριστιανικῶν δογμάτων. Δὲν εἶναι νομικοὶ κανονισμοὶ κυρίως εἰπεῖν, ἀλλ' ἐφαρμογαὶ καὶ ἐκφράσεις τῶν δογμάτων τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ἀποκαλυφθείσης ἀληθείας καὶ παραδόσεως εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς πρακτικῆς ζωῆς τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας. Αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ ὀργανικὴ καὶ ἀδιάσπαστος ἐνότης τῶν ἱερῶν τῆς Ἐκκλησίας κανόνων καὶ τῆς ἐν γένει κανονικῆς τάξεως πρὸς τὴν ἐσωτέραν αὐτῆς φύσιν, ὡς τοῦ μυστικοῦ σώματος τοῦ

Χριστοῦ, οὐ μόνον προσέδωκεν εἰς τὸ δίκαιον τῆς Ἐκκλησίας τὸν χαρακτήρα τοῦ κατ' ἐξοχὴν πνευματικοῦ καὶ λειτουργικοῦ δικαίου, ἀλλὰ καὶ διησφάλισε τὴν ἐνότητά καὶ αὐτοτέλειαν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ, διαφυλάξασα αὐτὸν ἀπὸ πᾶσαν σύγχυσιν ἢ ὑπαγωγὴν ὑπὸ τὸν πολιτειακὸν τοιοῦτον (Πρβλ. ΠΓ' ἀποστολικὸν κανόνα, Γ' καὶ Ζ' κανόνα τῆς Δ' ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ΙΑ' κανόνα τῆς ΑΒ' ἐν Κωνσταντινουπόλει, Α' Ἀποστολικὸν κανόνα Γ' τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ΙΒ' κανόνα τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου καὶ ΙΒ' τῆς Δ' ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῆς Συνόδου κλπ.). Οὕτως ἐξηγεῖται διατὶ ἡ Ὁρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, παραμείνας πάντοτε «ἔσω τῶν οἰκείων αὐτῆς ἕρων» καὶ οὐδέποτε διεκδικήσασα πολιτειακὰς ἀρμοδιότητας καὶ ἐξουσίας, ἠδυνήθη οὐ μόνον νὰ διατηρήσῃ ἀδιάσπαστον τὴν ἐνότητα τοῦ θεανθρώπινου αὐτῆς ὀργανισμοῦ, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐκπληρώσῃ μοναδικὴν καὶ ὑψίστην ἀποστολὴν καὶ ὡς ἐνωτικὴ δύναμις τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ὡς ἀστείρευτος πηγὴ ἐμπνεύσεως καὶ δυνάμεως, δι' ἣν ἐδημιουργήθη ἢ περιλάμπρος ἑλληνικὴ αὐτοκρατορία τοῦ Βυζαντίου καὶ διεσώθη τὸ δοῦλον Γένος κατὰ τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας. Ὑπῆρχε δὲ τοιαύτη ἐναρμόνισις καὶ συμπαράστασις μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας κατὰ τὴν περίοδον τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας οὕτως, ὥστε νὰ εἶναι ἀδιανόητος ἐξ ἐπόψεως ἀρχῆς — αἱ ἐν τῇ πράξει παρεκκλίσεις καὶ ἀυθαιρέσιαι ἐνίων αὐτοκρατόρων ἦσαν, ὡς ἦτο ἄλλωστε καὶ φυσικόν, ἀναπόφευκτοι — οἰαδῆποτε διαμάχη μεταξὺ τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, οἵτινες θεωροῦντες τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ὡς τὸν πολυτιμότερον θησαυρὸν τῆς αὐτοκρατορίας, ἐξήρτων ἐξ αὐτῆς ἐν πολλοῖς καὶ αὐτὴν τὴν ὑπόστασιν τῆς αὐτοκρατορίας, ὡς χαρακτηριστικῶς παρατηρεῖ ὁ Ἰουστινιανὸς ἐν τῷ περιφῆμῳ Προοιμίῳ τῆς ΣΤ' Νεαρᾶς αὐτοῦ. «Μέγιστα ἐν ἀνθρώποις ἐστὶ δῶρα Θεοῦ παρά τῆς ἄνωθεν δεδομένης φιλανθρωπίας *ιερωσύνη τε καὶ βασιλεία*, ἡ μὲν τοῖς θεοῖς ὑπηρετουμένη, ἡ δὲ τῶν ἀνθρώπων ἐξάρχουσα τε καὶ ἐπιμελουμένη, καὶ ἐκ μιᾶς τε καὶ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς ἐκατέρα προΐουσα καὶ τὸν ἀνθρώπινον κατακοσμοῦσα βίον. Ὡστε οὐδὲν οὕτως ἂν εἴη περισπούδαστον βασιλεῦσιν ὡς ἡ τῶν ἱερῶν σεμνότης, εἴγε καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐκείνων αἰεὶ τὸν Θεὸν ἱκετεύσωσιν. Εἰ γὰρ ἡ μὲν ἀμειπτος εἴη πανταχόθεν καὶ τῆς πρὸς Θεὸν μετέχει παρρησίας, ἡ δὲ ὀρθῶς τε καὶ προσηκόντως κατακοσμεῖ τὴν παραδοθεῖσαν αὐτῇ Πολιτείαν, ἔσται συμφωνία (Consonantia) τις ἀγαθῆ πᾶν εἴ τι χρηστὸν τῷ ἀνθρώπινῳ χαρίζομένη γένει». Ὅθεν καὶ ἀντὶ τῆς διαμάχης καὶ τῆς ἀντιθέσεως μεταξὺ τῆς Ρ.Ε. καὶ τῶν Πολιτειῶν τῆς Δύσεως ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἡ Πολιτεία περιέβαλλε δι' ἀπέριων προνομίων τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, μάλιστα δὲ ἀναγνωρίζουσα εἰς τοὺς ἱερούς τῆς Ἐκκλησίας κανόνας οὐ μόνον τὸ ἰσόκυρον πρὸς τοὺς νόμους τῆς Πολιτείας, συμφώνως πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθμ. 131 Νεαρᾶν (ἔ. 545) τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τὴν περιληφθεῖσαν καὶ εἰς τὰ Βασιλικά : «Θεσπίζομεν τοίνυν, τάξιν νόμων ἐπέχειν τοὺς ἁγίους ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας, τοὺς ὑπὸ τῶν ἁγίων ἐπτὰ (Νεαρὰ «τεσσάρων») Συνόδων ἐκτεθέντας ἢ βεβαιω-

θέντας...τούς γὰρ τῶν προειρημένων ἀγίων ἐπτὰ Συνόδων καὶ τὰ δόγματα καθάπερ τὰς θείας γραφὰς δεχόμεθα καὶ τοὺς κανόνες ὡς νόμους φυλάττομεν», ἀλλὰ καὶ συμφώνως πρὸς διάταξιν τοῦ περιφήμου νομοκάνονος εἰς ΙΔ' τίτλους θεωροῦσαν ἀκύρους τοὺς νόμους τῆς Πολιτείας, οἵτινες εὐρίσκονται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς κανόνες τῆς Ἐκκλησίας: «οἱ τοῖς κανόνισιν ἐναντιούμενοι πραγματικοὶ τύποι ἄκυροί εἰσιν». Σχολιάζων σχετικῶς ὁ κορυφαῖος κανονολόγος τῆς Βυζαντινῆς περιόδου Θεόδωρος Βαλσαμών σημειοῖ, «οἱ μὲν γὰρ, ἦγουν οἱ κανόνες, παρὰ βασιλέων καὶ ἀγίων Πατέρων ἐκτεθέντες καὶ στηριχθέντες ὡς αἱ θεῖαι γραφαὶ δέχονται· οἱ δὲ νόμοι παρὰ βασιλέων μόνον ἐδέχθησαν ἢ συνετέθησαν καὶ διὰ τοῦτο οὐ κατισχύουσι τῶν θείων γραφῶν οὐδὲ τῶν κανόνων». Κατὰ δὲ τὸν τρόπον τοῦτον ἐδημιουργήθη ἡ λαμπρὰ ἑλληνορθόδοξος παράδοσις τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ἥτις χαρακτηρίζεται τοῦτο μὲν ἐκ τοῦ ἀλληλοσεβασμοῦ τῆς αὐτοτελείας καὶ τῆς δικαιοδοσίας ἑκατέρας ἐν τῷ πεδίῳ τῆς ἰδίας αὐτῆς ἀρμοδιότητος, ὡς ἐφωδιασμένης δι' ἐξουσίας πρωτογενούς, τοῦτο δὲ ἐκ τῆς πλήρους ἐνότητος καὶ ἑναρμονίσεως τῶν δραστηριοτήτων αὐτῶν καὶ ἀμοιβαίας συμπαραστάσεως. (Γενικῶς περὶ τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς τῆς συναλληλίας ρυθμίσεως τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐν τῷ Βυζαντίῳ Πρβλ. Κων. Μουρατίδου, Σχέσις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐξ ἐπόψεως Ὁρθοδόξου καὶ τῶν νεωτέρων κατευθύνσεων ἐν τῇ Ἐκκλησιολογίᾳ καὶ τῇ Πολιτειολογίᾳ, Τόμος Α' Ἐν Ἀθήναις 1965 σελ. 85-129).

Καὶ ἀσφαλῶς θὰ διερωτᾶται τις μετὰ πολλῆς τῆς καταπλήξεως, ἀλλὰ καὶ τῆς θλίψεως, πῶς ἐπετράπη ἡ ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἐντεῦθεν παραθεώρησης τῆς περιλάμπρου ταύτης Ἐλληνορθοδόξου παραδόσεως τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας καὶ ἡ ρύθμισις αὐτῶν ἐπὶ τῇ βάσει ἀντορθόδοξων καὶ ξένων πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν πραγματικότητα κριτηρίων, δι' ὧν ἡχρηστεύθη κατ' οὐσίαν ἡ εὐεργετικὴ ἐπίδρασις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπὶ τῆς πορείας τοῦ ἐλευθερωθέντος ἔθνους, καὶ δὴ καὶ διὰ τῆς συνεπειᾶς τῆς παραβιάσεως καὶ παρερμηνείας τῆς ἀληθοῦς βουλήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ὡς διεπιστώθη εἰς τὰ περὶ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἄρθρα τοῦ Συντάγματος, ὑποδουλώσεως αὐτῆς εἰς τὴν Πολιτείαν; Τὰς ὀλεθρίας συνεπειᾶς ἐκ τῆς τοιαύτης παρερμηνείας εἶχον ἤδη ἐπισημάνει ἄνδρες σοφοὶ καὶ ἀφωσιωμένοι εἰς τε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἔθνος, ὡς ὁ διαπρεπέστατος Εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀοίδιμος Δ. Τζιβανόπουλος, ὁ ἕξοχος νομομαθὴς καὶ ἐπιστήμων, ὁ ὁποῖος πρὸ ἐξήκοντα ἐτῶν προειδοποιεῖ, προφητικῶς τῷ τρόπῳ, περὶ τῶν καταστρεπτικῶν συνεπειῶν ἐκ τῆς διὰ τῆς παραβιάσεως τῆς βουλῆσεως τοῦ ἔθνους ἐξουθενώσεως τῆς εὐεργετικῆς δραστηριότητος τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας: «Παντελῶς ἄρα ἀστήρικτος εἶναι ἡ ἐξενεχθεῖσα γνώμη, ὅτι οἱ Κανόνες τῶν Συνόδων εἶναι κατὰ τὸ Σύνταγμα... διατάξεις θεμελιώδεις καὶ ἀμετάβλητοι μόνον εἰς πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὰ δόγματα,

πᾶσα δὲ ἄλλη τῶν Συνόδικῶν Κανόνων διάταξις ἀσχετῶς πρὸς τὸ δόγμα ἰσχύει ὡς νόμος τοῦ Κράτους ἐφ' ὅσον διὰ νεωτέρου νόμου δὲν ἐτροποποιήθη... Ἐὰν σήμερον παρίδωμεν τοὺς περὶ διορισμοῦ ψαλτῶν καὶ νεωκόρων ὁρισμοὺς τῶν κανόνων, αὐριοὺς δὲ ἐτέρους καὶ μεθαύριοι ἀλλοίους, σπουδαῖον διατρέχει κίνδυνον ἡ Ἐκκλησία οὐχὶ μόνον κατὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς ὑπὸ τὴν πίεσιν πολιτικῆς ἐξουσίας πολλῶ ἰσχυροτέρας... Τοῦτο δὲ σπουδαίως πρέπει νὰ ἀπασχολήσῃ τὴν προσοχὴν πάντων, διότι ἡ μείωσις τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἐκκλησίας μέχρις ἐντελοῦς ὑποταγῆς αὐτῆς καὶ ἡ ἀναγνώρισις τῆς πολιτικῆς θελήσεως ὡς ὑπερόχου καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἀφορώντα τὴν θεῖαν λατρείαν ἀνπροβάλλει σπουδαίως τὴν θρησκείαν καὶ δεικνύει ἀγνωμοσύνην πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν... Εἶναι ἀληθῶς ἐπιζημιωτάτη ἡ κατὰπτωσις τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος, διότι ἀνευ θρησκείας ἐκλύονται πάντες οἱ κοινωνικοὶ δεσμοὶ καὶ σαλευέται τῆς Πολιτείας τὸ οἰκοδόμημα, οὐδεμία δὲ ἀνθρωπίνῃ δύναμις δύναται νὰ συμπήξῃ πλῆθῃ, θρησκευτικῶς οὕτω ἐν ἀναρχίᾳ ὄντα, εἰς Κράτος βιώσιμον... Ἡ θρησκευτικὴ κοινωνία, ἥτοι ἡ Ἐκκλησία, εἶναι ἠθικῶς ἀναγκαία, ὡς σκοπὸν ἔχουσα τὴν ἠθικὴν τελείωσιν καὶ τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ οἰκείωσιν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς περὶ Θεοῦ διδασκαλίας. Τὸ ἔθνος δὲ ἐκεῖνο, ὅπερ θὰ περιέλθῃ εἰς τοιαύτην ἀπόγνωσιν, ὥστε νὰ κηρύξῃ ὅτι δὲν θέλει θρησκείαν, βεβαίως οὔτε σωφρονεῖ οὔτε νὰ ὑπάρξῃ ἐπὶ πολὺ δύναται. Ἄν δὲ ἰσχύῃ τοῦτο παρὰ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι πολλῶ μᾶλλον ἐν Ἑλλάδι... διότι ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἐν ἄλλῃ κιβωτῷ, κατέφυγε τὸ ἔθνος μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Βυζαντίου καὶ διέσωσε τὴν γλῶσσαν καὶ ἐθνότητα αὐτοῦ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας καὶ ἐκ τῆς πίστεως ἠντλησε τὴν δύναμιν τῶν θυσιῶν καὶ ἀγῶνων τοῦ διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἐλευθερίας καὶ τὴν ἐθνικὴν ἀναγέννησιν» (ἐν Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ διορισμοῦ τῶν ἱεροψαλτῶν καὶ νεωκόρων — Ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου, Γνωμοδοτήσεις Εἰσαγγελέως Ἀρείου Πάγου κλπ., Ἐν Ἀθήναις 1909, σελ. 22 ἐξ.). Καὶ τὰς μὲν καταστρεπτικὰς, τῷ ὄντι, ἐπιπτώσεις καὶ συνεπειᾶς, ἃς προσεῖδε καὶ ἐπεσήμανεν ὁ ἀείμνηστος Εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου τὰς συνησθάνθη βαθύτατα τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ μάλιστα ἡ ἰδικὴ μας ἐποχὴ, ἐκεῖνο ὅμως, ὅπερ εἶναι τοῦτ' αὐτὸ ἀδιανόητον εἶναι ἢ μετὰ τὴν πικροτάτην καὶ θλιβερωτάτην ταύτην ἐμπειρίαν διατύπωσις τῶν περὶ θρησκείας ἁρθρων τοῦ Σχεδίου ἐπὶ τῇ βάσει τῶν αὐτῶν ἀντορθόδοξων καὶ ξένων πρὸς τὴν ἑλληνορθόδοξον παράδοσιν κριτηρίων. Ἀλλὰ μία τοιαύτη ρύθμισις εὐρίσκειται ἐν πλήρει ἀντιθέσει πρὸς τὰς συγχρόνους τάσεις ἐπανασυνδέσεως τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος πρὸς τὰς ἑλληνορθόδοξους ρίζας αὐτῆς καὶ συνεπῶς πρὸς αὐτὸν τοῦτον τὸν σκοπὸν, χάριν τοῦ ὁποῖου ἐπιχειρεῖται ἡ ἀναθεώρησις τοῦ Συντάγματος. Διότι σκοπὸς τῆς ἀναθεώρησεως εἶναι ἐν προκειμένῳ ἡ ἐπάνοδος εἰς τὴν περιλάμπρον ἑλληνορθόδοξον παράδοσιν τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, δι' ὧν ἐμεγαλοῦργησαν ἢ τε Ἐκκλησία καὶ ἡ

Πολιτεία. Ὅ,τι δηλονότι ματαίως προσεπάθησε μέχρι σήμερα νὰ ἐπιβάλλῃ ὁ συνταγματικὸς νομοθέτης ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἐντεύθεν πρέπει νὰ γίνῃ διὰ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος ἀναμφισβήτητος καὶ ἀναντίρρητος πραγματικότης. Πρέπει νὰ γίνῃ κοινὴ συνείδησις καὶ πεποίθησις, ὅτι ἡ κρατοῦσα θεωρία οὐ μόνον παρερμηνεύει καὶ παραβιάζει τὸ ἀληθὲς νόημα τῶν δύο πρώτων ἄρθρων τοῦ ὑπὸ ἀναθεώρησιν Συντάγματος, ἀλλὰ ἀντιστρατεύεται καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ ἀληθὲς συμφέρον τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος, διότι ἀχρηστεύει τὸν σπουδαιότερον παράγοντα ἀναγεννήσεως καὶ δημιουργίης τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Πρέπει νὰ γίνῃ κοινὴ συνείδησις καὶ πεποίθησις ὅτι, ὅταν ὁ συνταγματικὸς νομοθέτης, ἀρχόμενος διὰ τῆς ἐπικλήσεως τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἀνακηρύσσει τὴν Ὁρθόδοξον τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ἐπίσημον καὶ ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Κράτει καὶ ἐπιτάσσει τὴν ἀπαρασάλευτον τήρησιν τῶν ἱερῶν αὐτῆς κανόνων καὶ παραδόσεων, οὐδὲν ἕτερον δηλοῖ, εἰ μὴ τὴν ἀναγνωρίσιν τῆς προὔπαρχούσης τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας Ὁρθόδοξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Ὁρθόδοξοι δηλονότι διὰ τοῦ Συντάγματος αὐτοῦ τὴν Ἐκκλησίαν ὁ συνταγματικὸς νομοθέτης, διὰ νὰ ἔχη τὸ δικαίωμα νὰ τὴν διαμορφώσῃ κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ, ἀλλὰ, ὡς εἴπομεν, τὴν ἤδη προὔπαρχουσαν ἀναγνωρίζει καὶ ἀποδέχεται. Ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἐδημιουργήθη ἀπαξ καὶ διεμορφώθη βασικῶς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεανθρώπου τῆς Ἐκκλησίας Ἰδρυτοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων καὶ οἱ ἄνθρωποι καλοῦνται νὰ τὴν δεχθῶν ἢ νὰ τὴν ἀπορρίψουν ὡς ἔχει. Οὐδὲν ὅμως ἔχουν δικαίωμα νὰ τὴν νοθεύσουν συμφῶνως πρὸς τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπιδιώξεις ἢ διαθέσεις. Καὶ ἐδῶ εὐρίσκεται ἡ μεγάλη πλάνη τῆς κρατοῦσης θεωρίας καὶ τῆς ἐπινοηθείσης διαίρεσεως τῶν ἱερῶν κανόνων εἰς δογματικούς καὶ διοικητικούς διὰ τῆς ἐξαιρέσεως τῶν τελευταίων τῆς συνταγματικῆς προστασίας καὶ συνεπῶς τῆς ἐγκαταλείψεως ὁλοκλήρου τῆς διοικητικῆς λειτουργίας τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν πολιτικὴν συναλλαγὴν. Ἄν καὶ ἔδει νὰ τονισθῇ, ὅτι καὶ ἂν εἰσέτι δεχθῶμεν πρὸς στιγμήν τὴν ἄποψιν τῆς κρατοῦσης θεωρίας, καθ' ἣν προστατεύεται διὰ τοῦ Συντάγματος μόνον τὸ δόγμα καὶ οἱ δογματικοὶ κανόνες καὶ πάλιν οὐδόλως ἐπιτυγχάνεται δι' αὐτῆς ἡ ἐξαιρέσις τῶν οὕτω λεγομένων διοικητικῶν κανόνων ἐκ τῆς συνταγματικῆς προστασίας, δεδομένου ὅτι ἐν τῶν σπουδαιότερων δογμάτων εἶναι καὶ τὸ περὶ Ἐκκλησίας δόγμα καὶ δὴ καὶ τὸ περὶ τῆς ἐνότητος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ. Συνεπῶς ὑπὸ τοῦ Συντάγματος προστατεύεται ἡ Ἐκκλησία ὡς ἐνιαῖος καὶ ἀδιαίρετος θεανθρώπινος ὀργανισμὸς καὶ ἄρα καὶ ἡ θεῖο δικαίον διοργάνωσις τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἐν γένει δηλονότι ἐκκλησιαστικὴ λειτουργία, δι' ἧς παράγεται, τροποποιεῖται ἢ καταργεῖται τὸ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δίκαιον καὶ οἱ ἱεροὶ κανόνες, ἀνάγεται εἰς τὸ δόγμα καὶ τυγχάνει τῆς συνταγματικῆς προστασίας. Διὰ τὴν θέσπισιν δηλονότι τῶν ἱερῶν κανόνων, τὴν τροποποίησιν ἢ κατάργησιν αὐτῶν ἀρμοδιὰ εἶναι κατὰ τὸ Σύνταγμα ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας.

Ὡς ὕστατον ἐπιχείρημα κατὰ τῆς τοιαύτης προ-

στασίας δυνατὸν ἴσως νὰ προβληθῇ τὸ ὅτι κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν ἡ Πολιτεία ἀπαλλοτριούται κυριαρχικῶν αὐτῆς δικαιωμάτων, ἢ δὲ Ἐκκλησία καθίσταται κράτος ἐν κράτει. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπιχείρημα αὐτὸ εἶναι ἀβάσιμον, διότι ἡ Πολιτεία ἐκουσίως παρέχει τὴν συνταγματικὴν αὐτῆς προστασίαν εἰς ὀρισμένους, γνωστοὺς εἰς αὐτὴν καὶ δὴ καὶ περιορισμένου ἀριθμοῦ ἱεροῦς κανόνας, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ὑποχρεοῦται νὰ πολιτευθῆται ἡ Ἐκκλησία. Συνεπῶς οὐδεμίαν πρωτοβουλίαν ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τῆς Πολιτείας δύναται νὰ ἔχη ἡ Ἐκκλησία πέρα τῶν ὑπὸ τῶν ἱερῶν αὐτῆς κανόνων καθοριζομένων. Δὲν εἶναι δὲ δυνατὸν νὰ γίνῃ λόγος περὶ ἀπαλλοτριώσεως τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων τῆς Πολιτείας καὶ μάλιστα ὅταν τόσον ἔχη ἐξασθενήσει ὁ ὅρος αὐτὸς εἰς τὴν ἐποχὴν μας, διὰ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν διακρατικῶν ὀργανισμῶν, εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἀναγνωρίσεως καὶ σεβασμοῦ τοῦ θεῖου δικαίου τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὸ τινῶν προβαλλόμενον ἐπιχείρημα — συνεπεία τῆς μὴ δυστυχῶς εἰσέτι ἐπιτευχθείσης κωδικοποιήσεως τῶν ἱερῶν κανόνων, τῆς υπάρξεως δηλονότι κανόνων, οἵτινες ἀπέβαλον τὴν ἰσχὺν αὐτῶν, λόγω ἀχρησίας καὶ καιρικότητος καὶ ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ συνταγματικὴ κατοχύρωσις πάντων τῶν ἱερῶν κανόνων θὰ ἡμπόδιζε πᾶσαν μεταβολὴν ἢ τροποποίησιν αὐτῶν, τὰς ὁποίας τυχὸν θὰ ἀπῆτει ἡ μελλοντικὴ ἐξέλιξις τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ καὶ συνεπῶς θὰ ἀπέβαιεν οὕτως εἰπεῖν τροχοπέδη εἰς αὐτὴν — παραθεωρεῖ, ὅτι ρητῶς σημειοῦται ἐν τῷ ἄρθρῳ 2 τοῦ ὑπὸ ἀναθεώρησιν Συντάγματος, ὅτι ἡ ὑπὸ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ὁρθόδοξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἀπαρασάλευτος τήρησις τῶν ἱερῶν κανόνων δεόν νὰ ἐπιτελῆται καθ' ὃν τρόπον ὑπὸ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ τῶν λοιπῶν ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν. Δεδομένου δὲ ὅτι ὑπὸ τῶν ὁμοδόξων αὐτῶν Ἐκκλησιῶν τηροῦνται μὲν ἀναλλοιώτως οἱ θεμελιώδεις κανόνες, τροποποιοῦνται δὲ ἢ καὶ καταργοῦνται οἱ λεγόμενοι καιρικοὶ ἢ τεθέντες ἀφ' ἑαυτῶν εἰς ἀχρησίαν, εἶναι αὐτονόητον ὅτι καὶ διὰ τοῦ ἀνωτέρου ἄρθρου τοῦ ὑπὸ ἀναθεώρησιν Συντάγματος ἐπιτρέπεται ἡ συμφῶνως τῇ κανονικῇ τῆς Ἐκκλησίας τάξει καὶ ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων αὐτῆς ὀργάνων τροποποίησις τῶν δευτερευουσῶν διατάξεων ἢ ἡ θέσπισις νέων τοιούτων. Δεδομένου δὲ ὅτι ἡ θέσπισις τῶν νέων διατάξεων δεόν νὰ περιβληθῇ τὴν μορφήν πολιτειακοῦ νόμου καὶ πρὸς διασφάλισιν τῆς τε Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας ἀπὸ οἰανδήποτε τῶν ἐπεμβάσεως τῆς μιᾶς ἐξουσίας εἰς τὸ πεδῖον ἀρμοδιότητος τῆς ἑτέρας, ἀνάγκη ὅπως τροποποιηθῇ ἢ τελευταία παράγραφος τοῦ 1ου ἄρθρου τοῦ Σχεδίου ὡς ἀκολουθῶς:

«Σχέδιον ἢ πρότασις νόμου ἀναγομένη εἰς τὴν ὀργάνωσιν καὶ διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, δὲν εἰσάγεται πρὸς συζήτησιν εἰς τὴν Βουλὴν ἄνευ συμφώνου γνώμης τῆς Ἐκκλησίας».

Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον διασφαλίζεται μὲν καὶ διακρατεῖται ἡ Ὁρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία μακρὰν πάσης πολιτικῆς συναλλαγῆς, κατ' οὐδὲν δὲ θίγεται ἡ Πολιτεία εἰς τὴν προσιδιάζουσαν αὐτῇ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗ*

Μετά τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, τὸ οἰκοδόμημα τῆς Φυσικῆς ἀπετέλει πράγματι ἐν ἀπὸ τὰ ἐπιβλητικώτερα δημιουργήματα τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Τοῦτο παρουσίαζε μεγάλην στερεότητα καὶ συνοχήν καὶ ἦτο αὐστηρῶς αἰτιοκρατικὸν καὶ μηχανιστικόν. Τὰ πάντα εἰς αὐτὸ ἐξεκρίνοντο συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους τῆς μηχανικῆς. Εἰς τὸ κοσμοειδῶλον αὐτὸ τῆς Φυσικῆς ὠρισμένοι δὲν ἔβλεπον πλέον θέσιν διὰ τὸν Θεὸν καὶ τὴν θρησκείαν.

Τὸ τέλος ὅμως τοῦ 19ου αἰῶνος ὑπῆρξε διὰ τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο τραγικόν. Αἱ νέαι ἀνακαλύψεις :

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου τεύχους.

ἔξουσίαν, δεδομένου ὅτι τὸν αὐτοπεριορισμὸν τοῦτον ἀναγνωρίζει καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις ἀσυγκρίτως ἡσσόνος σημασίας (Πρὸβλ. π.χ. τὸ ἄρθρον 15 τοῦ Σχεδίου Συντάγματος). "Ὅταν δὲ Κράτη, ὡς ἡ Σουηδία, ὧν ἡ παράδοσις τῶν μετὰ τῆς Ἐκκλησίας σχέσεων τῆς δὲν εἶναι βεβαίως δυνατὸν νὰ συγκριθῇ πρὸς τὴν ἑλληνορθόδοξον, παρέχουν τὴν τοιαύτην προστασίαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, νομίζομεν, ὅτι παρέλκει οἰαδήποτε συζήτησις περὶ τῆς ἐπιβεβλημένης ὡς ἀνωτέρω τροποποιήσεως τοῦ 1ου ἄρθρου τοῦ Σχεδίου τοῦ Συντάγματος. Οὕτω τὸ 87ον ἄρθρον τοῦ Σουηδικοῦ Συντάγματος ἔχει ὡς ἐξῆς : « Ἀπόκειται εἰς τὴν Βουλὴν ἐν συμφωνίᾳ μετὰ τοῦ Βασιλέως νὰ θέτῃ, νὰ τροποποιῇ καὶ νὰ καταργῇ τοὺς ἐκκλησιαστικούς νόμους, ἀλλὰ πρὸς τοῦτο συναπαιτεῖται καὶ ἡ συναίνεσις τῆς Γενικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Συνόδου. Ἄνευ τῆς συναίνεσεως ταύτης δὲν ἔχει κύρος καμμία ψήφισις νέου νόμου, καμμία τροποποίησις καὶ καμμία κατάργησις ἰσχύοντος νόμου». Κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 88 τοῦ ἰδίου Συντάγματος : « Προηγηθεῖσα ἐρμηνεῖα ἐκκλησιαστικῶν νόμων ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου ἀποβάλλει τὸ κύρος αὐτῆς ἐναντι τῶν δικαστηρίων, εὐθὺς ὡς ἡ μετὰ τὴν ἐρμηνείαν ταύτην συνελθούσα πρώτη Γενικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Σύνοδος ἤθελε προβῆ εἰς ἰδίαν ἐρμηνείαν, ἢ ὅποια εἶναι ἔκτοτε καὶ διὰ τὰ Δικαστήρια ἢ μόνη αὐθεντικὴ καὶ ἰσχυρά».

"Ὅθεν προτείνομεν, ὅπως τὸ 1ον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος διατυπωθῇ ὡς ἐξῆς :

« Ἡ ἐπικρατούσα θρησκεία ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ὁ προσηλυτισμὸς καὶ πᾶσα ἄλλη ἐπέμβασις κατὰ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας ἀπαγορεύεται.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὑπάρχει ἀναποσπᾶστος ἡνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης καὶ πάσης ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τηροῦσα ἀπαρασαλεύτως ὡς ἐκεῖναί τούς τε ἱεροὺς ἀποστολικούς καὶ συνοδικούς κανόνας καὶ ἱερὰς παραδόσεις, εἶναι δὲ αὐτοκέφαλος καὶ αὐτοδιοικητὸς ἐν τῷ Κράτει θεῖος ὀργανισμὸς, ζυγροῦσα ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης ἐξουσίας τὰ

τὸ φωτοηλεκτρικὸν φαινόμενον, ἡ καθοδικὴ ἀκτινοβολία, ἡ ραδιενέργεια, ἡ ἀδυναμία διατυπώσεως τῶν νόμων τοῦ μέλανος σώματος, αἱ πειραματικαὶ ἐργασίαι τοῦ Michelson, αἱ νέαι ἀντιλήψεις περὶ πλοκῆς τῆς ὕλης κ.ἄ. κατέφερον ἐπὶ τοῦ οἰκοδομήματος τούτου βαρῦτατα πλήγματα καὶ τὸ συνεκλόνισαν ἐκ θεμελίων. Ὁ σεισμὸς δὲ οὗτος, ὅστις προεκάλεσε βαθύτατα ρήγματα εἰς τὸ οἰκοδόμημα τῆς κλασσικῆς μηχανικῆς, συνεσώρευσεν εἰς καπνίζοντα ἐρείπια καὶ τὰς ὑλιστικὰς καὶ μηχανοκρατικὰς θεωρίας τῶν τελευταίων αἰώνων, τὰς ὁποίας οἱ ἐκπρόσωποι

κιοιάρχικὰ αὐτῆς δικαιώματα καὶ διοικεῖται ὑπὸ Ἱεροῦ Συνόδου Ἀρχιερέων.

Ἡ ὑφισταμένη εἰς τὰς Νέας Χώρας, τὴν Κορίνθον καὶ Δωδεκάνησον ἐκκλησιαστικὴ κατάσταση δὲν ἀντίκειται εἰς τὰς διατάξεις τῆς προηγουμένης παραγράφου.

Τὸ κείμενον τῶν Ἀγίων Γραφῶν τηρεῖται ἀναλλοίωτον. Ἡ εἰς ἄλλον γλωσσικὸν τύπον ἀπόδοσις τούτου, ἄνευ προηγουμένης ἐγκρίσεως τῆς Αὐτοκεφαλῆ Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἀπαγορεύεται ἀπολύτως.

Σχέδιον ἢ πρότασις νόμου, ἀναγομένη εἰς τὴν ὀργάνωσιν καὶ διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, δὲν εἰσάγεται εἰς τὴν Βουλὴν ἄνευ σ υ μ φ ῶ ν ο υ γ ν ὡ μ η ς τῆς Ἱεροῦ Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας».

Ὡς πρὸς τὸ 2ον ἄρθρον, φρονοῦμεν, ὅτι ἡ δευτέρα παράγραφος, ἡ ἀφορῶσα εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῆς γνωστῆς θρησκείας, δέον νὰ συμπληρωθῇ καὶ διὰ τῆς φράσεως «τὴν λατρείαν καὶ τὴν διοίκησιν». Ἡ τελικὴ δηλονότι διατύπωσις δέον νὰ ἔχῃ ὡς ἐξῆς : « Π ᾱ σ α γ ν ω σ τ ῆ κ α τ ᾶ τ ὸ δ ὶ γ μ α, τ ῆ ν λ α τ ρ ε ἰ α ν κ α ἰ τ ῆ ν δ ι ο ἰ κ ῆ σ ι ν θ ρ η σ κ ε ἰ α ε ἶ ν α ἰ ἐ λ ε υ θ ἔ ρ α...», πρὸς ἀποφυγὴν οἰασθήποτε ἐμμέσου καταστρατηγήσεως ὑπὸ κατ' οὐσίαν συνωμοτικῶν ὀργανισμῶν, οἵτινες ἐμφανίζονται ὑπὸ θρησκευτικὸν ἐπικάλυμμα.

Εἶναι ἀπαραίτητον δηλονότι διὰ νὰ χαρακτηρισθῇ θρησκεία τις ὡς γνωστὴ νὰ ἔχῃ πλήρως ἀποκαλύψῃ τὸν τε λατρευτικὸν καὶ διοικητικὸν αὐτῆς μηχανισμόν, οὐδὲν δὲ ἀπόκρυφον νὰ ἔχῃ, οὕτως ὥστε τὸ Κράτος νὰ ἔχῃ τὴν δυνατότητα πλήρους ἐποπτείας καὶ ἐλέγχου ἐπ' αὐτῶν.

Διὰ τῶν ἀνωτέρω τροποποιήσεων ἐπιτυγχάνεται καθ' ἡμᾶς ἡ συμφώνως τῇ οὐσίᾳ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἑλληνορθοδόξου παραδόσεως συνταγματικὴ προστασία αὐτῆς καὶ διασφαλίζεται ἡ πολυτιμότερα παρακαταθήκη τοῦ Ἔθνους μακρὰν τῆς πολιτικῆς συναλλαγῆς, ἀλώβητος καὶ ἀπαρασχάρακτος, ἀστείρευτος πηγὴ ἐμπνεύσεως καὶ δυνάμεως διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

ΚΩΝ. Δ. ΜΟΥΡΑΤΙΔΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

των ἐνόμιζον, ὅτι εἶχον στηρίζει ἐπὶ τῶν ἀκλονήτων νόμων τῆς Φυσικῆς.

Καὶ ἦλθεν ὁ αἰὼν, τὸν ὁποῖον διατρέχομεν, ὁ αἰὼν τοῦ ἀτόμου καὶ τοῦ διαστήματος, διὰ τὴν ἀναγεννήσῃ καὶ τὴν στηρίξῃ τὴν Φυσικὴν ἐπὶ νέων θεμελιῶν, ἐπὶ νέων ἐπαναστατικῶν θεωριῶν, ὡς εἶναι ἡ θεωρία τῶν κβάντα, ἡ πυρηνικὴ θεωρία τοῦ ἀτόμου, ἡ θεωρία τῆς σχετικότητος, ἡ ἀρχὴ τῆς ἀβεβαιότητος, αἱ θεωρίαι τῆς κυματομηχανικῆς, τῆς ἠλεκτρονικῆς στροφορμῆς κ.ἄ. Ἡ ἀνακάλυψις ἐν συνεχείᾳ τοῦ νετρονίου, τοῦ ποζιτρονίου, τοῦ νετρίνου, ἡ ἐρμηνεία τῶν πυρηνικῶν δυνάμεων διὰ τῆς παρουσίας τῶν ἀνταλλασσομένων μεσονίων, ἀνέτρεψαν τὰς κρατούσας ἀντιλήψεις ἐπὶ τῆς δομῆς τῶν πυρήνων, ἡ δὲ αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν στοιχειωδῶν σωματιδίων μὲ τὰς συνδεύσας ταῦτα, ἀγνώστου ἐν πολλοῖς φύσεως δυνάμεις, ἤνοιξαν τὴν ὁδὸν τὴν Πυρηνικῆς Φυσικῆς μεθ' ὅλων τῶν τρομακτικῶν διὰ τὴν ἀνθρωπότητα συνεπειῶν, τῶν ἀτομικῶν καὶ πυρηνικῶν ὕπλων.

Ἡ ἀναταραχὴ ὅμως αὕτη καὶ ἡ ἀλματώδης πρόοδος εἰς τὸν τομέα τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν, ἡ ἐπέκτασις τῶν ἀστρονομικῶν γνώσεων εἰς ἐκπληκτικὰς ἀποστάσεις δισεκατομμυρίων ἐτῶν φωτὸς καὶ τέλος αἱ καταπληκτικαὶ ἐπιτεύξεις καὶ κατακτήσεις εἰς τὸν τομέα τοῦ διαστήματος, ἤγαγον εἰς ριζικὴν ἀναθεώρησιν τῶν φιλοσοφικῶν ἀντιλήψεων καὶ εἰς τὴν ἀλλαγὴν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ζωῆς καὶ τῆς νοοτροπίας ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου κατάκτησις μεγάλων φυσικῶν δυνάμεων, ἡ ἀπορροφησις αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἰκανότητός του νὰ δημιουργῇ περισσότερα ὑλικά ἀντικείμενα, ἡ αὔξησις τῶν ἀνέσεων καὶ λοιπῶν ἀγαθῶν, συνετέλεσαν ὥστε οἱ πολλοὶ νὰ δίδουν διαρκῶς καὶ μικρότερην προσοχὴν εἰς τὰς πνευματικὰς πλευρὰς τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως καὶ ζωῆς καὶ νὰ ἀπομακρύνωνται συνεχῶς ἀπὸ τὴν ἀνεκτιμῆτου ἀξίας διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ ἐνῶ παρατηρεῖται ἡ τάσις αὕτη εἰς τὸν λαόν, τὸ ἀντίθετον συμβαίνει, πλὴν ὀλίγων ἐξαιρέσεων, εἰς τὰς τάξεις τῶν κορυφαίων ἐκπροσώπων τῶν Θετικῶν Ἐπιστημῶν, οἵτινες συνετέλεσαν εἰς τὴν θεμελίωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς νεωτέρας Φυσικῆς. Οὗτοι οὐ μόνον ἠκολούθησαν τὴν φάλαγγα τῶν πιστῶν ἐπιστημόνων τῶν τελευταίων αἰῶνων, ἀλλὰ καὶ ἐπύκνωσαν κατὰ πολὺ ταύτην.

Οἱ ἐν λόγῳ ἐπιστήμονες ὅσον περισσότερο διεισδύουν εἰς τὴν βαθύτεραν ἔρευναν τῶν φυσικῶν φαινομένων, ἀπὸ τοῦ ὑπερμικροσκοπικοῦ κόσμου τοῦ ἀτόμου μέχρι τῶν ἀπείρων ἐκτάσεων τοῦ μυστηριώδους σύμπαντος, τόσο περισσότερο καταλαμβάνονται ἀπὸ θαυμασμὸν διὰ τὸν Δημιουργὸν τοῦ παντός καὶ τόσο περισσότερο ἐμποτίζονται μὲ βαθεῖαν καὶ ἀληθινὴν θρησκευτικότητά.

Οὐδαμοῦ βλέπουν οἱ πρωτοπόροι ἐπιστήμονες ἀντιμαχόμενῃ τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἐπιστήμην, ἀντιθέτως μάλιστα θεωροῦν, ὅτι ἡ ἐπιστήμη ὄχι μόνον δὲν ἀφαιρεῖ τίποτε ἀπὸ τὴν θρησκείαν, ἀλλὰ τούναντι ἐνισχύει τὴν πίστιν μας πρὸς τὸν Θεὸν καὶ μᾶς φέρει ὅλοεν καὶ ἐγγύτερον πρὸς αὐτόν. Καὶ μᾶς φέρει

ἐγγύτερον πρὸς τὸν Θεόν, διότι ὅσον εὐρύνομεν τὸν ὀρίζοντα τῶν γνώσεών μας, τόσο ἐπεκτείνομεν τὸν ὀρίζοντα τῆς ἀγνοίας μας. Ἡ ὑψίστη γνώσις εἶναι ἡ ἐπίγνωσις τῆς ἡμετέρας ἀγνοίας, εἶχεν εἶπει ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς.

Μεγάλῃ ἐπίσης σημασίαν ἀποδίδουν καὶ σήμερον οἱ μεγάλοι ἐρευνηταὶ εἰς τὴν δύναμιν καὶ ἀποτελεσματικότητα τῆς προσευχῆς. Κατ' αὐτούς, τὸ ὑπέρτατον Ὄν, ὁ Κύριος τοῦ σύμπαντος, ἐδώρησεν εἰς τὸν ἀνθρώπον τὸ μεγαλύτερον δῶρον τῆς δημιουργίας του, τὸ πνεῦμα, τὴν διάνοιαν καὶ τὴν ἰκανότητα τοῦ σκέπτεσθαι καὶ διανοεῖσθαι. Πᾶν σκεπτόμενον ἐπομένως ὄν πρέπει νὰ εὐρίσκειται εἰς συνεχῆ ἐπαφὴν καὶ ἐπικοινωνίαν μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ αὐτὸ ἐπιτυγχάνεται μόνον διὰ τῆς προσευχῆς.

Θὰ ἐμακρηγόρου ὑπερμέτρως, ἐὰν ἀνέφερον τὰς γνώμας τῶν διαφόρων θετικῶν ἐπιστημόνων τῆς ἐποχῆς μας ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω θεμάτων, διὰ τοῦτο καὶ θὰ περιορισθῶ εἰς ἐλαχίστους μόνον ἐξ αὐτῶν.

Ὁ θεμελιωτὴς τῆς συγχρόνου φυσικῆς Max Planck, ἀναφερόμενος εἰς τὰς ὠφελείας ἐκ τῆς προσευχῆς, γράφει τὰ ἑξῆς :

«Μόνον ἡ ἐπικοινωνία μὲ τὸν Θεὸν ἐξασφαλίζει τὴν ἐσωτερικὴν σταθερότητα καὶ τὴν διαρκῆ ψυχικὴν γαλήνην, τὴν ὁποῖαν θεωροῦμεν ὡς τὸ ὑψιστὸν ἀγαθόν. Καὶ ὅταν λέγωμεν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὄχι μόνον παντοδύναμος, ἀλλὰ καὶ ἀγαθὸς καὶ εὐσπλαγχνος, τότε ἡ πρὸς αὐτὸν καταφυγὴ ἐξασφαλίζει εἰς τὸν διψῶντα παρηγορίαν, ἐξαιρετικῶς μέγα αἶσθημα εὐτυχίας. Ἐναντίον τῆς ἀπόψεως αὐτῆς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ προκύψῃ οὔτε ἡ ἐλάχιστη ἀντίρρησης ἐκ μέρους τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν. Ὅπουδῆποτε καὶ ὅσονδῆποτε βαθύτερον ἂν προσηλώσωμεν τὰ βλέμματά μας, πούθεν δὲν εὐρίσκομεν καμμίαν ἀντίφασιν μετὰ τὴν θρησκείας καὶ τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν, ἀντιθέτως μάλιστα εἰς τὰ κρισιμώτερα ἀκριβῶς σημεῖα εὐρίσκομεν πλήρη συμφωνίαν».

Ὁ ἐκ τῶν μεγαλύτερων ἀστρονόμων τοῦ αἰῶνός μας Eddington, ὁ ὁποῖος εἰς τὸ εὐρὺ κοινὸν ἦτο γνωστός ὡς φιλόσοφος - χριστιανός, εἰς μίαν διάλεξιν του ἀνέφερεν, ὅτι «ἡ ἐπιστήμη, εὐρισκομένη ἐνώπιον συναθροίσεως ἀνθρώπων, οἵτινες διαπνέονται ἀπὸ ἀγάπην πρὸς τὸ Ὑπέρτατον Ὄν καὶ τὸν πλησίον, καὶ οἱ ὁποῖοι ἐκδηλοῦν τὰ διακατέχοντα αὐτούς συναίσθηματα διὰ ζωντανῆς προσευχῆς, ἡ ὁποία ἐξαγιάζει τὸ περιβάλλον καὶ παρασύρει καὶ τοὺς παρόντας τυχόν ἀδιαφόρους εἰς ἀνάτασιν πνευματικὴν καὶ ἐπαφὴν μὲ τὸ Ὑπέρτατον Ὄν, ὀφείλει νὰ σταθῇ μὲ εὐλάβειαν καὶ νὰ μὴ θελήσῃ νὰ ἐξηγήσῃ μὲ ἐπιστημονικὴν ἐμπειρίαν τὸ συναρπαστικὸν τοῦτο φαινόμενον».

Ὁ ἐπινοητὴς τῆς ἀσυρμάτου τηλεγραφίας Marconi ὑπῆρξε πιστὸς χριστιανὸς καὶ ὑπέρμαχος τῆς ἀξίας τῆς προσευχῆς. «Διακηρύττω - ἔλεγε - μὲ ὑπερφάνεια, ὅτι εἶμαι πιστός. Πιστεύω εἰς τὴν δύναμιν τῆς προσευχῆς. Πιστεύω εἰς αὐτὴν ὄχι μόνον ὡς πιστὸς χριστιανός, ἀλλὰ συγχρόνως ὡς ἐπιστήμων». Ὅταν δὲ οὗτος ἐπεχείρησε καὶ ἐπέτυχε τὴν πρώτην τηλεπικοινωνιακὴν

σύνδεσιν, αἱ πρῶται φράσεις τὰς ὁποίας ἐξέπεμψε ἦσαν: «Γενηθήτω τὸ θέλημά σου—ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ». Ἦτοι δύο φράσεις ἀπὸ τὴν προσευχὴν, τὴν ὁποίαν παρέδωκεν εἰς τοὺς μαθητάς του ὁ ἴδιος ὁ ἱδρυτὴς τοῦ Χριστιανισμοῦ. Τὴν Κυριακὴν προσευχὴν. Τὸ «Πάτερ ἡμῶν».

Μεταξὺ τῶν βαθέως θρησκευομένων ἐπιστημόνων τοῦ παρόντος αἰῶνος ἦτο ἀσφαλῶς καὶ ὁ διάσημος φυσικὸς Millikan. Εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν ὑπῆρξεν ἐνεργὸς ἐργάτης τῆς Ἐκκλησίας, εὐρισκόμενος, ὡς ἔλεγε, εἰς συνεχῆ μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐπικοινωνίαν διὰ τῆς προσευχῆς. Οὗτος, συνδυάζων ἀκλόνητον πίστιν καὶ βαθεῖαν γνώσιν, ἀνεδείχθη εἰς ἓκ τῶν μεγαλύτερων ἀπολογητῶν τῆς θρησκείας τοῦ Ἰησοῦ.

Εἰς ἓν ἄρθρον του, γραφὸν κυρίως διὰ τοὺς νέους, ἀναφέρει μεταξὺ ἄλλων, ὅτι «τὸ πρῶτον γεγονός τὸ ὁποῖον μοῦ φαίνεται ἐντελῶς θετικὸν καὶ ἀναμφισβήτητον διὰ σκεπτομένους ἀνθρώπους, εἶναι ὅτι δὲν ὑπάρχει οὐδεμία ἀντίθεσις μεταξὺ ἐπιστήμης καὶ θρησκείας καὶ ὅτι τὴν ἀπλουστέραν καὶ πλέον πειστικὴν ἀπόδειξιν τοῦ γεγονότος τούτου παρέχει ἡ μαρτυρία τῶν μεγαλύτερων πνευμάτων, τὰ ὁποῖα ὑπῆρξαν ἡγέται εἰς τὴν σφαῖραν τῆς ἐπιστήμης ἀφ' ἐνὸς καὶ εἰς τὴν σφαῖραν τῆς θρησκείας ἀφ' ἑτέρου».

Διὰ τὴν ὑποστηρίξει δὲ ἔτι περισσότερον τὴν γνώμην του ταύτην, ἀναφέρει δώδεκα ἓκ τῶν συγχρόνων του διαπρεπεστέρων ἐπιστημόνων τῆς Ἀμερικῆς, οἵτινες ἦσαν ἀφωσιωμένοι καὶ κεκηρυγμένοι ὁπαδοὶ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας.

Ὁ διαπρεπὴς ἐπίσης φυσικὸς Lodge, ἀναφερόμενος εἰς τὴν προσευχὴν, γράφει: «Πιστεύω ὅτι ἡ προσευχὴ εἶναι τὸ μέσον διὰ τὴν ἐπικοινωνίαν τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τὸν Θεόν, ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα πάντοτε εἶναι ἔτοιμον νὰ μᾶς βοηθήσῃ εἰς τὴν τάσιν μας πρὸς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὴν ἀλήθειαν». Ὁ δὲ φυσικοχημικὸς Snow τονίζει, ὅτι ἡ διάνοια καὶ ὁ νοῦς εἶναι ἓνα δῶρον τοῦ Κυρίου, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ εὐρίσκεται εἰς συνεχῆ διὰ τῆς προσευχῆς ἐπικοινωνίαν μετ' αὐτοῦ.

Ἀλλὰ καὶ οἱ διάσημοι ἀστρονόμοι καὶ μαθηματικοὶ Abbot, Jeans, Milne, Picard, Russell, Jordan, Weyl, οἱ φυσικοὶ Compton, de Broglie, Pupin, Schrodinger, Sommerfeld, Thomson, Miller κ.ἄ. ὡς καὶ οἱ πρωτοπόροι εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς κατακτήσεως τοῦ διαστήματος Werner von Braun καὶ Hermann Oberth συγκαταλέγονται μεταξὺ τῶν θρησκευομένων καὶ προσευχομένων ἐπιστημόνων.

Μεγάλος τέλος εἶναι καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν διαπρεπῶν βιολόγων καὶ ἱατρῶν, οἵτινες πιστεύουν εἰς τὰς χριστιανικὰς ἀληθείας. Ἐκ τούτων ὁ Bovet, ὑποστηρίζων τὴν ἀξίαν τῆς προσευχῆς, λέγει ὅτι ὁ Θεὸς συνομιλεῖ μετ' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἶναι ἐκπληκτικὸν πῶς πολλοὶ ἀνθρώποι δὲν κάμνουν χρῆσιν τοῦ προνομίου αὐτοῦ, καὶ ἀμφιβάλλουν διὰ τὴν ἀλήθειαν τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ διάσημος φυσιολόγος καὶ βιολόγος Carrel γράφει διὰ τὴν προσευχὴν: «Ἡ προσευχὴ εἶναι ἡ τάσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὴν ζωὴν ὑπόστασιν τοῦ κόσμου. Εἶναι ἡ ἀνύψωσις τῆς ψυχῆς πρὸς τὸν Θεόν, ὡς ἐκδήλωσις ἀγάπης καὶ λα-

τρείας πρὸς Ἐκεῖνον, παρὰ τοῦ ὁποίου προέρχεται τὸ θαῦμα, τὸ ὁποῖον ὀνομάζομεν ζωὴν. Ἡ προσευχὴ παριστᾷ τὴν προσπάθειαν τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἐπικοινωνήσῃ μετὰ τὸ ἀόρατον Ὄν, τὸ ὁποῖον εἶναι δημιουργὸς ὅλων τῶν ὄντων, ἡ ὑπερτάτη σοφία, ἡ δύναμις καὶ ἡ καλλονή, ὁ πατήρ καὶ ὁ σωτήρ ὅλων ἡμῶν. Διὰ τῆς προσευχῆς ὁ ἄνθρωπος συνανατᾷ τὸν Θεὸν καὶ ὁ Θεὸς ἐνοικεῖ εἰς τὸν ἄνθρωπον».

★

Κυρίαὶ καὶ Κύριοι,

Νομίζω, ὅτι ἐξ ὅσων σᾶς ἀνέφερα ἐν συντομίᾳ, καθίσταται φανερόν, ὅτι ὅλοι σχεδὸν οἱ μεγάλοι θετικοὶ ἐπιστήμονες, οἱ ἐπιστήμονες τῶν ὁποίων τὸ ἔργον δὲν ἐξηφάνισεν ὁ χρόνος, οἱ πρωτοπόροι καὶ θεμελιωταὶ τῆς Φυσικῆς, τὸ ἄστρον τῶν ὁποίων ἀκτινοβολεῖ ζωηρῶς εἰς τὸ στερέωμα τῶν Θετικῶν Ἐπιστημῶν, ὑπῆρξαν συγχρόνως ἀνθρώποι βαθείας θρησκευτικότητος, τὴν ὁποίαν ἐξεδήλουν καὶ μετὰ τὴν εὐγενεστέραν ἀνθρωπίνην ἐνεργειαν, τὴν προσευχὴν.

Ὁ Κέπλερ καὶ ὁ Πασκάλ, ὁ Νεύτων καὶ ὁ Λαίβνιτς, ὁ Faraday καὶ ὁ Maxwell, ὁ Planck, ὁ Eddington καὶ ὁ Millikan καὶ ὅλοι οἱ προνομιούχοι τοῦ πνεύματος ἐπίστευον, καὶ διὰ τῆς προσευχῆς τῶν ἐζήτων νὰ λάβουν ἀπὸ τὸν Θεὸν ἀπάντησιν εἰς τὰ μεγάλα, εἰς τὰ ἀσίγητα ἐρωτηματικά των.

Ἄλλ' ἐνῶ οἱ ἐπιστήμονες, καὶ ἰδίᾳ τῆς σήμερον, διακρίνονται διὰ τὴν μετριοφροσύνην των καὶ διὰ τὴν βαθεῖαν των θρησκευτικότητα, ὁ πολὺς κόσμος ἀπομακρύνεται ὅλοεν καὶ περισσότερον ἀπὸ τὸ κήρυγμα τῆς ἀγάπης τοῦ Ναζωραίου.

Πιστεύουν οἱ ἐπιστήμονες καὶ δὲν πιστεύει ἡ πλειονότης τοῦ λαοῦ. Τὰ χριστιανικὰ ἰδεώδη καὶ αἱ πνευματικαὶ ἀξίαι παραμερίζονται καὶ ἀντὶ τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης, ἀντιθέσεις, μίσος καὶ διωγμοὶ βασανίζουν τὴν ἀνθρωπότητα. Ὁ Χριστιανισμὸς ἐξασθενεῖ. Εἰς τὸν πολὺν κόσμον ἔχει κλονισθῆ ἡ πίστις εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον. Τοῦτο ὀφείλεται ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς τὸν ὑπερφίαλον ἐνθουσιασμόν καὶ τὴν ἀχαρκτήριστον ὑπερηφάνειαν, τὴν ὁποίαν ἐνέπνευσαν αἱ μεγάλαι ἐπιτεύξεις τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν, ὡς καὶ εἰς τὴν ροπήν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς συγκέντρωσιν ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρων ὑλικῶν ἀγαθῶν, καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τοὺς δύο παγκοσμίους πολέμους, οἵτινες ἐσχόρπισαν τὴν δυστυχίαν καὶ τὸν πόνον εἰς ἑκατομμύρια ἀνθρώπων καὶ ὑπενόμειυσαν τὰς ἠθικὰς βάσεις τῆς ἀνθρωπότητος. Εἰς τοὺς ὠκεανούς τοῦ μίσους καὶ τὰς θαλάσσας τῶν παθῶν κινδυνεύουν νὰ καταποντισθοῦν ἡ ἀγάπη, ἡ εὐσέβεια, ἡ εὐγνωμοσύνη, ἡ μετριοφροσύνη, ἡ εὐσπλαγχνία καὶ ὅλα τὰ αἰσθήματα, ἅτινα πηγάζουν ἀπὸ τὴν πρὸς τὸν Χριστὸν πίστιν.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν πολυάριθμοι δορυφόροι καὶ πολλὰ ἄλλα κοσμικὰ ὄχηματα κινοῦνται εἰς τὸ διάστημα, αἱ προετοιμασίαι διὰ τὸ πρὸς τὴν Σελήνην ταξίδιον εὐρίσκονται εἰς τὸ πέρασ των, ἐνῶ εἰς ἑκατοντάδας πυρηνικῶν ἀντιδραστῆρων ἐλευθεροῦνται

τεράστια ποσά ἐνεργείας. Τὰ πειράματα ἀπὸ τοὺς χώρους τῶν ἐργαστηρίων ἐπεξετάθησαν οὐ μόνον εἰς ὅλας τὰς περιοχὰς τῆς Γῆς καὶ τῆς ἀτμοσφαιρας της, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ διαπλανητικὸν διάστημα, χωρὶς νὰ εἶναι βέβαιον, ὅτι θὰ εὐρίσκωνται πάντοτε ὑπὸ τὸν ἔλεγχόν μας καὶ χωρὶς νὰ γνωρίζωμεν ἀκόμα, ἐὰν ὅλα αὐτὰ θὰ ἀποβοῦν τελικῶς εἰς ὄφελος ἢ πρὸς ζημίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Οἱ πυρῆνες τῶν ἀτόμων περιέχουν τὴν εὐτυχίαν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐνδεχόμενον ἀφανισμόν της.

Τοῦτο θὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον.

Σκεφθῆτε τί θὰ συμβῆῖ ἐὰν εἰς μίαν διεθνῆ σύρραξιν χρησιμοποιοῦσιν πυρηνικὰ ὄπλα. Ἐκτὸς τῶν τρομακτικῶν καταστροφῶν, αἵτινες θὰ προκληθοῦν ἀμέσως, τὰ ἐκ τῶν ἐκρήξεων ραδιενεργὰ σωματίδια, εἰσερχόμενα ἐντὸς τῆς γῆινης ἀτμοσφαιρας, εἶναι δυνατὸν νὰ τροποποιήσουν τὴν ὕψην αὐτῆς εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε ἡ δραστικὴ ὑπεριώδης ἀκτινοβολία τοῦ Ἡλίου νὰ φθάσῃ ἐλευθέρως εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ πλανήτου μας, ἐξαφανίζουσα κάθε ἔχνος ζωῆς.

Πλὴν τούτου ἡ ραδιενεργὸς κόνις, παρασυρομένη ὑπὸ τῶν γενικῶν ἀνέμων, θὰ φθάσῃ εἰς ὅλα τὰ γεωγραφικὰ πλάτη καὶ μήκη, θὰ ἐπικαθῆσῃ ἐπὶ τῶν ἡπείρων καὶ τῶν ὠκεανῶν, διὰ νὰ μεταβάλλῃ τὴν Γῆν εἰς ἓνα ἀπέραντον νεκροταφεῖον.

Ἡ ζωὴ, ὡς ἐκ τούτου, ἐπὶ τοῦ πλανήτου μας δὲν θὰ ἐξαφανισθῇ ὅταν ὁ Ἡλιος γηράσκων, μετὰ δισεκατομμύρια ἔτη, θὰ καταστῆ ἀνίκανος νὰ τὴν συντηρήσῃ. Θὰ ἐξαφανισθῇ ὅταν, ἐν τῇ παραφροσύνῃ του, τὸ θελήσῃ ὁ ἄνθρωπος. Τοῦτο δὲ δύναται νὰ συμβῆῖ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν.

Μόνον ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἐνστερνισθῇ τὸ «ἀγαπᾶτε ἀλλήλους», μόνον ἐὰν ἀντιληφθῇ τὸν πραγματικὸν ἐπὶ τῆς Γῆς προορισμόν του καὶ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς χριστιανικῆς πίστεως, καὶ μόνον ἐὰν διὰ τῆς προσευχῆς του, τῆς πραγματικῆς καὶ ἀγνῆς προσευχῆς ἐπικοινωνῇ μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ζητῇ τὴν θεῖαν αὐτοῦ φώτισιν, μόνον τότε θὰ δυνηθῇ νὰ ἐπιζήσῃ καὶ μόνον τότε τὰ ἐπιτεύγματα τῶν Φυσικομαθηματικῶν Ἐπιστημῶν θὰ τὸν καταστήσουν ἰκανὸν νὰ ἀναφωνῇ δοξάζων τὸν Θεόν: «Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας!» Διότι, μὴν αὐταπατώμεθα, ὅλα τὰ ἐπιτεύγματα τοῦ ἀνθρώπου, μικρὰ ἢ μεγάλα, εἶναι ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει ἔργα τοῦ Θεοῦ, διότι γίνονται μὲ τὴν δύναμιν καὶ τὸν φωτισμόν του.

Διὰ νὰ ἐπιζήσῃ ἐπομένως ὁ κόσμος καὶ νὰ βαδίσῃ τὸν δρόμον τῆς πραγματικῆς ἐπιτυχίας καὶ προόδου, πρέπει νὰ ἀναζήσῃ ὁ Χριστιανισμός. Καὶ διὰ νὰ

γίνη τοῦτο, χρειάζεται μία πραγματικὴ, μία καθολικὴ, μία παγκόσμιος εἰ δυνατόν σταυροφορία.

Θεολόγοι, ἐπιστήμονες, πολιτικοὶ καὶ τεχνικοὶ τῶν διαφόρων χωρῶν πρέπει νὰ ἀποτελέσουν τὰ ἡγετικά στελέχη τῆς σταυροφορίας αὐτῆς καὶ νὰ ἐνώσουν τὰς προσπάθειάς των καὶ νὰ κάμουν ὅ,τι εἶναι δυνατόν, διὰ νὰ ἐπαναφέρουν τὸν παραπλανηθέντα κόσμον, τὸν κόσμον ποῦ ἔχασε τὰ ἰδανικά του καὶ τὰς θρησκευτικὰς του πεποιθήσεις, εἰς τὸν πραγματικὸν του προσανατολισμόν καὶ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν. Τὴν ἀληθινὴν θρησκείαν, ἣτις δύναται νὰ δώσῃ τὴν πίστιν εἰς τὴν καλωσύνην, τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ ἄνευ τῆς ὁποίας ὁ πολιτισμὸς θὰ καταρρεῦσῃ εἰς ἐρείπια.

Εἰς τὴν σταυροφορίαν αὐτὴν θὰ πρέπει νὰ λάβουν μέρος πρῶτοι καὶ καλλίτεροι ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ διδάσκαλος. Καὶ ὅταν λέγω ἱερεὺς καὶ διδάσκαλος ἐννοῶ ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῶν λειτουργῶν τοῦ Ὑψίστου καὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου μέχρι καὶ τοῦ κατωτάτου. Αὐτοὶ κυρίως θὰ ἀποτελέσουν τοὺς καλλιτέρους ἀγωνιστὰς καὶ κήρυκας, οἱ ὅποιοι θὰ ἐμφυσήσουν εἰς τὰς ψυχὰς τοῦ λαοῦ, καὶ ἰδίως εἰς τὰς ψυχὰς τῶν νέων, τὴν πίστιν εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τοὺς συνανθρώπους των. Αὐτοὶ θὰ τοὺς διδάξουν τὴν οὐσίαν, τὸ ἀντικείμενον, τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀξίαν τῆς προσευχῆς. «Ὅτι δὲν πρέπει νὰ προσεύχωνται μόνον διὰ τοὺς ἑαυτοὺς των, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς ἄλλους καὶ ὅτι ἡ προσευχὴ πρέπει νὰ συνοδεύεται ὑπὸ ἔργων καὶ τῶν ἔργων νὰ προηγῆται ἢ προσευχῆ. «Ὅτι τὰ συμπεράσματα τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης ὄχι μόνον δὲν ἀντιτίθενται, ἀλλὰ τούναντίον ἐναρμονίζονται πρὸς τὴν πρὸς τὸν Χριστὸν πίστιν. «Ὅτι καμμία ἐπιστημονικὴ πρόοδος, καμμία δύναμις στρατοῦ ἢ πλούτου δύναται νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν αὐτὸς ἀγνοῇ τὸν Θεὸν καὶ ἐὰν δὲν εὐρίσκειται εἰς συνεχῆ μετ' αὐτοῦ ἐπικοινωνίαν διὰ τῆς προσευχῆς. Καὶ τέλος, ὅτι πάντα τὰ ἀνωτέρω ἐνέχουν δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ὅπως ἰδιαιτέραν σημασίαν, διότι ἡ ὑπόστασις τοῦ ἔθνους μας καὶ ἡ μακραίων ἱστορία μας εἶναι στενώτατα συνδεδεμένοι μὲ τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν.

Τότε μόνον ἡ σταυροφορία αὐτὴ θὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ της καὶ μόνον τότε θὰ δυνηθῇ νὰ εἴπῃ εἰς τὸν ἄρρωστον αὐτὸν κόσμον τὰς λέξεις τοῦ Κυρίου:

«Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε, πορεύου εἰς εἰρήνην».

(Τέλος)

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΚΑΡΑΠΠΕΡΗΣ
Καθηγητῆς τῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς
τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Η ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΜΟΣΧΑΣ

Ἀπὸ 26 Μαΐου-2 Ἰουνίου 1968 ἐώρτασεν τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας τὴν ἐπέτειον τῆς πρώτης πεντηκονταετίας ἀπὸ τῆς ἀνασυστάσεως αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Παρωσιακῆς τοπικῆς Συνόδου τῶν ἐτῶν 1917-1918.

Ὁ ἑορτασμός οὗτος ἀπετέλεσεν ἀναμφιβόλως μέγα γεγονός τῆς νεωτέρας ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας καὶ σημαντικὸν σταθμὸν εἰς τὴν θρησκευτικὴν ζωὴν τοῦ ὀρθοδόξου Ρωσικοῦ λαοῦ τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας.

Ἐπὶ δύο ἑβδομάδας κατέκλυσαν κυριολεκτικῶς τὸ ξενοδοχεῖον (Ρωσία), ἐν τῶν μεγαλυτέρων ξενοδοχείων τῆς Μόσχας (6.000 θέσεις), δεκάδες Πατριαρχῶν, Ἀρχιεπισκόπων, Μητροπολιτῶν, Ἐπισκόπων καὶ ἄλλων κληρικῶν οἱ ὅποιοι ἔφερον τὴν κληρικὴν αὐτῶν περιβολήν. Ἐσκορπίσθησαν εἰς τὰ ἀεροδρόμια καὶ τοὺς σταθμοὺς τῆς χώρας. Ἡ παρουσία των ἔγινε αἰσθητὴ εἰς τὰ ξενοδοχεῖα, τὰς ὁδοὺς, τὰ καταστήματα καὶ τὰ πολιτιστικὰ κέντρα πολλῶν πόλεων: Μία μοναδικὴ εἰκὼν δι' ἓνα ἄθρονον Κράτος, ὅπου οἱ ὑπάρχοντες κληρικοὶ κυκλοφοροῦν σχεδὸν πάντοτε με πολυτιμὴν περιβολήν.

1. Αἱ ὀρθόδοξοι ἀντιπροσωπεῖαι.

Εἰς τὰς ἑορτάς ἔλαβον μέρος ὅλοι αἱ ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, πλὴν τῆς Ἀλβανικῆς. Τὸ Οἶκον μὲν νικὸν Πατριαρχεῖον ἀντεπροσώπευσαν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων Ἀθηναγόρας, ὁ Μητροπολίτης Αὐστρίας Χρυσόστομος καὶ ὁ Ἀρχιμανδρίτης Γεννάδιος Ζερβός. Ἡ ἀντιπροσωπεῖα τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας ἀπετελεῖτο ἐκ τοῦ Μητροπολίτου Κεντρῶας Ἀφρικῆς Κυπριανοῦ καὶ τῶν Ἀρχιμανδριτῶν Νικοδήμου Γάσπαρη καὶ Εἰρηναίου Ταλαμπέκου. Τὸ Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας ἐξεπροσώπησαν ὁ Μητροπολίτης Ἀρκαδίας Ἐπιφάνιος, ὁ Μητροπολίτης τοῦ ἔρους Λιβάνου Ἡλίας, ὁ Μητροπολίτης Τύρου καὶ Σιδῶνος Παῦλος, ὁ Μητροπολίτης Αὐρανιτίδος Βασίλειος καὶ ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ἀλέξιος Ἀμπτέλ Κερίμ. Ἐκ τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων παρέστη ὁ Πατριάρχης Βενέδικτος, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἰορδάνου Βασιλείου, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σεβαστείας Γερμανοῦ, τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Θεοδωσ. Μάκου, τοῦ Ἀρχιδιακόνου Λογγίνου Σκαρτσώνη καὶ τοῦ Κωνσταντίνου Πετράκη. Ἐκ τοῦ Πατριαρχείου Γεωργίας παρέστη ὁ Πατριάρχης Ἐφραίμ Β', συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου Γεωργίου Τσάτουνα. Ἐκ τοῦ Πατριαρχείου Σεβρίας παρέστη ὁ Πατριάρχης Γερμανός, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Μπάτσκας Νικάνωρος, τοῦ Ἐπισκόπου Σλαυονίας Αἰμιλιανοῦ, τοῦ Ἀρχιδιακόνου Γεωργίου Ζούνιτς καὶ τοῦ Μίρτσετα Στάνκωφ. Ἐκ τοῦ Πατριαρχείου Ρουμανίας παρέστη ὁ Πα-

τριαρχης Ἰουστινιανός, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Ὀλτενίας Φιρμιλιανοῦ, τοῦ Ἐπισκόπου Μπουζέου Ἀνθίμου, τοῦ Ἐπισκόπου Κλοῦζ Θεοφίλου, τοῦ Ἐπισκόπου Τιργοβιστίου Ἀνθίμου καὶ τοῦ Πρεσβυτέρου Συμεῶνος Νιάγα. Ἐκ τοῦ Πατριαρχείου Βουλγαρίας παρέστη ὁ Πατριάρχης Κύριλλος, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Μεγάλου Τυρνάβου Στεφάνου, τοῦ Ἐπισκόπου Μακαριουπόλεως Νικολάου, τοῦ Ἀρχιμ. Φιλαρέτου καὶ τοῦ Διακόνου Βασίλειου Βελιάνωφ. Τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου ἐξεπροσώπησεν ὁ Μητροπολίτης Πάφου Γεννάδιος καὶ ὁ Ἀρχιμανδρίτης Χρυσάνθος Σαρίγιαννης. Τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἐξεπροσώπησαν ὁ Πρεσβύτερος Ἀντώνιος Ἀλεβιζόπουλος καὶ ὁ Καθηγητὴς Ἀντώνιος Ταχιάος. Τὴν Ἐκκλησίαν Πολωνίας ἐξεπροσώπησαν ὁ Μητροπολίτης Βαρσοβίας Στέφανος, ὁ Ἐπίσκοπος Βροτσλάβ Βασίλειος, ὁ Πρεσβύτερος Μπόρις Σβάρτσκοφ καὶ ὁ Ἱερομόναχος Σάββας Γρητσούνιακ. Τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Τσεχοσλοβακίας ἐξεπροσώπησεν ὁ Μητροπολίτης Πράγας Δωρόθεος καὶ ὁ Πρεσβύτερος Γεώργιος Νόβακ. Τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Φιλλανδίας ἐξεπροσώπησεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καρελίας Παῦλος, ὁ Πρεσβύτερος Ἀλέξανδρος Ὀλάντο καὶ ὁ Μάουρη Κονόνεν.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἀντιπροσωπειῶν παρέστησαν εἰς τὰς ἑορτάς καὶ ἀντιπροσωπεῖαι ἐκ τῶν ρωσικῶν Ἐξαρχάτων τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Δυτικῆς καὶ Κεντρικῆς Εὐρώπης, τῆς ρωσικῆς Ἱεραποστολῆς ἐν Ἰαπωνίᾳ καὶ Ἱεροσολύμοις καὶ ὁ Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Οὐγγαρίας.

2. Αἱ ἄλλαι Ἐκκλησίαι.

Εἰς τὴν Μόσχαν παρευρέθησαν ἀντιπρόσωποι τῶν ἀρχαίων ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀρμενικῆς ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀκκαζοῦν Ἀβρααμγιάν, τῆς Αἰθιοπικῆς ὑπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Χάρραρ Ἀμποῦνα Θεόφιλον καὶ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Μαλαμπάρ ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Κνανάη Ἀμπραχάμ μάρ Κλήμης.

Ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἀπέστειλε τριμελῆ ἀντιπροσωπεῖαν ὑπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον τοῦ Μπίρμιγκαμ George Patrick Dwyer,

Ἐκ μέρους τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας παρέστη διμελὴς ἀντιπροσωπεῖα ὑπὸ τὸν Ἐπίσκοπον τοῦ Colechester Coote.

Ἐκ μέρους τοῦ ΠΣΕ παρέστησαν ὁ Δρ. Φίσερ Τούφτ καὶ ὁ Δρ. Μπλαίχη.

Εἰς τὰς ἑορτάς παρευρέθησαν ἐπίσης ἀντιπροσωπεῖαι πολλῶν προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἐθνικῶν οἰκουμενικῶν Συμβουλίων, ὅπως τῆς Εὐαγγελικῆς

Ἐκκλησίας τῆς Ἑσθονίας, τῆς Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας τῆς Φιλλανδίας, τῆς Εὐαγγελικῆς - Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας τῆς Λεττονίας, τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας τῆς Γερμανίας, τῆς Προτεσταντικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ὀλλανδίας, τοῦ Συμβουλίου τῶν εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν, τῆς συνομοσπονδίας τῶν προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἑλβετίας κ.ἄ. Οὕτω ἔφερον ὁ ἑορτασμός παγκόσμιον καὶ παγγρηγοριανικὸν χαρακτήρα.

3. Ἡ Δοξολογία.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς 25ης Μαΐου ἐτελέσθη Δοξολογία εἰς τὸν ἱ. Ναὸν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σοκόλνικι.

Τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας προέστη ὁ Μητροπολίτης Λενινγκράντ καὶ Νόβγοροντ Νικόδημος. Ὁ Πατριάρχης Ἀλέξιος προσεφώνησεν τὰ μέλη τῶν διαφόρων ἀντιπροσωπειῶν, εἰπὼν μεταξύ ἄλλων καὶ τὰ ἀκόλουθα:

«Χαιρόμεθα βλέποντες μεταξύ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι λαμβάνουν μέρος εἰς τὴν ἑορτὴν αὐτὴν, τοὺς ἀδελφούς καὶ συνεργάτας ἡμῶν εἰς τὸν ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου, μετὰ τῶν ὁποίων εἶχομεν ἤδη τὴν χαρὰν νὰ συναντηθῶμεν ἢ νὰ διατηρῶμεν συνεχῆ ἐπαφήν.

Ἰδιαίτερος θέλομεν ἐνταῦθα νὰ ἀπευθύνωμεν μετὰ χαρᾶς τὸ «ὡς εὖ παρέστητε» εἰς τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην Βενέδικτον, ὅστις ἤλθε διὰ πρώτην φοράν κατὰ τὸ διάστημα τῆς πατριαρχείας ἡμῶν. Εἰδικῶς εὐχαριστοῦμεν αὐτὸν δι' αὐτὴν τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην. Εἴμεθα εὐγνώμονες εἰς τὸν Θεόν, διότι θὰ δημιουργηθοῦν νέαι ἀδελφικαὶ ἐκκλησιαστικαὶ σχέσεις δι' ἡμῶν, οἱ ὁποῖοι ἤλθατε διὰ πρώτην φοράν.

Τὸν ἑορτασμόν τοῦ Ἰωβηλαίου αὐτοῦ βλέπομεν καὶ αἰσθανόμεθα ὅχι ὡς ἔκφρασιν ἐνὸς ἐννοήτου αἰσθήματος ὑπερηφανείας τῶν τέκνων τῆς Ρωσικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας διὰ τὴν πνευματικὴν αὐτῶν μητέρα, ἣτις κατὰ τὰ 50 τελευταῖα ἔτη ποιμαίνει ἐπιτυχῶς τὴν πολυάριθμον αὐτῆς ποιμνὴν ὑπὸ ὅλως νέας προϋποθέσεις εἰς τὴν πολυεθνή ἡμῶν πατριδα, ἀλλ' ὡς ἓνα δῶρον, ὡς ἐνδειξὴν τῆς εὐγνωμοσύνης ἡμῶν πρὸς τὸν Θεὸν δι' ὅλην τὴν πλουσίαν καὶ λαμπρὰν Αὐτοῦ εὐνοίαν, τὴν ὁποίαν ἐξεδήλωσεν πρὸς ἡμᾶς.

Ἐορτάζοντες τὸ πανηγυρικὸν αὐτὸ γεγονός, δυνάμεθα νὰ διακηρύξωμεν μετὰ ταπεινώσεως τὴν πίστιν τῶν θεομῶν ὁπαδῶν τῆς παγκοσμίου καὶ ἀποστολικῆς Ὁρθοδοξίας μεταξύ τῶν διαφόρων ἐθνῶν, τῶν ὁποίων τὸ κέντρον ἀποτελεῖ ἡ Μόσχα.

Ἀποτελεῖ τέλος ἐνδειξὴν τῆς παρουσίας τῆς ὀρθοδόξου πίστεως δι' ὅλον τὸν χριστιανικὸν κόσμον».

4. Ὁ πανηγυρισμὸς τοῦ Ἰωβηλαίου.

Τὴν πρωΐαν τῆς 28ης Μαΐου ἐγένετο ἐπίσημος μετὰ βασις τῶν ἀντιπροσωπειῶν εἰς τὴν ἱερὰν Μονὴν τοῦ Ζαγκόρσκ. Αὕτη ἔλαβε χώραν κατὰ τὴν τάξιν τῶν διπτύχων, προηγουμένων τῶν παρευρεθέντων Προκαθημένων Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν. Τὰ αὐτοκίνητα τῶν διαφόρων ἀντιπροσωπειῶν ἐπραγματοποίησαν «πρασίνην πορείαν», ἄνευ δηλαδὴ τηρήσεως τῶν κανόνων τῆς τροχαίας κινήσεως.

Κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην ἐκδήλωσιν ὁ Μητροπολίτης Νικόδημος ἐξεφώνησεν τὸν πανηγυρικὸν λόγον ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ, ἀναφερθεὶς εἰς τὰς διαφόρους φάσεις τῆς ἱστορίας τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας καὶ κυρίως εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐκλήθη κατὰ τὴν διαρρέυσασαν πεντηκονταετίαν ὑπὸ ὅλως νέας συνθήκας νὰ ἀναπτυχθῇ.

5. Προσφωνήσεις τῶν ἀντιπροσωπειῶν.

Εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ζαγκόρσκ ἔλαβον χώραν αἱ ἐπίσημοι προσφωνήσεις τῶν διαφόρων ἀντιπροσωπειῶν πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἀλέξιον κατὰ τὴν τάξιν τῶν διπτύχων. Κατ' ἀρχὰς ὁ Μητροπολίτης Κρουτίτσκης καὶ Κολόμνης Ποιμὴν ἀνέγνωσε τηλεγράφημα τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἀθηναγόρου, εἰς τὸ ὁποῖον οὗτος ἀπέστειλε πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἀλέξιον καὶ τὸν ρωσικὸν ὀρθόδοξον λαὸν χαιρετισμούς καὶ εὐχάς.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ τηλεγραφήματος ὁ Πατριάρχης Ἀλέξιος ἠγέρθη καὶ ἀνεφώνησε: «Πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου Ἀθηναγόρου».

Ἐν συνεχείᾳ ἔλαβε τὸν λόγον ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Βενέδικτος, ὅστις εἶπεν μεταξύ ἄλλων, ὅτι ἡ χαρὰ τῆς Ἀναστάσεως ἐπαυξάνεται ἔτι μᾶλλον καὶ ὁλοκληροῦται ἐπὶ τῷ χρυσῷ ἰωβηλαίῳ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας. Μετὰ τοῦ Προφητάνακτος ἀναφωνοῦμεν: «Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ». Χαίρομεν χαρὰν μεγάλην, διότι σήμερον πραγματοποιοῦμεν τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξίου εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους. Ἡ χαρὰ ἡμῶν εἶναι ἀμέτρητος, διότι πολλοὶ καὶ ἄρρηκτοι εἶναι οἱ δεσμοὶ μετὰ τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας. Ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία, παραλαβοῦσα ἐκ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας τὸ Εὐαγγέλιον, ἐφύλαξε τὸν θησαυρὸν αὐτόν.

«Ὅλοι σχεδὸν οἱ ὁμιληταὶ ἀνεφέρθησαν εἰς τοὺς δεσμούς τῶν Ἐκκλησιῶν αὐτῶν μετὰ τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ὑπεγράμμισαν τὴν σημασίαν τῆς Ἐπετείου καὶ προσέθεσαν, ὅτι καὶ αἱ Ἐκκλησίαι τὰς ὁποίας ἀντιπροσωπεύουν συγγαίρου καὶ συνεορτάζου μετὰ τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρεσβύτερος Ἀντώνιος Ἀλεβιζόπουλος ἀνεφέρεν μετὰ ἄλλων τὰ ἑξῆς:

«Ἡ ἐπέτειος αὐτὴ ὑπῆρξε σημαντικώτατον γεγονός διὰ τὴν Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν. Τῆς χαρᾶς ἡμῶν γίνονται κοινωνοὶ καὶ αἱ Ἁγιώταται Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι κατὰ τὸ ἀποστολικόν: «Εἶτε δοξάζεται ἐν μέλος, συγγαίρει πάντα τὰ μέλη» (Α' Κορ. 12, 26). Τοῦτου ἀπόδειξιν ἀποτελεῖ ἡ συμμετοχὴ ἀντιπροσωπειῶν τῶν κατὰ τόπους Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, ἐν ἐκδήλωσει τῆς ἐνότητος τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ πρὸς ἀλλήλους πνεύματος τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης.

Ἡ συμμετοχὴ αὐτὴ συμβάλλει ἀναμφιβόλως καὶ εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς ἀτμοσφαιρᾶς ἀμοιβαίας ἀγάπης μεταξύ σύμπαντος τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, τοσοῦτα

μᾶλλον καθ' ὅσον ἡ παροῦσα ἐπέτειος συμπύπτει πρὸς ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς προκαθήμενης τοῦ πνεύματος τῆς εἰρήνης, τοῦ σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἀνταποκρινόμενοι πρὸς τὰ αἰτήματα τῆς ἐποχῆς, ἐξήλθον εἰς συνάντησιν τῆς λοιπῆς χριστιανωσύνης, ζητοῦσαι τὴν ἀπὸ κοινοῦ λύσιν κοινῶν προβλημάτων καὶ καλοῦσαι εἰς εἰλικρινῆ διάλογον ἀγάπης καὶ εἰς ἐνότητα πίστεως.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μὲ ἐπεφύρτισε νὰ δηλώσω, ὅτι σπυροτάζουσα μεθ' ἡμῶν καὶ παρακολουθοῦσα ἡμᾶς ἀπὸ πᾶν βῆμα τοῦ δυσκόλου ἡμῶν δρόμου, αἰσθάνεται ἐαυτὴν βαθύτατα συνδεδεμένη μετὰ τῆς ἀδελφῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας καὶ εὐχεται, ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς σκέπη αὐτὴν ἀπὸ πάσης ἐπιβουλῆς, κρατύνη δὲ τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον Μόσχας, εἰς ὃν ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις ἀνύψωσεν τὴν Ὑμετέραν περισπούδαστον Μακαριότητα.

Ὁ Ἐπίσκοπος Φιλανδίας Παῦλος ἀνέφερε μετὰ τῶν ἄλλων, ὅτι ὀλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα ἀπασχολοῦν προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦν εἰρηνικὴν συνεργασίαν εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ἀνθρωπίνης δραστηριότητος ὀλοκλήρου τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως. Αὐτὸς εἶναι ὁ ποθητὸς σκοπὸς ὄλων τῶν Ἐκκλησιῶν. Τὸν λόγον ἔλαβε καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Birmingham Dwyer, ὅστις ἀνέγνωσεν ἐπιστολὴν τοῦ Πάπα πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἀλέξιον, διὰ τῆς ὁποίας ἐξεφράζεται ἡ χαρὰ καὶ τὰ αἰσθήματα ἀγάπης τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας διὰ τὸ ἰωβηλαῖον τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, καθὼς καὶ ἡ εὐχὴ, ὅπως δι' ὄλων τῶν δυνάμεων καταβληθῶν προσπάθειαι διὰ μεγαλυτέραν προσέγγισιν τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἀκολούθως ἐξέφρασε τὰς εὐχὰς τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χάρραρ Ἀμπούνα Θεόφιλος, ὅστις εἶπεν ὅτι αἱ ἐπαφαὶ μετὰ τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας θὰ συνεχισθῶν.

Ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Colchester Coote, ἀντιπρόσωπος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ἀνέγνωσεν ἐν συνεχείᾳ ἐπιστολὴν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Καντερβουρίας καὶ ἀπένευμεν εἰς τὸν Πατριάρχην Ἀλέξιον τὸ παράσημον τοῦ ἁγίου Αὐγουστίνου.

Ἀκολούθως προσεφώνησαν τὸν Πατριάρχην Μόσχας οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν διαφόρων προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ οἱ παρευρισκόμενοι ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐθνικῶν Οἰκουμενικῶν Συμβουλίων.

Ὁ παρευρεθείς ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ ΠΣΕ δρ. Φίσερ Τούφτ ἀνέφερε μετὰ τῶν ἄλλων, ὅτι ὁ Πατριάρχης Τύχων εἶχεν ἐκδηλώσει ἐνδιαφέρον δι' οἰκουμενικὰς ἐπαφὰς. Αἱ ἐπαφαὶ αὐταὶ ἐδημιουργήθησαν κατὰ τὴν πατριαρχεῖαν τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξίου, ὅστις διεδραμάτισε σπουδαῖον ρόλον εἰς τὸν πνευματικὸν διάλογον μετὰ τῆς Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Ὁ Δρ. Τούφτ ἀνέφερε τέλος, ὅτι ἡ χαρὰ τῆς συναντήσεως εἰς τὴν Οὐψάλαν θὰ εἶναι μεγάλη.

Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας Vischmann, πρόεδρος τῆς ὑπηρεσίας ἐξωτερικῶν σχέσεων τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας τῆς Γερμανίας, ἀνέφερε μετὰ τῶν ἄλλων, ὅτι ἀπὸ τοῦ 16ου αἰῶνος ὑπάρχει ἡ ἐντύπωσις, ὅτι ἡ Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία συνδέεται μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἀκολούθως ὑπεγράμμισε τὴν σημασίαν τῶν τελευταίων συζητήσεων μετὰ τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ τελευταία διεξήχθη μετὰ τὸ ἴδιον καὶ τοῦ Μητροπολίτου Νικοδήμου καὶ ἠυχήθη τὴν συνέχισιν καὶ τὴν ἐμβάθυνσιν τοῦ διαλόγου.

Εἰς τὴν ἐπίσημον ταύτην ἐκδήλωσιν παρευρέθη καὶ εἰς ἀντιπρόσωπος τῆς Ρωσικῆς Κυβερνήσεως ἐκ μέρους τοῦ Συμβουλίου διὰ τὰς θρησκευτικὰς ὑποθέσεις. Οὗτος ἀπήρθυεν ἐκ μέρους τοῦ Προέδρου τοῦ ἐν λόγῳ Συμβουλίου ἐγκαρδίους χαιρετισμοὺς καὶ εὐχὰς, ὑπογραμμίσας ὅτι ὁ Πατριάρχης Ἀλέξιος διαδραματίζει μεγάλον ρόλον εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς εἰρήνης.

6. Προσφωνήσεις τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξίου.

Μετὰ τὰς προσφωνήσεις τῶν ἀρχηγῶν τῶν διαφορῶν ἀντιπροσωπειῶν, ὁ Πατριάρχης Ἀλέξιος ἔλαβε τὸν λόγον καὶ εὐχαριστήσας αὐτοὺς διὰ τὰς προσήσεις των ἀνέφερε μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τὰ ἀκόλουθα:

«Ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ἔλαβεν ἐξ Ἀνατολῆς τὸ φῶς τῆς πίστεως, διαφυλάττει τὴν ἀγίαν Ὁρθοδοξίαν ἐν πλήρει καθαρότητι. Πάντοτε διεφύλαξε τὸν σύνδεσμον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀδελφότητος μεθ' ὀλοκλήρου τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἡ θεία Πρόνοια ἠθέλησεν, ὅπως κατὰ τὴν ροιὴν τῆς ἱστορίας ἡ κληρονομία τῆς ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας αὐξάνη συνεχῶς εἰς ἕκτασιν, χάρις εἰς τὸν ζῆλον, τὴν ζέσιν καὶ τὸν μόχθον τῶν πιστῶν τέκνων της. Τὰ ὄρια αὐτῆς ἐφθασαν καὶ διεπέρασαν τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανόν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐφωτίσθη διὰ τοῦ φωτὸς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἡ Ἀμερικὴ καὶ ἡ Ἰαπωνία.

Ἡ ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησία, ἡ ὁποία εἶναι μία τῶν ἀριθμητικῶς μεγαλυτέρων Ἐκκλησιῶν, προσπαθεῖ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν ὑπόθεσιν διὰ τὴν διατήρησιν καὶ θεμελίωσιν τῆς πανορθοδόξου ἐνότητος.

Κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἀνασυστάσεως τοῦ Πατριαρχείου ἔπεσεν ὁ κλῆρος εἰς τοὺς ἀειμνήστους προκατόχους ἡμῶν, τοὺς Πατριάρχας Τύχωνα καὶ Σέργιον, ἵνα διαμορφώσουν τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν ἐντὸς τῶν νέων κοινωνικῶν συνθηκῶν, αἱ ὁποῖαι προέκυψαν εἰς τὴν χώραν ἡμῶν μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς Ὀκτωβριανῆς ἐπαναστάσεως.

Συνεχίζουσα ἡ Ἐκκλησία μας τὴν μακραίωνα παράδοσιν τῆς εὐτυχοῦς συνδέσεως τοῦ μεγαλειώδους θρησκευτικοῦ συναίσθηματος καὶ τῆς εὐσεβείας μετὰ τῆς ἐμπράκτου ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον, διαφυλάττει τὴν ἀγνότητα τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ συμμετέχει μετὰ ζήλου εἰς τὴν λύσιν ὄλων τῶν σπουδαίων συγχρόνων προβλημάτων, ἐκ τῶν ὁποίων ἰδιαίτερον σημασίαν ἐνέχει ἡ διαφύλαξις τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου. Οἱ ὀρθόδοξοι

ΕΝ ΚΥΡΙΩ, ΚΟΙΜΗΘΕΝΤΕΣ ΙΕΡΑΡΧΑΙ

Α'

Ο ΠΡ. ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ (†)

Τὴν 24 Ἰουνίου 1968, ἡμέραν Δευτέραν καὶ περὶ ὥραν 2 π.μ., ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον εἰς βαθύτατον γῆρας ὁ Μητροπολίτης πρῶην Σιδηροκάστρου κυρὸς Βασίλειος. Ἡ κηδεῖα ἐγένετο τὴν 25 Ἰουνίου καὶ ὥραν 9ην π.μ. ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἔνθα καὶ ἐτάφη ὀπισθεν τοῦ ἱεροῦ βήματος. Εἰς τὸν μεταστάνα ἀπεδόθησαν τιμαὶ Μητροπολίτου ἐν ἐνεργείᾳ.

Εἰς τὴν κηδεῖαν παρέστησαν οἱ Σεβ. Μητροπολίται Σερρών καὶ Νιγρίτης κ. Κωνσταντῖνος, Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου κ. Νικόδημος καὶ Σιδηροκάστρου κ. Ἰωάννης. Τὴν ἱεράν Σύνοδον ἐξεπροσώπησεν ὁ Ἅγιος Σιδηροκάστρου, ὅστις καὶ ἐξεφώνησε τὸν ἐξῆς ἐπικήδειον λόγον:

«Ἡ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτοῦ (δηλ. τοῦ καρποῦ τοῦ δένδρου τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ) θανάτω ἀποθανεῖσθε».

Συμφῆ προειδοποίησιν ἀπήλυθε πρὸς τοὺς πρωτοπλάστους ὁ μέγας Δημιουργὸς τοῦ σύμπαντος κόσμου, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, «ὅτε ἔθετο αὐτοὺς ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς». Ἔχετε, λέγει πρὸς αὐτοὺς, τὰ ἀγαθὰ τοῦ παραδείσου εἰς τὴν διάθεσίν σας. Δύνασθε νὰ τρέφεσθε ἀπὸ τοὺς καρποὺς πάντων τῶν δένδρων. Ἐνὸς μόνου δένδρου τοὺς καρποὺς δὲν θὰ ἐγγίσετε. Τοῦ δένδρου τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. Προσέχετε! Ἄν παραβῆτε τὴν ἐντολήν μου, «θανάτω ἀποθανεῖσθε». Θὰ ἀποθάνετε. Δὲν ἐπρόσεξαν δυστυχῶς οἱ πρωτόπλαστοι τὴν ἐντολήν τοῦ Θεοῦ, παρήκουσαν αὐτήν. Ἐδῶσαν μεγαλότεραν ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς δელαστικὸς λόγους τοῦ ὑπὸ μορφήν τοῦ ὄφρα ὑποκρυπτομένου διαβόλου παρὰ εἰς τοὺς λόγους τοῦ Δημιουργοῦ. Τοῦτου ἔνεκεν ἐξέπεσον τῆς προτέρας ἀγγελικῆς καταστάσεως, ἀπόλεσαν τὸν παράδεισον καὶ ἐπῆλθεν ὁ θάνατος, τὸσον ὁ ψυχικὸς, δηλαδή ὁ ἀποχωρισμὸς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ὅσον καὶ ὁ σωματικὸς, ἐκείνων, ἀλλὰ καὶ ὀλοκλήρου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ μέχρι σήμερον καὶ μέχρι τῆς συντελείας τῶν αἰώνων. Καὶ καλοῦμεθα λοιπὸν ἡμεῖς οἱ θνητοὶ ἔνεκεν τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος νὰ ὑποστῶμεν τὸν σωματικὸν θάνατον, διότι ὁ ψυχικὸς δὲν ὑφίσταται, χάρις εἰς τὴν σταυρικὴν θυσίαν τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ, διὰ τοὺς πιστοὺς ἐκείνους τοὺς πιστεύοντας εἰς Αὐτόν, καὶ νὰ δοκιμάζωμεν τὸ φοβερότατον ὄντως τοῦ θανάτου μυστήριον, τῆς βίαιως χωριζομένης ψυχῆς ἐκ τοῦ σώματος, τὸ ὁποῖον σῶμα ὀδηγεῖται εἰς τὴν ἀποσύνθεσιν καὶ εἰς τὴν φθορὰν μέχρι τῆς κοινῆς ἀναστάσεως, τὴν ὁποῖαν ὥρισεν ὁ δικαιοκρίτης Κύριος εἰς χρόνους

ἡμῶν πιστοὶ συμμετέχουν ἀπὸ κοινοῦ μεθ' ὅλου τοῦ λαοῦ τῆς Χώρας ἡμῶν εἰς τὴν δημιουργικὴν ἐργασίαν διὰ τὴν κοινὴν εὐημερίαν».

(Συνεχίζεται)

Προσβύτερος ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ
Δρ. Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Παν/μίου Μακεδονίας

καὶ καιροῦς, τοὺς ὁποίους γνωρίζει ἡ πανσοφία καὶ παντοδυναμία Του.

Τὸν σωματικὸν τοῦτον θάνατον ἐκλήθη νὰ ὑποστῆ μετ' τὴν σειρὰν του καὶ ὁ πλήρης ἡμερῶν προκείμενος Ἱεράρχης, προκατόχος ἡμῶν καὶ ἐπὶ 38 συναπτὰ ἔτη διατελέσας Ποιμενάρχης τῆς θεοσώστου ταύτης Μητροπόλεως Σιδηροκάστρου, κυρὸς Βασίλειος Μακροιώτης.

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Εὐκάρουν 40 Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης κατὰ τὸ ἔτος 1870 ἐκ γονέων εὐσεβῶν. Τὴν στοιχειώδη μόρφωσιν ἔλαβεν εἰς τὴν γενέτειράν του, τὴν δὲ Γυμνασιακὴν εἰς τὴν Βασιλεύουσαν, τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἔχων πόθον καὶ κλίσιν εἰς τὴν ἱεράν ἐπιστήμην, ἐνεγράφη μετὰ τὰς γυμνασιακάς του σπουδὰς εἰς τὴν περιώνυμον Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης, ἐκ τῆς ὁποίας ἀπεφοίτησε τὸ 1903, χειροτονηθεὶς συγχρόνως διάκονος, τὸ αὐτὸ ἔτος, ὑπὸ τοῦ τότε Διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς Μητροπολίτου Σταυρουπόλεως Ἀποστόλου καὶ τοποθετηθεὶς ὡς ἀρχidiaκονος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Διδυμοτείχου. Ἐργασθεὶς ἀποδοτικῶς εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην, προήχθη ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς ἐπιθεωρητὴν τῶν Σχολείων τῆς ἐπαρχίας Πρεβέζης. Τὸ 1906 ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος καὶ μετετέθη εἰς Κεντρικὴν Μακεδονίαν τὰ Γιαννιτσά, ἔνθα τὰ ἀνταρτικὰ σώματα κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην εἶχον καλὴν ὀργάνωσιν καὶ μεγάλην ἐθνικὴν δρασίαν εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην, ἐνισχύων αὐτὰ διαφοροτρόπως καὶ βάλλων ἐνίοτε ἐναντίον τῶν Βουλγάρων εἰς τὰ κρηρύματά του, ἐξ αἰτίας τῶν ὁποίων καὶ κατεδικάσθη εἰς ποινὴν ὀκταμῆνου φυλακίσεως ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Ποθῶν ἐδυνάστερον Θεολογικὴν καὶ ἐγκυκλοπαιδικὴν μόρφωσιν, μετέβη εἰς Γενεύην τὸ 1913 φροντίδι τοῦ τότε Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ'. Ἀποπερατώσας τὰς ἐπιμορφωτικὰς του σπουδὰς ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ, ἔνθα (εἰς τὴν Γενεύην) συνεδέθη καὶ μετ' ὧν ἀείμνηστον στρατηλάτην Βασιλέα Κωνσταντῖνον καὶ ἐπιστρέψας εἰς τὴν Ἑλλάδα, διορίσθη τὸ ἔτος 1922 πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης. Εἰς τὴν θέσιν ταύτην ὑπηρέτησε μέχρι τοῦ ἔτους 1926, ὁπότε ἐξελέγη Βοηθὸς Ἐπίσκοπος Θεσσαλονίκης μετ' ὧν τίτλον τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμνύσεως Ἐπισκοπῆς Ἀπαμείας.

Ὡς Βοηθὸς Ἐπίσκοπος Θεσσαλονίκης παρέμεινε καὶ εἰργάσθη ἰδίᾳ εἰς τὸ ἔργον τῆς περιθάλψεως τῶν προσφύγων τῆς Μ. Ἀσίας μέχρι τοῦ ἔτους 1930, ὁπότε κατέλαβε τὴν Μητροπολιτικὴν ταύτην ἔδραν, τῆς ὁποίας τὴν διαπολίμωσιν κατεῖχε μέχρι τοῦ Μαρτίου τοῦ ἔτους 1967, παραιτηθεὶς λόγῳ ὄριου ἡλικίας.

Διεκρίθη ἐκτὸς τῶν ἄλλων τομέων κυρίως εἰς τὴν φιλανθρωπίαν. Μεγάλως ἐβοήθησεν εἰς τὴν ἀνέγερσιν ἢ ἐπισκευὴν Ναῶν, φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων, Ἐκπαιδευτηρίων καὶ ἄλλων κτιρίων, ὡς ἡ Χριστιανικὴ Ἑστία, ΠΙΚΠΑ, Οἰκοτροφεῖον Ραδιοφωνικοῦ πομ-

ποῦ καὶ ἄλλων, ὡς καὶ εἰς τὴν προικοδότησιν ἀπόρων κορασίδων.

Ἦτο γνώστης ξένων γλωσσῶν, ὡς τῆς Γαλλικῆς, Ἀγγλικῆς, Τουρκικῆς καὶ Βουλγαρικῆς. Ἐγραφε ἄρθρα καὶ ὑπομνήματα ἐπὶ ἐκκλησιαστικῶν θεμάτων.

Ὡς Μητροπολίτης κατὰ τὴν μακρὰν ταύτην 38ετῆ περίοδον τῶν πολλῶν ἀναστατώσεων καὶ θλιβερῶν γεγονότων τοῦ ἔθνους ἡμῶν, ἰδίᾳ δὲ τῆς μαρτυρικῆς Μακεδονίας, ὑπέστη πολλὰ δεινὰ καὶ δοκιμασίας.

Συνελήφθη καὶ ἐφυλακίσθη εἰς τὰς Σέρρας ὑπὸ τῶν Βουλγάρων. Εἶτα ἐξετοπίσθη πέραν τοῦ Στρυμόνος, ὁπόθεν ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς Θεσσαλονίκην. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Μητροπόλιν του, γενόμενος ἐνθουσιωδῶς δεκτῶς ὑπὸ τοῦ ποιμνίου του.

Τοιαύτη ἐν ἀμυδροῦ σκιαγραφία ἡ ζωὴ τοῦ προκειμένου Ἱεράρχου. Ἐκ μικρᾶς ἡλικίας ἠγάπησε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ κληθεὶς ὑπηρέτησε αὐτὴν ἰσοβίως.

Καλοκάγαθος καὶ ἀπλοῦς, φιλάνθρωπος καὶ ἐλεήμων, πρᾶος καὶ ταπεινὸς παρέμεινεν εἰς τὴν ἀκριτικὴν ταύτην περιοχὴν μέχρι τέλους χωρὶς νὰ ἐπιδιώξῃ μετὰθεσιν εἰς ἄλλην μεγαλυτέραν Μητροπόλιν.

Ἄλλ' ἰδοὺ ὅμως ἐπῆλθε τὸ γῆρας καὶ ὁ πάντων καταλωτῆς θάνατος, κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, διέκοψε τὸ νῆμα τῆς ζωῆς. Ὅμως «τί γὰρ ἔχει δεινὸν ὁ θάνατος; εἰπέ μοι;—ἐρωτᾷ ὁ ἱερός Χρυσόστομος—, ὅτι σὲ ταχύτερον ἐπὶ τὸν εὐδίων λιμένα παραπέμπει καὶ τὴν ἀτάραχον ἐκείνην ζωὴν;». Ὡ! ἔχει δίκαιον ὁ ἅγιος οὗτος Πατήρ, διὰ τοῦτο καὶ προσθέτει: «Ὅταν τοῖνυν ἄγης ἐνταῦθα νεκρὸν, μὴ κατακόπτε σεαυτὸν. Οὐ γὰρ πρὸς θάνατον, ἀλλὰ πρὸς ὕπνον ἄγεις».

Τὴν πίστιν αὐτὴν εἰς τὴν ἀθανασίαν καὶ τὴν ἐλπίδα εἰς τὴν ἀνάστασιν διεκήρυττε καὶ ἐπρόσβενεν ὁ προκειμένος Ἱεράρχης. Ἡ πίστις καὶ ἡ ἐλπίς εἰς τὴν ἀθανασίαν καὶ τὴν ἀνάστασιν εἶναι πόθος καὶ ἡμῶν τῶν χριστιανῶν. Δὲν ἱκανοποιούμεθα ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ μύθου τῆς Ἀχερουσίας λίμνης καὶ τῶν Ἡλισίων πεδίων τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς Μυθολογίας.

Ἡμεῖς πιστεύομεν ἀκοράδαντως εἰς τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ Ἀναστάτου Χριστοῦ, ὅστις διεκήρυξεν: «Ἐγὼ εἶμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ. Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ κἂν ἀποθάνῃ ζήσεται».

Μὲν τὴν ἀκοράδαντον ταύτην πίστιν εἰς τὴν αἰωνιότητα καὶ τὴν πέραν τοῦ τάφου ζωὴν σὲ προπέμπομεν, ἀεὶ μνηστε γέροντα, εἰς τὴν ἐν οὐρανοῖς θριαμβεύουσιν Ἐκκλησίαν, δεόμενοι ἅμα εἰς τὸν ζωῆς καὶ θανάτου κυριεύοντα Χριστόν, ὅπως κατατάξῃ τὴν ψυχὴν σου ἐν χώρᾳ ζώντων, ἢ δὲ μνήμη σου εἶη αἰωνία. Ἀμήν.

† Ὁ Σιδηροκάστερον ΙΩΑΝΝΗΣ

Β'

Ο ΠΡ. ΘΗΒΩΝ ΚΑΙ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ ΠΟΥΛΚΑΡΠΟΣ (†)

Τὸ Σάββατον, 6 Ἰουλίου 1968, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ὁ Μητροπολίτης πρόφην Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κυρὸς Πολύκαρπος, ὅστις ἐκηδεύθη τὴν ἐπομένην ἡμέραν εἰς τὸ Α' Νεκροταφείον Ἀθηνῶν συμφώνως πρὸς τὰς ἐν τῇ κατωτέρῳ αὐτογράφῳ ἐπιστολῇ τελευταίας θελήσεως του περὶ τῆς κηδείας καὶ τοῦ ἐνταφιασμοῦ αὐτοῦ.

Ἄκρωσ ἐπεῖγον

Μητροπολίτου πρόφην Θηβῶν καὶ Λεβαδείας Πολύκαρπου (τοῦ Κουτσουπιδου) αἰ τελευταῖαι θελήσεις περὶ τῆς κηδείας καὶ τοῦ ἐνταφιασμοῦ αὐτοῦ.

Πρὸς

Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος

Ἐν ὀνόματι τοῦ ἐν Τριᾷδι
λατρευομένου καὶ ὁμνουμένου ἀληθοῦς Θεοῦ.

Μακαριώτατε Δέσποτα,

Βασιζόμενος ἐπὶ τοῦ ἀπαραγράπτου ἀξιώματος, τοῦ ἀνεγνωρισμένου ὑπὸ τῶν Νομοθεσιῶν πάντων τῶν ἐλευθέρων πεπολιτισμένων Κρατῶν, κατὰ τὸ ὁποῖον εἶναι ἀπολύτως σεβασταὶ καὶ ἐκτελεσταὶ αἰ τελευταῖαι θελήσεις παντὸς ἀνθρώπου, ἔχων δ' ὑπ' ὄφιν καὶ τὸ προκεχωρηκὸς τῆς ἡλικίας μου καὶ τὸ ἄκρωσ φιλάσθενον τοῦ σώματός μου, σώας ἔχων τὰς φρένας καὶ ἐν πλήρει συνειδήσει τοῦ τί πράττω, ἀποφασίζω σήμερον τῇ (22α) εἰκοστῇ δευτέρᾳ τοῦ μηνὸς Μαΐου τοῦ 1961 ἔτους (χίλια ἑνεαεκάσσια ἑξήκοντα ἐν) ἡμέρᾳ τῆς ἐβδομάδος Δευτέρᾳ καὶ ὥρᾳ 11η π.μ., εὐρισκόμενος ἐγὼ ὁ Μητροπολίτης πρόφην Θηβῶν καὶ Λεβαδείας Πολύκαρπος (κατὰ κόσμον Παναγιώτης Δημητρίου Κουτσουπιδης) εἰς τὸ γραφεῖόν μου καὶ ἐν τῇ ἰδιοκτήτῳ οἰκίᾳ μου, τῇ κειμένη κατὰ τὴν ὁδὸν Λαμοκλέους ἀριθ. 2 τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ἀποφασίζω, λέγω, καὶ γράφω τὰς τελευταῖας μου θελήσεις περὶ τοῦ τρόπου τῆς κηδείας καὶ τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου, παρακαλῶν θερμῶς, ἀλλὰ καὶ ἀξίῳ ἐν ὀνόματι τοῦ δικαίου μου, ὅπως θελήσητε, Μακαριώτατε, νὰ διατάξῃτε, ἵνα τηρηθῶσιν αὐταὶ ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ καὶ ἀκριβείᾳ, ὅπως ἐνταῦθα ἀναγράφονται, καὶ δῆ:

α) Ἀμα τῇ ἐκπονήῃ μου νὰ κληθῶσιν ἄνευ χρονοτριβῆς δύο κληρικοί, οἱ ὁποῖοι, κατὰ τὰ κρατοῦντα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡμῶν, νὰ ἐπιληφθῶσι τοῦ καθαρῶ καὶ τοῦ εὐπρεπισμοῦ τοῦ σκήνους μου, φοροῦντές μοι ἐπιτραχήλιον καὶ μικρὸν ὠμόφορον, ἐγκόλπιον, ἐπανωκαλύμμαρχον καὶ ἀρχιερατικὴν ῥάβδον, διαμορφοῦντες τὴν δεξιὰν χεῖρα εὐλογοῦσαν καὶ θέτοντες ἐπ' ἐμὲ ἱερὸν εὐαγγέλιον.

β) Ἀπαγορεύω ἀπολύτως τὴν τοποθέτησιν ἐπὶ τοῦ σκήνους μου ἀνθέων ἢ ἔστω καὶ φύλλων πρασίνων.

γ) Ἀπαγορεύω ἀπολύτως τὴν κατάθεσιν ἐπὶ τῆς σοροῦ μου στεφάνων ἢ σταυρῶν ἐξ ἀνθέων παρ' οἰουδήποτε φυσικοῦ ἢ νομικοῦ προσώπου.

δ) Ἀπαγορεύω ἀπολύτως νὰ κρούσωσιν ἔστω καὶ ἄπαξ ἐπὶ τῷ θανάτῳ μου οἱ κώδωνες ἔστω καὶ ἐν ὄσ οἰουδήποτε ἱεροῦ Ναοῦ.

ε) Δὲν ἐπιθυμῶ, οὐδὲ ἐπιτρέπω τὴν μεταφορὰν τοῦ σκῆνους μου εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν ἢ ἄλλον ἐνοριακὸν ἢ μὴ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ψαλῆ ἐκεῖ ἢ ἐπικηδείας ἀκολουθία ἢ εἰς προσκύνῃσιν ἐκ μέρους τῶν πιστῶν.

στ) Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ οἰκῆματος εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἐκπνεύσω, θὰ μεταφερθῶ ἀνεπισήμως διὰ νεκροφόρου ἀμάξης καὶ διὰ τῆς συντομωτέρας ὁδοῦ εἰς τὸ Νεκροταφεῖον, ὅπου θὰ διανυκτερεύσῃ τὸ σκῆνός μου.

ζ) Ἀπαγορεύω ἀπολύτως τὴν ἐκφώνησιν οἰουδὴ ποτε ἐπικηδείου ἢ ἐπιταφίου ἢ ἐπιμνημοσύνου λόγου εἴτε ὑπὸ κληρικοῦ εἴτε ὑπὸ λαϊκοῦ.

η) Ἡ ἐπικηδεία ἱερὰ ἀκολουθία θὰ γίνῃ εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ Νεκροταφείου, ὅπως ὀρίζει τὸ τυπικὸν τῆς ἀγιωτάτης Μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Τέλος παρακαλῶ καὶ καθικετεύω καὶ Ὑμᾶς, Μακαριώτατε Δέσποτα, καὶ πάντας τοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφοὺς καὶ συλλειτουργοὺς, ὡς καὶ πάντας τοὺς συγγενεῖς καὶ λοιποὺς γνωρίσαντές με, ὅπως τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν ὑπ' ὅσιν ἔχοντες μοι δώσωσιν τὴν συγχώρησιν των δι' ὅσα τυχὸν ἐν γνώσει ἢ ἐν ἀγνοίᾳ ἔπταισα εἰς αὐτοὺς καὶ δεηθῶσιν εἰλικρινῶς πρὸς τὸν πολυεύσπλαγγον Θεόν, ἵνα γίνῃ ἴλεως ἐπὶ ἐμοὶ καὶ ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴν μου εἰς τὸν τόπον πνευματικῆς χαρᾶς.

Συγχωρῶ καὶ ἐγὼ τοὺς πάντας ἀπὸ καρδίας καὶ εὐχομαι εἰς αὐτοὺς ὑγείαν ψυχῆς τε καὶ σώματος καὶ πᾶσαν παρὰ Θεοῦ εὐλογίαν.

Τέλος ἐπικαλοῦμαι τὴν χάριν καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὰς εὐχὰς τῶν ἁγίων καὶ θεοφόρων πατέρων τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἐπὶ πάντας ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι τιμῶντες τὴν μνήμην μου καὶ σεβόμενοι τὰς ὑστάτας ἐπιθυμίας μου θὰ θελήσουν νὰ ἐκτελέσωσιν κατὰ γράμμα ἀπάσας τὰς ἐνταῦθα ἀναγραφόμενας θελήσεις μου, αἱ ὁποῖαι, ἐπαναλαμβάνω, εἶναι ἀπόρροια σοβαρᾶς καὶ ἐλευθέρως σκέψεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22 Μαΐου 1961.

Ἐλάχιστος ἐν Χριστῷ ἀδελφός

† Ὁ πρ. Θηβῶν καὶ Λεβαδείας ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ

★

Ὁ ἀοίδιμος Μητροπολίτης πρ. Θηβῶν καὶ Λεβαδείας Κυρὸς Πολύκαρπος, κατὰ κόσμον Παναγιώτης Κουτσουπιδης, ἐγεννήθη τὸ 1893 εἰς Πειραιᾶ, ὅπου ἔλαβε καὶ τὴν ἐγκύκλιον μόρφωσιν. Μετὰ ταῦτα ἐσπούδασε Θεολογίαν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν. Τὸ 1920 προσῆλθεν εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, χειροτονηθεὶς Διάκονος, τὸ δὲ 1921 ἔχειροτονήθη Πρεσβύτερος, λαβὼν καὶ τὸ ὄψφιον τοῦ ἀρχιμανδριτοῦ. Ἀπὸ τοῦ 1921 μέχρι καὶ τοῦ 1936 διετέλεσε γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θηβῶν καὶ Λεβαδείας, ἰδρύσας ἐν Λεβαδείᾳ προπαρασκευαστικὴν σχολὴν δι' ἱερεῖς, τὴν ὁποίαν καὶ διηύθυνε (1922-1928). Ἀπὸ τοῦ

ἔτους 1936 μέχρι 1944 διετέλεσε γραμματεὺς κατ' ἀρχὰς καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Τὸ 1944 ἐξελέγη Μητροπολίτης Θηβῶν καὶ Λεβαδείας εἰς διαδοχὴν τοῦ ἀποβιώσαντος ἀοιδίμου Μητροπολίτου Συνεσίου Φιλιππίδου. Ἐχειροτονήθη εἰς Ἐπίσκοπον τὴν 19ην Μαρτίου 1944. Τὴν ὡς ἄνω Ἱ. Μητρόπολιν ἐποίμανε μέχρι τέλους τοῦ 1957, ὅποτε παρητήθη διὰ λόγους ὑγείας. Ἐκτοτε ἐφυσύχαζεν εἰς Ἀθήνας μέχρι τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας του.

Γ'

Ο ΚΑΡΥΣΤΙΑΣ ΚΑΙ ΣΚΥΡΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ (†)

Τὴν 11 Ἰουλίου ἐ. ἔτους ἀπεβίωσεν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον «Ἐρυθρὸς Σταυρὸς», ὅπου ἐνοσηλεύετο, ὁ Μητροπολίτης Καρυστίας καὶ Σκύρου κυρὸς Χρυσόστομος.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ προεδρεύων τῆς Ἱ. Συνόδου Σεβασμ. Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Κωνσταντῖνος ἐτέλεσεν ἐν τῷ Μητροπόλει Ναῶ Ἀθηνῶν Τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Καρυστίας, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ν. Πελαγονίας κ. Νικολάου καὶ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Νικηφόρου.

Ἡ κηδεῖα τοῦ ἐκλεπόντος ἱεράρχου ἐγένετο εἰς Κύμην τὴν 14 Ἰουλίου, παρούσῃ τοῦ κ. Νομάρχου Εὐβοίας, ἀντιπροσώπου τοῦ κ. Δημάρχου Χαλκίδος, τοῦ ἱεροῦ Κλήρου τῆς Μητροπόλεως Καρυστίας καὶ Σκύρου, τῶν πολιτικῶν, στρατιωτικῶν καὶ εκπαιδευτικῶν ἀρχῶν, τῶν πνευματικῶν τέκνων τοῦ μεταστάντος καὶ πολλῶν πιστῶν τῆς Κύμης.

Ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Κωνσταντῖνος, ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐλλάδος, προέστη τῆς Νεκρωσίμου Ἀκολουθίας καὶ ἐξεφώνησε ἐπικηδείου λόγον. Ἐπικηδείους λόγους ἐξεφώνησαν ὁ κ. Νομάρχης Εὐβοίας, ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Δημάρχου Χαλκίδος καὶ εἰς ἀνάπτης (πνευματικὸν τέκνον τοῦ ἀειμνήστου ἱεράρχου). Ὁ ἐπικηδείου λόγος τοῦ Ἀγίου Πατρῶν ἔχει ὡς ἑξῆς :

«Καὶ δώσω ὑμῖν ποιμένας κατὰ τὴν καρδίαν μου καὶ ποιμανοῦσιν ὑμᾶς ποιμαίνοντες μετ' ἐπιστήμης» (Ἱερ. 3, 15).

Ἐν θλίψει βαθεῖα καὶ συνοχῇ καρδίας ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἀντιπροσωπευομένη ὑπ' ἐμοῦ, τὸ εὐσεβὲς πλήρωμα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καρυστίας καὶ Σκύρου, ὁ ἱερὸς Κλήρος, ἡ κοινωμία τῆς Κύμης καὶ τὰ ἀπανταχοῦ πνευματικά του τέκνα κηδεύουσι σήμερον τὸν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενόμενον ἀειμνηστον Μητροπολίτην Καρυστίας καὶ Σκύρου Κυρὸν Χρυσόστομον.

Ἀφοῦ ὁ ἀειμνηστὸς Ἱεράρχης ἐπὶ 45 συναπτὰ ἔτη, ὡς Διάκονος, Πρεσβύτερος καὶ Ἐπίσκοπος διηκόνησε λίαν εὐδοκίμως καὶ θεοφιλῶς ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου, ὑπέκυψε τὴν 12ην νυκτερινὴν ὥραν τῆς 11 Ἰουλίου εἰς τὰ κτυπήματα τῆς νόσου, ὑφ' ἧς εἶχε προσβληθῆ καὶ μετὰ ψυχικῆς γαλήνης καὶ ἡρεμίας παρέδωσε τὸ πνεῦμα εἰς τὸν Ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς.

Ὁ ἀειμνηστὸς Μητροπολίτης Καρυστίας καὶ Σκύρου κυρὸς Χρυσόστομος, κατὰ κόσμον Χρήστος Ζέρβας, ἐγεννήθη εἰς Κορίνθους Κύμης τὸ 1899 ὑπὸ εὐσεβῶν γονέων. Τὸ 1923 ἔχειροτονήθη Διάκονος καὶ τὸ 1924 Πρεσβύτερος ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Γέροντός του Μητροπολίτου Καρυστίας Παντελεήμονος, ὅστις δεδόντως εἶχεν ἐκτιμήσει τὰ πνευματικά καὶ ἠθικά αὐτοῦ

προσόντα, ως και τὰ χαρίσματα τῆς εὐγενούς αὐτοῦ ψυχῆς.

Κατὰ τὰ ἔτη τῆς ἱερατικῆς αὐτοῦ διακονίας ὑπῆρξε ὡς Ἱεροκήρυξ Καρυστίας καὶ Χαλκίδος καὶ μετὰ ταῦτα ὡς Πρωτοσύγκελλος ἐπὶ 15ετίαν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκίδος καὶ διεκρίθη διὰ τὰς διοικητικὰς αὐτοῦ ἱκανότητάς καὶ διὰ τὸ ἐποικοδομητικὸν αὐτοῦ κήρυγμα.

Ἄλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔκαμε γνωστὸν καὶ σεβαστὸν τὸ ὄνομα τοῦ ἐκλιπόντος ὄχι μόνον εἰς ὀλόκληρον τὴν Εὐβοίαν, ἀλλὰ καὶ ὀλόκληρον τὴν Ἑλλάδα ἦτο τὸ ὅτι ὑπῆρξε καὶ πνευματικὸς ἀρετῆς καὶ ἀγιότητος. Πολλὰ χιλιάδες χριστιανῶν εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ προσέτρεχον εἰς τὸ ἐξομολογητήριόν του διὰ νὰ ἀποθέσουν πρὸ τῶν ποδῶν του τὸ βάρος τῶν ἁμαρτιῶν των, διὰ νὰ εὕρουν τὴν ἀνακούφισιν καὶ τὴν ψυχικὴν γαλήνην καὶ νὰ ὀδηγηθοῦν εἰς τὸν δρόμον τῆς σωτηρίας.

Ἐκ παραλλήλου ὁμοῦ πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν δοξασίαν του ὁ μεταστάς Ἱεράρχης ἀνέπτυξε καὶ λίαν ἀξιόλογον φιλανθρωπικὴν τοιαύτην. Ὡς Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερ. Μητροπόλεως Χαλκίδος τὸ 1941 κατὰ τὴν περιόδον τῆς ἐπαράτου κατοχῆς καὶ τῆς μεγάλης πείνης, ποὺ ἐδοκίμαζεν ὁ Ἑλληνικὸς λαός, ὁ π. Χρυσόστομος ἵδρυσεν εἰς Χαλκίδα Ὁρφανοτροφεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον εὗρον ἄσυλον 120 ἄπορα καὶ ὄρφανὰ παιδιὰ.

Ὡς Μητροπολίτης κατόπιν ὁ μεταστάς ἀνασπῆστησε τὸ διαλελυμένον Ὁρφανοτροφεῖον τῆς Κύμης, ὅπερ εἶχεν ἰδρῦσει ὁ ἀείμνηστος προκατόχος του Παντελεήμων, τὸ ὁποῖον λειτουργεῖ μέχρι σήμερον μὲ 60 ὄρφανὰ.

Ἐν συνεχείᾳ, ὡς Ἐπίσκοπος Καρυστίας καὶ τῆς συγκοινοῦ τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Χαλκίδος κ. Γρηγορίου, συνέστησεν ἕτερον Οἰκοτροφεῖον ἐν Χαλκίδι, χρησιμοποιοῦσας ὡς οἴκημα τὴν ἰδιόκτητον οἰκίαν του. Καὶ τέλος εἰς Ἱμαροῦσιον ἵδρυσεν πρὸ τινῶν ἐτῶν Οἰκοτροφεῖον Φοιτητῶν, εἰς τὸ ὁποῖον παραμένον καὶ διαιτῶνται περὶ τοὺς 15 ἄποροι φοιτηταὶ ἀπολύτως δωρεάν.

Διὰ τὰς ἀγαθοεργίας του αὐτὰς καὶ τὴν ἀληθινὴν πατρικὴν του ἀγάπην πρὸς τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς πᾶσχοντας ἀφιέρωσεν ὄχι μόνον κόπους καὶ μόχθους καὶ θυσίας, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἰδικὰ του χρήματα τὰ προερχόμενα ἐκ τοῦ Ἱεροκρατικοῦ ἐπιδόματος καὶ διὰ τοῦτο ἀπέρχεται τοῦ κόσμου τούτου τελείως πτωχός, ἀλλὰ πλούσιος εἰς ἔργα ἀρετῆς καὶ φιλανθρωπίας.

Ἀκόμη δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ὁ ἐκλιπὼν ὑπῆρξεν εἰς διακεκριμένον καὶ ἱκανότατον Ἱεράρχην τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ κατεῖχεν ὄντως ἐξαιρετικὴν θέσιν εἰς τὴν Ἱεραρχίαν τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἦτο πρῶτος καὶ μετῴχιος ταπεινόφρων, ἀπέριτος καὶ συνετός καὶ πολὺ εὐγενικός καὶ διὰ τῶν σπανίων χαρισμάτων καὶ προσόντων του ἀνεδείχθη πρᾶγματι διακεκριμένη ἐκκλησιαστικὴ προσωπικότης καὶ ποιμὴν, ὁ ὁποῖος ἐπολιμαίμε μετ' ἐπιστήμης τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ ποιμνίον.

Ἀείμνηστε Ἱεράρχα,

Ἀπέρχεσαι ἐκ τῆς ματαίας ταύτης ζωῆς πρὸς τὴν

οὐράνιον μακαριότητα καὶ εὐτυχίαν, μὲ τὴν γλυκεῖαν ἱκανοποίησιν ὅτι ἐξεπλήρωσες, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χριστοῦ, τὸν ἅγιον προορισμὸν σου καὶ τὰ ὑψηλὰ καθήκοντά σου.

Ὅλοι ἡμεῖς οἱ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί σου, τὸ εὐλαβὲς ποιμνίον σου, οἱ εὐσεβεῖς κληρικοί σου, τὰ πανταχοῦ πνευματικὰ σου τέκνα, τὰ ὄρφανὰ τῶν ὁποίων ὑπῆρξες φιλόστοργος Πατέρας, οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ πένητες, οἱ ἄσθενεῖς καὶ οἱ καμπτόμενοι ὑπὸ τὸ βάρος τῆς θλίψεως καὶ τῆς δυστυχίας, οἱ ὁποῖοι ποιμιλοτρόπως εὐηργετήθησαν παρὰ σου, ὅλοι ἡμεῖς θὰ εὐχόμεθα, ἵνα ὁ μισθολογὸς Κύριος σοῦ ἀπονεύμῃ ὡς γέρας καὶ ἔπαθλον τὸν μισθὸν τοῦ καλοῦ οἰκονόμου τῶν Μυστηρίων Του, τοῦ καλοῦ ἐργάτου τοῦ Ἀμπελιῶνός Του καὶ τὸν ἀμαράντιον τῆς δόξης στέφανον.

Αἰωνία σου ἡ μνήμη, ἀείμνηστε Μητροπολίτα Καρυστίας καὶ Σκύρου Χρυσόστομε !

† Ὁ Πατρῶν ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Δ'

Ο ΠΡ. ΘΗΒΩΝ ΚΑΙ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ ΔΩΡΟΘΕΟΣ (†)

Τὴν 22αν Ἰουλίου ἐ. ἔτους καὶ περὶ ὥραν 10ην νυκτερινὴν ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον ὁ ἐν Κερκύρα σχολάζων Μητροπολίτης πρ. Θηβῶν καὶ Λεβαδείας Δωρόθεος κατόπιν μακρᾶς ἀσθενείας, ἕνεκα τῆς ὁποίας καὶ παρητήθη τοῦ θρόνου τῆς Ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Θηβῶν καὶ Λεβαδείας, ἀποληξιάσης εἰς πνευμονίαν λόγῳ τῆς συνεχοῦς κατακλίσεως.

Μερίμνη τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κερκύρας καὶ Παξῶν ἡ σορὸς τοῦ μεταστάντος μετεφέρθη ἀπὸ τῆς οἰκίας του εἰς τὸν ἱερὸν Μητροπολιτικὸν Ναόν, ἔνθα ἐξετέθη εἰς προσκύνημα.

Τὴν 5.30' μ.μ. τῆς 23 Ἰουλίου 1968 ἐτελέσθη ἡ Νεκρώσιμος Ἀκολουθία, προσεζάρχοντος τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Κερκύρας καὶ Παξῶν κ. Πολυκάρπου. Τὸν ἐπικήδειον λόγον ἐξεφώνησεν ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης πρῶτον Κερκύρας καὶ Παξῶν κ. Μεθόδιος. Τὴν Νεκρώσιμον Ἀκολουθίαν καὶ τὴν ἐν συνεχείᾳ ἐκφορὰν παρηκολούθησαν αἱ ἀρχαὶ τῆς νήσου, στρατιωτικὸν δὲ ἀπόσπασμα ἀπέδωσε τὰς νενομισμένας τιμὰς.

Ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης πρ. Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κυρὸς Δωρόθεος ἐνεταφιάσθη εἰς τὸν ἐν τῷ Α' Νεκροταφείῳ Κερκύρας οἰκογενειακὸν του τάφον.

*

Ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Θηβῶν καὶ Λεβαδείας Δωρόθεος Βασιλῆς ἐγεννήθη εἰς Κέρκυραν τῇ 11ῃ Φεβρουαρίου 1895. Ἐσπούδασεν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν. Μετὰ τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ὑπῆρξε ὡς Καθηγητὴς τῶν Ὀρθοδοξικῶν εἰς Σχολεῖα τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως καὶ εἶτα εἰσῆλθεν εἰς τὰς τάξεις τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου καὶ διωρίσθη ἱεροκήρυξ τῶν Μητροπόλεων [Κερκύρας κατ' ἀρχὰς καὶ Λαρίσης βραδύτερον.

Τὴν 29 Σεπτεμβρίου 1952 ἐξελέγη Μητροπολίτης

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἐξασφαλίζεται ἀξιοπρεπὴς ἀμοιβή.

Ὡς ἐγράψαμεν διεξοδικῶς εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 10 φύλλον τῆς «Ἐκκλησίας» τῆς 15 Μαΐου 1968, ὁ ἐξοχώτατος Πρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως κ. Γεώργιος Παπαδόπουλος ἀνεκοίνωσεν ἐπισήμως πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον κατὰ τὴν εἰδικὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 2ας Μαΐου τὴν ὄντως ἱστορικὴν ἀπόφασιν τῆς ὑπ' αὐτὸν Κυβερνήσεως, ὅπως δι' ἐκδοθησομένου Ἀναγκαστικοῦ Νόμου ρυθμισθῆ ὁριστικῶς τὸ ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Κοράτου ἐκκρεμοῦν οικονομικὸν πρόβλημα τοῦ ἱεροῦ Κλήρου τῆς Ἐκκλησίας μας διὰ τῆς ἐντάξεως αὐτοῦ ἀπὸ τῆς 1ης Ἰουλίου ἐ. ἔτους εἰς τὴν μισθολογικὴν διαβάθμισιν, ἢ ὅποια ἰσχύει διὰ τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους τῆς διοικητικῆς ἱεραρχίας.

Ἡ ἡγεσία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Χώρας ἡμῶν καὶ ἐντεῦθεν δὲν ἔπαυσε καταβάλλουσα ἐργώδεις προσπάθειαι καὶ ἐκλιπαροῦσα τὰς κατὰ καιροὺς κυβερνήσεις διὰ τὴν οικονομικὴν καὶ ὕλικὴν ἐξόψωσιν τοῦ ἱεροῦ Κλήρου μας. Παρὰ τὰς ἐκάστοτε παχυλὰς ὑποσχέσεις ἐπὶ ἔνα καὶ ἡμισυ αἰῶνα, τὸ πρόβλημα τῆς ἱκανοποιητικῆς μισθοδοσίας τοῦ ἱεροῦ Κλήρου μας παρέμεινεν οὐσιαστικῶς ἄλυτον μέχρι τῆς παρουσίας Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως, ἢ ὅποια οὐ μόνον ὑπεσχέθη, ἀλλὰ καὶ ἔλυσεν ὁριστικῶς τὸ ὄλον οικονομικὸν πρόβλημα τοῦ ἐφημεριακοῦ μας Κλήρου διὰ τοῦ εἰς ἄλλην στήλην τοῦ παρόντος ἀναδημοσιευομένου ἐκ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως Ἀναγκαστικοῦ Νόμου 469/1968 «Περὶ μισθολογικῆς διαβαθμίσεως τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

Ὁ ὡς ἄνω Ἀναγκαστικὸς Νόμος ἀποδεικνύει τὴν στοργὴν πρὸς τοὺς εὐλαβεῖς ἐφημέριους μας τῆς παρουσίας Κυβερνήσεως καὶ συγχρόνως ἀποτελεῖ ἀναγνώρισιν τῶν πολυτίμων ὑπηρεσιῶν των πρὸς τὸ Ἔθνος πάλαι τε καὶ νῦν. Δι' αὐτοῦ ἐξασφαλίζεται ἀξιοπρεπὴς ἀμοιβὴ καὶ ἱκανοποιητικὴ μισθολογικὴ καὶ βαθμολογικὴ ἐξέλιξις τοῦ μέχρι τοῦδε ἀδίκως παραγκωνιζομένου ἱεροῦ Κλήρου μας. Τοιοντοτρόπως οἱ εὐλαβεστάτοι ἐφημέριοι θὰ δυναθῶν εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἀφοσιωθῶν ἀπερίσπαστοι καὶ μὲ ἠδξήμενον ζῆλον εἰς τὸ καθαρῶς πνευματικὸν των ἔργον, ἢ

Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου, χειροτονηθεῖς εἰς Ἐπίσκοπον τὴν 5 Ὀκτωβρίου 1952. Τὴν 10 Δεκεμβρίου 1957 μετετέθη εἰς τὴν Μητρόπολιν Θηβῶν καὶ Λεβαδείας, εἰς διαδοχὴν τοῦ παρατηθέντος διὰ λόγους ὑγείας καὶ ἤδη ἀειμνήστου Πολυκάρπου Κουτσουπίδου, τὴν ὅποιαν ἐποίμανε μέχρι τῆς παρατηρήσεώς του τὸ 1967.

Ὁ μεταστάς Ἱεράρχης διεκρίνετο διὰ τὸν ζῆλον καὶ τὴν δραστηριότητά του εἰς τὸ ποιμαντικὸν ἔργον του, ὡς καὶ δι' εὐαγγελικὴν ἀπλότητα εἰς τὴν ὄλην πολιτείαν του.

καρποφόρος ἐπιτέλεσις τοῦ ὁποίου θὰ εἶναι ἡ καλύτερα δικαίωσις τῶν προσδοκιῶν τόσον τῆς ἐθνικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἡγεσίας μας, ὅσον καὶ τοῦ φιλοθρήσκου λαοῦ μας.

Ἰδρύματα ἀγάπης καὶ φιλανθρωπίας.

Τραγὸν δεῖγμα τοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου μας μερίμνης τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου ἀποτελεῖ ἡ ἀλλαγὴ τοῦ παρόντος τεύχους δημοσιευομένη ἐπίσημος Πράξις περὶ ἰδρύσεως «Νοσηλευτικοῦ Ἰδρύματος Κληρικῶν Ἑλλάδος» καὶ «Στέγης Εὐαγγελίας Κληρικῶν Ἑλλάδος». Εἰς τὸ πρῶτον θὰ τυγχάνουν πάσης φύσεως νοσηλείας οἱ πάσχοντες Κληρικοὶ καὶ τὰ μέλη τῶν οἰκογενειῶν των, οἱ εἰς τὸ TAKE ἠσφαλισμένοι ὑπάλληλοι τῶν Μητροπολιτικῶν Γραφείων, οἱ μοναχοὶ καὶ αἱ μονάζουσαι, καθὼς καὶ ἀσθενεῖς ἄποροι λαϊκοὶ ἀδιακρίτως θρησκευόμενοι εἰς ποσοστὸν 10% τοῦ συνόλου τῶν νοσηλευομένων. Εἰς τὸ δεύτερον δὲ θὰ εὐρίσκων περιθάλψιν οἱ ἔχοντες ἀνάγκην ταύτης ὑπέργηροι καὶ ἀνίκανοι Κληρικοὶ καὶ τὰ μέλη τῶν οἰκογενειῶν των, ὡς καὶ οἱ ὑπέργηροι καὶ ἀνίκανοι μοναχοὶ καὶ μονάζουσαι.

Τὰ ὡς ἄνω κοινωφελῆ ἰδρύματα, ὁργανοῦμενα δεόντως καὶ ἐπανδρουόμενα ὑπὸ κατὰ πάντα ἠσκημένου διοικητικοῦ καὶ εἰδικοῦ ἐπιστημονικοῦ καὶ βοηθητικοῦ προσωπικοῦ, θὰ καλύψων μέγα ἄχρι τοῦδε κενὸν καὶ θὰ καταστοῦν πράγματι, εἴμεθα βέβαιοι, εὐλογία Θεοῦ διὰ τοὺς προσφεύγοντας εἰς αὐτὰ εὐλαβεστάτους Κληρικούς μας.

Ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας διὰ τοῦ θεαρέστου τούτου ἔργου ὕλοποίησε τὴν ὑπὲρ τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου μας μεγίστην φροντίδα καὶ μέριμναν καὶ τὴν πατρικὴν αὐτοῦ ἀγάπην. Ἐνδεικτικῶς δὲ σημειοῦμεν, ὅτι πρὸς τὸν ἀνωτέρω σκοπὸν ὁ Μακαριώτατος ἤδη εἰς τὸν ἐνθροονιστήριον λόγον του ἐξηγγέλει ἐπισήμως τὴν διάθεσιν πάντων τῶν ἐκτὸς τοῦ μηνιαίου ἐπιδόματος ἐσόδων του διὰ τὴν λειτουργίαν Νοσοκομείου Κληρικῶν.

Εἶθε ὁ πανάγαθος Θεός, παρ' οὗ πᾶν δῶρημα τέλειον, νὰ εὐδοκήσῃ ὥστε ἡ Ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησία νὰ καταστῆ αὐτάραχος εἰς ἔργα ἀγάπης καὶ εἰς ἰδρύματα εὐαγῆ ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου μας καὶ ὑπὲρ τοῦ συνόλου τῶν πιστῶν της, εἰς δόξαν Χριστοῦ καὶ τῶν ἀξίων ἡγετῶν τῆς Ἐκκλησίας Του.

Γεννᾶ τὴν ὑποχρέωσιν.

Ἡ συγκληθεῖσα ἐν Ἀθήναις 19ῃ Κληρικολαϊκῆ συνέλευσις τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Ἰακώβου καὶ ἡ ἐξ ἀφορμῆς τοῦ γεγονότος τούτου ἀφιξις εἰς Ἑλλάδα πολλῶν ἐ-

κατοντάδων ὁμογενῶν τῆς Ἀμερικῆς ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ διαπιστωθοῦν διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν οἱ ἄρρηκτοι δεσμοὶ ἀγάπης, οἵτινες συνδέουν αὐτοὺς μετὰ τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἁγίας Ὁρθοδόξιας.

Ἡ συγκινητικὴ ἐπιθυμία καὶ προσπάθεια τῶν ἐν Ἀμερικῇ ἀδελφῶν μας πρὸς διατήρησιν τῆς προσηλώσεως αὐτῶν εἰς τὰς ἑλληνορθόδοξους παραδόσεις γεννᾷ τὴν ὑποχρέωσιν τόσον εἰς τοὺς πνευματικούς των ἡγέτας, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ἐν Ἑλλάδι ἀρμοδίους παράγοντας, ὅπως συνεχίσουν, συστηματοποιήσουν καὶ ὁλοκληρώσουν τὴν ἀρξαμένην ἤδη προσπάθειαν πρὸς δημιουργίαν τῶν καταλλήλων προϋποθέσεων διὰ τὴν συνεχῆ καὶ ἀδιάλειπτον ἀναβάπτισιν τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ ἑλληνορθόδοξου πνεύματος καὶ τὴν ἀναζωπύρωσιν τῆς πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπης των.

Ὁ ὑγῆς συγχρονισμός.

Ὁ σάλος, ὅστις ἐδημιουργήθη εἰς παγκόσμιον κλίμακα ἐκ τῆς προσφάτου παπικῆς ἐγκυκλίου ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ ἐλέγχου τῶν γεννήσεων ἢ ἐκ τῶν ἐν Οὐφάλη συζητήσεων τῶν μετασχόντων τῆς Δ' Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Π.Σ.Ε. ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν προγαμιαίων γενετησίων σχέσεων, συνετέλεσεν, ὥστε μεγάλη μερὶς τοῦ παγκοσμίου τύπου νὰ ὑποστηρίξῃ, ὅτι αἱ Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι δεόν νὰ συγχρονισθοῦν, προσαρμοζόμεναι εἰς τὰς de facto ἐπικρατήσασα συνηθείας τῶν ἀνθρώπων τῆς σημερινῆς ἐποχῆς.

Ἄλλ' ὅμως δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται, ὅτι ὁ ὑγῆς συγχρονισμὸς τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι τὸ νὰ παρασύρῃται αὕτη ὑπὸ τῶν ρευμάτων τοῦ κόσμου, νὰ γίνῃται οὐραγὸς τῆς συγχάκισ παραπαιούσης κινωνίας καὶ νὰ ἐπιτρέπῃ εἰς τὸν ὁδοστρωτήρα τῆς μάξις νὰ ἰσοπεδῶνῃ τὰς αἰωνίου κύρους πνευματικὰς ἀρχὰς τῆς. Ὁ Χριστὸς εἶναι χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτός. Ἐπομένως ὁ συγχρονισμὸς τῆς Ἐκκλησίας του δὲν εἶναι ἢ ἐπ' αὐτῆς ἐγκατάλειψις τῶν αἰωνίων ἀρχῶν τῆς, ἀλλ' ἢ προσπάθεια τῆς ἐξευρέσεως τῶν τρόπων τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀρχῶν τούτων ἐν τῇ σημερινῇ ἐποχῇ.

Τελετὴ διὰ τοὺς μελλονύμφους.

Εἶναι τῷ ὄντι ἀξία ἰδιαίτερας ἐξάρσεως ἢ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Λεωνίδου καθιερωθεῖσα τελετὴ, ἣτις γίνεται καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ μητροπολιτικοῦ μεγάρου τῆς Θεσσαλονίκης πρὸς χάριν τῶν μελλονύμφων.

Κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην, περὶ τοὺς διακοσίους καὶ πλέον μελλονύμφοι προσέρχονται, ἵνα λάβουν τὴν ἄδειαν τοῦ γάμου των καὶ τὴν πατρικὴν εὐλογία. Τοῦτο ἐθεσπίσθη ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου, διότι, ὡς ἀνεκωνόθη ὑπὸ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, «ἡ ἄδεια τοῦ γάμου εἶναι κάτι πολὺ ἀνώτερον καὶ σοβαρὸν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ δὲν νοεῖται νὰ λαμβάνεται αὕτη ὅπως ἕνα οἰονδήποτε πιστο-

ποιητικόν. Δύο ἄγνωστες μέχρι σήμερον ὑπάρξεις, γεμάτες δύναμι καὶ πόθο γιὰ ζωὴν, κάτω ἀπὸ τὸ μυστήριον τῆς ἀγάπης, τοῦ γάμου, καὶ μετ' εὐχῆς τῆς Ἐκκλησίας δύνανται νὰ ἀτενίσουν πρὸς τὸ μέλλον».

Εἶναι βέβαιον, ὅτι ἡ πρωτοβουλία τοῦ ἁγίου Θεσσαλονίκης θὰ ἔχῃ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἐρχομένων εἰς γάμον κοινωνίαν καὶ θὰ δώσῃ ὠθησιν πρὸς δημιουργίαν παρομοίων ἢ ἀναλόγων ἐκδηλώσεων καὶ εἰς ἑτέρας Ἱ. Μητροπόλεις.

Θὰ προσέφερε μεγαλύτερας ὑπηρεσίας.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀργυροκάστρου κ. Παντελεήμων ἀπέστειλε πρὸς τὴν Δ' Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν τηλεγράφημα, διὰ τοῦ ὁποίου ἐξ ὀνόματος 350.000 ὑποδούλων Χριστιανῶν ἐκφράζει τὴν λύπην του διὰ τὴν μέχρι τοῦδε ἀπαράδεκτον σιγήν τῶν διαφόρων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν ἐν σχέσει πρὸς τὰ δεινά, ἅτινα ὑφίστανται οἱ Χριστιανοὶ οὐτοὶ ὑπὸ τὸ ἄλβανικὸν καθεστῶς.

Μεταξὺ ἄλλων τὸ τηλεγράφημα καταγγέλλει τὴν κατάργησιν πάσης χριστιανικῆς λατρείας, τὸν βίαιον ἀποσχισμὸν τοῦ ἱεροῦ κλήρου, τὴν ἐθνικοποίησιν τῶν ἱερῶν ναῶν καὶ μοναστηρίων, τὴν κατάσχισιν καὶ τὸν ἐμπρησμὸν ἱερῶν κειμηλίων κ.τ.τ.

Ἀσφαλῶς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν θὰ προσέφερε μεγάλας ὑπηρεσίας, ἐὰν ἔτεινε πλέον εὐήκοον οὖς εἰς τοὺς στεναγμοὺς τῶν Χριστιανῶν, οἵτινες ἀμέσως ἢ ἐμμέσως διώκονται ὑπὸ ἀθέων καὶ ἀντιχριστιανικῶν καθεστῶτων.

«Ἡ Θρησκεία δὲν ἀπέθανεν».

Διαπιστοῦσα ἢ «Πράβδα» τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐπὶ ἡμῶν αἰῶνα ἀντιχριστιανικῆς καὶ ἀντιθρησκευτικῆς ἐκστρατείας ἐν τῇ Σοβιετικῇ Ἐνώσει, ὡμολόγησε προσφάτως τὰ ἑξῆς: «Ἡ Θρησκεία δὲν ἀπέθανεν, οὔτε ἐδρίσκειται εἰς τὰ τελευταῖα τῆς, παρ' ὅλα ὅσα ἰσχυρίζεται μερικοί. Εἰς μερικὰς μάλιστα περιοχὰς ἐπιζητεῖ ἢ ἰδία νὰ περῶσῃ εἰς τὴν ἀντεπίθεσιν. Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ γεγονός καὶ ἀνησυχούμεν πολὺ μετ' τὴν μέχρις ἡλιθιότητος ἀφέλειαν μερικῶν κομμουνιστῶν ἐναντι τῶν «ὀπολεμιμάτων», ὅπως λέγουν, τῆς θρησκείας».

Ἡ ἀξιοσημείωτος ὁμολογία αὕτη εἶναι νέα ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας, ὅτι πᾶσα προσπάθεια πρὸς ἐκρίζωσιν τῆς Θρησκείας εἶναι καταδικασμένη εἰς ἀποτυχίαν. Ἡ Θρησκεία ἔχει τὰς ρίζας αὐτῆς συμφνεῖς εἰς τὰς μυχαιτάτας πτυχὰς τῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πλασθείσης καὶ φύσει πρὸς τὸν Θεὸν βλεπούσης καὶ τεινούσης ἀνθρωπίνης ψυχῆς.

Ἀνάγκη ἐπαγρυπνήσεως.

Συχνάκις ἀναγινώσκομεν ἐσχάτως εἰς τὰς ἐφημερίδας εἰδησεις περὶ νέων κρουσμάτων ἀρχαιοκαπηλείας καὶ πρὸ πάντων κλοπῆς πολιτίμων βυζαντινῶν εἰκόνων, ἣτις, ὡς μὴ ὄφελε, συνεχίζεται πα-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώσιμος κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 11ης Ἰουλίου μέχρι τῆς 10ης Αὐγούστου ἔ. ἔτους:

Ἐχοροστάτησε τὴν 25 Ἰουλίου κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν τοῦ ἱ. Ναοῦ τοῦ Νοσοκομείου «Εὐαγγελισμός».

ᾠρκίσσε τὴν 24 Ἰουλίου ἐνώπιον τῆς Α.Ε. τοῦ Ἀντιβασιλέως τὸν νέον ὑπουργὸν Δικαιοσύνης κ. Κυριακόπουλον.

Προήδρευσε τὴν 22 Ἰουλίου τῆς συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ ἀμβουλίου τοῦ ΤΑΚΕ.

— Τὴν 23 Ἰουλίου τῆς συνεδρίας τῆς Ἱεράς Συνόδου, ὡς καὶ τῆς συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Σιβιτανίδειου Σχολῆς.

— Τὴν 24 Ἰουλίου τῆς συνεδρίας τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΟΔΕΠ, ὡς καὶ τῆς συνεδρίας τοῦ Συμβουλίου Νοσηλευτικοῦ Ἰδρύματος Κληρικῶν Ἑλλάδος.

Ἐπέγραψε τὴν 25 Ἰουλίου τὴν ἰδρυτικὴν Πράξιν τοῦ Νοσηλευτικοῦ Ἰδρύματος Κληρικῶν Ἑλλάδος.

Παρέστη τὴν 21 Ἰουλίου εἰς τὴν πανηγυρικὴν ἐναρκτήριον συνεδρίαν τῆς ὀργανώσεως ΓΚΑΠΑ εἰς τὴν Πάντειον Σχολήν, τὸ δὲ ἑσπέρας εἰς τὴν πανηγυρικὴν ἐναρκτήριον συνεδρίαν τῆς ἹΕΨ Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως εἰς τὸ θέατρον Ἡρώδου Ἀττικοῦ. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ὁ Μακαριώτατος προσεφώνησε τοὺς συνέδρους.

Ἐπεσκέφη τὴν 24 Ἰουλίου τὸν Ἐξοχώτατον Πρόεδρον τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως κ. Γεώργιον Παπαδόπουλον.

Παρεκάθησε τὴν 25 Ἰουλίου εἰς τὸ ἐν τῷ ξενοδοχεί-

ῳ «Χίλτον» δεῖπνον, τὸ ὁποῖον παρέθεσε πρὸς τιμὴν τοῦ ἡ Κληρικολαϊκῆ Συνέλευσις τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς.

Ἐδέχθη τὴν 20 Ἰουλίου τὸν καθηγητὴν κ. Δοξιάδη καὶ τὸν δικηγόρον κ. Ζήσην.

— Τὴν 23 Ἰουλίου τὸν κ. Μιχ. Ἀδάμη.

— Τὴν 24 Ἰουλίου τὸν Σεβασμ. Μητροπολίτην Κισάμου καὶ Σελίνου κ. Εἰρηναῖον, τὸν κ. Κασιμάτην, τὸν ἀρχιτέκτονα κ. Ἀξιώτην, τὸν κ. Davies καὶ τὸν πασιολ. ἀρχιμανδρίτην Τιμόθεον Κοντομέρκον.

— Τὴν 25 Ἰουλίου τὸν καθηγητὴν κ. Ἀσπιώτην, τὸν δικηγόρον κ. Σταμάτην καὶ τὸν κ. Κουτσόπουλον.

Ἀνεχώρησε τὴν 26ην Ἰουλίου διὰ Τήνον.

Ὁ προεδρεύων τῆς Ἱεράς Συνόδου Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Κωνσταντῖνος προέστη τῇ 21ῃ Ἰουλίου 1968 τοῦ ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν τελεσθέντος 40θήμερου Μνημοσύνου ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου πρ. Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Χρυσοστόμου, κατὰ τὸ ὁποῖον ὠμίλησε καταλλήλως, ἐξάρας τὰς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος ὑπηρεσίας τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου.

Τὴν Παρασκευὴν, 26 Ἰουλίου 1968, ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Περιστερᾶς κ. Ἡλίας ἐτέλεσε εἰς τὸν χώρον πρὸ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Ἀγίου Δημητρίου Λομβαδιάρη (παρὰ τὴν Ἀκρόπολιν) τὰ ἐγκαίνια τοῦ πρώτου ἐν Ἑλλάδι κινητοῦ ἱεροῦ ναοῦ, ἀφιερωμένου εἰς τὸν Ἀπόστολον Παῦλον. Τὰ ἐγκαίνια τοῦ κινητοῦ ἱεροῦ ναοῦ παρηκολούθησαν πολλοὶ κληρικοὶ τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ πλήθος κόσμου. Σκοπὸς τοῦ ἐν λόγῳ κινητοῦ ἱεροῦ ναοῦ εἶναι ἡ ἐξυπηρέτησις τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῶν εἰς κατασκηνώσεις παραθεριζόντων καὶ τῶν ἐκδρομῶν, ὡς καὶ τῶν ἐν ὑπαίθρῳ διαμενοντων καὶ ἐργαζομένων ἀδελφῶν μας.

— Ἐνώπιον τῆς Α.Ε. τοῦ Ἀντιβασιλέως ἀντιστρατήγου

ρὰ τὰς ἀξιεπαίνοιας προσπαθείας τῶν καταδιωκτικῶν καὶ ἀστυνομικῶν ἀρχῶν τῆς χώρας.

Ὡς ὀρθῶς παρατηρήθη σχετικῶς, ὁ ἑλληνικὸς λαὸς διεφύλαξε τὰς ἁγίας εἰκόνας ἐπὶ αἰῶνας. Τὰς ἔκρυσεν εἰς τὰ μύχια μυστικῶν βωμῶν καὶ τόπων λατρείας, ἵνα μὴ τὰς βεβηλώσουν χεῖρες βαρβάρων καὶ πειρατῶν. Τὰς διετήρησε μὲ σπανίαν εὐλάβειαν καὶ τὰς ὕψωσεν εἰς τὰς πτωχικὰς τῶν οἰκίας εἰς θέσιν τιμητικῆς διακρίσεως. Αἱ ἅγιοι βυζαντινὰ εἰκόνας εἶναι σημαντικὸν τμήμα τῆς πνευματικῆς κληρονομίας τοῦ Ἑθνοῦ καὶ πρέπει νὰ διαφυλάσσονται ὡς πολύτιμοι καὶ σπάνιοι θησαυροὶ τῆς Ὀρθοδοξίας.

Ὅθεν πᾶς Ὀρθόδοξος Ἕλληνας ἔχει ἱερὰν ὑποχρέωσιν νὰ καταγγέλλῃ ἀμέσως εἰς τὰς ἀστυνομικὰς ἀρχὰς πᾶσαν ἀπόπειραν κλοπῆς ἢ ἀγορᾶς βυζαντινῶν εἰκόνων ὑπὸ τῶν ἀρχαιοκαπήλων, οἵτινες πρέπει νὰ συλλαμβάνονται καὶ νὰ τιμωρῶνται παρδειγματικῶς. Οἱ εὐλαβέστατοι ἐξ ἄλλων ἐφημέριοι πρέπει συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως νὰ διαφωτίζουν τὸ πολίμιόν των περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐπαγρυπνήσεως πρὸς περιφρόνησιν τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος θησαυρῶν τῆς Ὀρθοδοξίας.

Μνημειῶδες ἔργον.

Μὲ τὸν κυκλοφοροῦντα δωδέκατον καὶ τελευταῖον τόμον, συνεπληρώθη ἡ ὑπὸ τὰς εὐλογίας καὶ τὴν ἐμπειρίαν τῆς Ἐκκλησίας τελοῦσα ἔκδοσις τῆς «Θρησκευτικῆς καὶ Ἠθικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας», ἔργον τὸ ὁποῖον τιμᾷ τὴν σύγχρονον ἑλληνικὴν χριστιανικὴν γραμματεῖαν διεθνῶς, καθ' ὅσον πρόκειται διὰ τὴν μόνην Ἐγκυκλοπαιδείαν, τὴν ὁποῖαν διαβάξει ὁλόκληρος ὁ ὀρθόδοξος κόσμος.

Τὸ ἔργον τοῦτο, τοῦ ὁποῖου τὸ μεγαλύτερον μέρος συνδρομητῶν ἐκάλυπεν ἡ τάξις τῶν Ἐφημερίων μας, δὲν εἶναι ἀπλῶς μία «ἀποθήκη» ξηρῶν γνώσεων, ἀλλὰ μία πολύχρωμος καὶ δροσερὰ παρουσιάσις τῆς ἑλληνορθοδόξου παραδόσεως, ἀληθῆς παλλάδιον τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Εἰς τὰς σελίδας τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας αὐτῆς ἔδωσαν τὸ «παρόν» μὲ σπουδαῖα ἀρθρα τῶν ἐκλεκτῶν μέλη τῆς Ἱεραρχίας μας, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Προκοπήμενον τῆς Ἐκκλησίας μας, τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν καθηγητῶν τῶν δύο Θεολογικῶν μας Σχολῶν, καθὼς καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἡμέτεροι καὶ ἄλλοθενεῖς διακεκριμένοι ὀρθόδοξοι θεολόγοι.

κ. Γ. Ζωϊτάκη και παρουσία του Προέδρου τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως κ. Γ. Παπαδοπούλου ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Περσιτερᾶς κ. Ἡλίας ὄρκισε τὴν 31 Ἰουλίου ἐ. ἔτους τὸν στρατηγὸν ἐν ἀποστρατεία κ. Γ. Βάλλην ὡς ὑπουργὸν Βορείου Ἑλλάδος.

Ἱερά Μητρόπολις Κορινθίας

Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ πολιούχου τῆς Ἀποστολικῆς Μητροπόλεως Κορίνθου, Ἀποστόλου Παύλου, ἐγένετο ἀφ' ἑσπέρας Μέγας Ἑσπερινός, ὁμιλία ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Παντελεήμονος καὶ λιτάνευσις ἐν Κορίνθῳ τῆς Ἱερᾶς Εἰκόνας τοῦ οὐρανοβάμονος Παύλου.

Πλήθος λαοῦ ὡς καὶ πᾶσαι αἱ Ἀρχαὶ τοῦ Νομοῦ καὶ τῆς Πόλεως παρηκολούθησαν πᾶσας τὰς ἑορταστικὰς καὶ στηριζούσας τὸ Χριστιανικὸν φρόνημα ἐκδηλώσεις, ὡς τὴν Θείαν Λειτουργίαν τὴν ἐπομένην 29ην Ἰουνίου καὶ τὸν κατὰ τὴν αὐτὴν ἑσπέραν τελεσθέντα πανηγυρικὸν ἑσπερινὸν ἐν Ἀρχαίᾳ Κορίνθῳ ἐπὶ τοῦ Βήματος τοῦ ἀνθυπάρχου Γαλλίωνος, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου εἰς τὸ περι οὗ ὁ λόγος Βῆμα ἐκρίθη ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐν Κορίνθῳ.

Ἱερά Μητρόπολις Παραμυθίας

Ἀπὸ τῆς 2—4 Ἰουλίου ἐ. ἔτους συνεκλήθη Ἱερατικὸν Συνέδριον ἐν τῇ Ἱ. Μητροπόλει Παραμυθίας.

Τὴν πρωίαν τῆς 2ας Ἰουλίου ἐτελέσθη Ἀρχιερατικὴ Λειτουργία ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Δονάτου τῇ συμμετοχῇ ἱερέων. Τοὺς χορούς συνεκρότησαν οἱ λοιποὶ σύνεδροι ἱερεῖς, τὸν δὲ θεῖον λόγον ἐκήρυξεν ὁ Ἱεροκήρυξ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀρχιμ. Τίτος Καραντζαλῆς. Εὐθύς ἅμα τῷ πέρατι τῆς Θείας Λειτουργίας ἐτελέσθη Τρισάγιον πρὸ τοῦ ἡρώδου τῶν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατριδος πεσόντων ἱερέων κατὰ τὴν περίοδον 1942—1945.

Τῇ 10.30' π.μ. ἐγένετο ἡ ἐπίσημος ἑναρξίς τοῦ Ἱ. Συνεδρίου, καθ' ἣν παρέστησαν ὁ Νομάρχης Θεσπρωτίας κ. Κων. Σερεπίσιος, ὁ Ὑποδιοικητὴς τῆς Ὑπὸ Μεραρχίας Ταξίαρχος κ. Σταυριδάκης ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Διοικητοῦ αὐτῆς Στρατηγοῦ κ. Ν. Μπρούμα, ὁ Ἀνώτερος Στρατιωτικὸς Διοικητὴς Θεσπρωτίας, οἱ Δήμαρχοι Παραμυθίας καὶ Ἡγουμενίτσας, ὁ Διοικητὴς τῶν ΤΕΑ Παραμυθίας, ὁ Διοικητὴς Ὑποδιοικήσεως Β. Χωρ/κῆς Σουλίου, ὁ Ἀστυνομὸς Παραμυθίας, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιστάσεως Νομοῦ Θεσπρωτίας, οἱ θεολόγοι καθηγηταὶ τοῦ Γυμνασίου Παραμυθίας καὶ οἱ λοιποὶ ἐκπρόσωποι τῶν ἀρχῶν τῆς πόλεως. Μετὰ τὴν γενομένην προσευχὴν καὶ δέησιν, ἐπηκολούθησεν εἰσήγησις παρὰ τοῦ Σεβ. Παραμυθίας κ. Τίτου περὶ τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς ὠφελιμότητος τοῦ Ἱ. Συνεδρίου, κατόπιν δὲ χαιρετισμὸς αὐτοῦ παρὰ τε τοῦ κ. Νομάρχου Θεσπρωτίας, τοῦ κ. Ὑποδιοικητοῦ τῆς Μεραρχίας, τῶν Δημάρχων καὶ λοιπῶν, ὡς καὶ τοῦ Ἱεροκήρυκος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως. Παρὰ πάντων ἐξήρηθη ἡ σημασία τῶν ἱερατικῶν συνεδρίων, ὡς καὶ τὸ πολυσχεδρὸς ποιμαντικὸν ἔργον τοῦ Σεβ. Παραμυθίας. Ἐπηκολούθησε κοινὴ συνεστίασις τῶν συνέδρων μετὰ τοῦ Σεβ. καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισημῶν.

Κατὰ τὸ τριήμερον τοῦτο Συνέδριον ἐξητάσθησαν θέματα ἀφορῶντα εἰς τὰ καθήκοντα τῶν ἐπὶ μέρος ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας, ὡς λ.χ. ὁ ἱερεὺς ἐν τῇ κατηχητικῇ διακονίᾳ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἱερεὺς ὡς τελετουργός, ἡ τελετουργία τῶν Μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἱερεὺς ὡς Πνευματικός, ὁ ἱερεὺς ὡς Πρόεδρος τοῦ Ἐκκλ. Συμβουλίου, ὁ ἱερεὺς καὶ τὰ Ληξιαρχικὰ βιβλία τοῦ Ναοῦ του, ἡ φιλανθρωπικὴ κίνησις ἐν τῇ ἐνορίᾳ, ἡ κοινωνικὴ ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας, γενομένων εἰσηγήσεων παρὰ τε τοῦ Σεβ., τοῦ Ἱεροκήρυκος ὡς καὶ τινων ἱερέων. Αἱ ἐργασίαι τοῦ Συνεδρίου διεξήχθησαν ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τοῦ Σεβ., παρακολούθησαντος ἐπὶ τριήμερον προσωπικῶς ταύτας, δώσαντος δὲ ὑπόθεκας καὶ παραινέσεις εἰς τοὺς Αἰδ. ἱερεῖς.

Ἱερά Μητρόπολις Παροναξίας

Τὴν 14 Ἰουλίου ἐ. ἔτους ἐωρτάσθη ἐν Νάξῳ ἡ μνήμη τοῦ ὁσίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, ὁ ὁποῖος ἀνεκηρύχθη ἅγιος ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διὰ Πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς πράξεως τῆς 31 Μαΐου 1955. Τὴν παραμονὴν ἐτελέσθη πανηγυρικὸς Ἑσπερινός, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Παροναξίας κ. Ἐπιφανίου, ὁ ὁποῖος πρόεστη τὴν ἐπομένην καὶ τῆς Θείας Λειτουργίας, βοηθούμενος ὑπὸ εἴκοσι κληρικῶν μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν καθηγούμενον τῆς Ἱ. Μονῆς Λογγοβάρδας πανοσ. ἀρχιμ. Φιλόθεον Ζερβάκον. Τὸ ἑσπέρας καὶ ὥραν 8 μ.μ. ἐγένετο ἐκ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Νάξου ἡ λιτάνευσις τῆς εἰκόνας τοῦ ἁγίου Νικοδήμου καὶ τῶν τιμιῶν λειψάνων αὐτοῦ, ἅτινα μετέφερον ἐξ Ἁγίου Ὁρους ὁ Σεβασμιώτατος εὐθύς μετὰ τὴν ἐνθρόνισιν του. Πλήθη πιστοῦ λαοῦ παρηκολούθησαν τὰς ἑορταστικὰς ἐκδηλώσεις.

Ἱερά Μητρόπολις Φιλίππων

Τὴν 21 Ἰουλίου ἐ. ἔτους, προεξάρχοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Ἀλεξάνδρου, ἐτελέσθη ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τοῦ Τιμίου Προδρόμου Καβάλας 40ήμερον Μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου πρ. Ἀθηνῶν κυροῦ Χρυσοστόμου. Μετὰ τὸ πέρασ τοῦ Μνημόσυνου, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Φιλίππων κ. Ἀλέξανδρος ἐξεφώνησεν ἐπιμνημόσυνον λόγον, ἐξάρας τοὺς ὑπὲρ πίστεως καὶ πατριδος δαφνοστεφεῖς ἄγωνας τοῦ ἀειμνήστου Ποιμενάρχου τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῶν Φιλιππησίων, Νεαπολιτῶν καὶ Θασιῶν καὶ Ἀρχιεπισκόπου πρ. Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Χρυσοστόμου Β'.

«Σήμερον, ἐτόνισεν ὁ Σεβ. Φιλίππων κ. Ἀλέξανδρος, ἡ πόλις τῆς Καβάλας, οἱ πιστοὶ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Φιλίππων, Νεαπόλεως, Νέστου καὶ Θάσου καταθέτουν τὸν κότινον στέφανον εἰς τὸν νωπὸν τάφον τοῦ Κυροῦ Χρυσοστόμου, τοῦ Ποιμενάρχου καὶ πνευματικοῦ πατρός τῶν. Κανὼν ἀπαράβιατος εἶναι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διὰ τοὺς ὁμιλητὰς ἡ ὑπόμνησις, ὅτι περὶ τῶν νεκρῶν θὰ εἴπουν μόνον ὅσα ἀγαθὰ καὶ ὅσα ἀληθῆ. Θὰ παρασιωποῦν ἀκόμη καὶ ἂν ὑπάρχουν σκιερὰ σημεῖα τῆς βιοτῆς τῶν ἀπερχομένων, διὰ λόγους κοσμιότητος, εὐπρεπείας καὶ οἰκοδομῆς. Ἀλλὰ διὰ τὸν ἐγκωμιαζόμενον Ἱεράρχην πᾶν ὅ, τι ἐλέχθη καὶ ἐγράφη, καὶ τὰ λεγόμενα σήμερον, εἶναι καὶ ἀγαθὰ καὶ ἀληθῆ, διότι ὑπῆρξε καλὸς ὁ ἀσίδιμος καὶ ἐν ἀληθείᾳ ἐζήσε καὶ ἐπολιτεύθη κατὰ τὰ λιπαρὰ ἔτη τῆς ζωῆς του.

Φωτειναὶ αἱ γραμμαὶ καὶ μὲ λάμπιν τὰ πεπραγμένα τοῦ Χρυσοστόμου Χατζησταύρου. Τὸ φῶς ὑπῆρξεν ἡ σταθερὰ πνευματικὴ του μαρμαρυγὴ, ἐπιβλητικὴ προσωπικότης ἐν τῇ συγχρόνῳ Ἐκκλησιαστικῇ καὶ ἐθνικῇ ἱστορίᾳ. Προβάλλει ἀναγλύφως ὁ φωτιστάριος καὶ κοσμεῖ τὸ μέταπον καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ Ἀθηνῶν καὶ Φιλίππων Χρυσοστόμου».

Ἐν συνεχείᾳ, ἀφοῦ ἐξῆρε τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἐθνικὴν δρᾶσιν τοῦ ἀειμνήστου Πρωθυεράρχου κατὰ τὸν Μακεδονικὸν Ἀγῶνα καὶ κατὰ τὴν πολυτάραχον περίοδον ἀπὸ τῶν Βαλκανικῶν πολέμων μέχρι τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς, ὁ Σεβ. Φιλίππων κ. Ἀλέξανδρος εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Ὁφείλομεν δι' ὀλίγων νὰ ἐξάρωμεν τὴν πολυετὴ φιλότιμον προσπάθειαν τοῦ Φιλίππων Χρυσοστόμου. Ἐν πρώτοις ἔπρεπε νὰ διοργανώσῃ ἐξ ὑπαρχῆς περίπτου τὴν Ἱ. Μητρόπολιν, ἣτις ἐπιτροπικῶς διηθύνετο ἐπὶ σειρὰν πολλῶν ἐτῶν. Οὕτω ἐυστηματοποίησε τὰ γραφεῖα, τὸ ληξιαρχεῖον, τοὺς κώδικας, ὅσα καὶ ὅ,τι περιεσώθη ἀπὸ τὰς Ἐθνικὰς λαίλαπτας. Ἐπέτυχε νὰ δημιουργήσῃ μίαν τῶν ἀρτίως λειτουργουσῶν Ἱ. Μητροπόλεων τῆς Ἐπικρατείας. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπὶ μέρος θεραπεία τῶν ἀναγκῶν πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ ποιμῆνος οὐχὶ εὐκαταφρόνητον φροντίδα ἀπαιτοῦν, ἱεροτελεστία, θεῖον κήρυγμα, πλήρωσις ἐφημεριακῶν κενῶν, ἀνοικοδομήσις καὶ ἐπιδιόρθωσις Ἱ. Ναῶν, ἐξασφάλισις στέγης εἰς ἐφημερίους, ἡ διάσωσις καὶ κατοχύρωσις τῆς Ἐκκλησ. περιουσίας καὶ ἡ ἐπαύθησις αὐτῆς, ἡ περὶ τὴν διοίκησιν φροντίς,

ἡ περὶ τὰ πνευματικά ζητήματα μέριμνα, τὰ Κατηχητικά καὶ τὰ προβλήματα τῆς νεότητος, ἡ διωργανωμένη εὐποιία, ἡ κοινωνικὴ δράσις ἐν γένει, ἡ ἐπιστάσις καὶ αἱ προεδρίαὶ τῶν κοινῆς ὠφελείας Ἰδρυμάτων, ἡ παρουσία τοῦ Μητροπολίτου εἰς τὰς δημοσίας ἐκδηλώσεις ὡς συμπαραστάσις εἰς τὸν φιλότιμον εὐγενῆ ἀγωνιζόμενον λαόν μας εἰς τὰς ἱεράς ἐπάλληξαι, αἱ κατ' ἴδιαν ἀκροάσεις πρὸς ἐπίλυσιν ἀνακυπτόντων προβλημάτων, αἱ περιοδεῖαι καὶ κατὰ χωρία ἐπισκέψεις, αἱ ποικίλης καὶ ἰδιαζούσης μορφῆς καὶ ὕψους μέριμναι, εἶναι ἡ μερικὴ σταχυολογία ἐκ τοῦ ἀγροῦ τοῦ Κυρίου, ἣτις κλείεται ἰ. Μητρόπολις. Τοιαῦται φροντίδες ἀπαιτοῦν συνεχῆ ἐπαγρύπνησιν, προσοχὴν καὶ σύνεσιν, διὰ νὰ εὗρουν τὴν ἀρμόζουσαν λύσιν τὰ ἀνακύπτοντα θέματα καὶ προβλήματα. Ὑπῆρξε δὲ ὁ Χρυσόστομος ἐπιδέξιος οἰακοστρόφος τῆς ὁλκάδος ταύτης».

Ἐν κατακλείδι ὁ Ἅγιος Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Ἀλέξανδρος εἶπε τὰ ἀκόλουθα:

«Κατὰ τὴν τελευταίαν ἐβδομάδα τῆς ἐπιγείου ζωῆς του — ἐπιτρέψατέ μοι νὰ τὸ ἀναφέρω καίτοι προσωπικόν — ἐπεσκέφθην τὸν Μακαριώτατον Χρυσόστομον εἰς τὸ Νοσοκομεῖον «Ἐρυθρὸς Σταυρὸς» τῶν Ἀθηνῶν. Ἦτο γαλήνιος, ὡς συνήθως, ἥρεμος, διαυγής, ὀλύμπιος, μὲ βιβλικὴν πατριαρχικὴν μορφὴν, λευκὸς καὶ εἰς τὴν κλίνην του. Θὰ ἔλεγε τις ἀνέμενε πλέον, ὑπερώριμος, πλήρης ἡμερῶν τὴν ἔξοδόν του ἐκ τοῦ ἐπιγείου σκηνώματος. Ἐκεῖ ἐπὶ τῆς ἐπιθανατίου κλίνης, συγκινηθέντος ἀσπάζομαι τὴν δεξιάν του καὶ ζητῶ τὴν εὐλογίαν του. Ἄλλα δύο καὶ μέγρι θανάτου προσφιλῆ του πνευματικά τέκνα σιωπηλὰ παρακολουθοῦν τὴν σκηνὴν. Τὸν ἀκούομεν νὰ λέγῃ: «Ἅγιο Φιλίππων, τὴν εὐχὴν μου τὴν ἔχετε». Καὶ προσθεῖται: «Ἡ Μητρόπολις εὐρίσκειται εἰς καλὰς χεῖρας. Εἶσθε καλὸς ἀνθρώπος καὶ θὰ εὐδοκίμησθε». Δὲν ἔχω παρὰ ἐν ταπεινώσει νὰ εἶπω τὸ «ἀμήν». Τὸ παράδειγμά του, ἡ ἀφοσίωσις καὶ ἡ πίστις του εἰς τὰ πεπρωμένα τῆς φυλῆς μας, ὡς γίνῃ εἰς ἡμᾶς τοὺς μεταγενεστέρους φάρος τηλαυγῆς.

Ὁ ἀπὸ Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χρυσόστομος ὁ Β' ἀνήκει ἤδη εἰς τὴν Ἱστορίαν. Προσετέθη εἰς τὴν σεβασμίαν χορείαν τῶν Ἁγίων Πατέρων, τῶν πιστῶς ὑπηρετησάντων Ἐκκλησίαν καὶ Πατρίδα, τὴν ἀχώριστον διὰ τὸν Ἑλληνα δυάδα. Ὑπῆρξεν ἀναμφισβητήτως φωτεινὴ καὶ ἀκτινοβολοῦσα προσωπικότης. Διεπνέετο ἀπὸ ἀνώτερα ἰδανικά καὶ τὰ ὑπῆρξε μετὰ αὐτοθυσίας καὶ εὐτολμίας. Εὐγενῆς εἰς τοὺς τρόπους, προσηνής, καλλιεργημένος, ἐπιβλητικός, λευκὸς καὶ ἀγνός. Ἐτίμησεν Ἐκκλησίαν καὶ ἔθνος καὶ ἐτιμήθη ὑπ' αὐτῶν, ὑπὸ τοῦ Λαοῦ.

Ἡ Ἐκκλησία τῶν Φιλίππων, ὁ εὐσεβὴς κόσμος τοῦ διαμερίσματος τούτου τῆς Ἀν. Μακεδονίας ἔχει ὅλως ἰδιαιτέρους λόγους νὰ εἶναι μνήμων, ἀνθ' ὧν ἐδέχθη τὰς εὐεργεσίας του ἐπὶ τέσσαρας περὶπου δεκαετίας. Καὶ σήμερον, κατὰ τὴν ἱεράν ταύτην ἡμέραν ἀναμνησκόμεθα τῶν κόπων καὶ τῶν μόχθων του ὑπὲρ τῆς ἰ. Μητροπόλεως ταύτης. Δι' ὃ καὶ θερμῶς καὶ ἐκτενῶς παρακαλοῦμεν καὶ δεόμεθα, ὅπως Κύριος καὶ Θεὸς τὴν ψυχὴν τοῦ μακαριστοῦ ἐν ἱεράρχαις Χρυσόστομου τάξῃ ἐν χώρᾳ ζώντων καὶ μετὰ ἁγίων καὶ δικαίων συν αριθμήσῃ».

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Μετὰ πάσης λαμπρότητος διεξήχθη ἐν τῇ Ἱ. Θεολογικῇ Σχολῇ Χάλκης ἡ τελετὴ τῆς καθοσιώσεως τῶν ἐφετειῶν ἀποφίτων αὐτῆς, τὴν 7ην Ἰουλίου ἐ. ἔτους.

Κατ' αὐτὴν ὁ Σεβ. Γέρον Μητροπολίτης Δέρκων κ. Ἰάκωβος, Πρόεδρος τῆς Ἐφορίας τῆς Σχολῆς, ἐτέλεσε τὴν Θ. Λειτουργίαν, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Κων. Χαρισιάδου, καθηγητοῦ αὐτῆς, καὶ τῶν διακόνων Κωδικογράφου κ. Φιλίππου καὶ Εἰσηγητοῦ κ. Γερμανοῦ.

Παρέστησαν συμπροσευχόμενοι ἡ Α. Θ. Παναγιότης, οἱ Σεβ. Μητροπολίται Πριγκηποννήσων κ. Δωρόθεος, Νεοκαισαρείας κ. Χρυσόστομος, Λαοδικείας κ. Μάξιμος, Σάρδεων κ. Μάξιμος καὶ Ροδοπόλεως κ. Ἰερώνυμος, ὁ σχολάρχικων Θεοφ. Ἐπίσκοπος Κλαυδιουπόλεως κ. Ἀνδρέας, ὁ αἰδεσιμ. Μ. Οἰκο-

νόμος κ. Γεωρ. Ἀναστασιάδης καὶ οἱ λοιποὶ καθηγηταὶ τῆς Σχολῆς, ὡς καὶ πικνότερον ἐκκλησίασμα.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν, ὁ Πατριάρχης περιβληθεὶς μανδύαν, ἐπιτραχήλιον καὶ ὠμοφόριον καὶ περιστοιχούμενος ὑπὸ τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων προέστη τῆς τελετῆς τῆς καθοσιώσεως, καθ' ἣν ἐψάλησαν τὰ εἰθισμένα τροπάρια καὶ ὁ Πατριάρχης ἀνέγνω τὴν τῆς καθοσιώσεως εἰδικὴν εὐχὴν, καὶ ἐν τέλει ὠμίλησε δοξάσας τὸν Πανάγαθον Θεὸν ἐπὶ τῇ λήξει τοῦ ἑκατοστοῦ τετάρτου Ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους τῆς Σχολῆς. Ἠυχήθη ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν μακαρίων ψυχῶν τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτῆς αἰδίου Πατριάρχου Γερμανοῦ τοῦ Δ', τῶν περὶ αὐτὸν Ἀρχιερέων, τῶν Σχολαρχῶν, Καθηγητῶν καὶ μαθητῶν τῆς Σχολῆς, τῶν ἐν Κυρίῳ ἀναπαυθέντων, καὶ τοῦ μεγάλου εὐεργέτου αἰμ. Παύλου Στεφάνοβιτς Σκυλίτση. Ἠυχάριστησεν τὴν σεβασμίαν Ἐφορίαν τῆς Σχολῆς διὰ τὴν μέριμναν αὐτῆς, ὥστε ἡ Σχολὴ ἐν πάσῃ ἀνέσει νὰ ἐπιτελῇ τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς, τὸν Σχολάρχην Ἱερώτατον Μητροπολίτην Σταυρουπόλεως κ. Μάξιμον, τὸ Καθηγητικὸν σῶμα καὶ πάντας τοὺς ἐν τῇ Σχολῇ ἐργαζομένους καὶ διδασκομένους.

Ἐν τέλει ὁ Πατριάρχης συνεχάρη τοὺς ἀποφοιτήσαντας, ἠυχήθη καλὴν ἀποφοίτησιν εἰς τοὺς λοιποὺς ἱεροσπουδαστὰς καὶ ἰδιαιτέρως ἀπηύθυνε πολλὰς εὐχαριστίας πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτῶν, ἐκφράσας ἅμα τὴν εὐχὴν, ὅπως καὶ διὰ τὸν ἐσχολικὸν ἔτος πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἀποστείλωσι τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὴν Σχολὴν.

Οἱ ἐφετεινοὶ ἀπόφοιτοι εἶναι οἱ Ἑλλογιμ. κ.κ. Ἀναστάσιος Ἰορδάνογλου, Γεώργιος Λαμπρίδης, Κυριακὸς Κουτσομάλλης καὶ Χριστοφόρος Παπακωνσταντίνου.

Τὴν μεσημβρίαν ὁ Πατριάρχης ἠύλογησεν τὴν κοινοβιοκὴν τράπεζαν τῆς Σχολῆς, ἐν ἣ παρεκάθησαν οἱ ἅγιοι Ἀρχιερεῖς καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἐκκλησιασθέντων, τὸ δὲ ἑσπέρας ἐκράτησεν εἰς τὴν Πατριαρχικὴν τράπεζαν τοὺς τέσσαρας ἀποφοίτους τῆς Σχολῆς.

— Προερχόμενος ἐκ Παρισίων ἀφίκετο εἰς τὴν ΚΠολιν ὁ αἰδεσιμ. κ. Βιργίλιος Γεωργίου, διεθνούς φήμης συγγραφεὺς μακρᾶς σειρᾶς συγγραμμάτων καὶ τελευταίως τοῦ περιφήμου συγγράμματος «Ἡ 25ῃ Ὁρα», ὅπου καὶ ἐκινηματογραφήθη. Ἐλθὼν κατ' εὐθείαν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἐγένετο δεκτὸς μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ ἐγκαρδιότητος παρὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἔσχεν μακρὰς συνομιλίας μετ' αὐτῆς, ἐκρατήθη εἰς τὴν Πατριαρχικὴν τράπεζαν, μετέβη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης καὶ παρέστη εἰς τὴν Θ. Λειτουργίαν ἐν τῷ πανοσιπτῶ Πατριαρχικῷ Ναῶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου καὶ ἐν τῷ Ἱ. Ναῶ τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων τῆς Κοινοτήτος Φερικίου, κατὰ τὴν πατριαρχικὴν χοροστασίαν.

— Ἀποδεχθεὶς τὴν ἀπόφασιν τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως κ. Πολύευκτος (πρῶην Γερμανίας) παρέδωσε τὴν διοίκησιν τῆς ἱεράς Μητροπόλεως Γερμανίας εἰς τὸν Σεβασμ. Μητροπολίτην Αὐστρίας κ. Χρυσόστομον, ὅστις διορίσθη Πατριαρχικὸς Ἐπίτροπος.

Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς

Τὴν 12 Ἰουλίου 1968 ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον εἰς ἡλικίαν 73 ἐτῶν ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀπαμείας κυρὸς Μελέτιος. Ὁ αἰμνήστως παρέδωσε τὸ πνεῦμα εἰς τὸν Ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς εἰς Ρίο Ρόντο τῆς Ἀργεντινῆς. Ἡ κηδεὶα τοῦ ἐκλιπόντος ἐγένετο τὴν 14 Ἰουλίου εἰς Buenos Aires. Τῆς Νεκρωσίου Ἀκολουθίας προέστη ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Κατάνης κ. Ἰάκωβος.

Ὁ Ἐπίσκοπος Μελέτιος, κατὰ κόσμον Μιχαὴλ Διακωνδρέας, ἐγεννήθη εἰς Λέκαν Σάμου τὸ 1895. Ἐτελείωσε τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Ἀθηνῶν τὸ 1939, εἰς δὲ τὰς τάξεις τοῦ Κλήρου εἰσήλθε τὸ 1946, χειροτονηθεὶς εἰς Σικάγον ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Γερασίου. Ἀπὸ τὸ 1946 — 1964 διετέλεσεν ἐφημέριος τοῦ ἐν Denver ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Τὸ 1964 ἐξελέγη Ἐπίσκοπος ὑπὸ τῆς ἱεράς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τοποθετηθεὶς Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, ὅπου ἐποιήσατο με δεξιότητα καὶ ἀφοσίωσιν 25 ἑλληνορθόδοξους ἐνορίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Κατὰ τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν Οὐψάλαν τῆς Σουηδίας ἐξελέγη ὁμοφώνως ὡς εἰς μετὰ τῶν ἑξ προέδρων τούτου διὰ τὴν προσεχῆ ἑπταετίαν ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Σερβίας κ. Γερμανός.

Μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ αὐτοῦ ὁ Μακαριώτατος διέκοψε τὴν θεραπείαν τοῦ εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν «Savina», ἐπανῆλθεν ἀμέσως εἰς Βελιγράδιον καὶ συνεκάλεσεν εἰς συνεδρίαν τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, ἣ ὅποια ἀπεφάσισεν, ὅπως γίνῃ ἀποδεκτὴ ἡ ἐκλογὴ αὐτοῦ.

— Καθ' ἃ γράφει ἡ δεκαπενθήμερος θρησκευτικὴ ἐφημερὶς τοῦ Πατριαρχείου Σερβίας «Πραβοσλάβλιε» εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 32 φύλλον τῆς 18 Ἰουλίου ἐ. ἔτους, ἡ χορωδία τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ Ἀθηνῶν «ἔψαλλε τὴν Κυριακὴν, 23 Ἰουνίου εἰς τὸν καθεδρικὸν ναὸν Βελιγραδίου κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν, ἣ ὅποια ἐτετέλεσθη ἑλληνιστί. Ἡ ὥραία Λειτουργία τῶν Ἑλλήνων κληρικῶν καὶ ἡ ἀρμονικὴ ψαλμωδία τῆς χορωδίας ἀφῆσαν ἀλησμόνητον ἐντύπωσιν εἰς πάντας τοὺς ἐκκλησιαζομένους, οἱ ὅποιοι εἶχον ὑπερπληρώσει τὸν καθεδρικὸν ναόν».

— Ὁ Σεβασμιώτατος Ἐπίσκοπος Μπρατισέβου κ. Χρυσόστομος ἐξέδωκεν σερβιστὶ εἰς πολυτελῆ ἔκδοσιν τὰς εὐαγγελικὰς περικοπὰς τῶν ἑορτῶν καὶ Κυριακῶν. Κατόπιν σχετικῆς ἀδείας τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας, ἡ μετάφρασις αὐτῆ δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ καὶ εἰς τὴν λατρείαν ἀντὶ τῆς σλαβωνικῆς μεταφράσεως.

— Κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1968/69 θὰ γίνουσι δεκτοὶ εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῶν τεσσάρων Ἱερατικῶν Σχολῶν τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας 120 μαθηταί, ἥτοι ἀνὰ 30 μαθηταὶ εἰς ἑκάστην Ἱερατικὴν Σχολήν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Ἀνταποκρινόμενος εἰς σχετικὴν πρόσκλησιν τοῦ Σεβ. Καρδινάλιου Βιέννης κ. Φραγκίσκου Καϊνιχ, ἐπισκεφθέντος αὐτῶν ἐν Βουκουρεστίῳ κατὰ τὸν μῆνα Δεκέμβριον τοῦ π. ἔτους 1967, ἡ Α. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης Ρουμανίας κ. Ἰουστινιανὸς μετέβη εἰς Βιέννην μετ' ἀκολουθίας, φιλοξενηθεὶς μετὰ πολλῆς ἐγκαρδιότητος καὶ ἀδελφικῶν ἀσθημάτων παρὰ τοῦ Σεβ. Καρδινάλιου ἀπὸ τῆς 20ῆς μέχρι τῆς 29ῆς Ἰουνίου ἐ. ἔτους..

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὁ Πατριάρχης ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἔλθῃ εἰς ἀμεσον ἐπαφὴν μετὰ τῆς σημερινῆς πραγματικότητος τῆς ἐν Αὐστρίᾳ Ἐκκλησίας, ἐπισκεφθεὶς πολλὰ κέντρα ἐπίσημα, Ἐπισκοπὰς, Ἐκπαιδευτικὰ Ἰδρύματα, Ἱεράς Μονῶν καὶ Θρησκευτικῶν Οἴκων.

Τῆ Πέμπτῃ 20ῆ Ἰουνίου, ἐπιστρέφων ἐκ τῆς πόλεως Στράσμπουργκ, ὁ Πατριάρχης ἐγένετο ἐπίσημος δεκτὸς ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βιέννης παρὰ τῆς γνωστῆς Ὄργανώσεως «Pro Oriente» παρουσίᾳ τοῦ Καρδινάλιου Καϊνιχ καὶ ἐξεχουσῶν προσωπικοτήτων τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ κόσμου τῆς Βιέννης. Κατὰ τὴν ἐπίσημον προσφώνησίν του ὁ Καθηγητὴς Κουτρίνεβιτς διὰ μακρῶν διεζωγράφισε τὴν μορφήν τῆς Α. Μακαριότητος τοῦ Πατριάρχου Ἰουστινιανοῦ, χρησιμοποίησας καὶ χαρακτηρισμοὺς τῆς Α. Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου ἐν Βουκουρεστίῳ κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ ἔτους 1967.

Κατὰ τὴν δοθεῖσαν τῇ Παρασκευῇ 28ῆ Ἰουνίου δεξίωσιν παρὰ τῆς Α. Μακαριότητος τοῦ Πατριάρχου Ἰουστινιανοῦ, πρὸς τιμὴν τοῦ Καρδινάλιου Καϊνιχ, παρέστη ὁ Ἐξοχώτατος Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν τῆς Αὐστρίας, ὡς καὶ δύο Μητροπολίται τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, οἱ Σεβ. Αὐστρίας κ. Χρυσόστομος καὶ Κολωνίας κ. Γαβριήλ.

Τῆ ἑπαύριον, 29ῆ Ἰουνίου, ἑορτῇ τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, ἡ Α. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης παρέστη μετὰ τῆς συνοδείας αὐτοῦ κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Καρδινάλιου Καϊνιχ τελεσθεῖσαν ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγ. Στεφάνου θείαν Λειτουργίαν καὶ χειροτονίαν νέων Καθολικῶν Ἱερέων. Κατὰ τὸν ἐκφωνηθέντα ἐπ' εὐκαιρίᾳ λόγον αὐτοῦ ὁ Πατριάρχης ἰδιαιτέρως

ἐσημείωσε τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ὅπως ὑπηρετήσῃ τὸν θεῖα βουλήσει πλάσθέντα ἀνθρώπον καὶ τὰ μεγάλα αὐτοῦ σημερινὰ προβλήματα. Ἐν τέλει προσεκάλεσε τὰς δύο Ἐκκλησίας, ὅπως παρηγορήσουσι ἀλλήλους, ὡς ἐπραξαν οἱ πρωτοκορυφαῖοι τῶν Ἀποστόλων, οἵτινες ἐφάνησαν πολλάκις διαφωνοῦντες πρὸς ἀλλήλους, ἀλλ' ἐν τέλει ἐνηγκαλιζόντο ἀλλήλους.

Κατὰ τὴν ὑποδοχὴν ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ, τὰς διαφόρους τελετὰς καὶ τὴν ἀναχώρησιν παρίστατο μετὰ τῶν ἐπισήμων καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Αὐστρίας κ. Χρυσόστομος κατὰ πατριαρχικὴν ἐκ Φαναρίου σύστασιν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῆς Ἐκκλησίας Βουλγαρίας «Τσαρκόβεν Βέστνικ» εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 19 φύλλον τῆς 1 Ἰουλίου 1968 δημοσιεύει τὸ ἐπίσημον ἀνακοινωθὲν ἐπὶ τῆς ἐπισκέψεως εἰς τὴν Βουλγαρίαν τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ. Βενεδίκτου, ἥτις ἐπραγματοποιήθη ἀπὸ τῆς 14 μέχρι τῆς 19 Ἰουνίου ἐ. ἔτους.

«Οἱ δύο Πατριάρχαι, ὁ Ἱεροσολύμων Βενέδικτος καὶ ὁ Βουλγαρίας Κύριλλος, καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς τῶν δύο Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν — λέγει τὸ ἀνακοινωθὲν — διεξήγαγον συνομιλίαν, αἱ ὁποῖαι ἀνεφέροντο εἰς τὴν ἐνότητα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τὰς δυνατότητας σχέσεων καὶ διαλόγου μετὰ τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν, τὴν ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην διφυλάξεως τῆς εἰρήνης εἰς ἀλόκληρον τὸν κόσμον ὑπὸ συνθήκας δικαιοσύνης καὶ ἐλευθερίας τῶν λαῶν. Ἐφ' ὅλων τῶν θιγέντων ζητημάτων διεπιστώθη πλήρης ταυτότης ἀπόψεων».

— Εἰς τὸ αὐτὸ ὡς ἀνω φύλλον τοῦ ἐπίσημου ὄργανου τῆς Ἐκκλησίας Βουλγαρίας ὁ Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας Σόφιας κ. Ἀπόστολος Μιχαήλωφ δημοσιεύει ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων», εἰς τὸ ὁποῖον ἐκθέτει ἐν περιλήψει τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν παρουσίαν κατὰστασιν τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων. Ἐν κατακλείδι τοῦ ἄρθρου ὁ καθηγητὴς κ. Μιχαήλωφ παραθέτει σύντομον βιογραφικὸν σημεῖωμα τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ. Βενεδίκτου.

— Τὴν 14 Ἰουνίου ἐ. ἔτους ἡ Θεολογικὴ Ἀκαδημία Σόφιας ἐόρτασε πανηγυρικῶς, παρουσίᾳ τοῦ Μακ. Πατριάρχου κ. Κυρίλλου καὶ τῶν μελῶν τῆς Ἱεράς Συνόδου, τὴν μνήμην τοῦ προστάτου αὐτῆς Ἁγίου Κλήμεντος Ἀχρίδος, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ ἐπιφανέστερος μαθητὴς καὶ συνεχιστὴς τοῦ ἔργου τῶν ἐκ Θεσσαλονίκης Ἑλλήνων Ἱεραποστόλων καὶ πρωτοδιδασκάλων τῶν Σλάβων ἁγ. Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου. Εἰς τὴν Θεολογικὴν Ἀκαδημίαν Σόφιας σήμερον φοιτοῦν καὶ πέντε ἄλλοδαποι φοιτηταὶ (εἰς Ρουμᾶνος καὶ τέσσαρες ἐξ Οὐγκᾶντα καὶ Κένυα).

Εἰς τὰ δύο παράλληλα τμήματα τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Σεμιναρίου Σόφιας θὰ γίνουσι δεκτοὶ κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1968/69 εἰς τὴν πρώτην τάξιν 55 μαθηταί, ἥτοι 35 μαθηταὶ ἡλικίας μῆτρι 17 ἐτῶν εἰς τὸ πρῶτον τμήμα καὶ 20 μαθηταὶ ἡλικίας μέχρι 35 ἐτῶν εἰς τὸ δευτερον τμήμα. Ὅλοι οἱ μαθηταὶ θὰ εἶναι ὑπότροφοι τῆς Ἱεράς Συνόδου.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἡ Α. Ἀγιότης ὁ πάπας Παῦλος ΣΤ' διὰ τῆς ἐγκυκλίου αὐτοῦ «Περὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς» κατεδίδακε τὸν ἔλεγχον τῶν γεννήσεων διὰ μηχανικῶν ἢ χημικῶν μέσων. Ἡ παπικὴ Ἐγκύκλιος ἐδημιούργησε πολλὰς ἀντιδράσεις ἐν ταῖς ρωμαιοκαθολικαῖς χώραις.

— Ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἱεραρχία τῆς Ἀγγλίας ἀπεφάσισεν, ὅπως ἀποκαταστήσῃ καὶ αὕτη τὴν μόνιμον διακονίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Οὕτως ἕκαστος ἱεράρχης δύναται νὰ χειροτονῇ ἐγγάμους ἢ ἀγάμους διακόνους, ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ. Ἀνάλογον ἀπόφασιν ἔλαβε καὶ ἡ

Ρωμαιοκαθολική Ίεραρχία τών Ήνωμένων Πολιτειών τής Αμερικής.

— Άποκατεστάθη ό θεσμός τής Ούνίας έν Τσεχοσλοβακία, τούτ' όπερ θεωρείται ώς νέον έμπόδιον τής προσεγγίσεως Όρθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών, ώς έτονίσθη έν τή Πανορθόδοξω Διασκεψεί τής Γενεύης.

— Πάντα τά ίεροσπουδαστήρια τής Όλλανδίας συνεπτύχθησαν εις ένένα θεολογικός σχολάς.

— Έπτακόσιοι πενήτηκοντα έπίσκοποι τής Λατινικής Αμερικής θά μετάσχουν τής Γενικής Συνελεύσεως τών Λατινοαμερικανών έπισκόπων, ήτις θά συγκροτηθῆ έν Μεντελίν τόν προσεχή Αύγουστον.

— Η έν ΗΠΑ έκδιδομένη έπίσημος έπετηρίς τής Ρωμαιοκαθολικής Έκκλησίας αναφέρει, ότι οι Ρωμαιοκαθολικοί εις τās 50 πολιτείας τής Αμερικής, όμοι μετά τών ένόπλων δυνάμεων και τών άνά τόν κόσμον διπλωματικών σωμάτων, άνέρχονται σήμερα εις 47.468.350. Έν ταίς ΗΠΑ υπάρχουν 29 άρχιεπισκοπαι με 20.389.545 πιστούς και 125 έπισκοπαι με 27.069.788 πιστούς.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Ι. Φ. Δημαράτου, ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗ, ήτοι συγγραφογνώσια, συγγραφολογία και συγγραφοτεχνία, μετά συγγραφικού Λεξιλογίου και φρασιολογίας. Έν Αθήναις 1967 σ. 320 (Άφιεροῦται τή Φιλεκαπαιδευτική Έταιρεία).

Έργον έξαιρετον, πρωτοτύπου συλλήψεως και άξιοθαυμάστου προβολής άρίστων κειμένων κλασικών συγγραφέων έκ τε τής Έλληνικής Αρχαιότητος και τής Χριστιανικής Γραμματείας. Μετά την εισαγωγήν, έν έπτά κεφ. έκτίθενται τά περι τού συγγραφέως, τού συγγράφειν, τού συγγραφικού λόγου, τού συγγράφοντος και τών συγγραψάντων, τής συγγραφῆς, τών συγγραφικών άρετών και κακιών, έν δε τῷ έβδόμῳ και τελευταίῳ κεφ. παρατίθεται «συγγραφικόν Λεξιλόγιον μετά φρασιολογίας». Τό έργον είναι χρησιμώτατον διά πάντα συγγραφέα, μάλιστα δε τόν έπιστήμονα. Ός δ' όρθῶς έν τῷ έπιλόγῳ έξαίρει ό σ., «οί έμπεφορημένοι γησίας έπιστημονικής διαθέσεως και έχόμενοι στερωῶς τής φιλολογικῆς παραδόσεως, ήτις δυστυχῶς έξέλιπε κατά τό μέγιστον αὐτῆς μέρος παρ' ήμῖν, θά έπιδοκιμάσωσιν άνεπιφυλάκτως τόν τε τρόπον καθ' όν συνεγράφη τό βιβλίον τούτο και τόν σκοπόν πρός όν άποβλέπει». Άλλά και θά διδαχθῶσιν άπροσμετρήτως πολλά, προστίθεμεν και ήμεῖς συγχαίροντες άμα τόν συντάκτην τού έξαιρέτου πονήματος.

K.Γ.Μ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ίερά Άρχιεπισκοπή Αθηνών

Έχοντες ύπ' όψει τās διατάξεις τού άρθρου 46 τού Α.Ν. 2.200/40 «Περί Ίερών Ναών και Έφημερίων», ώς έτροποποιήθη και διά μεταγενεστέρων νομοθετικών διαταγμάτων, και προκειμένου να προβῶμεν εις άνακήρυξιν ύποψηφίου διά την πλήρωσιν τής ύπαρχούσης κενῆς θέσεως ένός τακτικού Έφημερίου έν τῷ Ιερῷ ναῶ τού άγίου Άρτεμίου (Γούβας), καλοῦμεν τούς βουλομένους να καταλάβωσι την έφημεριακήν ταύτην θέσιν και έχοντας τά ύπό τού Νόμου άπαιτούμενα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρού-

σης διακηρύξεως έν τή «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ύποβάλωσιν Ημῖν τά νενομισμένα πιστοποιητικά διά τά περαιτέρω. Τό πρότίστον έσται τό πτυχίον τής Θεολογίας.

Έν Αθήναις, τῆ 23ῃ Ίουλίου 1968

† Ο Αθηνών ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Αττικής και Μεγαρίδος

Έχοντες ύπ' όψει τās διατάξεις τού άρθρου 45 τού Α.Ν. 2200/1940 «Περί Ί. Ναών και Έφημερίων», ώς έτροποποιήθη και διά μεταγενεστέρων νομοθετικών διαταγμάτων, προκειμένου να προβῶμεν εις άνακήρυξιν ύποψηφίου διά την πλήρωσιν κενῆς θέσεως ένός τακτικού έφημερίου τού έν Σπάτῳς Ί. Ν. Άναστάσεως Χριστού, καλοῦμεν τούς βουλομένους να καταλάβωσι την έφημεριακήν ταύτην θέσιν και έχοντας τά ύπό τού νόμου και τών Ί. Κανόνων άπαιτούμενα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης έν τή «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ύποβάλωσιν ήμῖν τά νενομισμένα πιστοποιητικά.

Έν Κηφισιά τῆ 23ῃ Ίουλίου 1968

Ο Αττικής και Μεγαρίδος ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Ηλείας

Έχοντες ύπ' όψει τούς θείους και Ιερούς κανόνες τής Όρθοδόξου ήμῶν Έκκλησίας και τās Διατάξεις τών άρθρων 46, 47 και 48 τού Α.Ν. 2200/1940 «Περί Ιερών ναών και έφημερίων» και προκειμένου να προβῶμεν εις την πλήρωσιν τής κενῆς θέσεως Έφημερίου τού Ιερού ναοῦ Γενέσιον τής Θεότοκου, Άγ. Γεωργίου—Λετρίνων, καλοῦμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά ύπό τού Νόμου όρίζόμενα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης εις τό έπίσημον δελτίον τής Έκκλησίας «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ύποβάλωσιν ήμῖν τά δικαιολογητικά των, προκειμένου να προβῶμεν εις την άνακήρυξιν αὐτῶν ώς ύποψηφίων Έφημερίων.

Έν Πύργῳ τῆ 1ῃ Ίουλίου 1968

† Ο Ηλείας ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

Έχοντες ύπ' όψει τās διατάξεις τών άρθρων 46 και 47 παρ. 1 τού Α.Ν. 2200/40 «Περί Ίερών Ναών και Έφημερίων», καλοῦμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα πρός κατάληψιν τής κενῆς οργανικής θέσεως τακτικού έφημερίου τού Ί. Ναοῦ Παναγίας Δεξιῶς (Άγίου Ύπατίου) Θεσσαλονίκης, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης εις τό περιοδικόν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ύποβάλωσιν ήμῖν σχετικήν αίτησιν μετά τών άπαιτούμενων δικαιολογητικών, ίνα προβῶμεν εις την άνακήρυξιν ύποψηφίων πρός πλήρωσιν τής έν λόγω κενῆς έφημεριακῆς θέσεως.

Έν Θεσσαλονίκη τῆ 23ῃ Ίουλίου 1968

† Ο Θεσσαλονίκης ΛΕΩΝΙΔΑΣ

Ίερά Μητρόπολις Μαρωνας

Έχοντες ύπ' όψει τās διατάξεις τών άρθρων 46, 47 και 48 τού Α.Ν. 2200/40 «Περί Ίερών Ναών και Έφημερίων», καλοῦμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα πρός κατάληψιν τών κενῶν οργανικών έφημεριακών θέσεων τών Ένωριῶν: 1) Άναλήψεως Άετοκορυφῆς, 2) Άγίου Δημητρίου Άμφίων, 3) Άγίας Παρασκευῆς

Ἀρσακείου, 4) Ἁγίου Νικολάου Διώνης, 5) Ἁγίου Γεωργίου Κρωβύλης, 6) Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Λοφαρίου, 7) Ἁγίου Γεωργίου Μεγάλου Κρανοβουνίου, 8) Ἁγ. Τριάδος Μεσοῦνης, 9) Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Ξυλαγανῆς, 10) Ἁγίου Νικολάου Ἰάσμου, 11) Ἁγίου Δημητρίου Ν. Σάντας, 12) Ἁγίας Τριάδος Πρωάτου, 13) Ἁγίου Γεωργίου Συκορράχης, 14) Κοιμ. Θεοτόκου Ραδίτου, 15) Ἁγίων Κων/νου — Ἐλένης Πολυάνθου καὶ 16) Ἁγίου Γεωργίου Κίρκης, ἵνα υποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά, προκειμένοι νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακέρυξιν τῶν υποψηφίων.

Ἐν Κομοτηνῇ τῇ 25ῃ Ἰουλίου 1968

† Ὁ Μαρωνεῖας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Ἱ. Μητρόπολις Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 46 τοῦ Α.Ν. 2200/1940, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταβάσωσιν τὴν χρεούσασιν θέσιν τοῦ τακτικοῦ Ἐφημερίου Ἱ. Ν. Ἁγίου Φανουρίου Ὁρθῆ Μυλοποτάμου, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 48 τοῦ ὡς ἄνω Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Ρεθύμνῃ τῇ 13ῃ Ἰουλίου 1968

Ὁ Μητροπολίτης Τοποτηρητῆς

† Ὁ Λάμπης καὶ Σφακιῶν ΙΣΙΔΩΡΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Σερβίων καὶ Κοζάνης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀρθρον 47, ἐδάφ. 3 τοῦ Α.Ν. 2200) 1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν Διατάξεων, ὡς καὶ τοὺς σχετικῶς Νόμους περὶ Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως καταλάβωσιν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ: 1) Γενεσίου Θεοτόκου Πετρανῶν, 2) Ἁγίου Γεωργίου Πολυμύλου, 3) Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης Λευκάρων καὶ 4) Γενεσίου Θεοτόκου Ἀλωνακίων, ἵνα υποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Νόμου προβλεπόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Κοζάνῃ τῇ 5 Αὐγούστου 1968

† Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Φθιώτιδος

Χρεούσης τῆς θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Κομποτάδων, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσιν ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 47 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἀρθροῦ 2 τοῦ Α.Ν. 807/45 ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Φθιώτιδος τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 προβλεπόμενα πιστοποιητικά μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως.

Ἐν Λαμῃ τῇ 16ῃ Ἰουλίου 1968

† Ὁ Φθιώτιδος ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Χαλκίδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἀρθρα 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσιν τὴν κενὴν θέσιν τοῦ Ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγ. Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης τῆς ἐνορίας Προκοπίου Ἐυβοίας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας προκηρύξεως ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Χαλκίδι τῇ 24ῃ Ἰουλίου 1968

† Ὁ Χαλκίδος ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἰωάν. Ε. Ἀναστασίου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ἡ χρησιμοποίησις τῆς λέξεως «οἰκουμηνικός» ἐν σχέσει πρὸς τὰς συνόδους. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Γρηγόριος ὁ Παλαμάς» ἔτους 1966. Θεσσαλονίκη 1966, σελ. 18.

Τοῦ αὐτοῦ, Πῶς εἶδεν ὁ περιηγητῆς καὶ λόγιος T. Smart Hughes τὴν Ἑλληνικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τὸ 1812 — 1814. Ἀθήναι 1968, σελ. 30.

Τοῦ αὐτοῦ, Αἱ ἀντιλήψεις τοῦ ἱστορικοῦ Σωκράτους τοῦ Σχολαστικοῦ περὶ τῶν μεταθέσεων τῶν ἐπισκόπων. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ Περιοδικοῦ «Στάχυς» τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Αὐστρίας (τ. 8/9), σελ. 16.

The Rev. Demetrios J. Constantelos, Ph. D. Holy Cross Greek Orthodox Theological School, Social Consciousness of the Byzantine Church. Reprinted from the Spring issue of the Eastern Churches Review. Volume I, No 3 1967, σελ. 223 — 230.

Τοῦ αὐτοῦ, Social Consciousness in the Greek Orthodox Church. Reprinted from the Greek Orthodox Theological Review. Vol. XII, No 3, Fall 1967, Brookline, Massachusetts, 1967, σελ. 306 — 339.

Τοῦ αὐτοῦ, Physician — Priests in the Medieval Greek Church. Reprinted from the Greek Orthodox Theological Review. Vol. XII, No 2, Winter 1966 — 1967, Brookline, Massachusetts 1967, σελ. 141 — 153.

Panagiotis N. Trembelas, Dogmatique de l'Église Orthodoxe Catholique. Tome troisième. Traduction française par l'Archimandrite Pierre Dumont, O.S.B. Ouvrage couronné par l'Académie Royale de Grèce. Textes et Études Théologiques. Editions de Chevetogne, Desclée de Brouwer, 1968, σελ. 638.

Βλασίου Ἰω. Φειδᾶ, Δ. Θ. Παν. Ἀθηνῶν καὶ Καν. Δικαίου Παν. Strasbourg, Ἰουστινιανὸς καὶ Πενταρχία, Ἀθήναι 1968, σελ. 22.

Ἀρχιμ. Χαράλαμπος Δ. Βασιλοπούλου, Τέρατα καὶ σημεῖα τῶν σκοτεινῶν δυνάμεων. Ἐκδόσεις «Ὁρθόδοξου Τύπου». Ἀθήναι 1968, σελ. 110.

Ἐγκόλιον τοῦ ναυτικοῦ. Ἐκδόσεις τοῦ Ἱεροῦ Ἰδρύματος Ἐυαγγελιστρίας Τήνου, Τήνος 1968, σελ. 63.

Ἀρχιμ. Νικοδήμου Ἐ. Ἀναγνωστοῦ, Πρωτοσυγκέλου τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Μυτιλήνης, Ἡ Διαθήκη τῆς Θεοτόκου. Ἡ Θεοτόκος εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην. Μυτιλήνη 1968, σελ. 171.

Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου, Κοινωνικαὶ ὁμιλίαι Β'. Ἡ κακὴ τῶν χρημάτων χρῆσις, ὁ πλοῦτος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐγώ, φιλαργυρία, πλεονεξία, ἄσωτία, πολυτέ-

λεια. Εισαγωγή — Νεοελληνική απόδοσις — Σημειώσεις Παναγιώτου Γ. Σταύρου. 'Αθήναι 1968, σελ. 112.

'Αρχιμ. Μεθοδίου Γ. Φούγια, Διδάκτορος τῆς Φιλοσοφίας τοῦ Παν/μίου τοῦ Manchester ('Αγγλίας), Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος: Ἱστορία τῆς ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας Κορίνθου ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον, 'Αθήναι 1968, σελ. 416.

Τοῦ αὐτοῦ, Κανονικά καὶ ποιμαντικά πάρεργα. Τεύχος α', 'Ο Ἱερὸς καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ, μετὰ δύο παραρτημάτων: 1) Περὶ τῆς χειροτονίας τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ 2) Περὶ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν. 'Αθήναι 1968, σελ. 108.

Τοῦ αὐτοῦ, Κανονικά καὶ ποιμαντικά πάρεργα. Τεύχος β', Διάκονοι καὶ Διακονίσαι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ, 'Αθήναι 1968, σελ. 87.

Τοῦ αὐτοῦ, The Social Message of St. John Chrysostom, Athens 1968, σελ. 164.

Εὐτυχίου Παπαγιαννίδου, ἀρχιμανδρίτου-ἱερατικού, Κυριακοδρόμιον ἐπὶ τῶν Ἀποστόλων ὄλων τῶν Κυριακῶν. 'Αθήναι 1968, σελ. 294.

Σπύρου Ν. Ἀβούρη, Γυμνασιάρχου, Σύντομος ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία τῆς νήσου Σύρου. Ἀνάτυπον ἐκ τῆς ἑπτηριδὸς τῆς Ἐταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν, τόμ. στ' 1967. Ἐν Ἀθήναις. Τύποις Γ. Δ. Κυπρίου, Ζωοδόχου Πηγῆς 48. Σελ. 589 — 615.

Δελτίον Σλαβικῆς Βιβλιογραφίας, ἔτος Δ' — Ε', τεύχη 14 — 17. Ἐκδόσεις Σλαβικοῦ Τμήματος τοῦ Ἰδρύματος Μελετῶν Χερσονήσου Αἴμου ἐπιμελεῖα Ἀθανασίου Ἀ. Ἀγγελόπουλου. Θεσσαλονίκη 1967/1968, σελ. 53, 64, 63 καὶ 52.

'Αθανασίου Ἀ. Ἀγγελόπουλου, Δρος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου, Τὸ αὐτοκέφαλον τῆς «Μακεδονικῆς» Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀποφάσεων τῆς ἐκτάκτου Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Σερβικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Θεσσαλονίκη 1968, σελ. 23.

Τοῦ αὐτοῦ, Σύντομος ἱστορία τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ βάσει σερβικῶν πηγῶν καὶ βοήθημάτων. Ἀνάτυπον ἐκ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς καὶ Ἠθικῆς Ἐγκυκλοπαίδειας, τόμ. ΙΑ'. Ἀθήναι 1967, σελ. 64.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ ἐν Ἄθῳ σερβικὴ Μονὴ τοῦ Χιλιανδαρίου. Ὀνομασία, ἱδρυσις, ἱστορικὴ ἀνασκόπησις, μνημεῖα τέχνης, βιβλιογραφία. Ἀνάτυπον ἐκ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς καὶ Ἠθικῆς Ἐγκυκλοπαίδειας, τόμ. ΙΑ'. Ἀθήναι 1968, σελ. 40.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Σερβικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία. Ἀνάτυπον ἐκ τῆς συλλογῆς «Ὁ Κόσμος τῆς Ὀρθοδοξίας». Θεσσαλονίκη 1968, σελ. 231 — 295 + 1 χάρτης καὶ 10 εἰκόνες.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Διακλήρυξις τοῦ Ζάγκρεμπ. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ «Δελτίου Σλαβικῆς Βιβλιογραφίας» ἀρ. 16, Θεσσαλονίκη 1968, ἐκδ. Ι.Μ.Χ.Α., σελ. 13.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὴ Κοινότης Τεχεράνης (Ἰράν) ζητεῖ ἐφημέριον-προϊστάμενον διὰ τὸν ἱερὸν ναὸν τῆς ἐκεῖ Ἑλληνικῆς Παροικίας. Οἱ ἐνδιαφερόμενοι δύνανται ν' ἀποταθῶσιν εἰς τὴν Ἱεράν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν διὰ πλείονας πληροφορίας.

ΜΟΝΟΤΥΠΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΣΙΡΩΝΗ

Λένορμαν 185 — Ἀθήναι — Τηλ. 530.318

Ἵπεύθυνος Τυπογραφείου Δημήτριος Β. Δεσποτάκης

Λεωφόρος Ἡρώων 26, Περιστέρι

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος **ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ**
† Ὁ Τρῶικης καὶ Σταγῶν **ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ**
† Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης **ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ**

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ
Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναῶν Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν: Δρχ. 50, 75, 100 ἐτησίως.
Λοιπῶν Ναῶν Ἐπικρατείας: 30 ἐτησίως.
'Ἐξωτερικοῦ: δολλάρια 3.
Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 4.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κων. Μπόνης, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου, Ἐκκλησία καὶ πρόδοσις.

Ἐκκλησιαστικὴ Νομοθεσία: α) Ἀναγκαστικὸς Νόμος ὑπ' ἀριθ. 469/1988, β) Ἐγκύκλιος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὑπ' ἀριθ. 1543/1968 καὶ γ) Ἐγκύκλιος τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου τοῦ Κράτους ὑπ' ἀριθ. 181929/8222/1968.

Νοσηλευτικὸν Ἴδρυμα Κληρικῶν Ἑλλάδος.
Ἡ ἐκλογή δύο νέων Μητροπολιτῶν.

Μητροπολίτου Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος Νικοδήμου, Ὁ Παῦλος ἀπόστολος ἐνὸς γνησίου οἴκου-μενισμοῦ.

Ἐγκύκλιοι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἡ 10' Κληρικολαϊκὴ Συνέλευσις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς.

Παν Ι. Μπρατσιάτου, Προσφώνησις πρὸς τὰ μέλη τῆς 10' Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς.

Ἰωάν. Καμίρη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ Ἐ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις.

Κων. Δ. Μουρατίδου, Καθηγητοῦ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου καὶ τῆς Ποιμαντικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ Σύνταγμα.

Λεωνίδου Καραπιπέρη, Καθηγητοῦ τῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἐπιστήμονες καὶ Προσευχή.

Ἱ. Προεσβυτέρου Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου, Δρος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Παν/μίου Μαγνητίας, Ἡ πεντηκοστὴ ἐπέτειος τῆς ἀνασυστάσεως τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Μόσχας.

Οἱ ἐν Κυρίῳ κοιμηθέντες Ἱεράρχαι.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

Βιβλιοκρισίαι.

Προκηρύξεις.

Νέα Βιβλία.